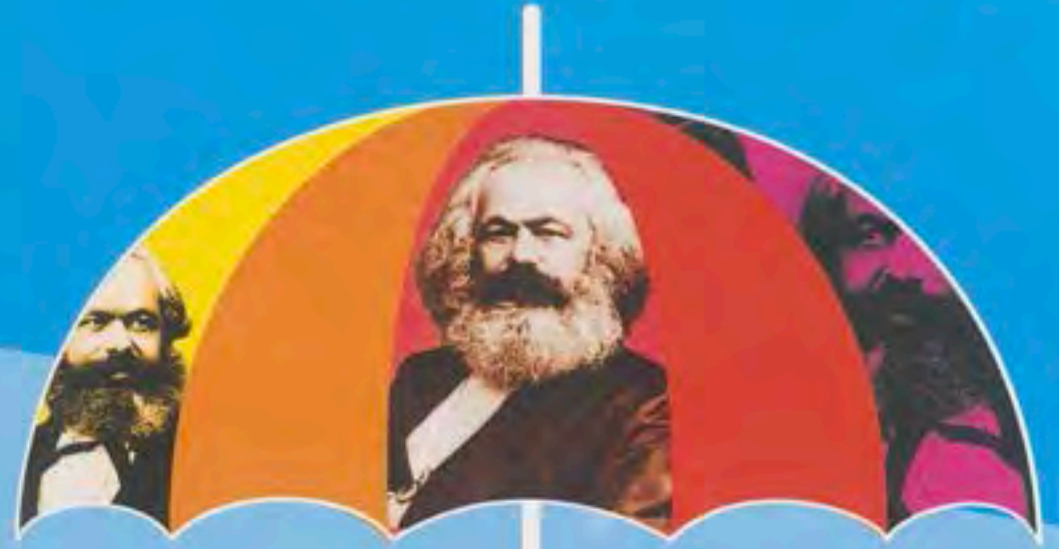

နီယိုလစ်ဘာရယ် ဝါဒကြောင့်
ဥရောပနှင့် အမေရိက အရင်းရှင်နိုင်ငံများတွင် Austerity
အတင်းအကျပ် ခြိမ်းခြံချွေတာရေးပေါ်လစီ ဆန့်ကျင်ရေးနှင့်
ဆင်းရဲချမ်းသာ ကွာဟမှုကြီးမားလာခြင်းကို ဆန့်ကျင်ရေး
လူထုလှုပ်ရှားမှုများ မကြာခဏ ထွက်ပေါ်နေလေပြီ။
ယခု စာတမ်းကို ယုံကြည်မှု အကျပ်အတည်းဆိုင်ရာ
သတင်းအချက်အလက်အဖြစ် ကိုးကားခြင်းပြုနိုင်ရန်
ရည်ရွယ်ပါသည်။

ရုပ်ရှင်သံကဏ္ဍ ... ရုပ်ရှင်သံကဏ္ဍ

နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒ
ပိုင်မာ့က်စ်ဝါဒ

ဝါဒပညာ

နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒ
ပိုင်မာ့က်စ်ဝါဒ

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

ထုတ်ဝေသည့်အကြိမ် ပထမအကြိမ်
ထုတ်ဝေသည့်ကာလ ဒီဇင်ဘာ၊ ၂၀၁၆
မျက်နှာပုံနှင့်အပြင်အဆင် မေဦး
မျက်နှာပုံနှင့်အတွင်းပုံနှိပ် ဦးချစ်ရီလေး (၀၀၀၂၆)
ဗမာအမျိုးသမီးပုံနှိပ်တိုက်
အမှတ် (၂)၊ မင်းနန္ဒာလမ်း၊
ဒေါပုံမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်။
ထုတ်ဝေသူ ဦးယဉ်ထွန်း
ယဉ်မျိုးစာအုပ်တိုက် (၀၁၁၇၆)
၂၇၄ (ဘီ)၊ လမ်း ၄၀ အပေါ်၊
ကျောက်တံတားမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်။
ဖြန့်ချိရေး မိုးလုံးမှိုင်းစာပေ
ဖုန်း ၀၉-၇၉၄၅၉၅၀၂၆
၀၉-၂၆၁၀၄၇၄၇၉
အထက်ဗမာပြည်ဖြန့်ချိရေး မိုးလုံးမှိုင်းစာပေ (မန္တလေး)
ဖုန်း ၀၉-၉၇၃၁၇၂၀၃
အုပ်ရေ ၅၀၀
တန်ဖိုး ၂၀၀၀

ထုတ်ဝေသည့်စာအုပ်ကတ်တလောက်အညွှန်း (CIP)

နေဦးဝေ
နီယိုမောက်စ်ဝါဒ၊ ပွိုဏ်မောက်စ်ဝါဒ
ရန်ကုန်။
မိုးလုံးမှိုင်းစာပေ၊ ၂၀၁၆။
- ၁၈၀ စာ၊ ၁၃ x ၂၁ စင်တီ
- နီယိုမောက်စ်ဝါဒ၊ ပွိုဏ်မောက်စ်ဝါဒ

နီယိုမောက်စ်ဝါဒ
ပွိုဏ်မောက်စ်ဝါဒ

နေဦးဝေ

အမှာ	၁
နိဒါန်း	၉
ဝေါဟာရအမျိုးမျိုးနှင့် မှတ်စပ်ပါး	၁၇
အနောက်တိုင်း မှတ်စပ်ပါးများ	၄၅
ပွဲစာအုပ်နှင့်ပွဲစာအုပ်မှတ်စပ်ပါး	၉၄
နိယာမစာအုပ်နှင့် နိယာမမှတ်စပ်ပါး	၁၂၆
နိဂုံး	၁၅၂
References	၁၅၉

အမှာ

အမှောင်တိုက်လည်း
မဲမိုက်ပိတ်ဖုံး၊ တညဉ့်လုံးတည့်
ကွယ်ပန်းရာမှ၊ လွတ်မြောက်ပပြီ
မိုးဝ ကြယ်နီ ထွက်သတည်း။

ဒဂုန်တာရာ အမျိုးသားရေးကဗျာမှ

နိုင်ငံရေးခရီးကြမ်း ဖြတ်သန်းဖူးသူတိုင်း နိုင်ငံရေးအကျပ်အတည်း
တခုမဟုတ်တခုကို ကြုံကြရသည်။ နိုင်ငံရေး အကျွေးအချိုးတခု ရောက်သည့်
အခါတွင် မည်သို့ ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ကြမည်နည်း ဆိုသည့်အချက်နှင့်
ပတ်သက်၍ ကိုယ့်အချင်းချင်း ကြားတွင်ဖြစ်စေ အခြားအင်အားစုများနှင့်ဖြစ်စေ
သဘောထားကွဲမှုများ ပေါ်လာကာ မည်သည့်လမ်းကို ရွေးမည်နည်းဆိုသည့်
မေးခွန်းဖြင့် အကျပ်အတည်းကို ရင်ဆိုင်လာတတ်သည်မှာ ဓမ္မတာပင်
ဖြစ်တော့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရေးခရီးကြမ်းက ရှည်လျားသလို ခက်လည်း ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းလှသည်။ အချိုးအကွေ့တွေကလည်း များလှသည်။ ရှုပ်လည်းရှုပ်ထွေးလှသည်။ ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့သမားကို ဆန့်ကျင်ခြင်း၊ ဖက်ဆစ်ဂျပန်များကို ဆန့်ကျင်ခြင်း၊ ယင်းနောက် လွတ်လပ်ရေးခေတ်။ မည်မျှကွေ့ကောက် ရှုပ်ထွေးလှသည်ကို အားလုံးအသိ။ စစ်အာဏာသိမ်းမှုနှင့်အတူ စစ်ကောင်စီကို မည်သို့ သဘောထားမည်နည်း ဆိုသည့်အကျပ်အတည်း။ ပေါင်းသူက ပေါင်းကြ။ ဆန့်ကျင်သူက ဆန့်ကျင်ကြ။

မနေ့တနေ့ကဟု ထင်ရသော ၈ လေးလုံး ဒီမိုကရေစီအရေးတော်နောက်ပိုင်း ကာလရော မည်မျှကွေ့ကောက်သည့် လမ်းခရီးပါနည်း။ ယင်း အကျပ်အတည်းများတွင် မကြာမီက ပြုလုပ်ခဲ့သော၂၀၀၈ ခု ခြေခံအောက်တွင် ကျင်းပသော ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပြည်သူလူထု ထောက်ခံမဲဖြင့် တောင်ပြိုကမ်းပြို အနိုင်ရခဲ့သော နိုင်ငံရေးပါတီကြီးတစ်ခုနှင့် အာဏာလက်မလွှတ်လိုသော တည်ဆဲစစ်အစိုးရအကြား အာဏာခွဲဝေမှုကို ဘယ်လိုသဘောထားမည်နည်းဆိုသည့် အကွေ့အချိုးကိုလည်း ထည့်လာရပေပြီ။

ထိုနိုင်ငံရေး အကျပ်အတည်းများတွင် ‘ယုံကြည်မှုအကျပ်အတည်း’ များလည်း မကြာခဏ ထွက်လာတတ်သေးသည်။ ယုံကြည်မှုအကျပ်အတည်းဆိုရာမှာ နိုင်ငံရေးယုံကြည်ချက်တွင် အကျပ်အတည်းပေါ်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း အထူးမတင်ပြတော့ပါ။ ဤနေရာတွင် အကျပ်အတည်းသည် အုပ်စိုးခံဘက်တွင်ရော အုပ်စိုးသူဘက်တွင်ပါ ရှိတတ်ကြောင်း အထူးမပြောလိုပါ။ အုပ်စိုးသူများ ယခုရင်ဆိုင်နေရသော အကျပ်အတည်းမှာ နက်ရှိုင်းပြင်းထန်လှသဖြင့် သီးခြားလေ့လာဖို့ လိုလေသည်။ ယခုအမှာတွင် အုပ်စိုးခံလူတန်းစားများ ရင်ဆိုင်ရသော နိုင်ငံရေးယုံကြည်မှု အကျပ်အတည်းအကြောင်းကို အဓိကထား တင်ပြချင်ပါသည်။ အကြောင်းမူ အုပ်စိုးခံများသည် ယုံကြည်မှုအပိုင်းတွင် ပျက်ပြားသွားပါက ယင်းတို့၏ လှုပ်ရှားမှုများ နောက်ပြန်ဆုတ်သွားနိုင်သလို လုံးဝပင် ပြိုကွဲသွားနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဤအချက်ကို ဆုပ်ကိုင်မိသော အုပ်စိုးသူများကလည်း အဖိနှိပ်ခံများ၏လှုပ်ရှားမှုကို နှိမ်နင်းရာတွင် ယုံကြည်မှုပျက်ပြားအောင် လုပ်သည့်နည်းများကို တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် သုံးနေကြခြင်းဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာ့ အလုပ်သမားလူတန်းစား လှုပ်ရှားမှုများသည် ၁၉ ရာစုအကုန်၊ ၂၀ ရာစု လေးပုံသုံးပုံ ကာလအထိ အရှိန်အဟုန်ပြင်းပြင်း ချီတက်လာခဲ့ရာမှ ၁၉၈၀ ခု နောက်ပိုင်းတွင် အဓိကအရင်းရှင်နိုင်ငံကြီးများတွင် အလုပ်သမားလှုပ်ရှားမှုများကို

အရင်းရှင်လူတန်းစားက ပြင်းပြင်းထန်ထန် ထိုးနှက်တိုက်ခိုက်လာခဲ့ကြသည်။ ၁၉၉၀ ခုများတွင်တော့ နှစ်ပေါင်း ၇၀ ကျော် တည်တံ့လာသော ဆိုရှယ်လစ် နိုင်ငံကြီး တခုအပါအဝင် နှစ်ပေါင်းသုံးဆယ်ကျော် တည်ဆောက်လာသော အရှေ့ဥရောပ ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံ အများအပြားသည် အနောက်အုပ်စုနှင့် စစ်အင်အားချင်း ယှဉ်ပြိုင်မှုနှင့် စီးပွားရေးအရ မှားယွင်းသော မူဝါဒများကြောင့် လူထုဆန့်ကျင်မှုကို ခံရပြီး ပြိုကျကုန်ကြလေသည်။ ဤအချက်သည် မာ့က်စ်ဝါဒအတွက် ကြီးမားသော ယုံကြည်မှု အကျပ်အတည်းကို ပေါ်ထွက်လာစေလေသည်။

မာ့က်စ်ဝါဒအနေဖြင့် ကွန်မြူနစ်ပါတီ ကြေညာစာတမ်းကြီး စတင် ထွက်ပေါ်ချိန်ကစလို့ ပြင်းထန်သည့် ထိုးနှက်ချက်မျိုးစုံကို တရံမလပ် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသော နိုင်ငံရေးသဘောတရားတရပ် ဖြစ်သဖြင့် မိမိလှုပ်ရှားမှုအတွင်း အကျပ်အတည်း မကြာခဏပေါ်သည်မှာ ဆန်းသစ်သောကိစ္စတော့ မဟုတ်ချေ။ ၁၈၄၈ ဥရောပ တော်လှန်ရေးတွေ တဟုန်းဟုန်း ပေါ်ထွက်နေစဉ်ကာလ၊ ပထမကမ္ဘာစစ် မဖြစ်ပွားခင် ကာလနှင့် ၁၉၅၆ ခု ဆိုဗီယက်နှင့် တရုတ်အုပ်စုကြီးနှစ်ခု ကွဲစဉ် ကာလ၊ ဆိုဗီယက်က ဆိုရှယ်နယ်ချဲ့ဝါဒ ကျင့်သုံးပြီး အခြားနိုင်ငံလေးတွေကို ကျူးကျော်စွက်ဖက်စဉ်ကာလ စသည့် အချိုးအကွေ့များတွင် လက်ဝဲဝါဒီများအကြား ယုံကြည်မှုအကျပ်အတည်းတွေ ပေါ်ထွက်လာခဲ့ရလေသည်။

၁၉၈၀ ခုနောက်ပိုင်း မာ့က်စ်ဝါဒအကျပ်အတည်းမှာ အရင်းရှင်စနစ် အတွင်း ဖွဲ့စည်းမှုအပြောင်းအလဲများနှင့် ယှဉ်တွဲဖြစ်ပေါ်လာခြင်း ဖြစ်သဖြင့် ယုံကြည်မှုကပ် ပိုမိုနက်ရှိုင်းသည်ဟုပင် ဆိုနိုင်ပါသည်။ ယခု တချို့တွင်တော့ အရင်းရှင်လူတန်းစားသည် အဓိက ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံကြီးများတွင် နည်းပညာတိုးတက်မှု အကူကိုယူကာ လယ်ယာ၊ စက်မှု၊ ဝန်ဆောင်မှုဆိုသည် ကဏ္ဍသုံးခု အချိုးအစားကို ပြောင်းလဲပစ်ကာ ဝန်ဆောင်မှု အချိုးအစားကို အများဆုံးအဖြစ် ပြောင်းလဲလိုက်သလို အလုပ်သမားများ ငှားရမ်းပုံစနစ်ကိုလည်း ပျော့ပျောင်းသော အလုပ်စနစ်အဖြစ် အမည်လှလှပေးကာ အမြဲတမ်းအလုပ်သမားများကို လျော့ချပစ်လိုက်သည်။ ကာယအလုပ်များ လုပ်ကိုင်ရသည့် အထည်ချုပ် လုပ်ငန်းတို့၊ ဖိနပ်ချုပ် လုပ်ငန်းတို့လို ကျွမ်းကျင်မှု သိပ်မလိုသော အလုပ်အကိုင်များ စက်ရုံအလုပ်ရုံများကို လုပ်အားခ အလွန်ဈေးပေါသော ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများသို့ ပြောင်းရွှေ့ပစ်ကြသည်။

အလုပ်သမား ကာကွယ်မှုဥပဒေတွေ၊ လူမှုဖူလုံရေး လုပ်ငန်းတွေ၊ အလုပ်သမား သမဂ္ဂ အခန်းကဏ္ဍတွေကိုလည်း လျော့ချပစ်လေသည်။ အရင်းရှင် နိုင်ငံတော်ကိုလည်း Welfare State အများ ကောင်းစားရေး ပြည်တော်သာ

နိုင်ငံစနစ်များ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ခြင်း မပြုတော့ဘဲ Neo-Liberalism နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒအတိုင်း ထူထောင်လိုက်ကြသည်။ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်း ဆိုသည့် အရင်းရှင်စနစ် ကမ္ဘာလွှမ်းမတ်ရေး ဖြစ်စဉ်အောက်တွင် နိုင်ငံစုံ ဖြန့်ကြက်အခြေစိုက်သော Multinational Corporations ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများက အာဏာအရပ်ရပ်ကို ထိန်းချုပ်ခွင့်ရလာသလို ကုန်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် သီးခြား ရပ်တည်နေသော ဘဏ္ဍာရေးလုပ်ငန်းကြီးများက တကမ္ဘာလုံးရှိ ဘဏ္ဍာရေး ငွေရေးကြေးရေးများ ကုန်သွယ်ရေးများ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရေးများကို ခြယ်လှယ်ခွင့် ရသွားလေတော့သည်။ မျက်မှောက်ကမ္ဘာသည် ဘဏ္ဍာအရင်းများ စုပုံနေသော၊ ယင်းလုပ်ငန်းများကို ဝန်ဆောင်မှုပေးနေသည် ဝန်ဆောင်ငှာနများ အခြေစိုက်သော ကမ္ဘာခြမ်းကတဖက်။ သယံဇာတများကို ထုတ်ယူရောင်းချရသော၊ လုပ်အားကို ဈေးပေါ်နေနှင့် ရောင်းချပြီး အရင်းရှင်ကော်ပိုရေးရှင်းများ အလွှမ်းမိုးခံနေရသော ကမ္ဘာခြမ်းကတဖက် ကွာဟမှုကြီးထွားလာသလို ဆင်းရဲချမ်းသာကွာဟမှု ချောက်ကမ်းပါးကြီးကလည်း ကြာလေနက်ရှိုင်းလေဖြစ်နေသော ကမ္ဘာကြီး ဖြစ်လာနေလေသည်။

ကျနော်တဦးချင်း အတွေ့အကြုံအရ လက်ရှိ မှတ်စိတ်ဝါဒ အကျပ်အတည်းကို မြန်မာပြည် အရှေ့မြောက် အလွန်အခေါင်အဖျားကျသည့် ရွာကလေးတွင် မမျှော်လင့်ဘဲ ကြုံတွေ့လိုက်ရခြင်းဖြစ်သည်။ ပစ္စည်းမဲ့ လူတန်းစား အရေးကို ဆောင်ရွက်သူတဦးအတွက် ပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစား မရှိတော့ဘူး ဆိုတာထက် ဆိုးသောထိုးနှက်ချက်ရှိနိုင်မည် မဟုတ်ချေ။ ထုံးစံအတိုင်း အချက်အလက် အကိုးအကားတွေ တောင်ပုံရာပုံကလည်း ပါလာလေတော့ ဘာဆက်လုပ်ကြမည်နည်း။ တချို့ကတော့ ယင်းအချက်အလက်များကို အမှီပြု၍ လီနင်၏ နယ်ချဲ့စနစ်ကျမ်းကို ခေတ်မီတော့ဘူး ဆိုလာကြသည်။ တဦးစနစ်ဦးစ ကလည်း စာတမ်းတွေဘာတွေတင်ပြီး မျက်မှောက် အရင်းရှင်စနစ်ကို သူတော်ကောင်းသဖွယ် သတ်မှတ်ခဲ့ကြသည်။

ကြည့်ပါဦး အနောက်နိုင်ငံကြီးတွေမှာ ဝန်ဆောင်မှု အလုပ်လုပ်သူတွေက အများစုဖြစ်နေသတဲ့။ လူလတ်တန်းစားတွေက အများစုဖြစ်လာသတဲ့။ အလုပ်သမားတွေကလည်း ကုမ္ပဏီအစုရှယ်ယာတွေပိုင်ပြီး သူငွေဖြစ်ကုန်သတဲ့။ အရင်းရှင် အစိုးရတွေကလည်း အမြတ်တွေကို သူတို့ချည်းမယူဘဲ ခွဲပေးနေသတဲ့။ ဖွံ့ဖြိုးပြီး အရင်းရှင်နိုင်ငံတွေနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေအကြား ပိုကုန်တွေအပြန်အလှန် စီးဆင်းနေလို့ အပြန်အလှန်အကျိုးရှိတဲ့ ကုန်သွယ်ရေးတွေဖြစ်နေပြီတဲ့။

နည်းပညာတိုးတက်မှုတွေကြောင့် ထွက်ကုန်တွေ အရည်အသွေးမြင့်လာသလို အလုပ်သမားလည်း များများမလိုတော့ဘူးတဲ့။ သူတို့ ပြောတာတွေ တကယ်ပဲ အမှန်တွေလား။ ဒီအချက်အလက်တွေရဲ့ နောက်ကွယ်မှာ ဘာစနစ်တွေရှိမှန်းလဲ မသိရသေး။ ထိုသို့သော မှုန်းဝါးဝါးကာလတွင် ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံကြီးတခုက ဈေးကွက်စီးပွားရေးကို နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒ စီးပွားရေးဆန်ဆန် ကျင့်သုံးလာသည်။ နိုင်ငံအများစုကြီးကလည်း ဈေးကွက်တို့ တံခါးဖွင့်တို့၊ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြောင်းရေးတို့ နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒကို ဖက်တွယ်လာကြသည်။ ဒါဆိုရင် ပစ္စည်းမဲ့တွေ တော်လှန်ရေးလုပ်စရာ မလိုတော့ဘူးပေါ့။ ဆိုရှယ်လစ်စနစ်၊ ကွန်မြူနစ်စနစ် တည်ထောင်ရေးဆိုတာ မလိုအပ်တော့ဘူးပေါ့။

ထိုကာလအကျပ်အတည်းမှာ သက်ဆိုင်သောသတင်းအချက်အလက် အပြည့်အစုံ မရနိုင်ခြင်းလည်းပါသည်။ တဖက်နိုင်ငံမှ ထွက်လာသော ဆောင်းပါး တပုဒ်စ နှစ်ပုဒ်စသာ ကိုးကားစရာရှိသည်။ ယနေ့ခေတ်လို အင်တာနက်မှ မကုန်နိုင်မခန်းနိုင် သတင်းအချက်အလက် တောင်ပုံရာပုံ ရနိုင်သောခေတ် မဟုတ်။ အမှန်တော့ ဆုံးဖြတ်ချက်တခုချဖို့ဆိုတာ လုံလောက်သော သတင်းအချက်အလက် အပြည့်အဝရမှသာ အမှန်နှင့်စိစစ်သော ဆုံးဖြတ်ချက် ဖြစ်နိုင်မည်။ တဖက်တွင်လည်း နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒသည် စတင်ထွက်ပေါ်စ အချိန်ပိုင်းဖြစ်သဖြင့် အတောင်အလက် စုံစုံလင်လင် မတွေ့နိုင်သေးချိန်ဖြစ်နေသည်။ ချွေးထွက်သံလို ကာယအလုပ်တွေ မူလအရင်းရှင် နိုင်ငံတွေကနေ လုပ်အားခ သက်သာသော ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေဆီ အလုံးအရင်း အသုတ်လိုက် အသုတ်လိုက် ပြောင်းရွှေ့ပစ်လိုက်ကြပြီဆိုသည့် သတင်းမျိုးလည်း သိပ်မကြားရ။ အာရှကျားတွေ၊ ထွန်းသစ်စ စက်မှုနိုင်ငံသစ်တွေ ဘယ်လောက် ချမ်းသာလာတယ်ဆိုသည့် သတင်းတွေကိုသာ လှိုင်လှိုင်ကြားခဲ့ရလေသည်။

ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာတွင် မရှိမဖြစ် သတင်းအချက်အလက်နှင့် ပတ်သက်၍ သတိပြုစရာတွေလည်း ရှိသေးသည်။ ပထမတခုမှာ သတင်းအချက်အလက်ကို ထိန်းချုပ်ခွင့်ရသော လက်ဝါးကြီးအုပ် အရင်းရှင်မီဒီယာ ကော်ပိုရေးရှင်းများက သူတို့ သိစေချင်သော သတင်းအချက်အလက်များကိုသာ အများပြည်သူကို ချပေးတတ်သည့် အမူအကျင့်ကို သတိပြုဖို့ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေး ဝေဖန်ချက်များကို ရေးသားနေသော Noam Chomsky ကတော့ မီဒီယာများသည် ကော်ပိုရေးရှင်းအာဏာနှင့် ယင်းတို့၏ အစိုးရအာဏာများ အကျိုးစီးပွားကို အလုပ်အကျွေးပြုသည်ဟု ရေးလေသည်။ သူက ၁၉၇၀ ခုများ အလယ်ပိုင်းနှင့်

အနှောင်းပိုင်းတို့တွင် ဖြစ်ပွားသော ကန်ပူကျနှင့် အရှေ့တီမော အရေးအခင်းနှစ်ခုကို ဥပမာအဖြစ် ထောက်ပြသည်။ ထိုကာလအတွင်း ကမ္ဘာ့က အာရုံစိုက်နေသော ကန်ပူကျမှ ခမာနီ သတ်ဖြတ်မှုခံရသူ အရေအတွက်နှင့် အရှေ့တီမောတွင် အင်ဒိုနီးရှားစစ်တပ်မှ သတ်ဖြတ်ခြင်းခံရသူ အရေအတွက်မှာ မတိမ်းမယိမ်း ဖြစ်သော်လည်း New York Times သတင်းစာတွင် ဖော်ပြပုံမှာ ခမာနီ သတ်ဖြတ်မှုကို များများဖော်ပြပြီး အင်ဒိုနီးရှားကိုတော့ အနည်းငယ်မျှသာ ဖော်ပြခဲ့သည်။ သတင်းစာကော်လံအလိုက် လက်မအရှည်နှင့် တွက်လျှင် ခမာနီအကြောင်းကို လက်မ ၁၀၀၀ ဖော်ပြပြီး အင်ဒိုနီးရှားကိုတော့ လက်မ ၇၀ သာ ထည့်သွင်းခဲ့လေသည်။ ထိုသို့ ကွဲပြားခြင်းမှာ စစ်အေးခေတ်တွင် အမေရိကန်ဘက်သို့ တိမ်းညွတ်မှုအသားပေးလိုသည့် အချက်ကြောင့် ဖြစ်သည် ဟုလည်း သူက ဆိုပါသည်။

သတင်းအချက်အလက် ရယူခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ နောက်ထပ် သတိပြုစရာ အချက်တခုမှာ အင်္ဂလိပ်ဘာသာမှပြန်ဆိုကာ ပြည်တွင်းတွင် ဖြန့်ချိသူများ၏ နိုင်ငံရေးရပ်တည်ချက်များကို စောကြောပြီးမှ လက်ခံသင့်မှခံရန် ဖြစ်သည်။ အကြောင်းမူ ယင်းဘာသာပြန် နိုင်ငံရေးကဝိ ဆိုသူများကလည်း ပြည်သူလူထုကို ဘက်စုံနားလည်အောင် သစ္စာရှိစွာ သတင်းအချက်အလက်ပေးရန်ထက် မိမိတို့ လိုလားသော နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်း တခုအတွင်း ကျုံးသွင်းရန်သာ ထက်သန် ကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဥပမာ သူတို့သည် သမိုင်းနိဂုံးဆိုသည့် လစ်ဘာရယ်ဝါဒ အောင်ပွဲခံမှု သဘောတရားကို တွင်တွင်ဖြန့်ချိမည် ဖြစ်သော်လည်း စာရေးသူ ဖူကူယားမား၏ နီယိုကွန်ဆာဗေးတစ်ဝါဒ၏ ချို့ယွင်းချက်များအကြောင်း ရေးသားသည့် အခြားစာတမ်းများအကြောင်းကို ရေငုံနှုတ်ပိတ်လုပ်ခြင်း၊ ဟန်တင်းတန်း၏ ယဉ်ကျေးမှု တိုးတိုက်ခြင်းအကြောင်း တွင်တွင်ပိုချသလောက် နိဗ္ဗယ်ဆုရ အာမာတျာဆင်း၏ ယင်းသဘောတရားအပေါ် ဝေဖန်ချက်အကြောင်း တခွန်းတပါဒမှ မဟာကြခြင်းများ ဖြစ်လေသည်။ အမှာစာ ရှည်မည်စိုး၍ သတင်းအချက်အလက်အကြောင်း ဤမျှနှင့် ရပ်ပါမည်။

၁၉၈၀ ခုများ ယုံကြည်မှုအကျပ်အတည်းနှင့် ပတ်သက်၍ သတင်း အချက်အလက် များများမရရှိခြင်းနှင့် အခြေအနေ မရင့်မှည့်သေးခြင်းများကြောင့် ကမ္ဘာ့ပစ္စည်းမဲ့ လူတန်းစား လှုပ်ရှားမှုအရေး ပူပန်မှုတွေ့ရှိခဲ့သည်မှာ မှန်သော်လည်း ကျနော်တို့သည် ယင်းအကျပ်အတည်းကို နည်းနှစ်နည်းဖြင့် ကျော်နင်းခဲ့ကြသည်။

ပထမနည်းမှာ ကိုယ့်နိုင်ငံရှိ ဖိနှိပ်သူနှင့်အဖိနှိပ်ခံ ဆက်ဆံမှု၊ တနည်းအားဖြင့် ပြည်တွင်းပဋိပက္ခ မပြောင်းလဲခြင်းဆိုသည့် ကိုယ့်နိုင်ငံ လက်တွေ့အခြေအနေနှင့် ယှဉ်တိုးရပ်ခံခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာပြည် အလုပ်သမားများမှာ အဖိနှိပ်ခံနေ ရသည်။ စစ်တပ်မှ စားစရာဆန်ရရှိရေး တောင်းဆိုသော အလုပ်သမားများကို ပစ်ခတ်သတ်ဖြတ် ဖမ်းဆီးထောင်ချနေသည် ဆိုသည့်အချက်က အခိုင်အမာ ရှိနေသည်။ တာဝန်ကျေ စပါးမသွင်းနိုင်သော တောင်သူလယ်သမားများကို ဖမ်းဆီးထောင်ချနေသည်ဆိုသည့် အခိုင်အမာအချက်များ ရှိနေသည်။ တိုင်းရင်းသား ပေါင်းစုံ ပြည်သူလူထုကြီးကို ပြည်တွင်းစစ် ပြင်းထန်စွာတိုက်နေသည်ဆိုသည့် အချက်လည်း ရှိနေသည်။ တနည်းအားဖြင့် လူထုကြီးနှင့် ဆက်သွယ်ပြီး လူထုကြီးထဲမှာ နေထိုင်လုပ်ကိုင်ခြင်းကြောင့် ထိုအကျပ်အတည်းကို ကျော်နင်းနိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဒုတိယနည်းမှာ ပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစား နိုင်ငံရေးအသိစိတ်နှင့် ရပ်တည်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစား နိုင်ငံရေးအသိစိတ်ဆိုသည်မှာ အလုပ်သမားနှင့် အလုပ်ရှင်အကြား ပဋိပက္ခကို နားလည်သိမြင်ခြင်း သက်သက်မဟုတ် အရင်းရှင် လူတန်းစား တရပ်လုံးနှင့် အရင်းရှင်နိုင်ငံတော်များ ဖျက်သိမ်းရေးဆိုသည့် နိုင်ငံရေး ရည်မှန်းချက်ဖြင့် ပြည်သူလူထုကြီး၏ ဒီမိုကရေစီရေးများ၊ နယ်ချဲ့ ဆန့်ကျင်ရေး အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးများ၊ အခြားနိုင်ငံများမှ ပစ္စည်းမဲ့များနှင့် သွေးစည်းရေးများစသည့် အခိုင်အမာ တာဝန်အသီးသီးကို ထမ်းဆောင်ခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရလေသည်။ ယင်းအဓိပ္ပာယ်အရ ပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစား နိုင်ငံရေးအသိ ရှိသူများသည် လက်ငင်းမိမိလူ့အဖွဲ့အစည်း ရောက်ရှိနေသော လူမှုစီးပွား အခြေအနေအလိုက် လုပ်ဆောင်ရမည့်တာဝန်များကို ပြောင်းလဲပစ်စရာ မလိုအပ်ချေ။ ထို့ကြောင့် ကျနော်တို့ လက်ရှိ ထမ်းဆောင်နေသော ပြည်သူ့ဒီမိုကရေစီ တော်လှန်ရေးတာဝန်ကိုလည်း ပြောင်းလဲပစ်စရာမလိုဟု ရပ်ခံခဲ့ကြပါသည်။ တနည်းအားဖြင့် တော်လှန်သော သဘောတရားကို ယုံကြည်စွာ စွဲကိုင်ထားနိုင်ခြင်းကြောင့် ထိုအကျပ်အတည်းကို ကျော်နင်းနိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်းအကျပ်အတည်းကြောင့် ကျနော်တို့ဒေသတွင် လာရောက် လေ့လာနေကြသော တချို့ အရှေ့တောင်အာရှပါတီများ ကျနော်တို့နှင့်ခွဲကာ ပြည်တော်ပြန်ခြင်းများပင် ဖြစ်ခဲ့ရလေသည်။ တွေးကြည့်ရင် ဝမ်းနည်းဖို့ပင် ကောင်းနေသည်။

ယခုအခါတွင်တော့ နီယိုလစ်ဘာရယ်ဝါဒလည်း အတောင်အလက်စုံလာလေပြီ။ အလုပ်သမား လူတန်းစားသည် မပျောက်ရုံမက တိုးများလာနေသည်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် လူ ၇ ယောက်ရှိတိုင်း အလုပ်သမား ၃ ယောက် ဖြစ်နေသည်။ ကမ္ဘာ့ အလုပ်လက်မဲ့ဦးရေသည်ပင် သန်း ၁၀၀၀ နား ကပ်နေလေသည်။ အလုပ်သမားများ အခြေအနေသည် သူတို့ပြောသလို ဖိမ်ကျမနေဘဲ အလုပ်ချိန် များနိုင်သမျှများများ လုပ်ခနည်းနိုင်သမျှနည်းနည်းနှင့် ဘာဥပဒေမှ အကာအကွယ် မရရှာတော့ဘဲ ခွေးတိုးဝက်ဝင် လုပ်ကိုင်နေရသည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံများတွင် အလုပ်သမားဦးရေ တိုးလာသလို လုပ်ခလျော့ချထားသော အမျိုးသမီးနှင့် ကလေးအလုပ်သမားများက များသထက်များနေလေသည်။ ကမ္ဘာ့အလုပ်သမားလူတန်းစားသည် အလုပ်ခွင်မတည်မြဲခြင်း၊ မကြာခဏ အလုပ်ဖြုတ်ခံရခြင်း၊ အလုပ်ခွင်မလုံခြုံမှုများ၊ လူမှုဖူလုံရေး အကျိုးခံစားခွင့်များ တနေ့တခြား နည်းပါးလာနေခြင်း စသည်တို့ကို ရင်ဆိုင်လာသည်မှာ ၁၉ ရာစု အရင်းရှင်ခေတ်ဦး အလုပ်သမားဘဝကို ပြန်လည်ရောက်ရှိနေလေသည်။ နီယိုလစ်ဘရယ်ကာလအတွင်း ကမ္ဘာ့သယံဇာတခန်းခြောက်မှုနှင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ယိုယွင်းပျက်စီးမှုကလည်း နားမဆံ့အောင် ကြားနေရလေသည်။ နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒကြောင့် ဥရောပနှင့် အမေရိက အရင်းရှင်နိုင်ငံများတွင် **Austerity** အတင်းအကျပ် ခြိုးခြံချွေတာရေးပေါ်လစီ ဆန့်ကျင်ရေးနှင့် ဆင်းရဲချမ်းသာ ကွာဟမှုကြီးမားလာခြင်းကိုဆန့်ကျင်ရေး လူထုလှုပ်ရှားမှုများ မကြာခဏ ထွက်ပေါ်နေလေပြီ။ ယခုစာတမ်းကို ယုံကြည်မှု အကျပ်အတည်းဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်အဖြစ် ကိုးကားခြင်းပြုနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ အထက်မှာ ဆိုခဲ့သလို အင်တာနက်ခေတ်ကြီး ရောက်နေပြီဆိုသည်ကို မမေ့ဖို့လိုပါသည်။ အင်တာနက်မှ ကိုယ်တိုင် သတင်းအချက်အလက်များကို တဆင့်တိုး ရှာဖွေလေ့လာ ကြပါရန် တိုက်တွန်းအပ်ပါသည်။

နေဦးဝေ

နိဒါန်း

Millennial Generation လို့ခေါ်တဲ့ထောင်စုနှစ်ကုန်ပိုင်း ၂၀ ရာစု မျိုးဆက်တွေ ဘာတွေကို စဉ်းစားနေကြသလဲ။ ၂၀၁၁ ခုနှောင်းပိုင်းမှာ Pew Research Center ရဲ့ စစ်တမ်းကောက်ယူချက်အရ အသက် ၁၈ နှစ်နဲ့ ၂၉ နှစ်အကြား လူငယ်တွေဟာ အရင်းရှင်စနစ်ထက် ဆိုရှယ်လစ်စနစ်ကို ပိုထောက်ခံနေကြောင်း သိလိုက်ရတယ်။ ဒီစစ်တမ်းကို OWS လို့ခေါ်တဲ့ ဝေါလမ်း သိမ်းပိုက်ရေးလှုပ်ရှားမှု အထွတ်အထိပ်ကာလနဲ့ ၂၀၀၈ ခု အရင်းရှင်ဘဏ္ဍာရေး အဆောက်အအုံကြီး ပြိုလဲချိန်နောက်ပိုင်း အလျှိုလျှိုထွက်ပေါ်လာတဲ့ ဘဏ္ဍာရေးအရှုပ်တော်ပုံမျိုးစုံ သတင်းတွေ ထွက်ပေါ်လာချိန်တွေမှာ ကောက်ယူတဲ့ စစ်တမ်းဖြစ်ပါတယ်။ နိုင်ငံတကွ နိုင်ငံရေးမှာလည်း စစ်အေးခေတ်တုန်းက လူတွေကို ခြောက်လှန့်ထားတဲ့ ကွန်မြူနစ်တစ်စွေတွေက မှိန်ဖျော့သွားပြီ။ အဲဒီနေရာမှာ အစွဲလွမ်းအစွန်းရောက်တွေရဲ့ အကြမ်းဖက်မှုတွေနဲ့ မူးယစ်ဆေးပိုက်တွေရဲ့ ပြန်ပေးဆွဲမှု သတ်ဖြတ်မှုတွေရဲ့ သတင်းက နေ့စဉ်လိုလို ကြားနေရလို့ အခုမကောင်းဆိုးဝါးတွေက အရင်တုန်းက ခြောက်လှန့်ထားတဲ့ ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒ

ထက်တောင် ပိုကြောက်စရာကောင်းတယ်ဆိုတာ သိလာကြချိန်မှာ ခုလို စစ်တမ်း ရလဒ်ထွက်လာတယ်လို့ သုံးသပ်နေကြတယ်။

ဗြိတိသျှနန်းရင်းဝန်လုပ်ခဲ့တဲ့ ဆာဝင်စတန်ချာချီက “လူတယောက်ဟာ အသက် ၂၀ အရွယ်မှာ ဆိုရှယ်လစ်မဖြစ်ရင် အသည်းနှလုံးမရှိသူဖြစ်လို့ပဲ။ လူတယောက်ဟာ အသက် ၄၀ အရွယ်ရောက်လို့မှ ကွန်ဆာပေးတစ် မဖြစ်သေးဘူးဆိုရင်လည်း ဦးနှောက်မရှိလို့ပဲ” လို့ ပြောဖူးတယ်။ အခုကောက်ယူတဲ့ စစ်တမ်းအရ ထောင်စုနှစ်သစ် လူငယ်လူရွယ် အများအပြား ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒကို ကြိုက်နေကြတယ်ဆိုတော့ ချာချီရဲ့စကားက မှန်သလိုလို ဖြစ်နေတာပေါ့။ အမှန်တော့ နိုင်ငံရေးအသိဆိုတာ လူတိုင်းစီရဲ့ စိတ်ကူးယဉ်မှုတွေကနေ အခု ဆိုရှယ်လစ်ဖြစ်လိုက် တော်ကြာ ကွန်ဆာပေးတစ်လုပ်လိုက် အပြောင်းအလဲမျိုးစုံ ပြောင်းတတ်တာမျိုး မဟုတ်ပါဘူး။ အထူးသဖြင့် လက်ဝဲဝါဒီအဖြစ်ကနေ လက်ယာ အစွန်းရောက် ရှေးရိုးစွဲဝါဒီအဖြစ် တဆစ်ချိုး နောက်ပြန်လှည့်တတ်တာမျိုး ပိုပြီးတောင် မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ အခုလူငယ်တွေ အံ့နဲ့ကျင်းနဲ့ချီပြီး ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒကို သဘောကျလာတာဟာ လက်တဆုပ်စာ လူတစ်စုသာ ကျိကျိတက်ချမ်းသာပြီး ကျန်လူအများတကာ အများစုကြီး ဖွတ်ကျောပြာစု ခရုဆန်ကျွတ်ဘဝ ရောက်ကြရတဲ့ အရင်းရှင်စနစ်ရဲ့ အပြစ်အနာအဆာတွေနဲ့ မအောင်မြင်မှုတွေကြောင့် နောက်ထပ် လူမှုစီးပွား စနစ်သစ်တခုကို ရွေးချယ်ခဲ့ကြတယ်လို့ပဲ ဆိုလို့ရမယ်။

အသက် ၂၀ မှာ ဆိုရှယ်လစ်လုပ်ပြီး အသက် ၄၀ မှာ ကွန်ဆာပေးတစ်လုပ်တဲ့ ချာချီရည်ညွှန်းလိုသူဟာ ဘယ်သူတွေဆိုတာ မသေချာပါဘူး။ ပညာတတ် အသိုင်းအဝိုင်းထဲက တဦးတလေကို ရည်ညွှန်းတာလားတော့ မသိနိုင်ပါ။ အဲသလို ပညာတတ် အဝန်းအဝိုင်းထဲမှာလည်း ရာသက်ပန် ကွန်မြူနစ်အဖြစ် ရပ်တည်သွားကြသူတွေ အပုံအပင်ရှိနေတယ်။ ပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစား အတွက်ကတော့ ဘဝအရကို ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒကို ဖက်တွယ်ရသူတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ အသက်ငယ်ငယ်လည်း ဒီအတိုင်းပဲ။ အသက်ကြီးတော့လည်း ဒီအတိုင်းပါပဲ။ မှာကပ်စ်ဝါဒအမြင်အရ လူမှုအသိစိတ်ဆိုတာ တဦးချင်းဆိုင်ရာကိစ္စ မဟုတ်ပါဘူး။ သက်ဆိုင်ရာ လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ နိုင်ငံရေးသဘောတရားတွေ၊ တရားဥပဒေ သဘောတရားတွေ၊ ဘာသာရေး ဒဿနိကဆိုင်ရာနဲ့ ကိုယ်ကျင့်တရားဆိုင်ရာ အမြင်တွေအားလုံး ခြုံငုံပေါင်းစည်းထားတဲ့ ပေါင်းလဒ်တခု ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ လူမှုအသိစိတ်ဆိုတဲ့ အရာထဲမှာ လူမှုသိပ္ပံပညာတွေ၊ အနုပညာတွေနဲ့ လူမှုခံစားမှုတွေ၊ ဓလေ့ထုံးစံတွေ အစရှိတဲ့ လူမှုစိတ္တဗေဒတွေလည်း

အကျိုးဝင်နေကြတယ်။ အဲဒီ လူမှုအသိစိတ်ဟာ လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဘဝဖြစ်တဲ့ လူမှုဘဝနဲ့ အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်ပြဋ္ဌာန်းနေပြီး ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ လူမှုဘဝ ပြောင်းလဲလာတာနဲ့အမျှ လူမှုအသိစိတ်တွေလည်း ပြောင်းလဲလာကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အသက် ၂၀ အရွယ်မှာ ဆိုရှယ်လစ်ဖြစ်ရမယ်တဲ့ အသက် ၄၀ အရွယ်မှာ ကွန်ဆာပေးတစ်ဖြစ်ရမယ်တဲ့ဆိုတာ စိတ်ကူးယဉ်ဆန်လွန်းသလို တဦးချင်းပြဿနာ ဆန်လွန်းနေပါတယ်။

အင်္ဂလိပ်မှာရှိ ဟင်းကျောရေးသားတဲ့ Solidarity Politics for Millennials စာအုပ်ထဲမှာ “ထောင်စုနှစ်မျိုးဆက်သစ် (၁၉၈၅ နောက် ပိုင်းမွေးဖွားတဲ့) အင်အားဟာ ၈၄ သန်းကျော်ရှိတယ်။ ပညာရှင်တွေ အမြင်အရ ဒီမျိုးဆက်ဟာ အရင်က အမေရိကန်မှာ ထွက်ပေါ်ခဲ့တဲ့ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီး တဟုန်ထိုး များပြားလာတဲ့ ကလေးငယ်မျိုးဆက် Baby Boomers (၁၉၄၅-၁၉၆၅) တို့၊ ၁၉၆၅-၁၉၈၅ တပိုက် ပေါ်ထွက်တဲ့ Generation X မျိုးဆက်တို့ထက် နိုင်ငံရေးမှာ ပိုအားသန်တယ်။ လူမျိုးရေးတွေ၊ ကျားမခွဲခြားမှုတွေနဲ့ လူတန်းစား အရေးတွေမှာ ပိုမိုတိုးတက်တဲ့ အမြင်တွေရှိတယ်လို့ ပြောကြတယ်” လို့ ရေးပါတယ်။ ပျူးသုတေသန စစ်တမ်းကောက်ရာမှာ “နိုင်ငံတခုတို့ စိန်ခေါ်နေတဲ့ ပြဿနာတွေထဲမှာ ဘယ်ဟာက အရေးအကြီးဆုံးလို့ ထင်ပါသလဲ” ဆိုတဲ့ မေးခွန်းတခုလည်းပါတယ်။ အခွင့်အလမ်း ပြဿနာ၊ ဘာသာရေးပြဿနာ၊ မျိုးချစ်စိတ်ပြဿနာ၊ တဦးချင်းတာဝန်ယူစိတ်ရှိမှုပြဿနာ စတာတွေကို ဖြေကြပေမဲ့ အများတကာအများစုကြီးကတော့ တန်းတူညီမျှမှုကင်းမဲ့ခြင်း ပြဿနာလို့ ဖြေကြတာတွေ့ရတယ်တဲ့။ တခြား မေးခွန်းတွေမှာလည်း အလားတူပဲ တန်းတူညီမျှရေးကို အလေးကဲ ဖြေကြတယ်။ အမျိုးသမီးများ တန်းတူလုပ်ခရရှိရေး အာမခံတဲ့ပေါ်လစီ ချရမယ်လို့ဖြေသူ ၈၇% ရှိသလို ပညာရေးစရိတ် တိုးသုံးရေး တောင်းဆိုသူကလည်း ၈၆% ရှိတယ်။ အနိမ့်ဆုံးလုပ်ခ တိုးပေးရေး ထောက်ခံသူ ၇၆%။ ဒေသန္တရကောလိပ်တွေ ကျောင်းလခမယူရေး ထောက်ခံသူ ၇၆% နဲ့ အစိုးရကို ဆင်းရဲသားကူညီရေး၊ သက်ကြီးရွယ်အို အငြိမ်းစားထောက်ပံ့မှု ထားပေးရေးများမှာ ပိုမိုပါဝင်ရေး တောင်းဆိုသူကလည်း ၇၆% တောင် ရှိပါတယ်။ သူတို့ရဲ့ အဖြေတွေကိုကြည့်ရင် ၁၉၈၀ ခုများကာလ လူငယ်လူလတ်တွေနဲ့ လုံးဝမတူဘဲ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် တာဝန်ယူစိတ်တွေ အများကြီး ထက်သန်လာကြပြီဆိုတာ အတိုင်းသားတွေ့ရမှာပါ။

လူငယ်တွေ ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒဘက် တိမ်းညွတ်လာပုံကို အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု ဖလော်ရီဒါပြည်နယ်တောင်ပိုင်း မက္ကဆီကိုပင်လယ်ကွေ့ ပင်လယ်ကမ်းခြေမှာရှိတဲ့ တင်ပါမြို့ကလေးက လူငယ်တစ်စုရဲ့ ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒ ထက်သန်နဲ့ နမူနာကလေးတစ်ခုနဲ့ ဥပမာ ပေးချင်တယ်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ် နာမည်ကျော် ဝေါလမ်းသိမ်းပိုက်ရေး လှုပ်ရှားမှုအပြီးမှာ ဒီလှုပ်ရှားမှုမှာပါခဲ့သူတစ်ဦးနဲ့ အမေရိကန် စက်မှုအလုပ်သမားများ အဖွဲ့ဝင်နှစ်ဦး အပါအဝင် တခြားလူငယ်နှစ်ဦးတို့ဟာ စာဖတ်သင်းကလေးတခု စတင်ဖွဲ့စည်းလိုက်ကြတယ်။ သူတို့ အရင်ဆုံးဖတ်မယ့် စာအုပ်က ကွန်မြူနစ်ခေါင်းဆောင်ကြီး ကားလ်မာ့က်စ်ရေးသားတဲ့ “အရင်းကျမ်းသုံးတွဲ” ဖြစ်ပါတယ်။ အားလုံးသိကြတဲ့အတိုင်း အဲဒီ “အရင်းကျမ်း” Das Capital ဟာ ၂၀၁၂ ခုမှာ အရောင်းရဆုံး နိုင်ငံရေးစာအုပ်အဖြစ် စံချိန်ချိုးထားတဲ့ စာအုပ်ကြီး ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလူငယ်တွေဟာ အရင်းကျမ်းသုံးတွဲကို ဖတ်ပြီးရင် နောက်ထပ် မာ့က်စ်ဝါဒ စာအုပ်တွေကိုလည်း ဆက်ဖတ်ကြဖို့ တာစုနေတယ်။ သူတို့ စာဖတ်သင်းလေးဟာ အဖွဲ့တွင်းအဖွဲ့ပြင် စည်းရုံးရေးတွေလုပ်ခဲ့ကြလို့ တဖြည်းဖြည်းနဲ့ လူဦးရေလည်း တိုးလာတယ်။ OWS လှုပ်ရှားမှုအရှိန်ကလည်း မကုန်သေးတော့ ကိုယ်သန်ရာသန်ရာ လှုပ်ရှားမှုတွေထဲမှာပါရင်း စာတွေဖိဖတ်ခဲ့ကြတယ်။ နှစ်နှစ်လောက်ကြာလာတော့ လှုပ်ရှားမှုတွေလည်း အတော်နည်းလာတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူတို့ရည်မှန်းချက်က ပိုခိုင်မာလာတယ်။ နောက်ဆုံးမှာ တင်ပါမြို့နယ် အဖွဲ့ချုပ် ဆိုပြီး အဖွဲ့တဖွဲ့ကို သူတို့ဖွဲ့လိုက်ကြတယ်။

အဖွဲ့ရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်က အလုပ်သမားလူတန်းစားနဲ့ ထိတွေ့ပြီး အရင်းရှင် စနစ်ဆိုင်ရာ မာ့က်စ်ဝါဒ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာချက်တွေကို ရှင်းပြရေးတို့၊ ကွန်မြူနစ်ဝါဒ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်အကြောင်း အလုပ်သမားတွေနဲ့ စကားပိုင်းဖွဲ့ရေးတို့ လုပ်ဆောင်ကြဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲသလို လုပ်ဆောင်ရာမှာ လက်ရှိအဖွဲ့ငယ်ကလေး အဆင့်ကနေ ဒေသန္တရအဆင့် တက်လှမ်းရေး၊ ဒေသန္တရအဆင့်ကနေ နိုင်ငံတကာ ဆက်သွယ်မှုတွေနဲ့ ဆက်လက်တိုးချဲ့ လုပ်ဆောင်သွားဖို့ ရည်မှန်းထားတယ်။ သူတို့မြို့ကလေးရဲ့ အခြေအနေအရ လောလောဆယ် လူထုပါတီတခုအဖြစ် တက်လှမ်းလို့ မလွယ်သေးဘူးလို့ သုံးသပ်တဲ့အောက်မှာ ဖြစ်နိုင်ခြေမျိုးစုံကို ရှာဖွေအသုံးပြုပြီး လှုပ်ရှားမှုမျိုးစုံလုပ်ဖို့လည်း စိတ်ကူးနေကြတယ်။ သေချာတာကတော့ အခုဆိုရင် သူတို့ရဲ့ကြိုးပမ်းချက်ကလေး တခုဖြစ်တဲ့ အင်တာနက် ဝက်ဘ်ဆိုက်တခုဟာ တဖြည်းဖြည်း လူကြိုက်များလာနေတယ်။

၁၉၀၅ ခု ပထမ ရုရှားတော်လှန်ရေးတုန်းက လမ်းပေါ်ခံကတုတ် တိုက်ပွဲဆင်နေတဲ့ ကွန်မြူနစ်တွေရဲ့ ဓာတ်ပုံကလေးတင်ထားတဲ့ သူတို့ရဲ့ CLT ဝက်ဘ်ဆိုက်ကလေးဟာ ခုဆိုရင် အထွေထွေသမိုင်းဆိုင်ရာ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှု ပြဿနာလို ပြဿနာကြီးတွေကစပြီး စည်းရုံးရေး ပြဿနာ၊ သွေးစည်းညီညွတ်ရေး ပြဿနာ၊ နိုင်ငံတကာလှုပ်ရှားမှု ပြဿနာတွေအထိ အပြန်အလှန် ငြင်းခုံတာ အကြံပေးတာတွေ နေ့စဉ် တပြုံတခေါင်းကြီး ရောက်လာနေတယ်။ လက်ရှိ စီးပွားရေးအခြေအနေကို မာ့က်စ်ဝါဒအမြင်နဲ့ ပိုင်းခြားစိစစ် သုံးသပ်တာတွေ လုပ်နေကြတဲ့အတွက် အမေရိကန်မှာ ခေတ်စားခဲ့တဲ့ နီယိုလစ်ဘာရယ်ဝါဒ အကြောင်း၊ သမိုင်းနိဂုံး အယူအဆအကြောင်းတွေကို ချဉ်းကပ်နည်းသစ်တွေနဲ့ ထက်ထက်သန်သန် ပြန်သုံးသပ်တာတွေ အဖွဲ့ချုပ်ဝင်တွေအထဲမှာသာမက အလုပ်သမားတွေထဲမှာလည်း များပြားလာတယ်တဲ့။ သူတို့ အဖွဲ့ကတော့ “ပစ္စည်းမဲ့ လူတန်းစားလှုပ်ရှားမှုကို အားသစ်လောင်းပြီး ပြန်လည်ဖော်ထုတ်ဖို့ ဆိုတာ မလွယ်ကူမှန်းသိပေမဲ့ ကိုယ့်ဘက်ကသာ အရင်းခံမှုတစုံလုံးကို အခြေခံကျကျ ပိုင်နိုင်ထားလို့ရှိရင်၊ ကိုယ့်ဘက်ကသာ အားလုံးကို လမ်းဖွင့်ပြီး အပြောင်းအလဲကို အမီလိုက်ရင်၊ ကိုယ့်ဘက်ကသာ လုံလောက်တဲ့ တော်လှန်ရေး စိတ်ရှည်သည်းခံမှုအပြည့် ထားနိုင်မယ်ဆိုရင် ဒီလှုပ်ရှားမှုကို အသစ်ပြန်စနစ်မယ်။ သေချာတာကတော့ အခုပေါ်ထွက်လာမယ့် ပစ္စည်းမဲ့တော်လှန်ရေး လှုပ်ရှားမှုဟာ အရင်လှုပ်ရှားမှုတွေနဲ့ အများကြီးကွာခြားမယ်ဆိုတဲ့ အချက်ပါပဲ” လို့ သူတို့က ဆိုပါတယ်။

CLT အဖွဲ့ချုပ်ဝင်တွေ အကြားမှာ လောလောဆယ် အနာဂတ်နဲ့ပတ်သက်ပြီး တိကျတဲ့ အဖြေတခု မချနိုင်သေးပါဘူး။ သူတို့သာမက ဘယ်သူမဆို အနာဂတ်နဲ့ ပတ်သက်ရင် တိကျရေရာ ရှင်းလင်းတဲ့ အဖြေမျိုးရဖို့ဆိုတာ အတော်ခက်တာလည်း အမှန်ပဲ။ လူတန်းစား ဖွဲ့တည်မှုပြဿနာတွေ၊ စက်မှုစီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအပေါ် အမြင်တွေ၊ စီးပွားရေး အကျပ်အတည်းတွေအပေါ် အမြင်တွေ၊ လူဦးရေပြိလျမှု ပြဿနာတွေကနေပြီး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဂေဟစနစ်ပြဿနာတွေ၊ အနာဂတ် ကွန်မြူနစ်လူအဖွဲ့အစည်း ဘယ်လိုရှိမလဲဆိုတဲ့ ကိစ္စတွေအထိ မတူတဲ့ အမြင်မျိုးစုံ ရှိနေကြတာပါ။ ဒါပေမဲ့ အချိန်တချိန်ရောက်ရင် အနာဂတ်ဟာ ရှင်းလင်းပီပြင်လာမှာ ဖြစ်သလို သမိုင်းဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုကလည်း သူလမ်းကြောင်းနဲ့သူ ထွက်ပေါ်လာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အရေးကြီးတာက ကိုယ့်ဘက်က ပြင်ဆင်မှုအပြည့်ရှိနေဖို့ပါပဲလို့ သူတို့က ဆိုပါတယ်။

အမေရိကန်မှာတော့ CLT လို လေ့လာရေး စာဖတ်သင်းတွေ အများကြီး ရှိနေတယ်။ နာမည်တွေကလည်း အမျိုးမျိုး။ နောက်ထပ် ရွေးစရာ ဆိုရှယ်လစ်လမ်းကြောင်း အဖွဲ့တဲ့၊ နိုင်ငံတကာ ဆိုရှယ်လစ်အဖွဲ့တဲ့၊ နိုင်ငံတကာ အလုပ်သမား အဖွဲ့ချုပ်တဲ့၊ ဆိုရှယ်လစ် ပါတီတဲ့၊ အနီရောင် ပါတီတဲ့၊ ဆိုရှယ်လစ် တက်ကြွလှုပ်ရှားရေး အဖွဲ့တဲ့၊ ဖီလီဆိုရှယ်လစ်တဲ့၊ ဂျက်ကိုဘင်အဖွဲ့တဲ့။ ဒီအဖွဲ့တွေဟာ ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒ အစဉ်အလာကို ပြန်လည် ရှင်သန်အောင်လုပ်ဖို့ ကြိုးစားနေတဲ့ အဖွဲ့တွေလို့ဆိုရင် မမှားဘူး။ လက်ရှိ အရင်းရှင်စနစ်ထဲမှာ ခုလို လူထုလှုပ်ရှားမှု အဖွဲ့အစည်းတွေ ဒီလောက်များများ ပေါ်ထွက်လာတာကိုက အံ့သြစရာကောင်းနေတယ်။ အဲဒီ လေ့လာရေးအစု အများစုမှာလည်း CLT လို အနာဂတ်နဲ့ပတ်သက်တဲ့ အမြင်တွေ စမ်းတဝါးဝါးရှိနေကြတယ်။ အရင်းရှင် နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒကို ဖြိုချရမယ်ဆိုတဲ့အချက်မှာ အားလုံးတူကြသလောက် အဲဒီနေရာကို ဘာနဲ့အစားထိုးမလဲဆိုတဲ့ အချက်နဲ့ပတ်သက်ပြီး ပြတ်ပြတ်သားသား ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်း မရှိကြသေးဘူးတဲ့။ ဒါပေမဲ့ တခုတော့ ရှိတယ်။ သူတို့ အားလုံးဟာ စစ်အေးခေတ်ကလို ဂိုဏ်းဂဏပြင်းထန်မှုမရှိကြဘဲ မတူတဲ့အရာတွေ အပြောင်းအလဲတွေကို တံခါးဖွင့်ထားကြတယ်တဲ့။

အဲဒီ လေ့လာရေးအစုတွေဟာ အတွေ့အကြုံနည်းသေးတဲ့အတွက် အလုပ်လုပ်ရင်း စိတ်ပျက်ကြတာတွေလည်း ရှိတယ်။ သဘောတရားရေးဘက်မှာ ဘက်ပေါင်းစုံ နားမလည်တဲ့အပေါ်ကနေ အမြင်တိုင်းစောင်းတာတွေလည်း ကြုံကြရတယ်။ ဟွာတာဒယ်ဆိုးက နိုင်ငံရေးသိပ္ပံ ကျောင်းသားတွေပါဝင်တဲ့ 15-M လှုပ်ရှားမှု စလုပ်တုန်းကဆိုရင် သာမန်လူထုဘဝကို မသိဖူးသေးတဲ့ ကျောင်းသားတချို့ အလုပ်သမားတွေထဲကို စည်းရုံးရေး ဆင်းတာလည်းပါတယ်။ အဲဒီက ပြန်လာတဲ့ ကျောင်းသားတွေဟာ အလုပ်သမားတွေ ဘာနိုင်ငံရေးမှ မသိကြဘူးဆိုပြီး တော်တော်လေး စိတ်ဓာတ်ကျခဲ့ရတယ်။ ဆရာလုပ်သူ ပါမောက္ခကတော့ ဒါဟာ အလုပ်သမားတွေအပြစ် မဟုတ်ဘူး။ သမိုင်းဖြစ်စဉ်ကို နားမလည်တဲ့ သူ့ကျောင်းသားတွေအပြစ်လို့ ဆိုပါတယ်။ သူတို့က တူတံစဉ်တံဆိပ် တီရှင်လေးတွေဝတ်၊ တူတံစဉ်အလံကြီးတွေ လွှင့်လိုက်ရင် အလုပ်သမားတွေက သူတို့ကို ဝမ်းသာအားရကြိုကြမယ်လို့ ထင်ထားကြတာလို့ သူက ထောက်ပြပါတယ်။ ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ နိုင်ငံရေးနဲ့ကင်းကွာအောင် အလုပ်ခံထားရတဲ့ အလုပ်သမားတွေကို နေ့ချင်းညချင်း နိုင်ငံရေးနဲ့ကြားမှုတွေ ရလာမယ်ဆိုပြီး မျှော်လင့်တာကိုက စိတ်ကူးယဉ်မှု ဖြစ်ပါတယ်တဲ့။ တချို့အစုတွေကတော့

မျက်မှောက်ခေတ် အပြောင်းအလဲတွေကြောင့် မာ့က်စ်ဝါဒကို အကုန်လုံး လက်မခံနိုင်ဘူး။ မာ့က်စ်ဝါဒကိုတော့ အလုပ်သမားလူတန်းစား သွေးစည်းမှု ဖော်ဆောင်ရေးဝါဒဖြစ်လို့ လက်ခံနိုင်ပေမဲ့ လီနင်ကိုတော့ လက်မခံနိုင်ဘူးလို့ ဆိုကြတယ်။ တချို့ကတော့ ကွဲလွဲမှုတွေအများကြီးရှိပေမဲ့ မာ့က်စ်ဝါဒီ မျိုးဆက်သစ်တွေအကြား သွေးစည်းခိုင်မာရေးကို အဓိက လုပ်ဆောင်ရမယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

အမှန်တော့ မာ့က်စ်ဝါဒဆိုတာ အသက်မပါတဲ့ တရားသေတခု မဟုတ်ဘူး။ အစစအရာရာ ပြည့်စုံနေတဲ့တရား၊ ပြောင်းလဲစရာ မလိုတော့တဲ့ တရားလည်း မဟုတ်ပါဘူး။ အသက်ဝင်ရှင်သန်နေတဲ့ လုပ်ကိုင်လှုပ်ရှားမှု လမ်းညွှန်သဘောတရား တခုသာဖြစ်ပါတယ်။ မာ့က်စ်ဝါဒဟာ လူမှုဘဝ အကြောင်းအချက်တွေ အံ့အားသင့်စရာ ရုတ်တရက် ပြောင်းလဲမှုမျိုးကိုတောင် ရောင်ပြန်ဟပ်နိုင်စွမ်းရှိတဲ့ သဘောတရားပါ။ အဲသလို ရောင်ပြန်ဟပ်နိုင်ခဲ့တာကြောင့်လည်း လူမှုဘဝ အပြောင်းအလဲတွေပေါ်တိုင်း မာ့က်စ်ဝါဒသမားတွေအတွင်းပိုင်းမှာ အမြင်မျိုးစုံ၊ တွေဝေယိမ်းယိုင်မှုမျိုးစုံ၊ အကျပ်အတည်းမျိုးစုံ ပေါ်ခဲ့ကြတာဖြစ်ပါတယ်။ တခါတလေဆိုရင် မာ့က်စ်ဝါဒလှုပ်ရှားမှု အတွင်းပိုင်း ပြိုကွဲမှုတွေ၊ သွေးစည်းညီညွတ်မှု ပျက်ပြားတာတွေတောင် ပေါ်လာတတ်ပါတယ်။ တကယ်ဆိုရင် မာ့က်စ်ဝါဒလှုပ်ရှားမှုသမိုင်းဆိုတာ လူမှုဘဝအကြောင်းအချက်တွေ ပြောင်းလဲမှုကြောင့် မာ့က်စ်ဝါဒ လှုပ်ရှားမှုအတွင်း အပြောင်းအလဲကို ထင်ဟပ်ရာမှာ မာ့က်စ်ဝါဒရဲ့ အရင်းခံတရားတွေ၊ အခြေခံမူတွေကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်တဲ့ဘက်နဲ့ အခြေခံမူတွေ စွန့်ပစ်ရေးဘက်တို့အကြားက အဆက်မပြတ်ဖြစ်ပွားနေတဲ့ တိုက်ပွဲသမိုင်းနဲ့ လှုပ်ရှားမှု မပြိုကွဲအောင် အစွမ်းကုန်ကာကွယ်ရတဲ့ သမိုင်းလို့တောင် ပြောနိုင်ပါတယ်။

အဲသလို လူမှုစီးပွားရေး ဘဝအကြောင်းအချက် အပြောင်းအလဲတွေကို လိုက်ပြီး လှုပ်ရှားမှု လမ်းညွှန်သဘောတရားကို ပြောင်းလဲရာမှာ အရေးအကြီးဆုံးက မာ့က်စ်ဝါဒ အရင်းခံမူတွေကို ကာကွယ်စောင့်ထိန်းနိုင်စွမ်း ဘယ်လောက်ရှိသလဲ ဆိုတဲ့အချက် ဖြစ်ပါတယ်။ အရင်းခံမူတွေဆိုရာမှာ ဒဿနိကအပိုင်းမှာ မာ့က်စ်ဝါဒ ဒဿနိကဆိုင်ရာရုပ်ဝါဒ (အနုပဋိလောမရုပ်ဝါဒနဲ့ သမိုင်းဆိုင်ရာရုပ်ဝါဒ) အပိုင်း၊ နိုင်ငံရေးဘောဂဗေဒ (အရင်းရှင်ကုန်ထုတ်လုပ်မှုစနစ်နဲ့ အရင်းရှင်စီးပွားရေး စနစ်ဟာ နောက်ဆုံးမှာ သူ့သေတွင်းသူ တူးမှာဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ စီးပွားရေး ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုတရား) အပိုင်းနဲ့ နိုင်ငံရေးမှာ လူတန်းစားတိုက်ပွဲဟာ

လူမှုပြောင်းလဲတိုးတက်မှုရဲ့ အဓိကတွန်းအား ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အပိုင်းသုံးပိုင်းကို ဘက်တဖက်တည်း လိုရာဆွဲတာမဟုတ်ဘဲ ဘက်အားလုံးကို ခြုံငုံနားလည်လက်ခံပြီး ထိန်းသိမ်းကာကွယ်သွားရေး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအကြောင်းတွေကို သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍ အလိုက် ဆက်ပြီးဖော်ပြမှာဖြစ်လို့ မျက်မှောက် trends အယူအဆတွေမှာ ဆက်လက် လေ့လာနိုင်ပါတယ်။

အခု စာအုပ်ဟာ Western Marxism လို့ခေါ်တဲ့ အနောက်တိုင်း မှက်စိတ်ဝါဒ trends တွေထဲက အဓိကကျတဲ့ trends တချို့လောက်ကိုပဲ တင်ပြထားပေမဲ့ ငုံ့မိအောင် လက်လှမ်းမီသမျှကို ရှာဖွေစုဆောင်း တင်ပြထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အနောက်တိုင်း မှက်စိတ်ဝါဒီ အများအပြားကတော့ သူတို့ရဲ့ ကြိုးပမ်းချက်ကြောင့် မှက်စိတ်ဝါဒတရားကိုယ်တွေဟာ ထာဝရအမှန်တွေ ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ ဒဏ္ဍာရီထဲကနေ ဆွဲထုတ်နိုင်ခဲ့တယ်လို့ ဆိုကြသလို ချို့ယွင်းချက်တွေ အရှုပ်အထွေးတွေကြောင့် ကျဆုံးတော့မယ့် မှက်စိတ်ဝါဒကို သူတို့ ကယ်တင်နိုင်လိုက်တယ်လို့လည်း ဆိုကြတယ်။ မှက်စိတ်ဝါဒကို ပြောင်းလဲနေတဲ့ ခေတ်မီဘဝ တကယ့်အခြေအနေနဲ့ လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် သူတို့ လုပ်ပေးနိုင်ခဲ့တယ်လို့လည်း ဆိုနေကြပါတယ်။ ပညာရှင်တချို့ကတော့ Western Marxism အနောက်တိုင်း မှက်စိတ်ဝါဒဟာ သူတို့ ညွှန်းသလို မျက်မှောက်ခေတ်နဲ့ လိုက်ဖက်အောင် ပြောင်းလဲပေးလိုက်တယ် ဆိုတဲ့အချက်ကို အထူးမငြင်းဆိုပေမဲ့ တော်လှန်ရေး သဘောတရားတရပ်ရဲ့ တာဝန်ဟာ ကမ္ဘာလောကကြီးကို ပြောင်းလဲပစ်ရေးဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အချက်နဲ့ တိုင်းတာရင် ဘာမှမလုပ်နိုင်ခဲ့တဲ့ သဘောတရားတွေ ဖြစ်နေတယ်လို့ ဝေဖန်ပါတယ်။ အခုစာတမ်းကို ဖတ်ပြီးနောက် စာဖတ်သူတွေကိုယ်တိုင် ပိုင်းခြားချင့်ချိန်နိုင်စရာ အတွေးစ ရလာတယ်ဆိုရင် ရေးရကျိုးနပ်ပြီလို့ ယူဆပါတယ်။

အခန်း (၁)

ဝေါဟာရအမျိုးမျိုးနဲ့ မှက်စိတ်ဝါဒ

၁။ နီယိုမှက်စိတ်ဝါဒ၊ ပိုစ် မှက်စိတ်ဝါဒ

(က) နီယိုမှက်စိတ်ဝါဒ

နီယိုမှက်စိတ်ဝါဒကို မော်ဒန်မှက်စိတ်ဝါဒလို့ ခေါ်ကြသလို အနောက်တိုင်း မှက်စိတ်ဝါဒလို့လည်း ခေါ်ကြတယ်။ အနောက်တိုင်း ဆိုရာမှာ ရုရှားတို့အရှေ့ဥရောပတို့ တရုတ်တို့ အာဖရိကတို့လို ဒေသတွေက လက်ခံကျင့်သုံးနေတဲ့ မှက်စိတ်ဝါဒနဲ့ ကွဲပြားကြောင်း ထင်ရှားအောင် ရည်ညွှန်းတာ ဖြစ်ပါတယ်။ တချို့ကလည်း နီယိုမှက်စိတ်ဝါဒဆိုတာ ၂၀ ရာစုအတွင်း မှက်စိတ်ဝါဒ သဘောတရားတွေကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲတာ၊ တိုးချဲ့တာတွေ လုပ်ခဲ့ကြတဲ့ ချဉ်းကပ်နည်းတွေ၊ တိမ်းညွတ်မှုတွေကို ခြုံခေါ်တာဆိုပြီး လျော့ရဲရဲ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ကြတယ်။ Biographical Dictionary မှာတော့ နီယိုမှက်စိတ်ဝါဒဆိုတာ ရုပ်ဝါဒကို လက်မခံတဲ့ မှက်စိတ်ဝါဒဆိုပြီး အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ပါတယ်။ နယူးဇီလန် ဝယ်လင်တန်မြို့ ဝိတိုရိယတက္ကသိုလ်က မဟာဘွဲ့ရထားသူ ဘန်ပေါလင်းဗိုခေးကတော့ နီယိုမှက်စိတ်ဝါဒထဲမှာပါတဲ့ နီယိုဆိုတဲ့ စကားလုံးကိုယ်၌မှာ ကျယ်ပြန့်တဲ့

အဓိပ္ပာယ်ရှိတယ်။ အသစ်သက်သက်ဆိုပြီး အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ရုံနဲ့ မလုံလောက်ဘူးလို့ ဆိုပါတယ်။ သူ့အမြင်အရ နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒဆိုတာ ကားလ်မာ့က်စ်နောက်မှာ ဆက်ခံလိုက်ပါသူ တပည့်တပန်းတွေ၊ နောက်လိုက်တွေနဲ့ ပညာကျော်တွေအားလုံး အကျုံးဝင်တယ်။ ဒါကြောင့် ကားလ်မာ့က်စ်ရဲ့ ဒဿနိကကို တိတိကျကျ ကိုယ်စားပြုနိုင်တဲ့ ကားလ်မာ့က်စ် ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ ဒါမှမဟုတ် ပညာရှင်တွေ ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေကပ် စစ်မှန်တဲ့ မာ့က်စ်ဝါဒ ဖြစ်နိုင်တယ်။ နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒတွေဟာ မာ့က်စ်တို့ခေတ်ကလို ဆက်စပ်အခြေအနေမျိုးနဲ့မတူတဲ့ ပြဿနာသစ်တွေ စိန်ခေါ်မှုအသစ်တွေအတွက် မာ့က်စ်ဝါဒကို ကျင့်သုံးသူတွေဖြစ်တယ်လို့ သူက သတ်မှတ်တယ်။ တခုရှိတာက Biographical Dictionary ထဲမှာ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သလို ရှည်ကြာတဲ့ သမိုင်းကြောင်းတလျောက် ကားမာ့က်စ်မှာ သားသမီးတွေက အများကြီးပေါ်လာပြီး သူတို့တတွေဟာ ကိုယ်ကြိုက်တဲ့လမ်းတွေအတိုင်း အသီးသီးသွားကြတယ်ဆိုတဲ့ အချက်အရ နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒတွေကလည်း လမ်းတွေအများကြီး ခွဲထွက်ကုန်တာလို့လည်း ပြောနိုင်တယ်။

ဝီကီပီးဒီးယား စွယ်စုံကျမ်းကတော့ နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒဆိုတာ မာ့က်စ်ဝါဒနဲ့ မာ့က်စ်ဝါဒသဘောတရားတွေကို ၂၀ ရာစုအတွင်း ပြင်ဆင်တိုးချဲ့တာတွေလုပ်တဲ့ ချဉ်းကပ်နည်းမျိုးစုံဖြစ်သည်လို့ အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ပါတယ်။ တဆက်တည်းမှာပဲ အဲသလို ပြင်ဆင်တိုးချဲ့ရာမှာ နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒဟာ အသိဉာဏ်ဆိုင်ရာ အယူအဆတွေဖြစ်တဲ့ ဝေဖန်ရေးသီအိုရီတို့၊ စိတ္တဗေဒသရုပ်ခွဲပညာတို့၊ ဖြစ်တည်မှု အဓိကဝါဒတို့ထဲက အချက်အလက်အများအပြားကို ထည့်သွင်း ပေါင်းစပ်ခဲ့ကြတယ်လို့ ဖွင့်ဆိုပါတယ်။ ဥပမာဆိုရင် Erik Olin Wright ရဲ့ နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒ သဘောတရားတခုဖြစ်တဲ့ “ပဋိပက္ခဖြစ်နေတဲ့ လူတန်းစား တည်နေရာများ” သဘောတရားထဲမှာဆိုရင် အသိဉာဏ်ဆိုင်ရာ ပညာတွေဖြစ်တဲ့ Weberian လူမှုဗေဒ၊ ဝေဖန်ရေး ရာဇဝတ်မှုဗေဒနဲ့ မင်းမဲ့ဝါဒသုံးခု ပေါင်းစပ်ထားတဲ့ သဘောတရားဖြစ်ပါတယ်။ Erik Olin ဟာ နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒ ထိပ်တန်းသဘောတရားရေး ဆရာတဦးဖြစ်ပြီး လူတန်းစားကွဲပြားမှုဆိုင်ရာ မာ့က်စ်ဝါဒအမြင်နဲ့ပတ်သက်ပြီး အတော်ကလေး ဝေဖန်ခဲ့သူ ဖြစ်ပါတယ်။ သူ့အမြင်အရ လူ့အဖွဲ့အစည်းဆိုတာ လူတန်းစားနှစ်ခုမကရှိပြီး လူတန်းစားကွဲပြားမှု ဆိုတာကလည်း ကုန်ထုတ်ပစ္စည်းတွေ ပိုင်သလားမပိုင်ဘူးလား ဆိုတဲ့အချက်ပေါ်က ကွဲပြားတာသက်သက် မဟုတ်ဘူးလို့ ယူဆတယ်။ နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒရဲ့ အထင်ရှားဆုံး လက္ခဏာရပ်တွေထဲမှာ (၁) ဝေဖန်ရေးသီအိုရီ Critical theory (၂)

Erik Olin Wright

ပိုင်းခြားစိစစ်ရေး မာ့က်စ်ဝါဒ Analytical Marxismနဲ့ (၃) ပြင်သစ်တို့ရဲ့ တည်ဆောက်ပုံ ပိုင်းခြားစိစစ် သုံးသပ်ရေးဝါဒ Structuralism တို့ပဲလို့ ဝီကီပီးဒီးယားက ဆိုပါတယ်။

နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒဟာ အထက်မှာ ဆိုခဲ့သလို မာ့က်စ်ဝါဒက ဆင်းသက် ပေါက်ဖွား လာတဲ့ သားသမီးတွေ တပြုံတခေါင်းကြီးထဲမှာ ပါဝင်တဲ့အတွက် သူကိုယ်တိုင်ကနေ ဆင်းသက်ခဲ့ပြီလားတဲ့ ဝါဒတွေကလည်း တော်တော်စုံတယ်။ ရောပရယ်ဘစ်ချ်တို့ရဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ မှီခိုမှုသဘောတရားဂိုဏ်းတဲ့၊ ဒေးဗစ်ဂေါ်ဒန်နဲ့ ဆင်မြူရယ် ဘိုးဝဲလ်တို့ရဲ့ ရက်ဒီကာယ် နိုင်ငံရေးဘောဂဗေဒတို့ အင်မန်နျူယယ် ဝေါလစ်တိုင်းရဲ့ အယူအဆနဲ့ ဆက်နွယ်ထားတဲ့ ကမ္ဘာ့စနစ်များရှုထောင့်က သုံးသပ်ရေးဂိုဏ်းတဲ့၊ မာ့က်စ်ဝါဒကို သမားရိုးကျနည်းစနစ်အဖြစ် လျော့ချလိုက်တဲ့ နည်းစနစ်ဆိုင်ရာ တသီးပုဂ္ဂလဝါဒကို ကိုင်စွဲကြတဲ့ ဂျန်အီးရိမာတို့ရဲ့ ပိုင်းခြားစိတ်ဖြာရေး မာ့က်စ်ဝါဒဂိုဏ်းတဲ့၊ ယူဂိုစလပ်လှုပ်ရှားမှုတခုဖြစ်တဲ့ မာ့က်စ်ဝါဒ လူသားဝါဒ ဒဿနိကလှုပ်ရှားမှုရဲ့ ပရက်ဆစ် စံနမူနာလက်တွေ့ဂိုဏ်းတဲ့၊ အဲသလို ဂိုဏ်းအသီးသီး ရှိကြတဲ့အထဲမှာ ဝေဖန်ရေး သီအိုရီကိုကိုင်စွဲတဲ့ ဖရန့်ဖတ်ဂိုဏ်းဟာ နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒတွေထဲမှာ ဩဇာအတော်ကြီးမားပါတယ်။

တချို့ကတော့ မာ့က်စ်ဝါဒက ဘာနဲ့တူသလဲဆိုရင် ကမ္ဘာဦးအစ အာဒမ်နဲ့ ဝေတို့နဲ့တူတယ်။ သူတို့နှစ်ဦးကနေ လူသားတွေ ပေါက်ဖွားဆင်းသက်လာသလို မာ့က်စ်ဝါဒကနေ နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒလည်း ဆင်းသက်လာတယ်လို့ ဆိုကြတယ်။ အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒဆိုတာ ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးအပြီးမှာ ပေါ်ထွက်လာတယ်လို့ ဆိုနိုင်တယ်။ အဲဒီကာလဟာ ရုရှားမှာ မဟာအောက်တိုဘာ တော်လှန်ရေးကြီး အောင်ပွဲခံနိုင်ခဲ့ပေမဲ့ အနောက်ဥရောပ အလုပ်သမားလူတန်းစား တော်လှန်ရေး အများအပြားကတော့ အရှုံးနဲ့ရင်ဆိုင်ခဲ့ရပါတယ်။ ဒီအတွေ့အကြုံ ပေါ်ကနေ ကောက်ချက်နှစ်ခုပေါ်လာတယ်။ အဲဒါကတော့ ခုလို တော်လှန်ရေးတွေ ဆုံးရှုံးရတာဟာ (၁) စစ်မှန်တဲ့ မာ့က်စ်ဝါဒသဘောတရားကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် မဆုပ်ကိုင်ခဲ့ကြလို့၊ (၂) အဲဒီခေတ် လူမှုအခြေအနေတွေကို သဘောပေါက် နားလည်ခြင်း မရှိကြလို့ဆိုတဲ့ အချက်တွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ထွက်ပေါ်စ

နီယိုမာက်စ်ဝါဒ သမားတွေဟာ အရင်းရှင်စနစ်အောက်မှာ လူတန်းစားကွဲပြားမှုဟာ ကျားမကွဲပြားမှုတို့ လူမျိုးရေးကွဲပြားမှုတို့ အပါအဝင် တခြားကွဲပြားမှုတွေထက် ပိုအရေးပါတယ်လို့ပဲ လက်ခံထားသူတွေဖြစ်ပါတယ်။ မာ့က်စ်မရှိတော့တဲ့ မျက်မှောက်ခေတ်ရဲ့ လူမှုပြောင်းအလဲ အခြေအနေတွေကို နားလည်ဖို့ဆိုရင်တော့ မာ့က်စ် သက်ရှိထင်ရှားရှိစဉ်ကာလက မဖော်ပြခဲ့ပေမဲ့ နောင်အတွက် စဉ်းစားခဲ့တဲ့ မာ့က်စ်ရဲ့ အတွေးအခေါ်တချို့ကို ရှာဖွေကိုင်စွဲရမယ်။ ဒါ့အပြင် မာ့က်စ်ဝါဒထဲမှာ ချန်လှပ်ထားခဲ့တဲ့ တခြားဂိုဏ်းတွေဆီက အယူအဆတွေကိုလည်း ပြည့်ပေးဖို့လိုတယ်လို့ နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒသမားတွေက ယူဆခဲ့ကြတယ်။

သေချာတာကတော့ အစောပိုင်း နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒီတွေဟာ မျက်မှောက်ခေတ် အသုံးတည့်နိုင်မယ့် မာ့က်စ်ရဲ့ ရေးသားချက်တွေကို လက်မလွှတ်ကြဘဲ အရင်းရှင်စနစ် ဝေဖန်ရေးတွေကို ဇောင်းပေးလုပ်ခဲ့ကြတဲ့အချက် ဖြစ်ပါတယ်။ ပီတိုရီယ တက္ကသိုလ်က ဘန်ပေါ်လင်းဗိုခေးကတော့ နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒီတွေက ဘာနဲ့တူသလဲဆိုရင် ဗြိတိန်ဝယ်လင်တန် စိန်ပီတာဘုရားကျောင်းတော်နဲ့ တူတယ်လို့ ရေးပါတယ်။ စိန်ပီတာဘုရားကျောင်းဟာ သူတို့ကိုးကွယ်နေတဲ့ သမ္မာကျမ်းစာက လူတန်းစားမရွေး ကိုးကွယ်လိုရတဲ့ ကျမ်းစာကြီးဖြစ်ကြောင်း ကြော်ငြာလေ့ရှိတယ်။ အလားတူပဲ နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒီတွေဟာလည်း ကားလ်မာ့က်စ် ရေးသားချက်တွေနဲ့ ကားလ်မာ့က်စ်မိန့်ခွန်းတွေကို ကိုးကားပြီး တရားဝင်မှုရအောင် လုပ်ကြတယ်လို့ သူကဆိုပါတယ်။ တကယ်လည်း သူတို့ရဲ့ ဒဿနိကအားလုံးဟာ ကားလ်မာ့က်စ်ရဲ့ ရေးသားချက်တွေပေါ်မှာပဲ အခြေပြခဲ့ကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ တခြားမာ့က်စ်ဝါဒီတွေနဲ့ သူတို့မတူတာက အဲဒီရေးသားချက်တွေအပေါ် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုတဲ့နေရာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲသလို ဖွင့်ဆိုရာမှာ မှန်ကန်ကြောင်း သက်သေပြဖို့ သူတို့တတွေဟာ အတွေ့အကြုံပါတွေ၊ လက်တွေ့စမ်းသပ်မှုပါတွေ၊ ထင်ဟပ်မှုဝေဖန်ရေးဝါဒတွေနဲ့ တော်လှန်ရေးလှုပ်ရှားတက်ကြွမှုဝါဒတွေကို ထည့်လဲသုံးခဲ့ကြတယ်။

ဘန်ပေါ်လင်းဗိုခေးက နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒီတွေနဲ့ ခရစ်ယာန်ဘုရားကျောင်းတို့ နောက်ထပ်တူတဲ့ အချက်တချက် ရှိသေးတယ်လို့ဆိုပါတယ်။ အဲဒါကတော့ ခရစ်ယာန်ဘာသာဟာ တခြားဘာသာ အယူဝါဒမျိုးစုံဆီက အယူအဆတွေနဲ့ ပေါင်းစည်းနိုင်စွမ်းရော ကွဲပြားနိုင်စွမ်းကိုပါ ပေးနိုင်စွမ်းရှိသလို နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒကလည်း သူတို့ အခြေခံကျတယ်လို့ ယူဆတဲ့ မာ့က်စ်ဝါဒ အစိတ်အပိုင်းတွေအပေါ် သူတို့ရဲ့ လူမှုသဘောတရားတွေကို အခြေပြတယ်။ တဖက်မှာတော့ အခြေခံချင်းမတူဘူးလို့ ယူဆရင်ဖြစ်စေ၊ လက်တွေ့အသုံးပြုရာ

အခြေအနေသစ်နဲ့ မကိုက်ညီဘူးလို့ ယူဆရင်ဖြစ်စေ ကွဲပြားမှုကို ထုတ်ဖော်တာ လုပ်လေ့ရှိကြတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဥပမာအနေနဲ့ပြရရင် ဖရန်ဖတ်ဂိုဏ်းဟာ မာ့က်စ်ရဲ့ သမိုင်းဆိုင်ရာရုပ်ဝါဒနဲ့ လူတွေဟာ စီးပွားရေးရဲ့ အပြဋ္ဌာန်းခံဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ ဝါဒတွေကို ကျော်နင်းနိုင်ဖို့ လူတန်းစားတွေဆိုတာ စီးပွားရေးနဲ့ပတ်သက်တဲ့ အရည်အသွေးက ပြဋ္ဌာန်းတာ မဟုတ်ဘူးလို့ ဟောပြောနေတဲ့ မက်စ်ဝေဘာကို ကိုးကားကြသလို လူ့အကျင့်စရိုက်တွေကို ရှေ့တန်းတင်ဖော်ထုတ်နေတဲ့ စိတ်ပညာရှင် ဆစ်ဂမန်ဖရိုက်ကိုလည်း ကိုးကားခဲ့ကြတယ်။

ဖရန်ဖတ်ဂိုဏ်းထဲက အင်မင်ချူသယ် ဝေါလ်စတိုင်းဆိုရင် ကားလ်မာ့က်စ်ရဲ့ ရေးသားချက်တွေကိုကိုင်ပြီး မျက်မှောက်ကမ္ဘာ့ မြောက်ခြမ်းတောင်ခြမ်း ပဋိပက္ခကို ရှင်းပြလေ့ရှိတယ်။ တဖက်မှာလည်း အဲသလို ကမ္ဘာ့စနစ်တွေကို ရှင်းပြရင်း အရင်းရှင်စနစ်ဟာ အနောက်တိုင်း ယဉ်ကျေးမှုဆီ အထွေထွေဦးတည်နေတယ်ဆိုတာ မမှန်ကြောင်း၊ မာ့က်စ်သဘောတရားဖြစ်တဲ့ အကြီးစားစက်မှုစီးပွားရေးလုပ်ငန်း တွေဟာ ကမ္ဘာအနှံ့မှာ အရင်းရှင်နိုင်ငံတွေမှာရှိတဲ့ လူတန်းစားဆက်ဆံရေးမျိုးကို ဖန်ဆင်းပေးနေတယ်ဆိုတဲ့အမြင်လည်း မှားယွင်းနေကြောင်း ဝေဖန်တတ်ပါတယ်။ သူ့အမြင်အရ နိုင်ငံအားလုံးဟာ စက်မှုနိုင်ငံတွေ ဖြစ်လာနိုင်တဲ့အတွက် ပြည်တွင်း လူတန်းစားတိုက်ပွဲတွေ လျော့ပါးကုန်မယ်၊ နိုင်ငံတွေလည်း ကမ္ဘာ့မြောက်ခြမ်း တောင်ခြမ်း ပဋိပက္ခထဲမှာပဲ လုံးလည်လိုက်နေမယ်လို့ မြင်ပါတယ်။

နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒဟာ ၁၉၇၀ ခုများတဝိုက်မှာ အဖွံ့ထွားဆုံးအချိန်လို့ ဆိုရပါမယ်။ အထူးသဖြင့် ဂရိတ်ဗြိတိန်မှာဆိုရင် နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒ ရွှေထီး ဆောင်းတဲ့ ကာလလို့တောင် ဆိုနိုင်ပါတယ်။ နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒီတွေဖြစ်တဲ့ မားကျူးစ်နဲ့ ဟာဘားမားစ်တို့အကူအညီနဲ့ ၁၉၇၀ တဝိုက်မှာပဲ ဂျာမနီမှာ လက်ဝဲသစ် လှုပ်ရှားမှုကို စတင်လိုက်တယ်။ နောက်သိပ်မကြာခင်မှာ အဲဒီ လက်ဝဲသစ်လှုပ်ရှားမှုဟာ အမေရိကန်ကို ပျံ့နှံ့သွားတယ်။ အမေရိကန်မှာတော့ လက်ဝဲသစ်လှုပ်ရှားမှုဟာ အာဏာအဆောက်အအုံမျိုးစုံကို ဆန့်ကျင်တဲ့ ကျောင်းသားအများစုပါတဲ့ လှုပ်ရှားမှုဖြစ်ပြီး ဗီယက်နမ်နိုင်ငံမှာ အမေရိကန်အစိုးရက တိုက်ခိုက်နေတဲ့စစ်ပွဲကို ဆန့်ကျင်တဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးလှုပ်ရှားမှုကြီးအဖြစ် အရှိန်အဟုန်ပြင်းပြင်း ထွက်ပေါ်လာပါတယ်။ လက်ဝဲသစ်တွေရဲ့ ကြွေးကြော်သံ တွေက ဒီမိုကရေစီရေး၊ နိုင်ငံသားအခွင့်အရေး၊ တက္ကသိုလ်များ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး တောင်းဆိုချက်တွေကနေပြီး စစ်ဆန့်ကျင်ရေး ငြိမ်းချမ်းရေးတွေအထိ ပါဝင်တဲ့အတွက် လှုပ်ရှားမှုကို ထောက်ခံသူတွေလည်း တနေ့တခြား များလာခဲ့တယ်။

လူဖြူကျောင်းသား အများစုက စတင်တယ်ဆိုပေမဲ့ နောက်ပိုင်းမှာ လူမည်းတွေလည်း ပါလာတယ်။ အမှန်ဆိုရင် လက်ဝဲသစ်လှုပ်ရှားမှု ပေါ်ထွက်လာကြတာဟာ လူမည်းရက်ဒီကယ်တွေဖြစ်တဲ့ ကျားသစ်နက်လို့ခေါ်တဲ့ လူမည်းလက်ဝဲပါတီတို့ လူမည်းအာဏာလှုပ်ရှားမှုအဖွဲ့တို့ကို အားကျလို့ ပေါ်လာတာဆိုရင် မမှားပါဘူး။

၁၉၆၄ ခုမှာစတင်ခဲ့တဲ့ လက်ဝဲသစ်လှုပ်ရှားမှုဟာ ၁၉၆၄-၆၅ အမေရိကန်နိုင်ငံ ဘာကလေမြို့ ကာလီဖိုးနီးယားတက္ကသိုလ်ရဲ့ လွတ်လပ်စွာ ပြောဆိုခွင့်လှုပ်ရှားမှုကို ပွဲဦးထွက် ပြုလုပ်ခဲ့ကြတယ်။ ကျောင်းအာဏာပိုင်တွေက ပိတ်ပင်ထားတဲ့ ကျောင်းသားများ လွတ်လပ်စွာ ပြောဆိုခွင့်နဲ့ နိုင်ငံရေးလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ပြန်ပွင့်ပေးဖို့ တောင်းဆိုတဲ့ ဒီလှုပ်ရှားမှုဟာ ရက်ရက်စက်စက် အနိုင်နင်းခံလိုက်ရတယ်။ ကျောင်းသားရာချီ အဖမ်းခံလိုက်ရပြီး ကျောင်းကိုလည်း ပိတ်ပင်လိုက်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ကျောင်းသားလှုပ်ရှားမှုတွေဟာ တပြည်လုံးအနှံ့ ကူးစက်သွားခဲ့ပြီး လက်ဝဲသစ် လှုပ်ရှားမှုအင်အားတွေ တိုးလာခဲ့တယ်။ လက်ဝဲသစ်တွေဟာ အင်ကြီးအားကြီး ဖြစ်လာပေမဲ့ အမေရိကန် စက်မှုအလုပ်သမားတွေကို စည်းရုံးသိမ်းသွင်းဖို့ မကြိုးစားနိုင်ခဲ့ဘဲ သူတို့ရဲ့လှုပ်ရှားမှုကို လူမှုတက်ကြွလှုပ်ရှားမှုအဖြစ်သာ ထားရှိခဲ့ကြတယ်။ ဒီလိုနဲ့ ဗီယက်နမ်စစ်ပွဲ အရှိန်ကျလာတာနဲ့အမျှ အမေရိကန် လက်ဝဲသစ် လှုပ်ရှားမှုတွေလည်း အရှိန်ကျဆင်းသွားခဲ့တယ်။

ဥရောပတိုက်က လက်ဝဲသစ်လှုပ်ရှားမှုရဲ့ အယူအဆရေးစတင်ပုံက ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒ တတိယလမ်းကြောင်းရှာဖွေရေးနဲ့ စတင်တယ်လို့လည်း ဆိုကြပါတယ်။ ၁၉၅၆ ခုနှစ်မှာ အားလုံးသိကြတဲ့အတိုင်း ဆိုဗီယက်မှာ နီကီတာခရူးရှော့ အာဏာရလာတယ်။ အရင်ခေါင်းဆောင်ဖြစ်တဲ့ စတာလင်ရဲ့ မတရားဖိနှိပ်မှုတွေအကြောင်း လျှို့ဝှက်မိန့်ခွန်းတခုကို ခရူးရှော့ပြောကြားတယ်။ ဒီသတင်းတွေကို ကြားရပြီးတဲ့နောက် ဆိုရှယ်ဒီမိုကရေစီလည်း မဟုတ်တဲ့ ဆိုဗီယက်ရဲ့ ကွန်မြူနစ်ဝါဒလည်းမဟုတ်တဲ့ တတိယလမ်း၊ ဒါမှမဟုတ် လက်ဝဲသစ်လမ်းကိုလိုက်ဖို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်ကြတယ်။ သူတို့လက်ဝဲသစ်ဟာ ကမ္ဘာ့အင်အားလွန် နိုင်ငံကြီးနှစ်နိုင်ငံဦးစီးတဲ့ စစ်အေးဝန်ရုံးနှစ်ခုစနစ်ကို ဆန့်ကျင်ကြသလို အဏုမြူလက်နက်ဆန့်ကျင်ရေး၊ စစ်လက်နက် ဖျက်သိမ်းရေးတွေလည်း တောင်းဆိုကြတယ်။ တဖက်မှာလည်း ကိုလိုနီစနစ် ဆန့်ကျင်ရေး၊ ကျူးဘားတော်လှန်ရေးနောက်ပိုင်း တတိယကမ္ဘာနိုင်ငံတွေ ပြဿနာ ဖြေရှင်းရေးတွေကိုလည်း တောင်းဆိုကြတယ်။

လက်ဝဲသစ်တွေဟာ မာ့က်စ်ဝါဒရဲ့ လူတန်းစားပြဿနာ၊ ကိုယ်စားပြုမှု ပြဿနာ၊ ယဉ်ကျေးမှုနဲ့ အယူအဆ ပြဿနာတွေမှာ မတူတဲ့ စဉ်းစားချက်တွေကို ဖော်ထုတ်သလို မာ့က်စ်ဝါဒကို ပြန်လည်ပြုပြင်တာတွေလည်း လုပ်ကြတယ်။ လက်ဝဲသစ် ဩဇာအရှိန်အောက်မှာ အမျိုးသမီးအခွင့်အရေး လှုပ်ရှားမှုတွေ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး လှုပ်ရှားမှုတွေ ပေါ်လာသလို တချို့လည်း တိုက်ရိုက်အကြမ်းဖက် တိုက်ခိုက်ရေးဝါဒဖြစ်တဲ့ တပ်နီအဖွဲ့တွေထောင်တာတွေ လုပ်ကြတယ်။ ခြုံပြောရရင် လက်ဝဲသစ်ဟာ လက်ဝဲတွေတလျှောက်လုံး အစဉ်အလာအတိုင်း လုပ်ခဲ့တဲ့ လူထုဆန္ဒပြပွဲနည်းတွေ၊ တိုက်ရိုက်လှုပ်ရှားမှုတွေနဲ့ အကြမ်းမဖက် အာဏာဖိဆန်ရေး မဟာဗျူဟာတွေကို စွန့်လွှတ်သလို အစဉ်အလာ နိုင်ငံရေး စည်းရုံးမှုသဏ္ဌာန်တွေကို လက်မခံကြတော့ဘဲ ကျားမခွဲခြားမှု လူမျိုးရေးခွဲခြားမှုစတဲ့ ဖိနှိပ်မှုမျိုးစုံကို သဏ္ဌာန်မျိုးစုံနဲ့ဆန့်ကျင်ရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုနဲ့ နိုင်ငံရေးအသွင် ကူးပြောင်းရေးတွေကို ကိုယ်နှစ်သက်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အခြေခံတို့၊ ဒီမိုကရေစီ အခွင့်အရေး အခြေခံတို့ပေါ်ကနေ တဦးချင်း ဆောင်ရွက်ရေးတွေကို ဇောင်းပေးတယ်လို့ ဆိုနိုင်တယ်။ ၂၀၁၁-၁၂ ဝေါလမ်း သိမ်းပိုက်ရေးနဲ့ အာရပ်နွေဦးလှုပ်ရှားမှုတွေ ပေါ်လာတော့ လက်ဝဲသစ်ဝါဒလည်း မှေးမှိန်နေရတာ ပြန်ပေါ်လာပါတယ်။

(ခ) ပွိုစ်မာ့က်စ်ဝါဒ

အမှန်တော့ ပွိုစ်မာ့က်စ်ဝါဒဟာလည်း နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒ အဝန်းအဝိုင်းထဲမှာ ပါတယ်။ ပွိုစ်မာ့က်စ်ဝါဒရဲ့ ထူးခြားချက်က အရင် နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒလို ကားလ်မာ့က်စ်ရဲ့ သဘောတရားတွေကို အသုံးမပြုတော့ဘဲ တခြားအသိဉာဏ်ဆိုင်ရာ အယူအဆတွေကို အဓိကထား အသုံးပြုလာတဲ့အချက် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း မာ့က်စ်ဝါဒ ကျော်လွန်ချိန်၊ ဒါမှမဟုတ် မာ့က်စ်ဝါဒအလွန်ကာလ သဘောတရားအဖြစ် မာ့က်စ်ဝါဒနဲ့ လမ်းခွဲလိုက်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ပွိုစ်မာ့က်စ်ဝါဒမှာ မာ့က်စ်ဝါဒအဋ္ဌေအသက် မပါတော့ရုံမက မာ့က်စ်ဝါဒကို ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်တာတွေနဲ့ ပြည့်နှက်လာခဲ့တယ်။ ပွိုစ်မာ့က်စ်ဝါဒဟာ ၂၁ ရာစုမှာ နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒ အကျဘက် ရောက်လာတာဟာ မာ့က်စ်ဝါဒကိုယ်၌က ကမ္ဘာ့အတိုင်းအတာအရ အရေးမပါတော့လို့ နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒ ကျဆင်းလာတာပဲ သတ်မှတ်ခဲ့ကြတယ်။ မျက်မှောက်ခေတ်မှာ မာ့က်စ်ဝါဒက ရှင်းမပြနိုင်တာတွေ

ပိုများလာတယ်လို့လည်း သူတို့ ထောက်ပြကြတယ်။ ဒီနေရာမှာ သူတို့ပေးတဲ့ ဥပမာတခုကို နမူနာအဖြစ် ဖော်ပြလိုတယ်။

အမျိုးသမီးနှစ်ယောက်ရှိတယ် ဆိုကြပါစို့။ တယောက်က လူဖြူဖြစ်ပြီး ကျွမ်းကျင်တဲ့ အတွင်းရေးမှူးအလုပ်ကို လိုချင်သူဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူမမှာ လိုအပ်တဲ့အရည်အချင်း မပြည့်မီဘူးတဲ့။ နောက်တယောက်က လူမည်း အမျိုးသမီးဖြစ်ပြီး ကျွမ်းကျင်မှုမသုံးရတဲ့ စားပွဲထိုးအလုပ်ကိုရဖို့ ကြိုးစားနေတယ်။ အမှန်ဆိုရင်သူမမှာ ပညာအရည်အချင်းနဲ့ ကျွမ်းကျင်မှုရှိတယ်။ အတွင်းရေးမှူး အလုပ်မျိုးနဲ့ သင့်တော်တဲ့သူဖြစ်ပေမဲ့ စားပွဲထိုးအလုပ်ကိုပဲလုပ်တယ်တဲ့။ လူဖြူအမျိုးသမီးက အတွင်းရေးမှူးအလုပ် ရမသွားဘူး။ အလုပ်လက်မဲ့ဘဝနဲ့ ဖုတ်တော့တယ်။ လူမည်းအမျိုးသမီးကတော့ အလုပ်လည်းရတယ်။ ချီးမွမ်းတာလည်း ခံရတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူမရတဲ့လုပ်ခက မဖြစ်စလောက်ဆိုတော့ သူမလည်း ဆင်းဆင်းရဲရဲပဲတဲ့လေ။ တဖက်မှာတော့ အလုပ်ရှင်က လူမည်းမလေးလို အလုပ်သမားတွေကို လုပ်ခနည်းနည်းပေးပြီး အမြတ်များများ အိတ်ထဲထည့်နေတယ်။ အဲဒီအမျိုးသမီး နှစ်ယောက်စလုံး အိုးမဲ့အိမ်မဲ့တွေဘဝမှာ ရုန်းကန်နေရတယ်တဲ့။

ပိုမိုမာက်စပ်ဝါဒီတွေကတော့ အဲသလို မျက်မှောက်ခေတ် ပြဿနာသစ်ကို ရိုးရိုးမာက်စပ်ဘောဂဗေဒနဲ့ ရှင်းပြလို့မရဘူးလို့ မြင်ကြတယ်။ ဒီပြဿနာဟာ ငါးမင်းငါးချင်းအစိုးရနဲ့ သူ့ကိုယ်စားလှယ်တော်များရဲ့ လက်ချက်ဖြစ်တဲ့အတွက် အရင်းရှင်တွေအပေါ် ပုံချလို့ မရဘူးလို့လည်း ထောက်ပြကြတယ်။ ဒီပြဿနာဟာ လူမှုဖူလုံရေး ပြဿနာဖြစ်လို့ အစိုးရမှာသာ တာဝန်ရှိတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ အစိုးရက အရင်းရှင်တွေ အမြတ်များများရရေးနဲ့ လုပ်အားဈေးပေါ်ပေါ် အလျှံပယ် ထွက်လာရေးတွေ လုပ်ဆောင်ပေးတဲ့ပေါ်လစီ ကျင့်သုံးလို့ပဲဆိုပါတယ်။ ဒီလို အစိုးရလူမှုဖူလုံရေး ဖြတ်တောက်မှု အစီအစဉ်ဟာ အရင်းရှင်စနစ် စီးပွားရေး အတက်အကျ သံသရာကိုတောင် သဟဇာတဖြစ်အောင် လုပ်ပေးနေတယ်လို့ ဆိုကြပါတယ်။ သူတို့က ဒီပြဿနာကို အစိုးရရဲ့ လူမှုဖူလုံရေး အစီအစဉ်ပြဿနာ အဖြစ်သာမက လူဖြူလူမည်းပြဿနာ၊ လူတွေရဲ့ စိတ်နေစိတ်ထားပြဿနာ၊ လူတွေရဲ့ အမူအကျင့်ပြဿနာတွေအဖြစ်လည်း စဉ်းစားခဲ့ကြတယ်။

ပိုမိုမာက်စပ်ဝါဒ ကျွမ်းကျင်သူ ဂေါ်ရန်သာဘွန်ကတော့ ပိုမိုမာက်စပ်ဝါဒီ မျိုးဆက်ဟာ ၁၉၆၈ နောက်ပိုင်း ကြီးပြင်းလာကြသူတွေ ဖြစ်တဲ့အတွက် နီယိုမာက်စပ်ဝါဒ အစောပိုင်း သဘောတရားဆရာတွေလို ရုရှား အောက်တိုဘာ တော်လှန်ရေးအကြောင်း ကောင်းကောင်းမသိကြဘူး။ သူတို့ဟာ ရုရှား

တော်လှန်ရေးကို မမီလိုက်သလို နားလည်နိုင်စွမ်းလည်း မရှိကြဘူးလို့ ဆိုပါတယ်။ နီယိုမာက်စပ်ဝါဒ အရင်းမျိုးဆက်ဖြစ်တဲ့ လူးကပ်စ်၊ ကောဆတ်ချ်၊ ဂရမ်ရှီးကနေပြီး ဟိုဟိုင်းမားတို့ ဂိုးလ်မန်းတို့ ယန်းပေါလ်ဆတ်တို့အထိ ဖရန်ဖတ်ဂိုဏ်းက သဘောတရားဆရာတွေဟာ အောက်တိုဘာတော်လှန်ရေးရဲ့ ကမ္ဘာ့လက္ခဏာ ဆောင်မှုနဲ့ သမိုင်းရေးအရအရေးပါမှုတွေကို ကောင်းကောင်းသိကြသူတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့ထဲက တချို့ဆိုရင် ကွန်မြူနစ်ပါတီထဲတောင် ဝင်ခဲ့ကြတယ်လို့ ရေးပါတယ်။

မာက်စပ်ဝါဒဟာ နိုင်ငံရေးလက်တွေ့ လှုပ်ရှားမှုအဖြစ် ဆိုရှယ်လစ်ပါတီတွေထဲမှာ အရင်ဆုံး ဖြတ်သန်းခဲ့ကြသလို နောက်ပိုင်းမှာ ပေါ်ထွက်လာတဲ့ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး ကိုလိုနီဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုတွေမှာလည်း လက်တွေ့ ပါဝင်ခဲ့ကြတယ်။ နီယိုမာက်စပ်ဝါဒီတွေကတော့ အဲသလို တော်လှန်ရေး လှုပ်ရှားမှုတွေထဲမှာ လက်တွေ့ပါဝင်တာ မလုပ်ကြဘူး။ အများစုကြီးဟာ တက္ကသိုလ် ဒဿနိက မဟာဌာနတွေထဲမှာ ကျင်လည်ကျက်စားကြတယ်။ အားလုံးသိကြတဲ့အတိုင်း တက္ကသိုလ် မဟာဌာနတွေထဲမှာ ဒဿနိက မဟာဌာနဆိုတာ အလွန်တရားသေ ကျတဲ့ အလွန်စာအုပ်ကြီးဆန်တဲ့ ဌာနတွေဖြစ်လေတော့ အဲဒီထဲမှာ ကြီးပြင်းလာတဲ့ ၁၉၆၈ ပိုမိုမာက်စပ်ဝါဒီ မျိုးဆက်ဟာလည်း လူမှုဗေဒတွေ၊ သမိုင်းပြုစုမှု ဘာသာရပ်တွေရဲ့ အဆိုအမိန့် လမ်းညွှန်တွေကို ခံယူနေသူတွေချည်း ဖြစ်ကုန်တယ်။ ဒါကြောင့် ပိုမိုမာက်စပ်ဝါဒရဲ့ အသိဉာဏ်ဆိုင်ရာ သဘောတရားတွေဟာ ရှုပ်ထွေးတယ်။ သူတို့ရဲ့ အသိဉာဏ် သဘောတရားတွေကလည်း လူမှုသိပ္ပံပညာနဲ့ အတော်ကလေး ကင်းကွာကုန်တယ်။ ဒဿနိကနဲ့ နိုင်ငံရေးတို့ လူမှုသိပ္ပံတို့ကို သီးခြားစီ ခွဲပစ်တာတောင် လုပ်လာကြတယ်။

၁၉၈၀ စုနှောင်းပိုင်းကာလမှာတော့ ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံရေး အဆောက်အအုံကြီး ပြိုကျသွားပြီး သူနေရာမှာ နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒ အစားထိုးဝင်ရောက်လာတယ်။ နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒဟာ လက်ရှိနိုင်ငံရေး အတွေ့အအုံတွေကို အတော်လေး လွှမ်းမိုးနိုင်ခဲ့တယ်။ တချိန်တည်းမှာ လစ်ဘရယ်ဝါဒနဲ့အတူ ပိုမိုမော့ဒန်ဝါဒကလည်း မာက်စပ်သဘောတရားနဲ့ ဒဿနိကဗေဒတွေကို ပညာရပ်ပိုင်းမှာ အတော်ကလေး ထိုးနှက် တိုက်ခိုက်လာခဲ့တယ်။ မာက်စပ်ဝါဒ အရှိန်ကြွလာတာကြောင့်အခါ ပိုမိုမာက်စပ်ဝါဒီတွေက နိုင်ငံရေးကို အတ္တရုတ်ဈေးခြင်းနဲ့ ဆက်နွယ်လာကြတယ်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ မာက်စပ်ဝါဒ သဘောတရားတွေနဲ့ အရင်းရှင်စနစ်ဆိုင်ရာ မာက်စပ်ဝါဒ သဘောတရားတွေနေရာမှာ လူပုဂ္ဂိုလ်အရ ကားလ်မာ့က်စ်နဲ့

မာ့က်စ်ဝါဒ သရုပ်ခွဲချက်တွေကို ပိုမိုရေးသားလာကြတယ်။ အစောပိုင်း နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒတွေဟာ ဒဿနိကပညာရှင်ကြီး ဟောဂယ်ကို အများဆုံးအဓိပ္ပာယ် ပေးခဲ့တာပဲ။ လူသားဝါဒကို ခပ်များများဖော်ထုတ်ကြပေမဲ့ လူ့စွဲအယ်သူးဇားလို နောက်ပိုင်း ပိုမိုမာ့က်စ်ဝါဒတွေကတော့ အဲဒီ ဟောဂယ်ဝါဒကို လူသားဝါဒတွေကို ဆန့်ကျင်လာကြတယ်။ ဘာသာဗေဒမှာ အသုံးပြုတဲ့ တည်ဆောက်ပုံ ပိုင်းခြားစိစစ်ရေး **Structuralism** နည်းစနစ်ကို လူသုံးတယ်။ မာ့က်စ်ဝါဒထဲမှာ တမင်မထည့်ဘဲ ချန်လှပ်ထားခဲ့တဲ့ လူသားတွေရဲ့ ရွေးချယ်မှုနဲ့ သမိုင်းဆိုင်ရာ အဆက်မပြတ် ဖြစ်ပေါ်မှုတွေကို အဲဒီ **Structuralism** နဲ့ သိပ္ပံနည်းကျ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုအဖြစ် အယ်သူးဇားက ဖော်ထုတ်တယ်။

နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒဟာ နောက်ပိုင်းမှာ လစ်ဘရယ်အရင်းရှင်စနစ်နဲ့ မတူတဲ့ တခြားရွေးချယ်စရာအဖြစ် ကိုယ့်ကိုယ်ကို သတ်မှတ်ထားတာတွေကို စွန့်လွှတ်ပြီး သုတေသန ပညာရှင်ဘဝမှာ မွေ့လျော်ကုန်ကြတယ်။ ကိုယ့်ကိုယ်ကို မာ့က်စ်ဝါဒလို သတ်မှတ်ထားတဲ့ ဖရန်ဖတ်ဂိုဏ်း ဒုတိယမျိုးဆက် ယူးဂျင်း ဟာဘားမားဆိုရင် ဝေါဟာရဋီကာသမား၊ ဘာသာဗေဒ ဒဿနသမားအဖြစ် မွေ့လျော်သွားတယ်။ သူတို့တတွေဟာ နယ်ပယ်တခုခုမှာ တခုခုလုပ်ပြဖို့ကို ပိုပြီး စိတ်ဝင်စားလာကြတယ်။ ဘာပဲပြောပြော သူတို့ရဲ့ ကြိုးပမ်းချက်တွေကို ဘောဂဗေဒနယ်ပယ်၊ စိတ်ပညာနယ်ပယ်၊ လူမှုဗေဒနယ်ပယ်စတဲ့ ပညာရပ်နယ်ပယ် အများအပြားမှာ မှီငြမ်းကိုးကားစရာ၊ လမ်းညွှန်ပြုစရာတွေအဖြစ် ရောက်နေကြတယ်။ IR လို့ခေါ်တဲ့ နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေး ပညာရပ်မှာတော့ အရင်လွှမ်းမိုးထားတဲ့ ဂျီယယ်လစ်ဇင်တို့ လစ်ဘရယ်တို့နေရာမှာ နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒရဲ့ အရင်းရှင်ဆန့်ကျင်ရေး၊ ဘုဇ္ဇာဆန့်ကျင်ရေး ပိုင်းခြားစိစစ်မှုနည်းသစ်တွေ ပေါ်လာတယ်။ IR ပညာရှင်တချို့ကဆိုရင် နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒကြောင့် IR ပညာဟာ **Third Paradigm** တတိယစံနှုန်းဘောင်သစ်ထဲ ဝင်ရောက်လာပြီလို့ ကြွေးကြော်နေကြတယ်။

တချို့ သမိုင်းပညာရှင်တွေကတော့ နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒရော ပိုမိုမာ့က်စ်ဝါဒပါ မာ့က်စ်ဝါဒကို ခိုင်ခိုင်မာမာ ပြတ်ပြတ်သားသား ရပ်ခံကာကွယ်သူတွေ မဟုတ်ကြပေမဲ့ သူတို့ဟာ အကျိုးပြုမှုတခုတော့ လုပ်နိုင်ခဲ့တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ အဲဒါကတော့ မာ့က်စ်ဝါဒ အကျပ်အတည်းတွေ ကြုံနေရချိန်မှာ မာ့က်စ်ဝါဒကို လူတွေအကြား ဆက်ရှင်သန်နေအောင် လုပ်ပေးကြတဲ့ အကျိုးပြုမှုပဲလို့ ဆိုကြတယ်။

ပညာရှင် ပယ်ဒီအင်ဒါဆင်က “အနောက်တိုင်းမာ့က်စ်ဝါဒ စံနမူနာ အမှတ်အသားကတော့ ဒီဝါဒဟာ အရှုံးထဲက ထွက်လာတဲ့ အထွက်ပစ္စည်းဆိုတဲ့ အမှတ်တံဆိပ် ခတ်နှိပ်ထားခြင်းပါပဲ” လို့ပြောပါတယ်။ အနောက်တိုင်း မာ့က်စ်ဝါဒ အသွင်ကွဲအမျိုးမျိုးဟာ ဘာတွေကို ရောင်ပြန်ဟပ်ထားသလဲဆိုရင်... ယုံကြည်မှုကပ်ဆိုက်နေတာကို ထင်ဟပ်တယ်။ လက်တွေ့နဲ့ သဘောတရားအကြား ချောက်ကမ်းပါးကြီးခြားနေရာက ပေါ်ထွက်လာတဲ့ ယုံကြည်မှုအကျပ်အတည်းကို ထင်ဟပ်တယ်” လို့ သူက ဆက်ရှင်းပြတယ်။ ပထမကမ္ဘာစစ်ပြီးစကာလ ဂျာမနီ၊ အီတလီနဲ့ ဟန်ဂေရီ တော်လှန်ရေးတွေ ဘာလို့ရုံးနိုင်သလဲ။ တော်လှန်ရေးက ရုရှားမှာ ဘာလို့အောင်မြင်ပြီး တခြားနိုင်ငံတွေမှာ ဘာလို့ မအောင်မြင်တာလဲ။ အရင်းရှင်စီးပွားရေး ကပ်ကြီးဆိုက်ပြီး တော်လှန်ရေး ရင့်မှည့်နေတဲ့ နိုင်ငံတွေမှာ ဘာလို့မာ့က်စ်ဝါဒတွေက အောင်ပွဲမခံဘဲ နာဗီဇက်ဆစ်တွေက အောင်ပွဲခံသွားတာလဲ။ နောက်ပြီး ဒုတိယကမ္ဘာစစ် နောက်ပိုင်းကာလ ဆိုဗီယက်မှာ စတာလင်ရဲ့ ရက်စက်မှုတွေဟာ ယုံနိုင်စရာ မကောင်းပေမဲ့ တကယ်ဖြစ်ရပ်မှန်တွေအဖြစ် သိလာကြတဲ့အခါ ယုံကြည်မှုကပ်နဲ့ ရင်ဆိုင်လာတော့တာပဲ။ ဒီကြားထဲ အရင်းရှင်စနစ်ကလည်း ၁၉၅၀-၁၉၆၀ ခုတွေမှာ စီးပွားရေး ရုတ်တရက် အကြီးအကျယ် ထိုးတက်လာပြီး စားသုံးသူ လူ့အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် ရောက်ရှိလာတယ်။ အလုပ်သမားတွေကို တော်လှန်ရေးလုပ်ဖို့ စည်းရုံးလို့လည်းမရ ဖြစ်လာတယ်။ ဒါတွေကြောင့် ယုံကြည်မှုကပ်ဆိုက်တာပဲလို့ အင်ဒါဆင်ကရေးခဲ့တယ်။

၂။ မာ့က်စ်ဝါဒ၊ စံတင်မာ့က်စ်ဝါဒ၊ ဩသိုဒေါ့စ် မာ့က်စ်ဝါဒ

(က) မာ့က်စ်ဝါဒ

ခေတ်သစ်ကို ဝင်ရောက်လာချိန်မှာ အနောက်တိုင်းယဉ်ကျေးမှုနဲ့ အသိဉာဏ်ဆိုင်ရာ လက်စွဲနည်းလမ်းတွေမှာ အလွမ်းမိုးဆုံးအတွေးအခေါ်ဟာ လစ်ဘရယ် ဆင်ခြင်တုံတရား ဖြစ်ပါတယ်။ မာ့က်စ်ဝါဒဟာ လစ်ဘရယ် ဆင်ခြင်တုံတရား မဟုတ်တဲ့ နောက်ထပ် ရွေးစရာတခုအဖြစ် ပေါ်လာတဲ့ သဘောတရားရေးစနစ် ဖြစ်ပါတယ်။ ပေါ်ထွက်ခါစက မာ့က်စ်ဝါဒဟာ အင်အား မကောင်းသေးပေမဲ့ အရင်းရှင်စက်မှုလုပ်ငန်းတွေ ကြီးထွားကျယ်ပြန့်လာတဲ့အခါ

အရင်းရှင်စနစ်ရဲ့ အဓိကရန်သူ ဖြစ်လာပါတယ်။ မှတ်စ်ဝါဒဟာ အဲဒီကာလ အရင်းရှင်စနစ် လွတ်လပ်တဲ့ ဈေးကွက်လူ့အဖွဲ့အစည်းကို တခြားသူတွေနဲ့မတူတဲ့ ဖွင့်ဆိုချက်နဲ့ ရှင်းပြခဲ့ပါတယ်။ အရင်းရှင်စနစ်ရဲ့ အဓိကလက္ခဏာဟာ ရောင်းကုန်ထုတ်လုပ်ရေးနဲ့ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုစည်း ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဆိုင်မှုလုပ်ခြင်းပဲ ဆိုပြီး သူကဖွင့်ဆိုတယ်။ အဲဒီ လက္ခဏာရပ်ပေါ်ကနေ အရင်းရှင် လူတန်းစားဟာ အမြတ်အစွန်းရရေးကို ကြိုးပမ်းတယ်။ ဒီလို အမြတ်များများရအောင် ကြိုးပမ်းလေလေ စီးပွားပျက်ကပ် သံသရာထဲက မထွက်နိုင်လေဖြစ်ပြီး အမြတ်ရတဲ့ နှုန်းထားကလည်း ကျဆင်းလေဖြစ်လာတယ်။ တဖက်မှာတော့ အရင်းရှင်စနစ်ဟာ အရင်းရှင်နဲ့ အလုပ်သမား၊ ဖိနှိပ်သူနဲ့ အဖိနှိပ်ခံဆိုတဲ့ တသမတ် ပဋိပက္ခကြီးထဲမှာ ရောက်ရှိနေပြီး အလုပ်သမား လူတန်းစားက အရင်းရှင်လူတန်းစားကို မြေမြှုပ် သင်္ဂြိုဟ်ပစ်မယ်ဆိုပြီး ညွှန်ပြနိုင်ခဲ့တယ်။

မှတ်စ်ဝါဒက အဲသလို သမိုင်းလမ်းကြောင်းကို ညွှန်ပြနိုင်တာ ခိုင်မာတဲ့ သဘောတရားရေး အုတ်မြစ်တွေ ရှိနေလို့ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ သဘောတရား အခြေခံအုတ်မြစ်မှာ အစိတ်အပိုင်းသုံးခု ပါဝင်တယ်။ (၁) နိုင်ငံရေးဒဿနိက (၂) နိုင်ငံရေးဘောဂဗေဒနဲ့ (၃) ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒတို့ ဖြစ်ပါတယ်။ တနည်းအားဖြင့် မှတ်စ်ဝါဒဟာ အဲဒီ အစိတ်အပိုင်းသုံးခုကို အနုပဋိလောမရုပ်ဝါဒနဲ့ သမိုင်းဆိုင်ရာရုပ်ဝါဒဆိုတဲ့ သဘောတရား လမ်းညွှန်ကို ကိုင်စွဲပြီး အရင်းရှင်စနစ်ကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသလို သမိုင်းချိတက်ရာ လမ်းကြောင်းကိုလည်း ဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ မှတ်စ်ဝါဒလိုသာ ခေါ်နေပေမဲ့ တကယ်တော့ ဒီဝါဒကို ကားလ်မှတ်စ် တဦးတည်းက ကြံဆခဲ့တာ မဟုတ်ပါဘူး။ သူရဲ့ တိုက်ဖော်တိုက်ဖက်ဖြစ်သူ ဖရက်ဒရစ်အိန်ဂယ်လ်နဲ့အတူ လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ မှတ်စ်ကွယ်လွန်ပြီး နောက်ပိုင်းမှာ အိန်ဂယ်လ်က ဆက်လက်ဖြည့်ဆည်းတာတွေလည်း အများကြီးရှိတယ်။ သူတို့နှစ်ဦး ကွယ်လွန်ပြီးနောက်ပိုင်းမှာ ခေါင်းဆောင်အဆက်ဆက်က မိမိတို့ တော်လှန်ရေး လက်တွေ့တွေနဲ့ ကိုက်ညီအောင် မှတ်စ်ဝါဒကို ပြုပြင်တာ၊ တိုးချဲ့တာတွေလုပ်ရင်း မှတ်စ်ဝါဒကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းခဲ့ကြတယ်။

၂၀ ရာစုဟာ မှတ်စ်ဝါဒ အလံထူတဲ့ ရာစုလို့တောင် ဆိုရအောင် ဥရောပ အာရှ လက်တင်အမေရိကနဲ့ အာဖရိကတိုက်တွေမှာ မှတ်စ်ဝါဒကိုးစွဲတဲ့ နိုင်ငံရေးပါတီတွေ ရာချီထွက်ပေါ်လာသလို ပထမကမ္ဘာစစ်မပြီးခင် ရုရှားမှာ ကမ္ဘာ့ပထမဆုံး ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံကို တည်ထောင်နိုင်ခဲ့တယ်။

ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်အပြီးကာလမှာတော့ မှတ်စ်ဝါဒပါတီတွေ အာဏာရတဲ့ ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံတွေ အများကြီး ပေါ်လာခဲ့တယ်။ ၁၉၉၀ နောက်ပိုင်း ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံ အများစုမှာ အာဏာလက်လွှတ်လိုက်ရခြင်းနဲ့အတူ မှတ်စ်ဝါဒ ဒီလှိုင်းကြီးဟာ အများကြီးကျဆင်းသွားတယ်။ ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံ အဝန်းအဝိုင်းပြင်ပမှာ မှတ်စ်ဝါဒကို ကိုင်စွဲထားတဲ့ နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုတွေ ပျောက်ကွယ်သွားကြပေမဲ့ သူတို့လည်း ခက်ခက်ခဲခဲ ရုန်းကန်နေရဆဲဖြစ်ပါတယ်။ ၂၀၀၈ ခု ကမ္ဘာ့ဘဏ္ဍာရေးကပ်ဆိုင်မှုနောက်ပိုင်းမှာတော့ နီယိုလစ်ဘရယ် စီးပွားရေးဝါဒကြောင့် ဒုက္ခအကြီးအကျယ်ရောက်နေရတဲ့ သူတွေဟာ အရင်းရှင်စနစ် ဆန့်ကျင်ရေးအတွက် မှတ်စ်ဝါဒဘက် ပြန်လည်ဦးလှည့်လာကြတဲ့အတွက် မှတ်စ်ဝါဒ တခေတ်ဆန်းလာပြီလို့ ပြောနေကြတယ်။

(ခ) စံတင်မှတ်စ်ဝါဒ

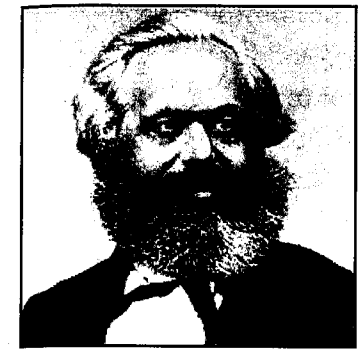
အနောက်တိုင်း မှတ်စ်ဝါဒသမားတွေအကြား သုံးစွဲတဲ့ အသုံးအနှုန်းဖြစ်ပြီး ဒီဝေါဟာရကို လက်မခံသူတွေလည်းရှိပါတယ်။ အနောက်တိုင်း မှတ်စ်ဝါဒီတွေ အမြင်အရ လက်ရှိမှတ်စ်ဝါဒဟာ နောက်လူတွေ ကိုယ်လိုရာဆွဲပြီး အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ကြတာကြောင့် မူရင်းနဲ့အများကြီးကွာခြားသွားပြီ။ ဒါကြောင့် မှတ်စ်နဲ့အိန်ဂယ်လ်တို့ သက်ရှိထင်ရှား ရှိနေစဉ်ရေးသားခဲ့တဲ့ ကျမ်းတွေကိုပဲ စံတင်မှတ်စ်ဝါဒအဖြစ် ကိုင်စွဲသင့်တယ်လို့ ပြောကြတယ်။ နီယိုမှတ်စ်ဝါဒီတွေဆိုရင် အဲဒီ စံတင်မှတ်စ်ဝါဒ အခြေခံတရားတွေကိုတောင် လက်မခံချင်ကြပါဘူး။ တချို့ဆိုရင် မှတ်စ်တဦးတည်းကိုပဲ စာရင်းသွင်းကြပြီး အိန်ဂယ်လ်ကိုတောင် လက်မခံကြတော့ပါဘူး။ တချို့ကတော့ မှတ်စ်ဝါဒ မြစ်ဖျားခံလာတဲ့ ဂျာမန်ဒဿနိကဗေဒတို့ အင်္ဂလန်နဲ့ စကော့နိုင်ငံရေး ဘောဂဗေဒတို့ ပြင်သစ်ဆိုရှယ်လစ် သဘောတရားရေးဆရာတွေရဲ့ ရေးသားချက်တွေကိုသာ အသိအမှတ်ပြု ရှာဖွေအကိုးအကားပြုကြပြီး မှတ်စ်တို့ရဲ့ ရေးသားချက်တွေကို လက်မခံကြတော့တာတွေ လုပ်လာပါတယ်။

စံတင်မှတ်စ်ဝါဒလို့ သတ်မှတ်ထားတဲ့ အချက်တချို့ကို ဖော်ပြရရင် သမိုင်းဆိုင်ရာ ရုပ်ဝါဒ လူ့အဖွဲ့အစည်းတိုင်းကို သက်ဆိုင်ရာကာလရှိ ရုပ်ဝတ္ထု အကြောင်းအချက်များ **Material conditions** က ပြဋ္ဌာန်းတယ်။ လူတွေဟာ ကိုယ့်အသက်ရှင်ရေးဖြစ်တဲ့ စားဝတ်နေရေး အခြေခံ လိုအပ်ချက်တွေကို ဖြည့်တင်းဖို့

တဦးနဲ့တဦး ဆက်ဆံရေးလုပ်ရတယ်။ အဲသလို စားဝတ်နေရေး လိုအပ်ချက်တွေ ထုတ်လုပ်ရာမှာ အသုံးပြုတဲ့ လုပ်အားတွေ၊ အလုပ်လုပ်တဲ့ကိရိယာတွေနဲ့ ကုန်ပစ္စည်းဖြစ်အောင်လုပ်ရတဲ့ ကုန်ကြမ်းတွေကို ကုန်ထုတ်ပစ္စည်း **Means of production** လို့ခေါ်ဝေါ်ကြပြီး ဘယ်လိုလုပ်အားတွေသုံးပြီး ဘယ်လိုကိရိယာတွေ သုံးသလဲ၊ အဲသလို ထုတ်လုပ်ရာမှာ လူလူချင်း ဘယ်လိုဆက်ဆံသလဲ၊ အဲဒီကုန်လုပ် ကိရိယာတွေကို ဘယ်သူတွေက ဘယ်ပုံစံနဲ့ ပိုင်ဆိုင်သလဲ ဆိုတာတွေကိုတော့ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု နည်းလမ်းအမျိုးအစား **Mode of production** လို့ ခေါ်တယ်။ တကယ်တော့ သမိုင်းခေတ်တခုနဲ့တခု အသုံးပြုတဲ့ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု နည်းလမ်းတွေဟာ အမျိုးအစားချင်း မတူကြဘူး။

သမိုင်းဆိုတာဘာလဲ။ မှက်စိတ်မတူနဲ့ကတော့ သမိုင်းဆိုတာ မတော်တဆဖြစ်မှုတွေ၊ တိုက်ဆိုင်မှုတွေ စုစည်းထားတဲ့အရာလို့ မြင်ခဲ့ကြတယ်။ မှက်စိတ်တို့ အိန်ဂယ်လ်တို့ပေါ်လာတော့ သမိုင်းဆိုတာ နိမ့်ရာမှမြင့်ရာသို့ တိုးတက်နေတဲ့အရာ။ ဇီဝဗေဒပညာရှင်ကြီး ချားစ်ဒါဝင်ရဲ့ ဆင့်ကဲပြောင်းလဲမှု ဖြစ်စဉ်ထဲမှာ သက်ရှိသတ္တဝါတွေ တဖြည်းဖြည်းနိမ့်ရာက မြင့်ရာကို ပြောင်းလဲလာသလို လူ့အဖွဲ့အစည်းဟာလည်း တဖြည်းဖြည်း နိမ့်ရာကမြင့်ရာကို တက်လှမ်းနေတယ်။ လူ့အဖွဲ့အစည်း သမိုင်းကြောင်းဟာ အစီအစဉ်မဲ့၊ မတော်တဆ တိုက်ဆိုင်မှုတွေ စုပေါင်းထားတာမဟုတ်ဘဲ သက်ဆိုင်ရာအတွင်းပိုင်း နိယာမတရားတွေအတိုင်း ပြောင်းလဲရွေ့လျားနေတယ်လို့ ရှင်းပြခဲ့ကြတယ်။

ရှေးဦးဘုံစနစ် ကာလတုန်းက လူသားတွေဟာ အမဲလိုက်ခြင်းနဲ့ သဘာဝအလျောက် သီးပွင့်နေတာတွေကို ဆွတ်ခူးကောက်ယူပြီး အသက်မွေး ခဲ့ကြတယ်။ အဲဒီကာလက လူသားတွေဟာ နေစရာ စားစရာတွေကို အတူမျှဝေနေထိုင်ကြသလို အရေးအကြောင်းရှိရင်လည်း အားလုံးပိုင်းဝန်း ကာကွယ်ကြတယ်။ ရှေးဦးဘုံစနစ်ဟာ လူတဦးချင်းပိုင်တဲ့ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဆိုင်မှု မပေါ်သေးတဲ့ကာလကြီးဖြစ်ပြီး လယ်ယာတွေ၊ မွေးမြူရေးတိရစ္ဆာန်တွေ၊ ကျေးကျွန်တွေ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဆိုင်မှု ပေါ်လာတဲ့အချိန်အထိ နှစ်ပေါင်းသောင်းချီ ရှည်ကြာခဲ့တယ်။ နောက်ပိုင်းမှာတော့ အားလုံးသိကြတဲ့အတိုင်း ပုဂ္ဂလိက ပိုင်ဆိုင်မှုတွေ လူတန်းစားကွဲပြားမှုတွေ တဖြည်းဖြည်းပေါ်လာပြီး သမိုင်းဦးဘုံစနစ် ပြိုကွဲသွားတယ်။ ကျေးကျွန်ပိုင်ဆိုင်မှုကို အခြေပြုတဲ့ ကျေးကျွန်စနစ်ပေါ်လာသလို မြေယာပုဂ္ဂလိကပိုင်ဆိုင်မှုနဲ့ သက်ဦးဆံပိုင်စနစ် ကံကျွေးချစနစ်တွေကို အခြေပြုတဲ့ ပဒေသရာဇ်မြေရှင်စနစ် ပေါ်လာတယ်။ နောက်တော့ အရင်းရှင်စနစ် ပေါ်လာတယ်။

မာ့က်စ်

အိန်ဂယ်လ်

အဲဒီ အရင်းရှင်စနစ်မှာ စားဝတ်နေရေး အလုံ့ပယ် ထုတ်နိုင်စွမ်းရှိရုံမက ကုန်ထုတ်ကိရိယာတွေ၊ စက်ရုံတွေကို အများစုပေါင်း လုပ်ဆောင်တဲ့ လက္ခဏာဆောင်အောင် အသင့်ပြင်ဆင်ပေးလိုက်တဲ့အတွက် နောက်လာမယ့် လူ့အဖွဲ့အစည်းဟာ ပုဂ္ဂလိကပိုင်စနစ်မရှိတော့တဲ့ ဘုံစနစ် ဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ သမိုင်းရှင်ဝါဒအမြင်က ခန့်မှန်းခဲ့ပါတယ်။

စံတင်မာ့က်စ်ဝါဒရဲ့ နောက်ထပ်အရေးကြီးတဲ့ အချက်တခုကတော့ လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ရှုမြင်ရာမှာ အခြေခံအဆောက်အအုံနဲ့ အပေါ်ထပ်အဆောက်အအုံ **Base and Superstructure** အဖြစ် ပိုင်းခြားလေ့ရှိခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ မာ့က်စ်ဝါဒအမြင်အရ လူတွေဟာ အသက်ရှင်ရပ်တည်နိုင်ဖို့ လူ့အဖွဲ့အစည်း ကုန်ထုတ်လုပ်ရေးမှာ ပါဝင်ရတာတွေ၊ အဲသလို ထုတ်လုပ်ရေးမှာ ပါသူတွေအကြား အချင်းချင်းဆက်ဆံကြတာတွေကို စီးပွားရေး အခြေခံ အုတ်မြစ်လို့ခေါ်ပြီး အဲဒီစီးပွားရေး အခြေခံအုတ်မြစ်ပေါ်ကနေ နိုင်ငံရေး၊ တရားဥပဒေရေး၊ ပညာရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုစတဲ့ အပေါ်ထပ် အဆောက်အအုံတွေ တည်ဆောက်ထားတယ်လို့ ယူဆပါတယ်။ အဲသလို ခွဲခြားရာမှာ စီးပွားရေး အခြေခံအုတ်မြစ်ထဲမှာ ပါဝင်တဲ့ ရုပ်ဝတ္ထုကုန်ထုတ်လုပ်မှုအင်အားစုနဲ့ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု ဆက်ဆံရေးအကြားမှာ ပြင်းထန်တဲ့ပဋိပက္ခ ပေါ်ထွက်လာတဲ့အခါမှာ လူမှုတော်လှန်ရေးတွေ၊ လူမှုအပြောင်းအလဲတွေ ဖြစ်လာလေ့ရှိတယ် ဆိုတဲ့အချက်လည်း မမေ့ဖို့ တိုက်တွန်းတယ်။ တနည်းအားဖြင့် အပေါ်ထပ်အဆောက်အအုံဆိုတာ အခြေခံစီးပွားရေးအုတ်မြစ်က ပြဋ္ဌာန်းထားတဲ့အရာ၊ အခြေခံအုတ်မြစ် ပြောင်းလဲရင် အပေါ်ထပ် အဆောက်အအုံလည်း လိုက်ပြီးပြောင်းလဲတတ်တယ်ဆိုပြီး

ဖော်ထုတ်ခဲ့ကြတယ်။ အဲသလို ဆိုလိုက်တဲ့အတွက် အခြေခံစီးပွားရေး အုတ်မြစ်ကပဲ တဖက်သတ် ပြဋ္ဌာန်းတယ်လို့ မဆိုလိုဘူး။ အခြေခံအုတ်မြစ်နဲ့ အပေါ်ထပ်အဆောက်အအုံအကြား ဆက်ဆံရေးဟာလည်း အပြန်အလှန်သဘော ဆောင်တယ်လို့ မှတ်စိတ်က ညွှန်ပြခဲ့တယ်။ Base and Superstructure ဆက်ဆံရေးဟာ ပုံသေ တဖက်သတ်သဘောမဆောင်ဘဲ အနုပညာလောကနည်းကျ အပြန်အလှန် ဆက်ဆံရေးမျိုးဖြစ်ကြောင်း မှတ်စိတ်ရေးခဲ့ကြတယ်။

နောက်ထပ် စံတင်မှတ်စိတ်ဝါဒရဲ့ ထင်ရှားတဲ့ အချက်တခုကတော့ သမိုင်းဆိုင်ရာ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုအရ မျက်မှောက်ကာလဟာ အရင်းရှင်နဲ့ ပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစားတို့ရဲ့ လူတန်းစားတိုက်ပွဲ ပြင်းထန်နေချိန်ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ လူတန်းစားတိုက်ပွဲမှာ တကယ်တော်လှန်တဲ့ လူတန်းစားဟာ ပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစား ဖြစ်တဲ့အတွက် ပစ္စည်းမဲ့တွေကပဲ တော်လှန်ရေးတွေ ဆင်နွှဲကြလိမ့်မယ်။ အရင်းရှင်စနစ်မှာ စီးပွားပျက်ကပ်တွေ ဆက်တိုက်ဖြစ်ပေါ်လာရင် ပစ္စည်းမဲ့ တော်လှန်ရေးတွေ အံ့ကြွပေါက်ကွဲလာမယ်။ အဲဒီ တော်လှန်ရေးတွေဟာ ကွန်မြူနစ်စနစ်ကို ထူထောင်ကြလိမ့်မယ်။ အဲသလို ထူထောင်ရာမှာ အကူးအပြောင်း ကာလအဖြစ် ဆိုရှယ်လစ်စနစ်ကို ဖြတ်သန်းရလိမ့်မယ်။

ဆိုရှယ်လစ်စနစ်ဆိုတာ အများစုကြီးကို ကိုယ်စားပြုမယ့် ပစ္စည်းမဲ့ အာဏာရှင်စနစ် ကျင့်သုံးရမယ်လို့ ညွှန်ပြခဲ့တယ်။ ဒီကနေတဆင့် “ရောင်းကုန် ထုတ်လုပ်ရေးစနစ်ကနေ အသုံးပြုမှုအတွက်ထုတ်လုပ်တဲ့စနစ်၊ လူတွေရဲ့ လိုအပ်ချက်ကို အစစ်အမှန်ကျေနပ်အောင် ဖြည့်ဆည်းပေးမယ့်စနစ်ကို ပြောင်းလဲလာမှာ ဖြစ်သလို လူတိုင်းချင်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကလည်း လူ့အဖွဲ့အစည်းဝင် အားလုံးရဲ့ လွတ်လပ်စွာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် လမ်းခင်းပေးတဲ့ အခြေအနေကို ရောက်ရှိလာလိမ့်မယ်” လို့ ကားလ်မှတ်စိတ်က ရေးသားခဲ့ပါတယ်။

အထက်ပါ အချက်တွေကို အနောက်တိုင်းမှတ်စိတ်ဝါဒက စံတင်မှတ်စိတ်ဝါဒလို့ သတ်မှတ်ထားတဲ့ အချက်တွေဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ နီယိုမှတ်စိတ်ဝါဒီ တချို့ကတော့ မှတ်စိတ်အိန်ဂယ်လ်တို့ရဲ့ ကျမ်းရင်းတွေကို မနှစ်သက်ကြဘူး။ သူတို့ အလွန် သဘောကျတဲ့ အရာကတော့ မှတ်စိတ်ဝါဒဝင်စဉ်က ရေးသားခဲ့တဲ့ ပဲရစ်စာမူ Paris Manuscript ပဲဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီစာမူကို ၁၈၄၇ ခုနှစ် ကွန်မြူနစ် ကြေညာစာတမ်း Manifesto of Communist Party မတိုင်မီ ၁၈၄၄ ခုနှစ်က မှတ်စိတ်ရေးသားခဲ့တဲ့ စာမူဖြစ်ပြီး ၁၉၃၀ ခုများရောက်မှ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေနိုင်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ နီယိုမှတ်စိတ်ဝါဒသမားတွေကတော့ ဒီစာမူဟာ နောက်ပိုင်းမှာ

မှတ်စိတ်ဝါဒဝင်စဉ်က သိပ္ပံနည်းကျပြဋ္ဌာန်းမှုဝါဒ Scientific Determinism နဲ့ ကွဲလွဲတဲ့ တခြားအမြင်ရှိတယ်လို့ ယူဆထားကြပါတယ်။ ဒီစာမူဟာ နောက်ပိုင်းမှာ မှတ်စိတ် ခိုင်ခိုင်မာမာရပ်တည်ခဲ့တဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းမှာလည်း သဘာဝလောကကြီးလို့ပဲ နိယာမ ဥပဒေသတွေအတိုင်း ပြောင်းလဲနေတယ်ဆိုတဲ့ အယူအဆနဲ့ မတူခြားနားတဲ့ လွတ်လပ်မှုတို့ လူသားဝါဒတို့ကို မြတ်နိုးတဲ့ ငယ်ရွယ်စဉ် မှတ်စိတ်ရေးသားခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ နီယိုမှတ်စိတ်ဝါဒတွေ ကိုင်စွဲတဲ့ စံတင် မှတ်စိတ်ဝါဒကျမ်းတွေဟာ နောက်ဆုံးမှာ ၁၈၄၄ ခုနှစ် မှတ်စိတ်ဝင်စဉ်က ရေးခဲ့တဲ့ ပဲရစ်စာမူတခုပဲ ကျန်ပါတော့တယ်။

(ဂ) ဩသိုဒေါ့စ် မှတ်စိတ်ဝါဒ

တကယ်တည်ရှိခဲ့တဲ့၊ အများကအတည်ပြုထားတဲ့ မှတ်စိတ်ဝါဒအဖြစ် ဆိုဒီယက် ကွန်မြူနစ်ဝါဒကို ရည်ညွှန်းကြတဲ့ ဝေါဟာရဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဝေါဟာရကိုလည်း အနောက်တိုင်း မှတ်စိတ်ဝါဒီတွေပဲ အသုံးများပါတယ်။ နိုင်ငံတကာ ကွန်မြူနစ်လှုပ်ရှားမှုထဲမှာတော့ အထက်မှာပါခဲ့တဲ့ စံတင်မှတ်စိတ်ဝါဒနဲ့ အခု ဩသိုဒေါ့စ်မှတ်စိတ်ဝါဒ နှစ်ခုစလုံးကို မှတ်စိတ်လီနင်ဝါဒလို့ပဲ ခေါ်ခဲ့ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ၂၀ ရာစုမှာ ပျံ့နှံ့ခဲ့တဲ့ မှတ်စိတ်ဝါဒ လီနင်ဝါဒဟာ လီနင်ရဲ့ သမိုင်းဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုအညီ ဖြည့်ဆည်းလိုက်တဲ့ သဘောတရားသစ်တွေ အများကြီး ပါဝင်လာပြီး နိုင်ငံတကာ ကွန်မြူနစ်လှုပ်ရှားမှုအတွက် လမ်းညွှန် သဘောတရား ဖြစ်လာတယ်။ ကွန်မြူနစ်ပါတီတိုင်းလိုလို လီနင်ရဲ့ ပါတီတည်ဆောက်ရေးမူတွေ၊ လီနင်ရဲ့ပစ္စည်းမဲ့တော်လှန်ရေး သဘောတရားတွေ၊ လီနင်ရဲ့ ပစ္စည်းမဲ့နိုင်ငံတကာဝါဒနဲ့ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး သဘောတရားတွေကို လက်ခံကျင့်သုံးခဲ့ကြပါတယ်။

ဩသိုဒေါ့စ် မှတ်စိတ်ဝါဒလို့ ရည်ညွှန်းရာမှာ လီနင်နဲ့အတူ ၂၀ ရာစု ကွန်မြူနစ်ဝါဒကို ဖြည့်ဆည်းပေးခဲ့သူ ဂျိုးဇက်စတာလင်ရဲ့အမြင်နဲ့ အယူအဆတွေကိုပါ ထည့်သွင်းပါတယ်။ စတာလင်ဟာ ရုရှားဘော်ရှီဗစ်ပါတီ ခေါင်းဆောင်တဦးဖြစ်ပြီး လီနင်ရဲ့လမ်းစဉ်အတိုင်း ကြုံကြုံခိုင်ခိုင်ရပ်တည်ကာ လီနင်နဲ့အတူ ၁၉၁၇ အောက်တိုဘာ တော်လှန်ရေးကြီးကို အောင်မြင်အောင် ဆင်နွှဲခဲ့ရုံမက ကမ္ဘာ့ပထမဆုံး ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံကို တည်ထောင်ရာမှာ ထူးချွန်ထက်မြက်စွာ ခေါင်းဆောင်နိုင်ခဲ့သူဖြစ်ပါတယ်။ လီနင်ကွယ်လွန်ပြီးနောက်ပိုင်းမှာ နယ်ချဲ့ ၁၄ နိုင်ငံ ပိုင်းတိုက်တာခံနေရတဲ့ မွေးကင်းစ ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံသစ်ကို ကာကွယ်နိုင်ခဲ့သူ၊

မာ့က်စ်၊ အိန်ဂယ်၊ လီနင်၊ စတာလင်

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း နာဇီဂျာမန်တွေ အလုံးအရင်း ကျူးကျော်နင်းချေလာတာကို မျိုးချစ်စစ်ပွဲကြီးဆင်နွှဲကာ ဟစ်တလာကို အနိုင်တိုက်ခဲ့သူဖြစ်ပါတယ်။ ၂၀ ရာစု ကမ္ဘာ့ကွန်မြူနစ်လှုပ်ရှားမှု ကြီးထွားလာတာနဲ့ ကွန်မြူနစ်ပါတီတွေ ရာနဲ့ချီ ပေါ်ထွက်လာတာတွေဟာလည်း စတာလင်ရဲ့ ကြိုးပမ်းမှုတွေကြောင့်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ တဖက်မှာတော့ စတာလင်ဟာ ၁၉၃၀ ခုများကာလမှာ ဒုတိယတော်လှန်ရေးလို့ အမည်တတ်ပြီး ဆိုဗီယက် လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ပြောင်းလဲပစ်လိုက်တယ်။ သူ့ရဲ့ ၁၉၂၈ ခုမှာ စတင်လိုက်တဲ့ ပထမ ၅ နှစ်စီမံကိန်းဟာ ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအားလုံးကို ဖျက်ဆီးပစ်လိုက်သလို ၁၉၂၉ မှာ စတင်လိုက်တဲ့ စုပေါင်းလယ်ယာစနစ်ကလည်း လယ်ယာစီးပွားရေးကို အများကြီး ထိခိုက်စေခဲ့တယ်။ ရုရှားပြည်စီးပွားရေးဟာ အဲဒီအချိန်ကစပြီး နိုင်ငံတော် စီမံကိန်းကော်မတီ Gosplan ရဲ့ အရာရာချုပ်ကိုင်မှုအောက် ရောက်သွားခဲ့ပါတယ်။

နိုင်ငံရေးအပိုင်းမှာဆိုရင် စတာလင်ဟာ တဖြည်းဖြည်း အာဏာရှင်တယောက် ဖြစ်လာပြီး သူ့ကိုဆန့်ကျင်သူတွေနဲ့ ပါတီထဲမှာသူနဲ့ မတူတဲ့အမြင်ရှိသူတွေကို ဖယ်ရှားတာတွေလုပ်ရုံမက ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်တာ၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်တာတွေအထိ လုပ်လာတယ်။ လီနင်တည်ဆောက်ခဲ့တဲ့ ပစ္စည်းမဲ့အာဏာရှင်စနစ်နဲ့ အလား သဏ္ဌာန်ချင်းတူတဲ့ ဆိုဗီယက်အစိုးရတွေဟာလည်း စတာလင်ကြောင့် တဖြည်းဖြည်း ဗျူရိုကရေစီနဲ့ စစ်ယန္တရားကြီးတခုအဖြစ် ပြောင်းလဲလာကာ တပြည်လုံးကို ဖိနှိပ်တဲ့

တပါတီ အာဏာရှင်စနစ်အဖြစ် ရောက်ရှိလာခဲ့တယ်။ အဲဒီအချက်တွေကိုကြည့်ပြီး နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒီတွေက ဩသိုဒေါ့စ်မာ့က်စ်ဝါဒကို ဗျူရိုကရက်ယန္တရားကြီးအတွက် သဘောတရားအဖြစ် လက်ညှိုးထိုးခဲ့ကြတာဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်တော့ ၂၀ ရာစု မာ့က်စ်လီနင်ဝါဒထဲမှာ လီနင်ဝါဒရဲ့ အကျိုးပြုချက်တွေ၊ စတာလင်ရဲ့ ကောင်းမွန်ချက်တွေ အများအပြားပါဝင်နေပြီး လီနင်ဝါဒရဲ့ ဖြည့်ဆည်းချက်တွေဟာ အဲဒီခေတ် အဲဒီကာလ အဲဒီသမိုင်း အခြေအနေနဲ့ Context ဆက်စပ်အခြေအနေတွေကို နားမလည်ရင် သူတို့စွပ်စွဲတဲ့အတိုင်း ဟုတ်မိုးနိုး ထင်မိကြမှာဖြစ်ပါတယ်။ လီနင်ဝါဒကို နားလည်နိုင်ဖို့ သူ့ကြိုးပမ်းချက်တွေထဲက အရေးကြီးတဲ့ သဘောတရားတချို့ကို နောက်ခံကားနဲ့ဆက်စပ်ပြီး လေ့လာနိုင်အောင် မိတ်ဆက်ပေး လိုပါတယ်။

လီနင်ရဲ့ What Is To Be Done ဘာလုပ်ကြမလဲ စစ်တမ်း။ ဒီစစ်တမ်းဟာ လူတန်းစားအသိစိတ်ကို အခြေခံတဲ့ နိုင်ငံရေးမျိုး လုပ်ဆောင်ရေးအတွက် ရည်ရွယ်ရေးသားတဲ့ စစ်တမ်းဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီကာလအကျပ်အတည်းက ရုရှားပြည် အလုပ်သမားလှုပ်ရှားမှုဟာ တဖြည်းဖြည်း အားကောင်းလာပေမဲ့ အလိုအလျောက် spontaneous လှုပ်ရှားမှုအဖြစ်ပဲ ရှိနေတယ်။ ဒီလှုပ်ရှားမှုကို နိုင်ငံရေးနိုးကြားမှုရှိတဲ့ လှုပ်ရှားမှုအဖြစ် ပြောင်းလဲနိုင်မှ ရုရှားပြည်က ဇာဘုရင်နဲ့ နေရှင်စနစ်ကို ဖြိုခွဲနိုင်မှာဖြစ်လို့ နိုင်ငံရေးအသိစိတ် သွတ်သွင်းပေးဖို့တာဝန်ဟာ ပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစား နိုင်ငံရေးပါတီရဲ့ အမှုတပြင်း တာဝန်ဖြစ်နေတယ်။ ဒီနေရာမှ မေးခွန်းတခု ပေါ်လာတယ်။ အလုပ်သမားတွေ နိုင်ငံရေးအသိ ရရှိလာဖို့ အလိုအလျောက်ဖြစ်ပေါ်မှုကို စောင့်မလား၊ ဒါမှမဟုတ် တခြားနိုင်ငံရေး ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်တဲ့ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူတွေက အပြင်ကနေ သွတ်သွင်းယူမလားဆိုတဲ့ မေးခွန်းဖြစ်ပါတယ်။ လီနင်စစ်တမ်းက ဒုတိယနည်းဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကို နားလည်ဖို့ အဲဒီအမြင် ပေါ်ထွက်စေခဲ့တဲ့ context ဆက်စပ် အခြေအနေကို နည်းနည်းပြန်ကြည့်ဖို့လိုမယ်။ အဲဒီတုန်းက ရုရှားပြည်မှာ ထင်ရှားတဲ့ နိုင်ငံရေးတိမ်းညွတ်မှုသုံးခု ပေါင်းဆုံလာနေတယ်။ ပထမတခုက အထက်ကပြောခဲ့သလို ပေါ်ထွက်စ ရုရှားအလုပ်သမားလူတန်းစားရဲ့ ဆန္ဒပြပွဲတွေ သပိတ်တွေ ဖြစ်ပွားနေခြင်း၊ ဒုတိယတခုက ရုရှားဒီမိုကရေစီ တော်လှန်ရေးဒီဇင်ဘာတူ လစ်ဘရယ်နေရှင် အတိုက်အခံဆိုတဲ့ အင်အားစုကလည်း တော်လှန်ရေး ခေါင်းဆောင်မှုကို ယူဖို့ကြိုးစားနေခြင်း၊ တတိယအချက်ကတော့

ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်တွေ အချင်းချင်းအကြားမှာ အလိုအလျောက် ဖြစ်ပေါ်မှုကို ကိုးကွယ်တဲ့ စီးပွားရေးဝါဒီ Economist အုပ်စုအမြင်တွေ အားကောင်းနေခြင်းတို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ တိမ်းညွတ်မှုသုံးခုကြောင့် အလုပ်သမားလှုပ်ရှားမှုအပေါ် လွှမ်းမိုးနေတဲ့အရာက အလိုအလျောက် ဖြစ်ပေါ်ရေး တိမ်းညွတ်မှုနှစ်ခုဖြစ်နေတယ်။ ပထမတစ်ခုက အလုပ်သမား လှုပ်ရှားမှုဟာ အရင်းရှင်ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကို အခြေခံတဲ့ လူမှုဆက်ဆံရေးအရ ဆိုရှယ်လစ် အသိစိတ်ဓာတ်ကို အလိုအလျောက် ရရှိလာမယ့် တိမ်းညွတ်မှုဖြစ်ပါတယ်။ ဒုတိယကတော့ ဓနရှင်မဟာဗျူဟာအရ ထွက်ပေါ်လာမယ့် ဓနရှင် အတွေးအခေါ်ရှိတဲ့ အလုပ်သမားသမဂ္ဂဝါဒ အသိစိတ်မျိုး အလိုအလျောက် ရရှိလာခြင်းဆိုတဲ့ တိမ်းညွတ်မှုတို့ပဲဖြစ်ပါတယ်။ လက်ရှိ ရုရှားအခြေအနေအရ ဒုတိယ အလိုအလျောက်ဖြစ်ပေါ်မှုလမ်းက ပိုပြီးလွှမ်းမိုးထားတယ်လို့ လီနင်က သုံးသပ်ခဲ့တယ်။ ဒါကြောင့် ရုရှားအလုပ်သမားတွေဟာ စီးပွားရေးဝါဒလမ်း၊ အလုပ်သမားသမဂ္ဂဝါဒ လမ်းအတိုင်း စီးပွားရေး တောင်းဆိုချက်ကလေးတွေထဲမှာ နစ်မြုပ်နေပြီး ရည်မှန်းချက်တွေ၊ တိုက်ပွဲသဏ္ဌာန်တွေကလည်း ကျဉ်းမြောင်းနေတယ်လို့ သူကထောက်ပြခဲ့တယ်။

လီနင်က ဆိုရှယ်လစ်အသိစိတ်ဆိုတာ အလုပ်သမားလူတန်းစား အကျိုးစီးပွားနဲ့ ခေတ်သစ်နိုင်ငံရေး လူမှုရေးစနစ်ကြီး တခုလုံးအကြားမှာ ထွက်ပေါ်လာတဲ့၊ ဘယ်လိုမှ စေ့စပ်လို့မရတဲ့ ရန်ဘက်ပဋိပက္ခဆိုတာကို သိရှိ သဘောပေါက်လာခြင်းကို ဆိုလိုတယ်။ ဒါကြောင့် ဆိုရှယ်လစ်အသိစိတ်ကို မှာက်စိတ်ဝါဒ သဘောတရား အပေါ်ကနေ ဖွင့်ဆိုရမယ်လို့ ရှင်းပြတယ်။ လူတန်းစားတိုက်ပွဲအမြင် မပါဝင်တဲ့၊ လူတန်းစားတိုက်ပွဲ သဘောတရားကို နားလည်ပြီး လက်တွေ့နဲ့ ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်စွာ ပေါင်းစပ်နိုင်စွမ်းရှိတဲ့ စည်းရုံးထားတဲ့ ခေါင်းဆောင်မှုမျိုးမပါရှိဘဲ ဆိုရှယ်လစ်အသိစိတ်ရလာအောင် မစွမ်းဆောင်နိုင်ဘူးလို့လည်း သူကထောက်ပြခဲ့တယ်။ ဒီအခြေအနေမှာ လီနင်ရဲ့ မဟာဗျူဟာသစ်တခု ထွက်ပေါ်လာတယ်။ အဲဒါကတော့ ပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစား လှုပ်ရှားမှုကို နိုင်ငံရေးအသိနိုးကြားမှုရှိတဲ့ လှုပ်ရှားမှုဖြစ်လာစေချင်ရင် အပြင်ကနေ မှာက်စိတ်ဝါဒီ နိုင်ငံရေးတက်ကြွလှုပ်ရှားသူတွေ ပါမှရမယ်။ အဲဒီ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူတွေဟာ အလုပ်သမားတွေထဲက ဖြစ်နိုင်သလို ပညာတတ်တွေထဲကလည်း ဖြစ်နိုင်တယ်။

အရေးကြီးတာက သူတို့ဟာ မှာက်စိတ်ဝါဒကိုတကယ်ပိုင်နိုင်ပြီး ရပ်တည်ချက်အရ လုပ်ငန်းအတွေ့အကြုံအရ ဝါရင့်သူ Professional Revolutionaries အချိန်ပြည့်

နှစ်မြှုပ်လုပ်ကိုင်နိုင်တဲ့ ကျွမ်းကျင်တဲ့တော်လှန်ရေးသမားတွေ ဖြစ်ဖို့ပါပဲ။ လီနင်ဟာ သူမဟာဗျူဟာကို မျက်မှောက်ရုရှားပြည် အခိုင်အမာအခြေအနေကို အခိုင်အမာ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမှု နောက်တခု ထပ်ထည့်လိုက်တယ်။ အဲဒါကတော့ ရုရှားပြည် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုဟာ တပြေးညီမဟုတ်ဘဲ ရှေ့ရောက်သူကရောက်၊ နောက်ကျကျန်ရစ်သူက ကျန်ရစ်ဖြစ်နေတဲ့ နိမ့်မြင့် ကွာခြားချက်တွေ ရှိနေတယ်။ အလားတူပဲ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်မှုအပိုင်းမှာလည်း တပြေးညီမရှိဘူး။ ဒါကြောင့် အချိန်ပြည့် ကျွမ်းကျင်သူတွေနဲ့လှုပ်ရှားရေးကို တကယ်တမ်း ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် လုပ်ဆောင်နိုင်ဖို့ ဆိုရင် ပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစား နိုင်ငံရေးပါတီ၊ တနည်းအားဖြင့် ပစ္စည်းမဲ့ လူတန်းစားလှုပ်ရှားမှုကို ရှေ့တန်းက တက်တက်ကြွကြွ လမ်းပြသင်ကြားပေးနိုင်တဲ့ တပ်ဦးပါတီတခု ထူထောင်ရေးကို တင်ပြလိုက်တယ်။

ဒီပါတီဟာ ပြည်လုံးဆိုင်ရာနိုင်ငံရေးပါတီအဖြစ် ဇာဘုရင်ဆန်ကျင်ရေး ဒီမိုကရေစီ တော်လှန်ရေးတာဝန်ကို လက်ငင်းတာဝန် ထမ်းဆောင်ဖို့ တပြည်လုံးက ဇာဘုရင်သက်ဦးဆံပိုင်စနစ်ကို ဆန့်ကျင်သူမှန်သမျှကို စည်းရုံးနိုင်စွမ်းရှိပြီး ကိုယ်စားပြုတိုက်ပွဲဝင်နိုင်စွမ်းရှိတဲ့ ပါတီဖြစ်ရမယ်လို့လည်း လီနင်က ရှင်းပြပါတယ်။ လီနင်ရဲ့ ဓနရှင်ဒီမိုကရေစီတော်လှန်ရေးကို ပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစားကခေါင်းဆောင်မှ တော်လှန်ရေးကို ဆုံးခန်းတိုင်ဆင်နွှဲနိုင်မယ်ဆိုတဲ့အမြင်ကို သူရဲ့ **Two Tactics of Social-Democracy in the Democratic Revolution** လက်ကမ်းစာစောင်ထဲမှာ တွေ့နိုင်တယ်။ နီယိုမှတ်စိတ်ဝါဒီတွေ လီနင်ကို အဓိကတိုက်ခိုက်ကြတဲ့ အချက်တွေထဲမှာ အဲဒီနိုင်ငံရေးအသိကို အလုပ်သမားလူတန်းစားထဲရောက်အောင် ပြင်ပကနေ သွင်းယူရေးအမြင်နဲ့ ပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစား တပ်ဦးပါတီအမြင် များပဲဖြစ်ပါတယ်။ လီနင်ရဲ့အမြင်တွေဟာ အခိုင်အမာအခြေအနေကို အခိုင်အမာ ပိုင်းခြားစိတ်ဖြာပြီး အနုပဋိပက္ခမနည်းကိုတိုင်စွဲကာ လက်တွေ့နဲ့ ကိုက်ညီအောင်လုပ်ကိုင်နိုင်ခဲ့လို့ အောင်ပွဲရခဲ့တဲ့အမြင်တွေ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ သဘောတရားတွေ ဖွေးဖွားပေးလိုက်တဲ့ နောက်ခံ ဆက်စပ်အခြေအနေ context နဲ့ တွဲမကြည့်ရင် အပြစ်ရှာလို့လွယ်ပါတယ်။

လီနင်ရဲ့ **Imperialism: the Highest Stage of Capitalism** ‘နယ်ချဲ့စနစ်- အရင်းရှင်စနစ် အမြင့်ဆုံးအဆင့်’ ကျမ်းဟာ နယ်ချဲ့အင်အားရှင် နိုင်ငံအချင်းချင်းအကြား ပြင်းထန်တဲ့ပြိုင်ဆိုင်မှုကနေ ပေါ်ထွက်လာတဲ့ စစ်ပွဲအတွင်း သက်ဆိုင်ရာ နယ်ချဲ့အစိုးရတွေဘက်မှာ ရပ်တည်ရင်း တော်လှန်တဲ့ ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်တွေအကြားမှာ လမ်းမှားရောက်ကုန်ကြတာကို ပြန်လည်

တည့်မတ်ပေးဖို့ ရည်ရွယ်ရေးသားခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီကျမ်းဟာ အရင်းရှင်စနစ် ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှု အကြောင်းတွေသာမက စစ်ပွဲတွေအကြောင်းနဲ့ နိုင်ငံတကာဆိုရှယ်လစ်ဝါဒ အကျပ်အတည်းတွေအကြောင်းကို အချက်ကျကျ ဖော်ထုတ်ရေးသားထားတယ်။

နယ်ချဲ့စနစ်ဟာ အရင်းရှင်စနစ်ရဲ့ အဆင့်သစ်တစ်ခုဖြစ်ကြောင်း လီနင်က အချက် ၅ ချက်နဲ့ဖော်ထုတ်ခဲ့တယ်။ အဲဒါတွေက-

- (၁) ကုန်ထုတ်လုပ်မှုနဲ့ အရင်းဟာ လက်ဝါးကြီးအုပ်အဆင့်ကို ရောက်လာပြီး စီးပွားရေးဘဝမှာ အဆုံးအဖြတ်အခန်းကို ရောက်လာတယ်။
- (၂) ဘဏ်နဲ့ စက်မှုအရင်းတွေပူးပေါင်းမိပြီး ဘဏ္ဍာအရင်းအခြေခံပေါ်ကနေ လက်တဆုပ်စာ ဧရာမဘဏ္ဍာအရင်းရှင်အုပ်စု မွေးဖွားလာတယ်။
- (၃) ပြည်ပပို့ရာမှာ ကုန်စည်တွေနဲ့ သိသိသာသာကွဲပြားတဲ့ ငွေပင်ငွေရင်းပို့ကုန် ပေါ်ထွက်လာပြီး အရေးပါတဲ့အခန်းကို ရောက်ရှိလာတယ်။
- (၄) နိုင်ငံတကာလက်ဝါးကြီးအုပ် ကုမ္ပဏီစုကြီးတွေပေါ်လာပြီး သူတို့အချင်းချင်း အကြားမှာ ကမ္ဘာကြီးကို ခွဲဝေယူကြတယ်။
- (၅) အကြီးဆုံး အရင်းရှင်အင်အားကြီးနိုင်ငံတွေအကြား ကမ္ဘာတခုလုံးရှိ နယ်မြေတွေကို ခွဲဝေတဲ့လုပ်ငန်း ပြီးစီးသွားတယ်... လို့ လီနင်က အချက်အလက် ပြည့်ပြည့်စုံစုံနဲ့ရှင်းပြခဲ့တယ်။

ဒီလိုအခြေအနေမှာ ပဋိပက္ခသုံးခု ပေါ်လာတယ်။ ပထမတခုကတော့ အရင်းရှင်နိုင်ငံတွေထဲမှာ လက်ဝါးကြီးအုပ်အရင်းနဲ့ ဘဏ္ဍာစက်မှုအရင်းတို့ သွေးစုပ်မှုကြောင့် အလုပ်သမားနဲ့ အရင်းရှင်စနစ်အကြား ပဋိပက္ခ အသွင်သဏ္ဌာန်သစ် ပေါ်လာသလို ပြင်းလဲပြင်းထန်လာတယ်။

ဒုတိယတခုကတော့ အရင်းရှင်စနစ် ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှု တပြေးညီ မရှိခြင်းကြောင့် အရင်းရှင်တွေအချင်းချင်းကြား ပြိုင်ဆိုင်မှုကို ကြီးထွား လာစေသလို နောက်တက်တဲ့ အရင်းရှင်တွေအတွက် ခွဲဝေစရာ မကျန်တော့ဘဲ ဝေစုအသစ် ပြန်ခွဲဖို့တောင်းဆိုချက်တွေလည်း ပြင်းထန်လာစေတယ်။ အဲဒီကနေ နယ်ချဲ့အင်အားအချင်းချင်းအကြား ပဋိပက္ခကို စစ်ရေးနည်းနဲ့ ဖြေရှင်းလာတော့တာ ပါပဲ။ ဒါကြောင့် ကမ္ဘာစစ်ဆိုတာ နယ်ချဲ့နိုင်ငံအချင်းချင်း ဖြစ်ပွားတဲ့စစ်ပွဲဆိုပြီး လီနင်ကရှင်းပြတယ်။

တတိယတခုကတော့ အရင်းရှင်နယ်ချဲ့တွေနဲ့ သူတို့ ကျူးကျော်သိမ်းပိုက်တာ ခံခဲ့ရတဲ့ နိုင်ငံတွေအကြား ဖြစ်ပွားတဲ့ ပဋိပက္ခဖြစ် ပါတယ်။ အသိမ်းပိုက်ခံနိုင်ငံတွေဟာ

အရင်းရှင်နယ်ချဲ့သမားရဲ့ ကုန်ကြမ်းတွေ ဈေးပေါပေါနဲ့ရယူရာ၊ လုပ်အားတွေ ဈေးပေါပေါနဲ့ရယူရာဖြစ်သလို နယ်ချဲ့နိုင်ငံတွေကထုတ်လုပ်တဲ့ ရောင်းကုန်တွေ တင်ပို့ရာ ဈေးကွက်တွေဖြစ်လာပြီး စီးပွားရေးအရ နှစ်ထပ်ကွမ်း သွေးစုပ်ခံရတဲ့ နိုင်ငံတွေဖြစ်နေတယ်။ ဒီပဋိပက္ခကလည်း ကြာလေပြင်းထန်လေဖြစ်ပြီး နောက်ဆုံးမှာ ကိုလိုနီနိုင်ငံတွေရဲ့ လွတ်လပ်ရေးစစ်ပွဲနဲ့ ရင်ဆိုင်လာရမယ်လို့ လီနင်က ထောက်ပြပါတယ်။

အရင်းရှင်စနစ်နောက်ဆုံးအဆင့်လို့ လီနင်ထောက်ပြတဲ့ အချက်တွေကတော့ လက်ဝါးကြီးအုပ် အရင်းရှင်စနစ်ကြောင့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတွေနဲ့ နည်းပညာအသစ် တီထွင်ဖန်တီးတပ်ဆင်မှုကို အဟန့်အတားပြုလာတဲ့အချက် ဖြစ်ပါတယ်။ အရင်းရှင်စနစ်ရဲ့ သဘောသဘာဝက အမြတ်ငွေအဆုံးစွန်ရရေး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အစောပိုင်းကာလအရင်းရှင်တွေဟာ နည်းပညာသစ်တွေအစွမ်းကုန် တပ်ဆင်ခဲ့ကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ အမြတ်တွေအလုံးအရင်းရတဲ့နည်းဟာ နည်းပညာသစ်တွေ တပ်ဆင်တဲ့ဆီကမဟုတ်ဘဲ ဈေးကွက်ကို လက်ဝါးကြီးအုပ်တဲ့ဘက်က ဖြစ်နေတာကို သူတို့တွေ့လာရတယ်။ လက်ဝါးကြီးအုပ်အရင်းရှင်တွေ အင်ကြီးအားကြီး ဖြစ်လာတဲ့အခါမှာတော့ သူတို့ရဲ့အမြတ်တွေနဲ့ ဈေးနှုန်းတွေကို ကာကွယ်ဖို့ တခြားကုန်စည်တွေကို ဝိတ်ပင်တားဆီးတာ အတင်းအကျပ် လုပ်လာကြတယ်။ ဒီလိုနဲ့ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတွေလည်း ကျဆင်းလာတယ်။ ဒီနေရာမှာလည်း အရင်းရှင်စနစ် ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှု တပြေးညီမရှိခြင်းတရားက ထပ်ပြီး စကားပြောပြန်တယ်။ နည်းပညာဖွံ့ဖြိုးမှု တပြေးညီမရှိခြင်းကြောင့် နည်းပညာ သုံးစွဲနိုင်စွမ်းမြင့်မားတဲ့နိုင်ငံတွေမှာ ကုန်ထုတ်စရိတ်သက်သာပြီး ဈေးကွက်ယှဉ်ပြိုင်မှု အားကောင်းတယ်။ တဖက်မှာလည်း အဲသလို နည်းပညာမြင့်တဲ့နိုင်ငံတွေမှာ လုပ်အားအသုံးပြုမှု အများကြီး လျော့ချလိုက်တဲ့အတွက် အလုပ်လက်မဲ့တွေ တောင်ပုံရာပုံ ဖြစ်လာတယ်။ အလုပ်သမား အများစုဟာလည်း ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းတွေဘက် ရောက်ကုန်ကြပါတယ်။

ဘဏ္ဍာအရင်းရှင် တနေ့တခြားအရေးပါလာတဲ့အောက်မှာ နောက်ထပ် အလွှာတခုလည်းပေါ်လာတယ်။ အဲဒါကတော့ ဘဏ္ဍာအရင်းရှင် လက်တဆုပ်စာ သခင်ကြီးများက နိုင်ငံတွင်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွေ၊ ဘဏ်တွေ၊ စက်မှုလုပ်ငန်းတွေကို ဦးပိုင်စနစ် ရှယ်ယာတွေနဲ့ ကြိုးကိုင်ခြယ်လှယ်လာကြသလို အစုရှယ်ယာတွေနဲ့ အာမခံလက်မှတ်တွေကိုကိုင်ပြီး ငွေရှာတဲ့ အလွှာကြီးတခုလည်းပေါ်လာ ပါတယ်။ လီနင်ကတော့ ဒီအလွှာကို ကပ်ပါးအလွှာ parasite သို့မဟုတ်

Stratum of Rentier အတိုးအညွန့်ထိုင်စားသူအလွှာလို့ ခေါ်ပါတယ်။ နယ်ချဲ့စနစ်အဆင့်မှာ ကိုလိုနီနိုင်ငံတွေက ဈေးပေါတဲ့ကုန်ကြမ်းတွေ လုပ်အားတွေနဲ့ ကုန်ထုတ်လုပ်ခွင့်ရလာတဲ့ နယ်ချဲ့နိုင်ငံတွေဟာ သူတို့ရရှိတဲ့ အမြတ်ငွေ တောင်ပုံရာပုံထဲကနေ အရိုးအရင်းတချို့ကို ကိုယ်ပြည်တွင်းက အလုပ်သမား ထိပ်ပိုင်းအလွှာကို စွန့်ကြဲပေးလိုက်လို့ အလုပ်သမား မင်းညီမင်းသားဆိုတဲ့ အလွှာတခုလည်းပေါ်လာနေတယ်။ ဒီအလွှာကတော့ အလုပ်သမားလုပ်ရှားမှုကို အရင်းရှင်တွေ အလိုကျလုပ်လာအောင် ရှေ့ဆုံးကတိုက်တွန်းသူတွေ ဖြစ်လာကြတယ်။

နယ်ချဲ့အရင်းချင်းစစ်ဖြစ်ကြတော့လည်း သူတို့တတွေနဲ့ ဆိုရှယ်မျိုးချစ်ဆိုတဲ့ မျက်ကန်းမျိုးချစ် ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်တွေဟာ အမိနိုင်ငံ ကာကွယ်ရေး ကြွေးကြော်ပြီး သက်ဆိုင်ရာ နယ်ချဲ့အစိုးရအသီးသီးကို အလုပ်အကျွေးပြုကြတယ်။ ဒါကြောင့်လီနင်ရဲ့ နယ်ချဲ့စနစ်ကျမ်းဟာ အရင်းရှင်စနစ် ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုအဆင့်သစ်မှာ ဘယ်လို အမြတ်ငွေထုတ်ယူတယ်၊ ဘယ်လိုသွေးစုပ်တယ်ဆိုတဲ့ အချက်တွေကို ဖော်ထုတ်ရုံမက နယ်ချဲ့စနစ်ကို ကာကွယ်နေကြတဲ့ အချောင်ဝါဒမျိုးစုံရဲ့ တွေးခေါ်မှု ဇာစ်မြစ်တွေကိုဖော်ထုတ်ကာ တော်လှန်တဲ့ ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်တွေ လျှောက်ရမယ့်လမ်းကိုလည်း ရှင်းရှင်းလင်းလင်းညွှန်ပြနိုင်တဲ့ ပြောင်မြောက်တဲ့ ကျမ်းတစောင်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီကျမ်းမှာပါဝင်တဲ့ အရင်းရှင်စနစ် တဖြည်းညီမဟုတ်တဲ့ အခြေအနေမှာ စစ်ပဒေသရာဇ် နယ်ချဲ့စနစ်ကို ကိုယ်စားပြုတဲ့ ဇာဘုရင်ကို တွန်းလှန်ဖို့ ရုရှားတနိုင်ငံတည်း ပစ္စည်းမဲ့တော်လှန်ရေး ဆင်နွှဲနိုင်ဖို့ အခွင့်အလမ်း ရှိနေတယ်ဆိုတဲ့တင်ပြချက်နဲ့ အရင်းရှင်စနစ်ဟာ ကပ်ပါးအဆင့်၊ သေလုမြောပါးအဆင့် ရောက်နေပြီဆိုတဲ့ အမြင်တွေဟာ နောင်အခါ နီယိုမာ့က်စ် ဝါဒသမားတွေရဲ့ အဓိကထိုးနှက်ရာပစ်မှတ်တွေ ဖြစ်လာပါတယ်။

လီနင်ရဲ့ The State and Revolution နိုင်ငံတော်နဲ့ တော်လှန်ရေးကျမ်း။

ဒီကျမ်းဟာ လီနင်ရဲ့ နိုင်ငံရေးသဘောတရားဆိုင်ရာ အကျော်ကြားဆုံးကျမ်း ဖြစ်ပါတယ်။ သမိုင်းဆိုင်ရာ အခြေအနေသစ်အောက်မှာ လီနင်ဟာ မာ့က်စ်ဝါဒ နိုင်ငံတော်ဆိုင်ရာ သဘောတရားတွေကို ကာကွယ်ရပ်ခံရင်း ထပ်မံတိုးချဲ့ခဲ့တဲ့ ကျမ်းလို့လည်းဆိုနိုင်တယ်။ မာ့က်စ်ရဲ့သင်ကြားချက်တွေထဲမှာ-

- (၁) နိုင်ငံတော်ဆိုတာ လူ့အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှု အဆင့်တဆင့်ရောက်မှ ထွက်ပေါ်လာတဲ့အရာဖြစ်တယ်။ နိုင်ငံတော်ဆိုတာ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း လူတန်းစားတွေ ကွဲပြားလာချိန်ရောက်မှထွက်ပေါ်လာတယ်။ နိုင်ငံတော်ဆိုတဲ့

ယန္တရားထဲမှာ စစ်တပ်တွေ၊ ပုလိပ်တွေ၊ ထောက်လှမ်းရေးတွေ၊ အကျဉ်းထောင်လို အကြမ်းဖက်နှိမ်နင်းရေးအင်အားတွေ ပါရှိပြီး သမိုင်းမှာ ပေါ်ထွက်ခဲ့တဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းအမျိုးမျိုးမှာ သွေးစုပ်သူ လူနည်းစု အကျိုးစီးပွားအတွက် သွေးအစုပ်ခံလူများစုကြီးကို ထိန်းချုပ်ပေးတဲ့ ကိရိယာဖြစ်ပါတယ်။

- (၂) ခန့်ရှင်နိုင်ငံတော်တွေရဲ့ ပုံသဏ္ဌာန်ဟာ အထူးတလည် ရှုပ်ထွေး မြားမြောင်ကြတာမှန်ပေမဲ့ အနှစ်သာရအားဖြင့် ခန့်ရှင်လူတန်းစား အကျိုးစီးပွားကို အလုပ်အကျွေးပြုတဲ့ နိုင်ငံတော်များသာဖြစ်ပါတယ်။ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ပြီးသော၊ ယဉ်ကျေးသော ခန့်ရှင်နိုင်ငံများရှိ နိုင်ငံတော်တွေမှာ ဒီမိုကရေစီနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များ ကျယ်ပြန့်စွာပေးထားပေမဲ့ ကျဉ်းထဲကျပ်ထဲ ရင်ဆိုင်ရပြီဆိုရင် အဲဒီအခွင့်အရေးတွေကို ရုပ်သိမ်းပြီး လက်တဆုပ်စာ အုပ်စိုးသူအတွက်ပဲ ဒီမိုကရေစီနဲ့ လွတ်လပ်ခွင့်တွေ ပေးတတ်တယ်။ ဒါကြောင့် ကျယ်ပြန့်တဲ့ ပြည်သူလူထုကြီးအတွက် ဒီမိုကရေစီနဲ့ လွတ်လပ်ခွင့်တွေ လိုချင်ရင် လက်တဆုပ်စာလူတစုရဲ့ အကန့်အသတ်ရှိတဲ့ ခန့်ရှင်နိုင်ငံတော်ကို ဖြိုဖျက်ပစ်ရမယ်။
- (၃) မာ့က်စ်ဝါဒသင်ကြားချက်ထဲက လူတန်းစားတည်ရှိမှုတို့ လူတန်းစား တိုက်ပွဲတို့ကိုပဲ အသိအမှတ်ပြုရုံနဲ့ မလုံလောက်ဘူး။ ပစ္စည်းမဲ့ အာဏာရှင်စနစ်ကို အသိမှတ်ပြုမှသာ စစ်မှန်တဲ့ မာ့က်စ်ဝါဒဖြစ်နိုင်တယ်။ မာ့က်စ်ရဲ့ နိုင်ငံတော်နဲ့ပတ်သက်တဲ့ သင်ကြားချက်တွေထဲမှာ ပစ္စည်းမဲ့ အာဏာရှင်စနစ်ဆိုတာ ခန့်ရှင်စနစ်ကနေ ကွန်မြူနစ်စနစ်ကို ကူးပြောင်းဆဲ ကြားကာလမှာ ပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစားရဲ့ နိုင်ငံတော် သဏ္ဌာန်တခုဖြစ်ပါတယ်။ ပစ္စည်းမဲ့ နိုင်ငံတော်ဟာလည်း ခန့်ရှင်နိုင်ငံတော်လိုပဲ ပုံသဏ္ဌာန်တွေ အများအပြားရှိပေမဲ့ မိမိလူတန်းစားအတွက် အာဏာရှင်စနစ်ကို ကျင့်သုံးတယ်။
- (၄) ပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစားနိုင်ငံတော်၊ ဒါမှမဟုတ်ပစ္စည်းမဲ့အာဏာရှင် စနစ်ဆိုတာ လက်တဆုပ်စာ လူနည်းစုခန့်ရှင်ဒီမိုကရေစီကနေ ကျယ်ပြန့်တဲ့ အဖိနှိပ်ခံ ပြည်သူလူထုကြီးအတွက် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ဖော်ဆောင်တယ်။ ပစ္စည်းမဲ့ လူတန်းစားနိုင်ငံတော်ဆိုတာ အဖိနှိပ်ခံ အားလုံးကို အုပ်စိုးသူအဖြစ် စည်းရုံးဖွဲ့စည်းထားတဲ့ အစိုးရဖြစ်ပြီး ဒီအစိုးရကနေ အရင်ဖိနှိပ်သူတွေကို နှိမ်နင်းတာလုပ်ရင်း ဒီမိုကရေစီကိုလည်း တိုးချဲ့ပေးတယ်။ သမိုင်းမှာ

ပထမဆုံးအကြိမ်အဖြစ် ဆင်းရဲသားတွေ၊ အဖိနှိပ်ခံတွေအတွက် ဒီမိုကရေစီကို တည်ထောင်ပေးတယ်။ ဓနရှင်စနစ်ရဲ့ လုပ်ခစား ကျေးကျွန်စနစ်ကို ဖျက်သိမ်းသလို ကုန်ထုတ်ကိရိယာတွေကိုလည်း ဓနရှင် ပုဂ္ဂလိကပိုင်စနစ်ကနေ အများပိုင်စနစ်ကို ပြောင်းလဲပစ်တယ်။

(၅) ပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစားအာဏာရှင်စနစ်ဟာ ဒီမိုကရေစီနဲ့လွတ်လပ်ခွင့်ကို ကျယ်ပြန့်နိုင်သမျှ ကျယ်ပြန့်အောင် တိုးချဲ့တည်ထောင်နေတာဖြစ်ပြီး အချိန်တချိန် ရောက်လာတဲ့အခါ လူ့အဖွဲ့အစည်းတခုလုံး လွတ်လပ် လာကြမယ်။ လူတဦးချင်းဟာလည်း လူမှုတန်းတူ ညီမျှမှုကင်းမဲ့ခြင်းကို ဆင်းသက်လာစေတဲ့ ကာယဥဉ္ဇာအလုပ်ခွဲခြားမှု ပဋိပက္ခရဲ့ သားကောင်ဘဝကနေ လွတ်မြောက်သွားမှာ ဖြစ်သလို အများစုပေါင်း ပိုင်ဆိုင်တဲ့၊ အများပိုင်းဝန်းလုပ်ကိုင်တဲ့ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုက စီးဆင်းလာတဲ့ ဓနဥစ္စာ အလှူပယ်ပေါ်ကြွယ်ဝမှုအောက်မှာ လူတဦးချင်းတိုင်း ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

(၆) အဲသလို ကာယဥဉ္ဇာအလုပ်ခွဲခြားမှုပဋိပက္ခကို နုတ်ပယ်ပစ်ဖို့ဆိုတာ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုပစ္စည်းတွေကို အရင်းရှင်လက်ကနေ အများပိုင်အဖြစ် သိမ်းပိုက်လိုက်ရုံနဲ့ ချက်ချင်းရရှိလာမှာမဟုတ်ပါဘူး။ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု ပစ္စည်းတွေကို အများပိုင်အဖြစ်ပြောင်းလဲ လိုက်ခြင်းကြောင့် ကုန်ထုတ်စွမ်းအားစုတွေ အကြီးအကျယ် လွတ်မြောက်လာမှာအမှန်ဖြစ်ပေမဲ့ ဒီဖြစ်စဉ်ဟာ ကိုယ့်ဆီမှာရှိနေတဲ့ နည်းပညာရေချိန်နဲ့ ဆက်နွယ်နေတာဖြစ်လို့ ဘယ်လောက်မြန်မယ် ဘယ်လောက်နှေးမယ်ဆိုတာ ကွဲလွဲနိုင်ပါတယ်။ လူတဦးစီအလုပ်ဟာ ကာယဥဉ္ဇာအလုပ်ခွဲဝေမှုက လွတ်မြောက်ပြီး ဘဝရပ်တည်မှု အရင်းခံလိုအပ်တဲ့အလုပ်အဖြစ် ပြောင်းလာတဲ့အချိန် မှာတော့ လူတိုင်းဟာ လွတ်လပ်သွားမှာဖြစ်ပါတယ်။ အဲသလို လွတ်လပ်လာတဲ့အချိန်မှာ နိုင်ငံတော်ကိုလည်း မလိုအပ်တော့ပါဘူး။ နိုင်ငံတော်ဟာ သူ့ဘာသာ ပျောက်ကွယ်သွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကို နိုင်ငံတော် တစတစ ညှိုးနွမ်းတိမ်ကောပျောက်ကွယ်ခြင်း Withering away of the State လို့ခေါ်ပါတယ်။ အမှန်တော့ ပစ္စည်းမဲ့ အာဏာရှင်စနစ်ကို စတင်တည်ဆောက်ပြီး ဆိုကတည်းက လက်ရှိဓနရှင်နိုင်ငံတော်ရဲ့ လုပ်ငန်းအများစုကို စတင်ဖျက်သိမ်းမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနည်းနဲ့ နိုင်ငံတော်ကို တစတစဖျက်သိမ်းလာရင်း လူတွေဟာ ကျဉ်းမြောင်းတဲ့ ဓနရှင်ရပိုင်ခွင့်၊

လွတ်လပ်ခွင့် မိုးကုတ်စက်ပိုင်းထဲကနေ ကျယ်ပြန့်တဲ့လွတ်လပ်ခွင့် ပတ်ဝန်းကျင်ကြီးထဲကို ရောက်လာပြီး ‘လူတိုင်း စွမ်းရည်ရှိသလောက်လုပ်၊ လိုအပ်သလောက်ယူ’ လို့ရတဲ့ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကရရှိတဲ့ ဓနဥစ္စာ အလှူပယ် ဖြစ်လာချိန်မှာ နိုင်ငံတော်ဟာ ပျောက်ကွယ်သွားမှာဖြစ်ပါတယ်။

ကားလ်မာ့ကင်စ်ဖြစ်စေ၊ အိန်ဂယ်လ်ဖြစ်စေ၊ လီနင်ဖြစ်စေ နိုင်ငံရေး သဘောတရားတွေ ချမှတ်ရာမှာ သက်ဆိုင်ရာ သမိုင်းအခြေအနေ၊ သက်ဆိုင်ရာ ဆက်စပ်ပတ်ဝန်းကျင် အခြေအနေတွေကြားက ခက်ခက်ခဲခဲ ဇွဲကောင်းကောင်းနဲ့ လုပ်ကိုင်ခဲ့ရတာပါ။ မာ့ကင်စ်နဲ့အိန်ဂယ်တို့ဟာ ကွန်မြူနစ်ဝါဒနဲ့ အလုပ်သမားလူတန်းစား လှုပ်ရှားမှုပေါင်းစပ်မိဖို့ ရာစုဝက်ကျော်ကြိုးပမ်းရင်း မတူတဲ့ အတွေးအခေါ်အမျိုးမျိုးကို တိုက်ပွဲဆင်ခဲ့ရတယ်။ ၁၈၄၀ ခုများအစပိုင်းမှာ သူတို့ဟာ ဒဿနိကဆိုင်ရာ စိတ်ဝါဒကိုကိုင်စွဲနေကြတဲ့ ရက်ဒီကာယ် ဟီဂယ်ဝါဒ လူငယ်ပိုင်းနဲ့ ပြင်းပြင်းထန်ထန် တိုက်ပွဲဝင်ရတယ်။ ၁၈၄၀ ဆယ်စုနှစ်ကုန်ပိုင်းမှာတော့ ဘောဂဗေဒအပိုင်းမှာ ပရောက်ဒွန်းဝါဒကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် တိုက်ခွဲပြန်တယ်။ အဲဒီကာလမှာပဲ ဥရောပကနိုင်ငံရေးပါတီမျိုးစုံနဲ့ ဝါဒသဘောတရားမျိုးစုံကို ဖွင့်ချတဲ့အလုပ်တွေ ကြိုးစားလုပ်ကိုင်ကြတယ်။

အဲဒီကာလမှာ ၁၈၄၈ ဥရောပတော်လှန်ရေးတွေ တခုပြီးတခုပေါ်နေတဲ့အတွက် အလုပ်သမား လူတန်းစားလှုပ်ရှားမှု လမ်းကြောင်းကလည်း ပိုပြီးရှင်းလာတယ်။ ၁၈၆၀ ခုတွေရောက်တော့ မာ့ကင်စ်ဝါဒဟာ ယေဘုယျ သဘောတရား တခုအဖြစ်ကနေ အလုပ်သမားလှုပ်ရှားမှုနဲ့ တိုက်ရိုက် ဆက်စပ်သွားတဲ့ သဘောတရားတခုအဖြစ် ရောက်လာပါတယ်။ ဒီအချိန်မှာတော့ နိုင်ငံတကာ လှုပ်ရှားမှုထဲက ဘာကူနင်ဝါဒကို ယှဉ်ပြိုင်အနိုင်တိုက်တဲ့အလုပ်က ရှေ့ကို ရောက်လာတယ်။ အင်တာနေရှင်နယ်ကနေ ဘာကူနင်ကိုလည်း ထုတ်ပစ်နိုင်လိုက်တယ်။ ၁၈၇၀ ခုနှစ်များမှာ ပေါ့စတစ်ဝါဒီ ခြူးရင်းတို့ ပရောက်ဒွန်းဝါဒီ မြူးလ်ဘာဂါတို့နဲ့ ဒဿနရေးရာတွေမှာ တိုက်ရိုက်ပြန်တယ်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံမှာ တည်ထောင်တဲ့ ပဲရစ်ဘုံအဖွဲ့နဲ့ ပြင်သစ်ပြည်ပြည်တွင်းစစ် ပြင်းထန်ချိန် ရောက်တဲ့အခါ နိုင်ငံတကာမှာ မာ့ကင်စ်ဝါဒဟာလည်း ခြေကုပ်ရလာတယ်။ အားလုံးသိကြတဲ့အတိုင်း ၂၀ ရာစုဆန်းမှာတော့ မာ့ကင်စ်ဝါဒဟာ အလုပ်သမား လူတန်းစားရဲ့ သဘောတရားအဖြစ် ရောက်လာပါတယ်။ အဲဒီနှစ်ပေါင်း ၆၀ ကာလမှာ မာ့ကင်စ်နဲ့အိန်ဂယ်တို့လို ဇွဲမကောင်းရင် ဝါဒတခုအဖြစ်တောင် ရောက်မလာနိုင်ပါဘူး။ အလားတူပါပဲ လီနင်သာ အဲသလို

ပြင်းထန်တဲ့တိုက်ပွဲလမ်းကြောင်းမှာ မှာက်စစ်ဝါဒကိုကြံ့ခိုင်မရပ်ခံခဲ့ရင် နိုင်ငံတကာ အလုပ်သမား လူတန်းစားလှုပ်ရှားမှုဟာ ရာစုနှစ်တစ်ခုနီးပါး ရပ်တည်ဖို့မပြောနဲ့ ဆယ်စုနှစ်တစ်ခုတောင် ခံနိုင်မှာမဟုတ်ပါဘူး။

ဒီအခန်းမှာ တခြားမှာက်စစ်ဝါဒ ကွန်မြူနစ်ဝါဒ ဝေါဟာရအများအပြား ကျန်နေသေးပေမဲ့ နောင်အခွင့်ကြုံမှထပ်ရေးပါမယ်။ မှာက်စစ်ဝါဒဆိုတာ အလုပ်သမားလူတန်းစားပါတီတွေက အာဏာရသွားတဲ့ ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံ အသိုင်းအဝိုင်းထဲမှာပဲ ရှိတာမဟုတ်ဘူး။ ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံတွေမှာ ၁၉၅၀ တစ်ဝိုက် အာဏာလက်လွှတ်တယ်ဆိုရင်တောင် အာရှနဲ့ လက်တင်အမေရိကတိုက်က ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံတချို့ ကျန်နေသေးသလို အာဏာလက်လွှတ်လိုက်ရတဲ့ ဆိုရှယ်လစ် နိုင်ငံဟောင်းတွေက ရွေးကောက်ပွဲတွေမှာလည်း ကွန်မြူနစ်တွေ ထောက်ခံပဲ အများအပြားရလာကြတာ တွေ့နေရတယ်။ ဒါ့အပြင် ကမ္ဘာနဲ့ချီ ပေါ်ထွက်ခဲ့တဲ့ ကွန်မြူနစ်ပါတီတွေလည်း ကျန်နေတုန်းဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ ကွန်မြူနစ်ပါတီတွေက ကိုင်စွဲတဲ့ မှာက်စစ်ဝါဒလီနိုင်ငံတွေကို ခေတ်သစ် သမိုင်းဆရာတွေက အမည်အမျိုးမျိုးပေးနေကြဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အာရှမှာက်စစ်ဝါဒတဲ့၊ အာဖရိကမှာက်စစ်ဝါဒတဲ့၊ ကျူးဘားမှာက်စစ်ဝါဒတဲ့၊ မော်ဝါဒီတဲ့၊ ဟိုချီမင်းဝါဒတဲ့၊ ဂျူချေဝါဒီတဲ့၊ မက္ကဆီကို ဇာပါတစ္စတာတဲ့၊ အိန္ဒိယနာဆာလိုက်တဲ့...။ အတော်များတဲ့ ဝေါဟာရတွေဖြစ်လာတယ်။

အခန်း (၂)

အနောက်တိုင်း မှာက်စစ်ဝါဒများ

အနောက်တိုင်းမှာက်စစ်ဝါဒဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်းဟာ ဒွိဟပွားစရာကောင်းပြီး အနောက်တိုင်းတစ်ခုလုံးကို လွှမ်းခြုံနေသလိုလို ထင်ရပေမဲ့ အဓိကအားဖြင့် ဩသိုဒေါ့စ် မှာက်စစ်ဝါဒလို့ခေါ်တဲ့ မှာက်စစ်လီနင်ဝါဒကို ဝေဖန်တိုက်ခိုက်မှုစခဲ့တဲ့ ၁၉၂၀ ခုနှစ်များကနေ ၁၉၇၀ ခုနှစ်တစ်ဝိုက်ကာလ မှာက်စစ်ဝါဒဝေဖန်ရေး သဘောတရားမျိုးစုံကို ရည်ညွှန်းတာဖြစ်ပါတယ်။ ပထမကမ္ဘာစစ်နဲ့ ရုရှားအောက်တိုဘာ တော်လှန်ရေးတွေနဲ့အတူ အနောက်တိုင်း မှာက်စစ်ဝါဒက စတင်ခဲ့တယ်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ စစ်ဖြစ်လာတော့ အလုပ်သမား အတော်များများဟာ နေရှင်လူတန်းစားတွေရဲ့ “တိုင်းပြည်အတွက်” ဆိုတဲ့ ကြွေးကြော်သံနောက် လိုက်ကုန်တဲ့အတွက် မှာက်စစ်ဝါဒတွက်ချက်မှုတွေ မှားတယ်လို့ ပြောသံတွေထွက်လာသလို အောက်တိုဘာတော်လှန်ရေး ပေါ်လာတော့ ကွန်မြူနစ်စနစ်ဆိုတာ စက်မှုဖွံ့ဖြိုးပြီး အရင်းရှင်နိုင်ငံတွေမှာရှိတဲ့ ပဋိပက္ခတွေက ထွက်ပေါ်လာတဲ့ ကိစ္စဖြစ်လို့ ရုရှားလို ဆုတ်ယုတ်နေတဲ့ ပဒေသရာဇာဇာပိုင်း သက်ဦးဆံပိုင်စနစ် နိုင်ငံမျိုးမှာ လုပ်လို့မရဘူးလို့ ဆူဆူညံညံပြောဆိုသံတွေလည်း ထွက်လာတယ်။ တချို့ကဆိုရင် ‘ရုရှားအောက်တိုဘာတော်လှန်ရေးဟာ

အရင်းကျမ်းကိုဆန့်ကျင်တဲ့ တော်လှန်ရေးပဲ’ လို့တောင် ဝေဖန်ခဲ့ကြတယ်။ အစောပိုင်း အနောက်တိုင်းမာ့ကပ်ဝါဒီတွေကတော့ သူတို့ဟာ မာ့ကပ်ဝါဒကို အရင်းအမြစ်ကနေ ပြောင်းလဲပစ်တာမျိုး မလုပ်ပါဘူးလို့ပြောခဲ့ပြီး ပြဋ္ဌာန်းမှုဝါဒနဲ့ သိမ်ဖျင်းအောင်လုပ်ထားတဲ့ ရုပ်ဝါဒလက်ထဲကနေ စစ်မှန်တဲ့ မာ့ကပ်ဝါဒကို ကယ်တင်တာပါလို့ ဆိုခဲ့ကြတယ်။ နောက်ပိုင်းပေါ်လာတဲ့ အနောက်တိုင်းမာ့ကပ်ဝါဒီ အများစုကတော့ မာ့ကပ်ဝါဒ ဒဿနိကတွေကို ရှင်းပြဖို့၊ တိုးချဲ့ဖို့နဲ့ တရားဝင်မှုကို ရယူဖို့ဆိုပြီး မာ့ကပ်ဝါဒဆန့်ကျင်တဲ့ ဒဿနိကတွေကို အကာအကွယ်အဖြစ် အသုံးပြုတာများပါတယ်။

၁။ ဟောဂယ်လ်ဂိုဏ်း မာ့ကပ်ဝါဒ

ဟောဂယ်လ်ဂိုဏ်းမာ့ကပ်ဝါဒီတွေကတော့ မာ့ကပ်ဝါဒကို ကပ်ဘေးသင့်စေတဲ့ အရာဟာ ‘ကောင်းကင်ဘုံကနေ ဒုက္ခသည်တွေပေါ် ရုတ်တရက်ကျလာတဲ့ ဘုရားသခင်စွန့်ကြဲတဲ့ မန္တားမုန့်ချိုလို့ ဆိုရှယ်လစ်စနစ်ကို ထင်လာအောင် မာ့ကပ်ဝါဒီတွေကို အားပေးအားမြှောက်ပြုနေတဲ့ ပြဋ္ဌာန်းမှုဝါဒီ Determinism’ ဖြစ်တဲ့အတွက် ဒီဝါဒကို စွန့်ပစ်ရမယ်လို့ ယူဆကြတယ်။ ဒီဝါဒအရ သမိုင်းဆိုတာ လူသားတွေရွေးချယ်ခွင့် လုံးဝမရှိတဲ့အရာဖြစ်လို့ ဒါဟာ လက်တွေ့အရမမှန်ဘူး။ ရုရှားတွေရဲ့ အောက်တိုဘာတော်လှန်ရေးက ဒီတရားမှားကြောင်း သက်သေပြနေတယ်လို့ သူတို့ကထောက်ပြကြတယ်။ အောက်တိုဘာတော်လှန်ရေးမှာ လီနင်နဲ့ ဘော်ရှီဗစ်တွေဟာ လူသားတွေရဲ့ဆန္ဒ၊ လူသားတွေရဲ့ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုနဲ့ သမိုင်းလမ်းကြောင်းကို ဖောက်ထွက် ခဲ့ကြတယ်လို့လည်း သူတို့က ထောက်ပြခဲ့ကြတယ်။ သူတို့ဟာ Determinism ကို ထိုးနှက်ရာမှာ ဟောဂယ်လ်ဂိုဏ်းဝါဒတွေကို ပြန်လည် အသက်သွင်းကြသလို လူ့အသိစိတ်အပိုင်းနဲ့ လူ့ဆန္ဒပိုင်းတွေကို အသားပေး ဖော်ထုတ်လာကြတယ်။

အမှန်တော့ Determinism ဆိုတာ ပကတိဘာဝတည်ရှိနေတဲ့ အခြင်းအရာအားလုံးဟာ အနှံ့အပြားဆက်သွယ်မှုရှိပြီး အခြင်းအရာတွေ phenomana ဟာလည်း အကြောင်းတရားတစ်ခုခု၊ တနည်းအားဖြင့် ရည်ရွယ်ချက်တစ်ခုခုနဲ့ ဖော်ပြနေကြတယ်ဆိုတဲ့ ပကတိဘာဝ အကြောင်းတရား ပြဋ္ဌာန်းမှုကို လက်ခံတဲ့ဝါဒသာဖြစ်ပါတယ်။ စက်ယန္တရားဆန်ဆန် ပြဋ္ဌာန်းမှုကို ဆိုလိုတာမဟုတ်ပါဘူး။ အကြောင်းတရားတွေ၊ ရည်ရွယ်ချက်တွေ

ကားလ်ကော့ချီ

လူးကပ်စ်

ရှိနေတယ်ဆိုလိုက်တဲ့အတွက် အခြင်းအရာတိုင်းဟာ သတ်မှတ်ချက်အတိုင်း မလွဲမသွေမချ necessity ဖြစ်လာမယ်လို့လည်း မယူဆပါဘူး။ အခြင်းအရာတွေရဲ့ အကြောင်းခံတွေနဲ့ တိုက်ရိုက်မသက်ဆိုင်တဲ့ မတော်တဆ တိုက်ဆိုင်မှုဆိုတာလည်း ကြုံတွေ့နိုင်ကြောင်း လက်ခံထားတဲ့ Determinism သာဖြစ်ပါတယ်။ အကြောင်းနဲ့အကျိုး၊ မုချသဘောနဲ့ တိုက်ဆိုင်မှုသဘောတွေရဲ့ အနုပဋိလောမ နည်းကျ ဆက်စပ်ပြောင်းလဲ တုံ့ပြန်တတ်မှုကို ထည့်သွင်းထားတဲ့ သမိုင်းဆိုင်ရာ ရုပ်ဝါဒပြဋ္ဌာန်းမှုကိုသာ လက်ခံတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကို ရုပ်ပျက်ဆင်းပျက် ဖြစ်အောင် ‘ဆိုရှယ်လစ်စနစ်ဟာ မိုးပေါ်ကကျလာတဲ့မန္တားမုန့်ချို’ ဆိုပြီး မပြောဘဲနဲ့ ပြောသယောင်ပြုကာ စွပ်စွဲနေခြင်းသာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအကြောင်း နောက်ပိုင်းမှာ ဆက်ပါမယ်။

ဟောဂယ်လ်ဂိုဏ်း မာ့ကပ်ဝါဒီတွေထဲမှာ အထင်ရှားဆုံး သဘောတရားဆရာ သုံးဦးကတော့ ဂျော့လူးကပ်စ်၊ အင်တိုနီယိုဂရမ်ရှီးနဲ့ ကားလ်ကော့ချီ တို့ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီသုံးဦးထဲမှာ ဟန်ဂေရီနိုင်ငံသား လူးကပ်စ်က အစောဆုံး ဒဿနိကဆိုင်ရာ ဖော်ထုတ်မှုကို လုပ်ခဲ့သူဖြစ်ပါတယ်။ သူရေးတဲ့ History and Class Consciousness ကျမ်းက ၁၉၂၃ ခုနှစ်မှာ ထွက်ပါတယ်။ ဒီအချိန်မှာ အီတလီနိုင်ငံက ဂရမ်ရှီးဟာ နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုတွေ လုပ်လို့ကောင်းနေတဲ့အချိန်

ဂရမ်ဂျီး

ဖြစ်နေတယ်။ ဂရမ်ဂျီးဟာ အီတလီမှာ ဖက်ဆစ်တွေ အောင်ပွဲခံတော့ ထောင်ကျသွားတယ်။ သူ့ရဲ့နာမည်ကျော် **Prison Notebooks** စာအုပ်ကို ၁၉၃၀ ခုများမှာ ရေးသားတာဖြစ်ပြီး ဒုက္ခပူဇော်မှုဒီဇိုင်းကို ထုတ်နိုင်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကားလ်ကော့ရှ်ဆိုရင်လည်း ၁၉၂၀ ခုနှစ် ဂျာမနီကွန်မြူနစ်ပါတီကို စတင် တည်ထောင်ရာမှာ ပါဝင်ခဲ့သူ ဖြစ်ပြီး ဂျာမနီမှာ ဟစ်တလာရဲ့ နာဇီပါတီ အာဏာရလာချိန်အထိ ဂျင်နား တက္ကသိုလ်မှာ ဒဿနိက ပါမောက္ခ လုပ်နေဆဲဖြစ်ပါတယ်။ သူဟာ

ရုရှား တော်လှန်ရေး နောက်ပိုင်းမှာ နှိပ်ကွပ်မှု ပြင်းထန်လို့ဆိုပြီး မကြာခဏ ဝေဖန်တာတွေ လုပ်တယ်။ ၁၉၂၆ မှာတော့ ပါတီက အထုတ်ခံလိုက်ရတယ်။ သူကတော့ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဝေဖန်တာတွေ ဆက်လုပ်ပါတယ်။ သူတို့တဦးစီမှာ သီးသန့်အမြင်တွေ ရှိကြပေမဲ့သုံးဦးစလုံးတူညီတဲ့ အချက်တခုတော့ရှိပါတယ်။ အဲဒီအချက်ကတော့ လူဆိုတာ လှုပ်ရှားရှင်သန်တဲ့ ပြုလုပ်သူဖြစ်တယ် ဆိုတဲ့အချက်။ လူဆိုတာ ဖန်ဆင်းရှင် 'man the creator' ဆိုတဲ့အချက်ကို ဆုပ်ကိုင်ကြခြင်းပဲဖြစ်ပါတယ်။

ဘဝနဲ့တွေးခေါ်မှုထဲမှာ ဘဝက အရင်းခံကျတယ်၊ ဘဝက အသိကို ဆုံးဖြတ်တယ်လို့ မှတ်စိတ်ဝါဒက ယူဆတယ်ဆိုပြီး ဟောဂယ်လ်ဂိုဏ်းက သတ်မှတ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ဘဝဆိုတာ မှတ်စိတ်ပြောနေသလို ရုပ်ဝတ္ထုသက်သက် မဟုတ်ဘူး။ ဘဝဆိုတာ လူကနေ ဆန်ထွက်လာတဲ့အရာလို့ သူတို့ကမြင်တယ်။ လူသမိုင်းဆိုတာဟာလည်း မှတ်စိတ်ပြောနေသလို ယေဘုယျ။ သဘာဝ နိယာမတရားတွေအတိုင်း ဖြစ်ပျက်နေတာ မဟုတ်ဘူးလို့ ယူဆကြတယ်။ နောက်ပြီး သဘာဝလောကဆိုတာ လူသားတွေရဲ့ အပြင်ဘက်မှာ လုံးလုံးလျားလျား တည်ရှိနေတဲ့အရာမဟုတ်သလို လူသားတွေနဲ့ အမှီခိုကင်းကင်း တသီးတခြား တည်ရှိနေတဲ့အရာမဟုတ်ဘူးလို့လည်း သူတို့ကရှင်းပြကြတယ်။ သဘာဝတရားကြီးက လူသားတွေရဲ့ဘဝကို ရိုက်ခတ်တယ်ဆိုရာမှာလည်း

တိုက်ရိုက် ရိုက်ခတ်တာမျိုးမဟုတ်ဘဲ ကုန်ထုတ်စွမ်းအားစုတွေက တဆင့်သာ ရိုက်ခတ်တာဖြစ်လို့ သဘာဝသက်သက် မဟုတ်တော့ဘဲ လူမှုဆိုင်ရာနဲ့ သမိုင်းဆိုင်ရာ အခြင်းအရာအဖြစ် ပြောင်းသွားပြီလို့ သူတို့ကထောက်ပြကြတယ်။ ဒါကြောင့် မှတ်စိတ်ဝါဒရဲ့ လူမှုဆိုင်ရာယေဘုယျဖြစ်မှုကို သိမြင်နိုင်စွမ်းနဲ့ အနာဂတ်ကို တိတိကျကျ တွက်ချက်နိုင်စွမ်းဆိုတာ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ မိုးလေဝသခန့်မှန်းသလို တော်လှန်ရေးကို ခန့်မှန်းလို့မရဘူးလို့လည်း နိဂုံးချုပ်ခဲ့ကြတယ်။

ဒီနေရာမှာတော့ သဘာဝနိယာမတွေ၊ ဂူပဗေဒနဲ့ ဓာတုဗေဒနိယာမတွေကို လူ့အဖွဲ့အစည်း လေ့လာစူးစမ်းတဲ့ဘက်မှာလည်း အသုံးပြုနိုင်တယ်လို့ ပြောဆိုခဲ့တဲ့ ဖရက်ဒရစ် အန်ဂယ်လ်နဲ့ လီနင်တို့ဟာ သူတို့ရဲ့ အဓိကပစ်မှတ်တွေ ဖြစ်ပါတယ်။ အန်ဂယ်လ်တို့သာ ရုပ်ပျက်ဆင်းပျက်ဖြစ်အောင် မလုပ်ရင် မှတ်စိတ်ဝါဒဟာ လူသဘာဝနဲ့ ကိုက်ညီတဲ့ မှတ်စိတ်ဝါဒဖြစ်မှာပဲလို့လည်း ထောက်ပြကြတယ်။ ဟောဂယ်ဂိုဏ်းသား မှတ်စိတ်ဝါဒတွေကတော့ ကားလ်မာ့က်စ်ကို နှုတ်ချဘဝက လူသားဝါဒီတယောက် ဖြစ်ခဲ့တယ်လို့ သတ်မှတ်တယ်။ မာ့က်စ်ရဲ့ ၁၈၄၄ ခု ရေးသားချက်တွေကိုကြည့်ရင် မာ့က်စ်ဟာ ရိုမန်တစ်ဝါဒီဖြစ်သလို ကိုယ်ကျင့်တရားဘက်က ရင်ခံတိုက်ပွဲဝင်သူလည်း ဖြစ်နေတယ်။ အရင်းရှင် စနစ်ကို သူတိုက်တာကလည်း အရင်းရှင်စနစ်ဟာ လူသားတွေရဲ့ တီထွင်မှုစွမ်းရည်ကို ဖျက်ဆီးလို့ လူသားအချင်းချင်းအကြား အသက်ပါတဲ့ ဆက်ဆံမှုကို ဖျက်ဆီးလို့၊ လူသားတဦးနဲ့ တဦးအကြား သစ္စာစောင့်သိမှုကို ဖျက်ဆီးလို့ တိုက်ခိုက်တာ ဖြစ်တယ်လို့ ယူဆကြတယ်။

အလားတူပဲ မာ့က်စ်ဟာ ဟောဂယ်ရဲ့ဒဿနတွေထဲကနေ သူ့ရဲ့ကျော်ကြားတဲ့ ကင်းကွာခြင်းတရား **Alienation** ကိုကြံဆခဲ့တယ်လို့ပြောနိုင်တယ်။ ဂျာမန် စိတ်ဝါဒ ဒဿနိကဆရာကြီး ဟောဂယ်ရဲ့ သမိုင်းနဲ့ဆိုင်တဲ့ အမြင်တခုရှိတယ်။ သမိုင်းဆိုတာ လူသားတွေရဲ့ စိတ်ဝိညာဉ်တွေစုပေါင်းထားမှု အဆင့်ဆင့် ဖွင့်ပြချက်ပဲ ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အယူအဆပါ။ ဒါကိုဂျာမန်စကားနဲ့ **Geist** လို့ခေါ်ပါတယ်။ အဲဒီ **Geist** ဆိုတာ မိမိဘာသာအသိပညာရယူရေး၊ လူသားတို့ ပန်းတိုင်ကို ရောက်အောင် လျှောက်လှမ်းခြင်းဖြစ်တာမို့ အဲဒီရည်မှန်းချက်အပိုက်ပင်ခံရရင် လူတွေဟာ ကင်းကွာခြင်းတရားနဲ့ ရင်ဆိုင်ကြရမယ်လို့ဆိုပါတယ်။ ကားလ်မာ့က်စ်က ဟောဂယ်ရဲ့ အမြင်ဟာမှန်ပေမဲ့ ဟောဂယ်လ်ရဲ့ အစပြုချက်ဟာ လူတွေရဲ့ ဦးခေါင်းပေါ်မှာ တနည်းအားဖြင့် လူတွေရဲ့တွေးတောမှုတွေပေါ်မှာ တည်ဆောက်တာဖြစ်လို့ သမိုင်းဟာ တွေးခေါ်မှုဖြစ်စဉ်ဆိုတဲ့ နိဂုံးချုပ်ချက်ကို ရောက်သွားတယ်။ ဒါကြောင့်

ဟေဂယ်လ်ဒဿနိကကို မြေကြီးဆန်တဲ့ အစစ်အမှန် ရှိမှုတရားအပေါ်မှာ ပြန်တည်ဆောက်ရမယ်လို့ ပြောကြားခဲ့တယ်။

ဒါလည်း ဟေဂယ်လ်အပေါ် ကားလ်မာ့က်စ်က မှားပြီးသုံးသပ်တာပဲလို့ ဟေဂယ်လ်ရိုဏ်းက ယူဆကြတယ်။ ဟေဂယ်လ်ရိုဏ်းသား မာ့က်စ်ဝါဒီတွေကတော့ သူတို့ တူးတူးခါးခါးမုန်းတီးနေတဲ့ အနုပညာလောကရပ်ဝါဒ Dialectical Materialism (အတိုကောက် Diamat) ကို ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ဖို့ ဟေဂယ်လ် အတွေးခေါ်တွေမှာခိုလှုံရင်း နီယိုစိတ်ဝါဒီတွေ ဖြစ်သူဖြစ်ကုန်တယ်။ တချို့ကလည်း မာ့က်စ်ရဲ့ လူသားဝါဒ၊ မနုဿဗေဒကို အပူတပြင်း ပြန်လည်ပွဲထုတ်ဖို့ ကြိုးစားကြတယ်။ ဟေဂယ်လ်ဆီကသာမက ဂျော့လူးကပ်စ်လို အရင်နှစ်ပေါင်း တရာကျော်လောက်က ထင်ရှားတဲ့ ဂျာမန်ရိုမန်းတစ်စိတ်ဝါဒကို ကိုးကားသူ၊ အန်တိုနီယို ဂရမ်ရှီလို အီတလီလစ်ဘရယ်ဝါဒီလည်းဖြစ် နီယိုဟေဂယ်လ်ဝါဒီလည်းဖြစ်တဲ့ ဘင်နဲဒစ်ခရော့ ဆီက ပညာရပ်ဝေါဟာရတွေနဲ့ တင်ကူးစွဲလမ်းမှုတွေကို ယူသုံးသူတွေအများကြီးပေါ်လာတယ်။ ဒီနေရာမှာ ဟေဂယ်လ်ရိုဏ်းသားချင်းတူပေမဲ့ ဂျော့လူးကပ်စ်နဲ့ အန်တိုနီယိုဂရမ်ရှီတို့အကြားမှာ သဘောထားချင်း အတော်ကလေးကွဲနေတာလည်း သတိပြုဖို့လိုလိမ့်မယ်။

ဂျော့လူးကပ်စ်ဟာ မာ့က်စ်ရဲ့ စက်ယန္တရားဆန်တဲ့ ပြဌာန်းမှုဝါဒကို လုံးဝလက်မခံပေမဲ့ ဟေဂယ်သင်ကြားတဲ့ ‘သမိုင်းဆိုတာ သူ့အတွင်းပိုင်း လောကဖြစ်အတိုင်း ဖွင့်ပြနေတယ်’ ဆိုတဲ့တရားကို လက်ခံသူဖြစ်တဲ့အတွက် လူသားမျိုးနွယ်ဟာ ကြိုတင်သတ်မှတ်ထားတဲ့ မရှိမဖြစ်ရည်မှန်းချက် ပန်းတိုင်တခုဆီ၊ တနည်းအားဖြင့် ကွန်မြူနစ်စနစ်ဆီ ချီတက်နေတယ်လို့ ယူဆသူဖြစ်ပါတယ်။ အန်တိုနီယို ဂရမ်ရှီကတော့ ဟေဂယ်လ်ရဲ့ ဖြစ်ရပ်တိုင်း ရည်ရွယ်ချက်တခုအတွက် သွားနေခြင်းဖြစ်သည်ဆိုသည့် ကြိုတင်သတ်မှတ်ပုံစံဝါဒ Teleology ကို လုံးဝလက်မခံသူဖြစ်ပါတယ်။ သူ့အမြင်အရ ‘လူမှုလောကကြီးသည် အငွေ့အရည်များကဲ့သို့ ပျော့အိပြီး ပြောင်းလဲနေသောအရာ၊ ပုံစံအမျိုးမျိုးရှိသောအရာ ဖြစ်သည်။ သမိုင်းဆိုသည်မှာလည်း သဘာဝ အခြင်းအရာမဟုတ်။ လူ့သဘာဝတွေနဲ့ နဂို ကိန်းဝပ်နေတဲ့အရာဖြစ်သည်’ လို့ သူကယူဆတယ်။

သူတို့နှစ်ဦးအကြား နောက်ထပ်မတူညီတဲ့အချက်ကတော့ အရင်းရှင်စနစ်ပြီးရင် အနာဂတ်လူ့အဖွဲ့အစည်းဟာ ဘာဖြစ်မလဲဆိုတဲ့ အချက်မှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမတူညီမှုကလည်း လက်ရှိအရင်းရှင်စနစ်အပေါ် အမြင်ချင်းမတူရာက စပါတယ်။ သူတို့နှစ်ဦးစလုံးဟာ ၁၉၃၀ ခု များနောက်ပိုင်းမှ ထွက်လာတဲ့ နဂျီစဉ်ဘဝမာ့က်စ်ရဲ့

ရေးသားချက်ဖြစ်တဲ့ ပဲရစ်စာမူ (၁၈၄၄) ကို ဖတ်ရှုခွင့်မရကြသေးတဲ့ အချက်ကိုလည်း သတိပြုဖို့ လိုလိမ့်မယ်။ လူးကပ်စ်အမြင်အရ ခန့်ရှင်လူတန်းစားက သူ့လူ့အဖွဲ့အစည်းကို တစုတစည်းတည်း ထိန်းချုပ်နိုင်တာဟာ အင်အားကို အသုံးပြုထားလို့ပဲ။ တနည်းအားဖြင့် အင်အားသက်သက်ကိုသုံးလို့ဖြစ်စေ အင်အားနဲ့ ခြိမ်းခြောက်ထားလို့ဖြစ်စေ ထိန်းချုပ်ထားတယ်လို့ မြင်တယ်။ ဂရမ်ရှီကတော့ အဲသလို မမြင်ဘူး။ ခေတ်သစ်အရင်းရှင်စနစ် တစုတစည်းတည်း ငြိမ်ဝပ်ပိပြားစနစ်ကျအောင် လုပ်ထားနိုင်ခြင်းဟာ အုပ်စိုးသူလူတန်းစားရဲ့ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာနဲ့ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာတွေမှာ ဦးဆောင်လွှမ်းမိုးထားမှု Hegemony ကြောင့် ဖြစ်တယ်လို့ယူဆတယ်။

အုပ်စိုးသူလူတန်းစားဟာ သတင်းမီဒီယာတွေ၊ စာသင်ကျောင်းတွေ၊ ဘုရားကျောင်းတွေလို လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံရေးကိရိယာတွေကို အသုံးပြုပြီး အုပ်စိုးသူတွေရဲ့တန်ဖိုးစံနှုန်းတွေ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုတွေကို အများလက်ခံနေသယောင် ထင်လာအောင် လွှမ်းမိုးထားကြလို့ပဲ ဆိုပြီး ဂရမ်ရှီကယူဆတယ်။ ဒါကြောင့် တော်လှန်ရေးတခုဆင်နွှဲချင်ရင် အရင်ဆုံးအဲသလို အရင်းရှင် Hegemony အလွှမ်းမိုးခံထားရတဲ့ လူထုကြီးရဲ့ အသိစိတ်တွေကို ပြောင်းလဲပစ်ရမယ်လို့ ဂရမ်ရှီကဆိုပါတယ်။ ဂရမ်ရှီဟာ ပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစားကို လက်အောက်ခံအဖြစ် ကျိုးခွံအောင်လုပ်ရာမှာ ခန့်ရှင် လူတန်းစားအသုံးပြုတဲ့နည်းဟာ ရုပ်ပိုင်းအင်အားက အဓိကမဟုတ်ဘဲ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအင်အားကအဓိကဖြစ်တယ်။ ခန့်ရှင်တွေဟာ အလုပ်သမားလူတန်းစားရဲ့ စိတ်တွေကို ခန့်ရှင်တွေ ဝါဒဖြန့်သမျှ ယုံကြည်နေအောင်လုပ်နည်းက အဓိကပဲလို့ ပထမဆုံး ထုတ်ဖော်ခဲ့သူလို့လည်း ဆိုနိုင်တယ်။ ဂရမ်ရှီအမြင်အရ လီနင်ဆင်နွှဲတဲ့ ရုရှား တော်လှန်ရေးကြီးဟာ ရုရှားလိုခေတ်နောက်ကျတဲ့နိုင်ငံမှာ ပုန်ကန်ရေးလမ်းကို တန်းပြီးလုပ်လို့ရပေမဲ့ တခြားအရင်းရှင်နိုင်ငံတွေမှာ ဒီနည်းသုံးလို့မရဘူးလို့ ဆိုပါတယ်။ ဒါဆိုရင် အရင်းရှင်နိုင်ငံတွေက ပါလီမန်နည်းနဲ့ ဆိုရှယ်လစ်စနစ်ကို သွားတဲ့ လမ်းကိုရော သူထောက်ခံသလားဆိုတော့ မထောက်ခံပြန်ဘူး။ သူ့အမြင်အရ ပါလီမန်စနစ်ဟာ အရင်းရှင်စနစ်ကိုဆင်တဲ့တိုက်ပွဲရဲ့ ပဏာမအဆင့်သာဖြစ်ပြီး အစားထိုးတဲ့လမ်း မဟုတ်ဘူးလို့ ဆိုပါတယ်။

ဂျော့လူးကပ်စ် ကတော့ တော်လှန်ရေးတရပ်ဆိုတာ ပစ္စည်းမဲ့ လူတန်းစားကဖြစ်စေ၊ ဒီလူတန်းစားရဲ့ ကိုယ်စားလှယ်များကဖြစ်စေ လုံးဝညီညွတ်လွှမ်းခြုံမှု Totality အနေအထားရောက်လာရင် ပေါက်ကွဲလာမယ်လို့

ယူဆတယ်။ သူဆိုလိုတဲ့ လုံးဝညသံလွှမ်းခြုံမှု ဆိုတဲ့အရာဟာ လူမှုတော်လှန်ရေး ဖြစ်ဖျားခံရာဖြစ်သလို လူမှုအစစ်အမှန်တရားကို ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ အရာလို့ သူကယူဆတယ်။ သူ့အမြင်အရ သိနားလည်ခြင်းနဲ့ တကယ်လက်တွေ့ အပြောင်းအလဲ နှစ်ခုဟာ သီးခြားစီရှိနေတဲ့ ဖြစ်စဉ်တွေ မဟုတ်ဘူး။ အလားတူပဲ အသိပညာနဲ့ လှုပ်ရှားလုပ်ကိုင်မှု၊ သဘောတရားနဲ့ လက်တွေ့၊ ပြုသူနဲ့အပြုခံ တွေဟာလည်း တသီးတခြားစီမဟုတ်ဘူး။ အဲဒီသဘောတရားနဲ့လက်တွေ့၊ ပြုသူနဲ့အပြုခံဖြစ်စဉ်တွေသာ သမိုင်းဆိုင်ရာ ဖြစ်စဉ်အဖြစ် ပေါင်းစည်းသွားမယ်ဆိုရင် မူလရည်မှန်းထားတဲ့ ပန်းတိုင်ကိုရောက်ရှိသွားမယ်။ ဆိုလိုတာက လူတန်းစား ကွဲပြားနေတဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ဖျက်သိမ်းတဲ့အဆင့်ကို ရောက်သွားမယ်။ ဒါနဲ့ တပါတည်း လူမှုဘဝကွဲပြားမှု ဖြစ်စဉ်ဟာလည်း လူသားတွေချုပ်ကိုင်မှု ပြင်ပကိုရောက်နေတဲ့ ပကတိဘာဝ ဖြစ်စဉ်ကနေချုပ်ငြိမ်းသွားမယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

ဟေဂယ်လ်ဂိုဏ်း မှာကပ်ဝါဒီတွေနဲ့ မှာကပ်ဝါဒအကြားခြားနားချက်ကို တချို့ပညာရှင်တွေက မှာကပ်ဝါဒဟာ စီးပွားရေးစနစ်တခုတည်း အပေါ်မှာပဲ ကန့်သတ်ထားတဲ့ဝါဒဖြစ်ပြီး ဟေဂယ်လ်ဂိုဏ်းမှာကပ်ဝါဒီတွေကတော့ နိုင်ငံတော်တို့ တရားဥပဒေတို့ စီးပွားရေးတို့ အပါအဝင် လူ့အဖွဲ့အစည်းစနစ်တွေ အားလုံးကို ထည့်သွင်းကြတဲ့အချက်မှာ မတူတာဖြစ်တယ်လို့ ဆိုကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ အပေါ်ထပ်လူမှု အဆောက်အအုံတွေဟာ ပကတိဘာဝတည်ရှိနေတာဖြစ်လို့ လူတဦးချင်းရဲ့ ထိန်းချုပ်မှုအောက်မှာမရှိဘူးလို့ လူးကပ်စ်က ယူဆတယ်။ လူးကပ်စ်ဆိုမှာ နောက်ခံမာတဲ့ အမြင်တခုလည်း ရှိသေးတယ်။ နိုင်ငံတော်ဆိုတာ စီးပွားရေးနဲ့ တသီးတခြားစီရှိတယ်။ နိုင်ငံတော်ကနေ လူ့အဖွဲ့အစည်းကို တနည်းတလမ်းနဲ့ အကျိုးသက်ရောက်နိုင်စွမ်း ရှိတယ်ဆိုတဲ့အမြင် ဖြစ်ပါတယ်။ အလားတူပဲ ဂရမ်ရှီးဟာလည်း မှာကပ်စ်ရဲ့ စီးပွားရေးက အဆုံးအဖြတ်ပေးတယ်ဆိုတဲ့အမြင်ကို လက်မခံသူဖြစ်ပါတယ်။ လူတန်းစားနီးကြားမှုတွေ၊ တော်လှန်ရေးတွေ ပေါ်ထွက်လာစေချင်ရင် တော်လှန်ရေး တွေးခေါ်မှုတွေနဲ့ လူတွေရဲ့စုပေါင်းအကြံဉာဏ်တွေ လိုအပ်တယ်လို့မြင်ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ အိန်ဂယ်လ်ကိုယ်တိုင်ရှင်းပြတဲ့ ရုပ်ဝါဒသမိုင်းအမြင်ကို ဖတ်ကြည့်မှ ပိုပြည့်စုံမယ်။ ၁၈၉၀ ခု စက်တင်ဘာ ၂၁ ရက်မှာ အိန်ဂယ်လ်က ဂျော့လော့ချ်ကို လန်ဒန်ကနေပေးလိုက်တဲ့ ပေးစာဖြစ်ပါတယ်။

“ရုပ်ဝါဒသမိုင်းအမြင်အရ သမိုင်းမှာ အဆုံးစွန်အဆုံးအဖြတ်ပေးတဲ့ အရာဟာ တကယ့်လက်တွေ့ အသက်ရှင်နေထိုင်ရေးအတွက်

ကုန်ထုတ်လုပ်ရေးနဲ့ မျိုးဆက်သစ် ပြန်လည်ထုတ်လုပ်ရေးတို့ လုပ်ခြင်းပဲဖြစ်ပါတယ်။ မှာကပ်စ်ရော ကျနော်ရော ဒီအချက်ထက် ပိုမပြောခဲ့ပါဘူး။ စီးပွားရေးဆိုတဲ့ အခြေခံအစိတ်အပိုင်း ကသာ အဆုံးအဖြတ်ပေးပြီး ပြဋ္ဌာန်းတယ်လို့ တယောက်ယောက်က စကားအထအန ကောက်ပြီး ပြောတာမျိုးဟာ ကျနော်တို့ တင်ပြတဲ့အချက်ကို တမင်အဓိပ္ပာယ်မဲ့အောင်၊ အကောင်အထည်မဲ့အောင်၊ အလဟဿဖြစ်အောင် လုပ်လိုက်ခြင်းသာဖြစ်ပါတယ်”

“စီးပွားရေးအခြေအနေဟာ အခြေခံဖြစ်တာမှန်ပေမဲ့ နိုင်ငံရေး တိုက်ပွဲနဲ့ နိုင်ငံရေးသဏ္ဌာန်ပေါင်းစုံတို့၊ (တိုက်ပွဲတခုပြီးသွားတိုင်း အနိုင်ရလူတန်းစားတွေက ရေးဆွဲ အကောင်အထည်ဖော်တဲ့) ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေတို့၊ တရားစီရင်ရေး သဏ္ဌာန်အမျိုးမျိုးတို့ စတဲ့စတဲ့ အပေါ်ထပ် အဆောက်အအုံမှာပါတဲ့ အစိတ်အပိုင်းမျိုးစုံကလည်း သမိုင်းဆိုင်ရာ တိုက်ပွဲလမ်းကြောင်းတွေအပေါ်မှာ လွှမ်းမိုးခြယ်လှယ်လေ့ ရှိပါတယ်။ တဖက်မှာလည်း အဲဒီလက်တွေ့ လူတန်းစား တိုက်ပွဲတွေကနေ တိုက်ပွဲမှာ ပါဝင်နေသူတွေရဲ့ တရားစီရင်ရေး၊ ဒဿနရေး၊ ဘာသာရေးအမြင်တွေကနေ သဘောတရားတွေ အပေါ်အမြဲရှိခတ်နေတဲ့အတွက် သမိုင်းဖြစ်ရပ်တွေဟာ သူတို့ရဲ့အမြင်တွေထဲက ထွက်ပေါ်လာတဲ့ ကြိုတင်တွက်ချက်ထားတဲ့ ပုံသဏ္ဌာန်တွေအဖြစ် ရောက်ရှိလာတာဖြစ်ပါတယ်။ အဲသလို မဆုံးနိုင်တဲ့ သမိုင်းဖြစ်ရပ် တပြုံတခေါင်းကြီးထဲမှာ အစိတ်အပိုင်းပေါင်းစုံက အပြန်အလှန် ပြုမူသက်ရောက်နေကြရာက နောက်ဆုံးမှာ စီးပွားရေးဟာ မရှိမဖြစ် လိုအပ်တဲ့အရာအဖြစ် သူ့ဘာသာဖော်ပြလာတာ ဖြစ်ပါတယ်။ သဘောတရားတခုကို ဘယ်သမိုင်းခေတ်မှာမဆို အသုံးပြုနိုင်တယ်လို့ ထင်နေရင် ပထမတန်းကျောင်းသားလေးကို အပေါင်းအနတ်ကလေးတခု တွက်ခိုင်းတာထက် ပိုလွယ်မှာပေါ့” လို့ ရေးခဲ့တယ်။

နောက်ပြီး-

“လူတွေကပဲ သမိုင်းကိုဖန်တီးတာ ဖြစ်ပါတယ်။ သမိုင်းကို ဖန်တီးရာမှာ ပထမဆုံးသတိပြုရမှာက အလွန်တိကျတဲ့ အကြောင်းအချက်တွေနဲ့ အလွန်တိကျတဲ့ လောဂုဏ် အထောက်အထား အစပြုချက်တွေအောက်မှာ လူတွေက သမိုင်းကိုဖန်တီးရတယ် ဆိုတဲ့အချက်နဲ့ အဲဒီ အကြောင်းအချက်

တွေထဲမှာ စီးပွားရေးအကြောင်းအချက်ဟာ နောက်ဆုံး အဆုံးအဖြတ် အခန်းကပနေတယ်” ဆိုတဲ့အချက်တွေ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒုတိယသတိပြုရမှာက-

“သမိုင်းကိုဖန်တီးရာမှာ နောက်ဆုံးရလဒ်တွေဟာ လူပုဂ္ဂိုလ်တဦးချင်းရဲ့ စိတ်ဆန္ဒတွေအကြားမှာ ထွက်ပေါ်လာတဲ့ ထိပ်တိုက် ပဋိပက္ခတွေထဲကနေ ရရှိလာတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲသလိုလူပုဂ္ဂိုလ်တဦးချင်းရဲ့ စိတ်ဆန္ဒတွေ ဆိုတာကလည်း သက်ဆိုင်ရာ သီးခြားဘဝအခြေအနေတွေက ထွက်ပေါ်လာတဲ့ စိတ်ဆန္ဒတွေပဲ” ဆိုပြီး အိန်ဂယ်လ်က ထောက်ပြခဲ့တယ်။

“တကယ်တော့ သမိုင်းဖြစ်ရပ်တခုဆိုတာ အဲသလိုမရေမတွက်နိုင်တဲ့ အပြန်အလှန် တွေ့ဆုံဖြတ်သန်းနေတဲ့ အင်အားမျိုးဖြောင့် မျှိုးပြိုင် ပေါင်းစုံ တွေ့ဆုံပေါင်းယှက်နေတဲ့ အရာတခုဆိုရင် မမှားပါဘူး။ တဖက်က ပြန်ကြည့်လိုက်တဲ့အခါ အဲသလို အင်အားစုပေါင်းစုံ ဆုံတွေ့ဖြတ်ကူးနေတဲ့အတွက် လူတဦးချင်းစိတ်ဆန္ဒတွေနဲ့ လူတဦးချင်း စိတ်တိုင်းကျ လုပ်လိုမှုတွေဟာ ပြန်ပြီး အကန့်အသတ်ခံလိုက်ရတာကို တွေ့ကြုံပြန်တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီနေ့အထိ ကျနော်တို့ သိရှိနေရတဲ့သမိုင်းဟာ သဘာဝအလျောက်ဖြစ်စဉ်ပုံစံနဲ့ သွားနေတာဖြစ်သလို လှုပ်ရှားမှုဆိုင်ရာ နိယာမဥပဒေသတခုကို နာခံနေရတာတွေ့နေရတယ်။ ဒါကြောင့် လူတွေက ဖန်တီးတယ်ဆိုတာ လူတွေရဲ့ စိတ်ဆန္ဒတွေအတိုင်း သမိုင်းက လိုက်ဖြစ်တာမျိုးမဟုတ်ဘူး။ လူတွေကိုယ်တိုင်က တဦးချင်း အခြေအနေကြောင့်ဖြစ်စေ၊ လူ့အဖွဲ့အစည်း အခြေအနေကြောင့်ဖြစ်စေ အကြောင်းကြောင်းကြောင့် ရုပ်ဘဝအရ စီးပွားရေးအရ အကန့်အသတ် ခံနေရတဲ့ အနေအထားကြောင့် ကိုယ်ဖြစ်ချင်သလို လုပ်လို့မရဘူး။ ဒါကြောင့် သမိုင်းဖန်တီးရာမှာ လူတဦးချင်းက ထိုက်သင့်သလို ပါဝင်ဖြည့်ဆည်းတယ်လို့ပဲ မှတ်ယူရမှာ ဖြစ်ပါတယ်” လို့ အိန်ဂယ်လ်က ရှင်းပြခဲ့တယ်။

အိန်ဂယ်ရဲ့ ပြောကြားချက်တွေဟာ တကယ် အနုပဋိလောမ ရုပ်ဝါဒတရားတွေကို အခြေပြုထားတာမုန်း သိသာလှတယ်။ တကယ်ဆိုရင် ကားလ်မာ့က်စ်ရဲ့ Capital အရင်းကျမ်းနဲ့ The Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte လူဝီဘိုနာပတ်၏ ဒုတိယမြောက် ဘရူမေးယားလ ၁၈ ရက် ကျမ်းတွေဖတ်ဖူးသူတိုင်း မာ့က်စ်အိန်ဂယ်လ်တို့ရဲ့ ရုပ်ဝါဒဟာ တချို့သမိုင်းဆရာတွေ

ပုံဖျက်သလို စက်ယန္တရားဆန်တဲ့ ရုပ်ဝါဒမဟုတ်ဘဲ အနုပဋိလောမ ရုပ်ဝါဒဖြစ်ကြောင်း သာဓကအပုံအပင် တွေ့နိုင်ပါတယ်။ မာ့က်စ်နဲ့အိန်ဂယ်လ် ကျမ်းပေါင်းချုပ်ဟာ အတွဲပေါင်း ၅၀ ကျော်ရှိပြီး အဲသလို အနုပဋိလောမရုပ်ဝါဒနည်းနဲ့ ပြဿနာဖြေရှင်းခဲ့တဲ့ သာဓကတွေ တောင်ပုံရာပုံရှိနေတာပါ။ ဒါနဲ့တောင် ဒီသာဓကတွေကို မျက်ကွယ်ပြုပြီး မာ့က်စ်ဝါဒကို ရုပ်ပျက်ဆင်းပျက်ဖြစ်အောင် လုပ်သူကလည်း လုပ်နေတယ်။

ဒီနေရာမှာ အနုပဋိလောမရုပ်ဝါဒအကြောင်း အရှည်ရှင်းမပြလိုသေးပါ။ ဟောဂယ်လ်ဂိုဏ်း မာ့က်စ်ဝါဒီတွေက မာ့က်စ်ဝါဒအပေါ် ထင်သလို ကောက်ချက်ဆွဲနေတာကို ထင်ထင်ရှားရှားထောက်ပြနိုင်မယ်လို့ ယူဆရတဲ့ အနုပဋိလောမနည်းတွေထဲက အလွန်သိမ်မွေ့တဲ့ ‘ဆန့်ကျင်ဘက်တို့ ပေါင်းစည်းမှုတရား The Unity of Opposites’ အကြောင်းကိုပဲ အနည်းငယ် တင်ပြချင်ပါတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀ လောက်က ဂရိဒဿနိကဆရာကြီး ဟီရာကလစ်တစ်က “ကျုပ်တို့ထဲမှာ ရှိနေတဲ့အရာတွေက အတူတူချည်းပဲ။ အသက်ရှင်နေတဲ့အရာနဲ့ သေဆုံးတဲ့အရာ၊ အိပ်ပျော်နေတာနဲ့ နိုးနေတာ၊ နုပျိုတာနဲ့ အိုမင်းတာ အကုန်အတူတူပဲ။ ဒီအရာတွေအားလုံး တခုနဲ့တခု နေရာချင်း လဲနေကြတယ်။ တခုကနေ ဆန့်ကျင်ဘက်တခုအဖြစ် ပြောင်းနေတယ်။ ချောင်းရေတခုထဲမှာ ဆင်းတယ်လို့ ပြောလို့ရသလို မဆင်းဘူးလို့လည်း ပြောလို့ရတယ်။ ကျုပ်ဟာ ကျုပ်ဖြစ်တယ်လို့ ပြောနိုင်သလို ကျုပ်မဟုတ်ဘူးလို့လည်း ပြောနိုင်တယ်” လို့မိန့်ဆိုဖူးပါတယ်။ ဒါဟာ အင်မတန်လှပတဲ့ အနုပဋိလောမ ဆန့်ကျင်ဘက်များ ပေါင်းစည်းမှုတရားဖြစ်ပါတယ်။ ကဲ... ဘယ်လောက်ရှင်းပါ သလဲ။ ဆန့်ကျင်ဘက်အရာတွေ ပေါင်းစည်းနေတယ်တဲ့။ အချိန်တခု အခြေအနေတခုမှာ သူတို့ချင်းနေရာလဲတယ်တဲ့။ တခုကနေ ဆန့်ကျင်ဘက် အခြားတခုအဖြစ်ကိုလည်း ပြောင်းသွားတတ်တယ်တဲ့။ လီနင်ကလည်း အနုပဋိလောမကို ခပ်တိုတိုအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ရရင် ‘ဆန့်ကျင်ဘက်များ ပေါင်းစည်းမှု’ လို့ပဲ ဖွင့်ရပါမယ်လို့ ရေးခဲ့တယ်။

ဟောဂယ်လ်ဂိုဏ်း မာ့က်စ်ဝါဒီတွေ တူးတူးခါးခါးဖြစ်နေတဲ့ မာ့က်စ်ဝါဒရဲ့ သမိုင်းဆိုင်ရာရုပ်ဝါဒထဲက လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ အခြေခံ အဆောက်အအုံနဲ့ အပေါ်ထပ်အဆောက်အအုံ နှစ်ခုကရော ဆန့်ကျင်ဘက်နှစ်ခု အတူတူနေတာ မဟုတ်ဘူးလား။ လူ့အဖွဲ့အစည်း အပြောင်းအလဲကို အဆုံးအဖြတ်ပြုတဲ့သူဟာ အဲဒီ ဆန့်ကျင်ဘက် အရာနှစ်ခု အပြန်အလှန် နေရာချင်းလဲပြီး

ပြောင်းလဲလာတာရော မဖြစ်နိုင်ဘူးလား။ အခြေခံ အဆောက်အအုံဖြစ်တဲ့ စီးပွားရေး အကြောင်းအချက်တွေကို အပေါ်ထပ်အဆောက်အအုံဖြစ်တဲ့ နိုင်ငံရေးကို တရားဥပဒေတို့ သဘောတရားတို့က လွှမ်းမိုးတာလည်း မဖြစ်နိုင်ဘူးလား။ ရုရှား အောက်တိုဘာတော်လှန်ရေးဆိုတဲ့ နိုင်ငံရေးပြောင်းလဲမှုကြောင့် ရုရှားနိုင်ငံဟာ ဆိုရှယ်လစ်ကုန်ထုတ်လုပ်မှုဆိုတဲ့ စီးပွားရေးစနစ်ကို ဦးတည်နိုင်ခဲ့တာ မဟုတ်လား။ အနုပညာလောကကို နားလည်သဘောပေါက်တဲ့ မှာက်စံတို့ကိုယ်တိုင်လည်း ဒီအတိုင်းရှင်းပြနေကြတယ်။ ဆန့်ကျင်ဘက်တွေ အပြန်အလှန် ကူးပြောင်းမှုကိုနားလည်ဖို့ အထက်မှာပါတဲ့ အိန်ဂယ်လ်ရဲ့ ၁၈၅၀ ခု ဘလော့ချ်ထံပေးစာကိုပဲ ဖတ်ပါ။

အမှန်တော့ ရုပ်ဝါဒအမြင်တွေ အနုပညာလောကနည်းတွေ စတင်ခဲ့တာ BC ၅၀၀ မတိုင်မီ ရှေးဟောင်းဂရိခေတ်ကတည်းက ဖြစ်ပါတယ်။ ရှေးဟောင်း ဂရိယဉ်ကျေးမှု ပြုလဲသွားတဲ့အတွက် ရုပ်ဝါဒ ဆင်ခြင်တွေးခေါ်နည်းဟာ ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာ ငုပ်လျှိုးပျောက်ကွယ် နေခဲ့တယ်။ ၁၆ ရာစု ၁၇ ရာစု ပြန်လည်ဆန်းသစ်ရေးခေတ်ရောက်မှ ရုပ်ဝါဒကို စနစ်တကျ ပြန်လည် ဖော်ထုတ်လာကြတယ်။ ၁၈ ရာစု ထွန်းသစ်စ ဓနရှင်လူတန်းစားဟာ ပဒေသရာဇ်စနစ်၊ သက်ဦးဆံပိုင်စနစ်နဲ့ ခရစ်ယာန်ဘုရားကျောင်း လွှမ်းမိုးမှုတွေကို ဆန့်ကျင်ဖို့ ရုပ်ဝါဒနဲ့ ဆင်ခြင်တုံတရားတွေကို လက်ကိုင်ပြခဲ့ကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ အားလုံးသိကြတဲ့အတိုင်း အဲဒီကာလ သိပ္ပံတွေ့ရှိမှု အကန့်အသတ်တွေကြောင့် ရုပ်ဝါဒဟာ ဖွံ့ဖြိုးမှုနောက်ကျပြီး စက်ယန္တရားဝါဒနဲ့ တက္ကဗေဒနည်းတွေ ရောယှက်နေတယ်။ တနည်းအားဖြင့် သဏ္ဌာန်လောဂျစ် စဉ်းစားနည်းတွေ ရောယှက်နေတယ်။

တဖက်မှာလည်း အဲဒီကာလ သဘာဝသိပ္ပံစူးစမ်းမှုတွေ အပြိုင်အဆိုင် လုပ်ကြရာကနေ အချက်အလက်တွေ၊ ကိန်းဂဏန်းတွေ တောင်ပုံရပ် ရနေတယ်။ ဒီအပေါ်ကနေ စူးစမ်းလေ့လာမှုအောင် သဘာဝတရားကြီးကို သီးခြား အစိတ်အပိုင်းကြီးတွေ၊ မျိုးရင်းမျိုးစိတ်တွေ၊ အတန်းအစားတွေအဖြစ် အမျိုးမျိုး ခွဲခြားလေ့လာခဲ့ကြတယ်။ အဲဒီအပိုင်းပိုင်းခွဲပစ်တဲ့နည်းဟာ လူတွေရဲ့ စဉ်းစားနည်းအပေါ်မှာလည်း အတော်ကလေးလွှမ်းခြံထားနိုင်ခဲ့တယ်။ ရလဒ်ကတော့ ‘အရာအားလုံး တသီးတခြားစီရှိနေတယ်။ အရာအားလုံးမပြောင်းမလဲ တည်ရှိ နေတယ်။ အရာဝတ္ထုတွေ ပြောင်းလဲတယ်ဆိုရင်လည်း မျဉ်းဖြောင့်အတိုင်း တသမတ်ပြောင်းနေတယ်။ အဓိဓာတ်နဲ့ အမဓာတ်ဟာ တခုနဲ့တခု ဆန့်ကျင်တာ

ဖယ်ထုတ်တာပဲ လုပ်တယ်။ အကျိုးတရားကို အကြောင်းတရားကပဲ ဖန်တီးတယ်။ အပြန်အလှန်ကူးပြောင်းတာ၊ နေရာဖလှယ်တာမရှိဘူး’ စတဲ့ တက္ကဗေဒနည်းနာတွေ လွှမ်းမိုးနေခဲ့တယ်။ ဒီအခြေအနေမှာ မှာက်စံနဲ့အိန်ဂယ်တို့က ရုပ်ဝါဒကို တက္ကဗေဒထဲက ဆွဲထုတ်ပြီး အနုပညာလောကနဲ့ ပေါင်းစပ်ပေးခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် မှာက်စံဝါဒကို ဒီနေ့အထိ သဲကြီးမဲကြီးဆန့်ကျင်သူတွေထဲမှာ စိတ်ဝါဒီတွေသာမက တက္ကဗေဒဝါဒီတွေလည်း ပါနေတယ်။ မှာက်စံဝါဒရဲ့ အနုပညာလောက ရုပ်ဝါဒကိုတိုက်ခိုက်နေသူတွေထဲမှာ ကမ္ဘာကြီးတခုလုံး လစ်ဘရယ်ဝါဒက အောင်ပွဲခံနေပြီတို့၊ အရင်းရှင် ဈေးကွက်စီးပွားရေးဟာ ကမ္ဘာတည်သ၍ မပြောင်းမလဲတည်ရှိမယ့် စီးပွားရေးဖြစ်တယ်တို့ သမိုင်းနိဂုံးချုပ်ပြီတို့ ပြောဆိုနေတဲ့ စိတ်ဝါဒီတွေပါသလို တက္ကဗေဒ သမိုင်းဆရာတွေ ပါနေတာဖြစ်ပါတယ်။ အဲသလို တိုက်ခိုက်ရာမှာ မှာက်စံဝါဒက မပြောခဲ့တဲ့အရာတွေကို ပြောသယောင် ရောနှောပြီး မှာက်စံဝါဒကို ရုပ်ပျက်ဆင်းပျက်ဖြစ်အောင် လုပ်တာတွေကလည်း အနံ့အပြား ဖြစ်နေတယ်။

၂။ ဖရန်ဖတ်ဂိုဏ်း မှာက်စံဝါဒ

၁၉၂၃ ခုနှစ်မှာတည်ထောင်တဲ့ ပညာရပ်ဆိုင်ရာဗဟိုဌာနတခုဖြစ်တဲ့ ဖရန်ဖတ် အင်စတီကျုမှာ ပါဝင်တဲ့ နီယိုမှက်စံဝါဒ တွေးခေါ်ရှင်တွေကို ခေါ်တဲ့အသုံးအနှုန်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဌာနဟာ ဖရန်ဖတ် ဂိုဏ်းတက္ကသိုလ်မှာ လူမှုသုတေသနအဖွဲ့အနေနဲ့ ပေါ်လာတာ ဖြစ်ပြီး ၂၀ ရာစု အရင်းရှင်လူအဖွဲ့အစည်း မမျှော်လင့်ဘဲ ဖြစ်ပေါ်တိုးပွားလာခြင်းနဲ့ မငြိမ်မသက် ဝရန်းသုန်းကား ဖြစ်ပေါ် နေခြင်းတွေကို အစဉ်အလာ သဘောတရားတွေက ရှင်းပြနိုင်စွမ်း မရှိဘူးလို့ ယူဆသူတွေ စုဝေးထားတာဖြစ်ပြီး ဒီအုပ်စုဟာ အရင်းရှင်စနစ်ကို ဝေဖန်သလို ဆိုဗီယက် ဆိုရှယ်လစ်စနစ်ကိုလည်း ဝေဖန်တာတွေလုပ်တယ်။

အမှန်တော့ ဒီဂိုဏ်းကို ဗီယင်နာတက္ကသိုလ်က မှာက်စံဝါဒ တရားဥပဒေနဲ့ နိုင်ငံရေးဘာသာရပ်ပါမောက္ခ ကားလ်ဂရုန်းဘတ်က ဖရန်ဖတ်မှာ တွဲဖက်ဌာနအဖြစ် စတင်ခဲ့တာဖြစ်ပြီး ဂျာမန်တက္ကသိုလ်တွေထဲမှာ မှာက်စံဝါဒဘက် အတိမ်းညွှတ်ဆုံး ဌာနလို့တောင် နာမည်ထွက်နေတာပါ။ အဲဒီဌာနကို ငွေကြေးရန်ပုံငွေ တည်ထောင်ပေးသူကလည်း လူငယ်မှက်စံဝါဒီ ဖဲလ်လစ်ဝေးဖြစ်ပါတယ်။ သူဟာ တက္ကသိုလ်မှာ ‘ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒ

အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ လက်တွေ့ပြဿနာများ ဆိုတဲ့ ဒေါက်တာဘွဲ့စာတမ်းကို ပြုစုခဲ့သူဖြစ်ပြီး သူ့အင်အားနံ့ကုန်သည်ကြီးဆီက ရတဲ့ငွေတွေနဲ့ ဒီဌာနအတွက် ငွေကြေးမတည်ခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ သူ့ရည်ရွယ်ချက်ကတော့ မှာကပ်ဝါဒနဲ့ ဆက်သွယ်နေတဲ့ တိမ်းညွတ်မှုလမ်းကြောင်းမျိုးစုံကို စုစည်းဖို့ဖြစ်ပြီး ဒီဌာနရဲ့ ဒါရိုက်တာဖြစ်သူကို တနိုင်ငံလုံးနည်းတူ ပါမောက္ခရာထူးအပြည့် သတ်မှတ်ပေးဖို့နဲ့ ဒီဌာနကို တက္ကသိုလ်ဌာနအဖြစ်သတ်မှတ်ဖို့ ဂျာမနီပညာရေးဝန်ကြီးဆီက သဘောတူညီချက်တခုတောင် ရအောင် လုပ်ခဲ့ပါတယ်။ သူဖိတ်ခေါ်လို့ ရောက်လာတဲ့ ပညာရှင်တွေကို ၁၉၂၂ မှာ နီးနော့ဖလှယ်ပွဲ တပတ်ကြာအောင် ပြုလုပ်ခဲ့ပြီးနောက်ပိုင်း ဒီဌာနပေါ်ထွက်လာတာဖြစ်ပါတယ်။ ဌာနစတင်သူတွေထဲမှာ ဂျော့လူးကပ်စ်၊ ကားလ်ကော့ချ်၊ ကားလ်ဩဂတ်စ် ဝစ်ဖိုးဂဲလ်၊ ဖရက်ဒရစ် ပိုးလော့စသူတွေပါလာတယ်။

၁၉၃၀ ခုများမှာတော့ ဖရန်ဖတ်ဌာနကို ဒဿနိကဗေဒနဲ့ လူမှုဗေဒ ပညာရှင်လည်းဖြစ် လူမှုစိတ္တဗေဒပညာရှင်လည်းဖြစ်တဲ့ မတ်ဟိုဟိုင်းမား ဦးဆောင်ညွှန်ကြားရေးမှူး ဖြစ်လာပြီး ဖရန်ဖတ်ဒဿနိကရယ်လို့ တသီးတခြား အနေအထားအထိရောက်အောင် ဖန်တီးခဲ့ပါတယ်။ နောက်ပိုင်းမှာတော့ ဖရန်ဖတ်ဂိုဏ်းဟာ နာမည်ကျော် ယူဂျင်း ဟာဘားမားစ်လို ဒုတိယမျိုးဆက် ပညာရှင်သစ်တွေကို မွေးထုတ်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ဖရန်ဖတ်ဂိုဏ်း အရင်လူတွေနဲ့ မတူတာက အရင်လူတွေဟာ အလုပ်သမားလုပ်ရှားမှုတို့ ဆိုရှယ်လစ် လုပ်ရှားမှုတို့နဲ့ ထိတွေ့မှုတွေရှိဖူးကြပေမဲ့ နောက်လူတွေကတော့ အဲသလို ထိတွေ့မှုမျိုးမရှိကြဘဲ တက္ကသိုလ် ပညာကျော်သက်သက် ဖြစ်နေကြတဲ့အချက် ဖြစ်ပါတယ်။ မတ်ဟိုဟိုင်းမား တာဝန်ယူချိန်ကစပြီး ဖရန်ဖတ်ဂိုဏ်းကို လူသားပဓာန မှာကပ်ဝါဒ ကျောင်းတော်ဖြစ်အောင်လုံးပန်းခဲ့ ပါတယ်။

ဖရန်ဖတ်ဂိုဏ်းဟာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း ဂျာမနီနိုင်ငံရေး ဝရုန်းသုန်းကားဖြစ်မှုကြောင့် တကွဲတပြားစီဖြစ်တာနဲ့လည်း ကြုံခဲ့ရတယ်။ ဂျာမနီမှာ နာဇီပါတီအာဏာရလာတော့ ပညာရှင်တွေဟာ ပြည်ပကို ထွက်ပြေးသူပြေး ဖြစ်ကုန်တယ်။ ၁၉၃၃ မှာ သူတို့ဌာနကို ဂျီနီဗာကို ရွှေ့လိုက်တယ်။ ၁၉၃၅ မှာတော့ အမေရိကန်နိုင်ငံ နယူးယောက်ကို ပြောင်းခဲ့ကြတယ်။ ဖရန်ဖတ်ဌာနဟာ နယူးယောက် ကိုလံဘီယာတက္ကသိုလ်မှာ တွဲဖက်ဌာနတခု ဖြစ်လာတယ်။ ဂျာမနီမှာ သူတို့ထုတ်ဝေခဲ့တဲ့ Zeitschrift fur Sozialforschung ဂျာနယ်ကိုလည်း Studies in Philosophy and Social

Science လို့ နာမည်ပြောင်းထုတ်ကြတယ်။ သူတို့ရဲ့ လုပ်ဆောင်ချက်တွေထဲမှာ နယူးယောက်ကာလဟာ အအောင်မြင်ဆုံးလို့တောင်ပြောနိုင်တယ်။ အမေရိကန် ပညာရှင်အဝန်းအဝိုင်းနဲ့ ဗြိတိသျှပညာရှင်အဝန်းအဝိုင်းတို့က သူတို့ကိုလက်ခံရုံမက ပိုင်းဝန်း ကူညီအားပေးခဲ့ကြလို့ဖြစ်ပါတယ်။ စစ်ပြီးတဲ့နောက် ၁၉၅၀ ခုတွေမှာ ဟိုဟိုင်းမား၊ အာဒိုနိုနို ပိုးလော့တို့ဟာ ဖရန်ဖတ်ဂိုဏ်းကို အနောက်ဂျာမနီဆီ ပြောင်းရွှေ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ အထင်ကရ ခေါင်းဆောင်တဦးဖြစ်တဲ့ ဟားဘတ်မားကျူးစ် အပါအဝင် လိုဝင်သားနဲ့ ကတ်ရှ်ဟိုင်းမားစသူတွေကတော့ ဂျာမနီကိုလိုက်မသွား တော့ဘဲ အမေရိကန်မှာပဲ အခြေချခဲ့ကြတယ်။ ၁၉၅၃ မှာတော့ ဖရန်ဖတ်မှာပဲ သူတို့ဌာနကို တရားဝင်ဖွင့်ခဲ့ကြတယ်။

သူတို့ရေးတဲ့ စာအများစုဟာ လူမှုဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှု ရွေးစရာ တခြားလမ်းကြောင်း ဖြစ်နိုင်မှုကို အဓိကထားတာ တွေ့ရတယ်။ အတော်များများ ကတော့ ဒီပြဿနာကို ချဉ်းကပ်ရာမှာ ဖရန်ဖတ်ဂိုဏ်း ဘုံမူဘောင် Common Paradigm ကိုဆုပ်ကိုင်လေ့ရှိသလို ချဉ်းကပ်တဲ့ မေးခွန်းတွေကလည်း တမျိုးတစားတည်း ဖြစ်နေတတ်တယ်။ သူတို့ဖယ်ရှားလိုက် လို့ လစ်လပ်သွားတဲ့ မှာကပ်ဝါဒနေရာမှာ တခြားဂိုဏ်းမျိုးစုံက တွေးခေါ်မှုမျိုးစုံကို အစားထိုးကြရာမှာလည်း အားလုံးတူညီကြတယ်။ မှာကပ်ဝါဒနေရာမှာ ထိတွေ့ကြားမြင်ရတဲ့ အရာတွေကပဲ မှန်ကန်တယ်ဆိုတဲ့ ပေါ်စတစ်ဝါဒကို ဆန့်ကျင်တဲ့ လူမှုဗေဒတို့၊ စိတ္တဗေဒသရုပ်ခွဲပညာတို့၊ ဖြစ်တည်မှုပဓာနဝါဒ တို့ကို အစားထိုးကြသလို ဒဿနိကပညာရှင်၊ စိတ်ပညာရှင်မျိုးစုံဖြစ်တဲ့ ကန့်တို့၊ ဟောဂယ်လ်တို့၊ ဖရွိုက်တို့၊ ဝက်ဘာတို့ လူးကပ်စ်တို့ရဲ့ရေးသားချက်တွေနဲ့ မှာကပ် ရေးသားချက်တွေကိုလည်း ရောမွှေအသုံးပြုခဲ့ကြတယ်။

မျက်မှောက်လူ့အဖွဲ့အစည်းအပေါ် သမားရိုးကျ မှာကပ်ဝါဒဝေဖန်ချက်နေရာမှာ မျက်နှာစာအသစ် ဝေဖန်ချက်နဲ့ဝေဖန်ဖို့လည်း သူတို့ ကြိုးစားကြတယ်။ အရင်က အရင်းရှင်စနစ်ကြောင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှု ထူပြောလာတယ်လို့ ဝေဖန်ခဲ့ကြပေမဲ့ အခုတော့ ဟိုဟိုင်းမားတို့က အရင်းရှင်စနစ်ကြောင့် အလျှံပယ်ပေါကြွယ်ဝမှုကို မွေးဖွားစေတယ်။ ဒါကြောင့် ထုတ်လုပ်ဖန်တီးထားတဲ့ လူလိုအပ်ချက်တွေကို ဆပြန်တိုး ပြည့်ဆည်းပေးနေတယ်ဆိုပြီး ရေးလာကြတယ်။ သူတို့ အဓိက ဦးစားပေးတင်ပြနေတဲ့အချက်ကတော့ လူသဘာဝပုံဖြစ်ပါတယ်။ မှာကပ်ဝါဒက ဇောင်းပေးထားတဲ့ ရုပ်ဝတ္ထုထုတ်လုပ်မှုကိစ္စကို ဖယ်ရှားပြီး လူတွေမှာ ပုန်းကွယ်နေတဲ့ အနှစ်သာရတွေရှိကြောင်း အဲဒီ အနှစ်သာရကို လက်တွေ့အတွေ့အကြုံကတဆင့်

ဖော်ထုတ်နိုင်တဲ့အပြင် ကိုယ်ပိုင်လူသဘာဝကို အပြည့်အဝ ဖော်ထုတ်ခွင့်ရရင်လည်း မြင်တွေ့လာရမှာဖြစ်ကြောင်းတွေ ရေးကြတယ်။

(က) ဝေဖန်ရေးသီအိုရီ

ဖရန်ဖတ်ဂိုဏ်းမာ့က်စ်ဝါဒီတွေရဲ့ အဓိကဖြည့်ဆည်းမှုကတော့ ဝေဖန်ရေး သီအိုရီ Critical Theory ဖြစ်ပါတယ်။ ဝေဖန်ရေးသီအိုရီ အကျဉ်းချုပ်ကို ဟိုဟိုင်းမား ၁၉၃၇ ခုနှစ်မှာထုတ်ဝေတဲ့ Tradational and Critical Theory ကျမ်းထဲမှာ ပထမဆုံးတွေ့နိုင်တယ်။ ဝေဖန်ရေးသီအိုရီရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို အကြမ်းဖျင်းဖော်ပြရရင်-

“ဝေဖန်ရေးသီအိုရီဆိုတာ ကိုယ်ပိုင်နိုးကြားမှုအသိရှိတဲ့ လူမှုဝေဖန်ရေး ဖြစ်ပါတယ်။ ကိုယ်မှန်ကန်တယ်လို့ ယုံကြည်ထားတဲ့ တရားကိုယ်တွေအပေါ်မှာ တရားသေ တွယ်ဖက်မထားဘဲ အသိဉာဏ် မြှင့်တင်မှုကနေတဆင့် အပြောင်းအလဲနဲ့ လွတ်မြောက်မှုကို လုပ်ဖို့ ရည်ရွယ်တဲ့ ဝေဖန်ရေး ဖြစ်ပါတယ်” လို့ ရေးသားထား ပါတယ်။

ဒီစာအုပ်ထဲမှာပဲ သူက-

“ဝေဖန်ရေး သီအိုရီရဲ့ မူလရည်ရွယ်ချက်ဟာ နေရှင်လူ့အဖွဲ့အစည်းက မွေးထုတ်လိုက်တဲ့ စိုးမိုးထားတဲ့ သိန်းလည်ချက်တွေရဲ့ တကယ့် ကြန်အင်လက္ခဏာတွေကို ပိုင်းခြားစိတ်ဖြာဖို့နဲ့ အမှန်တကယ် ရှိနေတဲ့ ကမ္ဘာလောကကြီးထဲမှာ လူသားတွေရဲ့အစစ်အမှန် တုံ့ပြန်မှုတွေကို အဲဒီ စိုးမိုးသိန်းလည်ချက်တွေက ဘယ်လိုတလွဲရှင်းပြထားသလဲ၊ ဒီလို တလွဲလုပ်ထားတဲ့အတွက် လူတွေအပေါ် အရင်းရှင်စနစ် လွှမ်းမိုးထားတာတွေကို တရားဝင်ကြောင်း ဘယ်လို သက်သေထူသလဲ ဆိုတာတွေကို စိစစ်ဖို့ဖြစ်ပါတယ်”လို့ရေးခဲ့တယ်။

သူ့ဝေဖန်ရေးသီအိုရီဟာ အဓိကအားဖြင့် အစဉ်အလာ သီအိုရီကို ဆန့်ကျင်ဖို့ဖြစ်ပါတယ်။ လူမှုသိပ္ပံဆိုတာ သဘာဝသိပ္ပံနဲ့မတူကြောင်း၊ လူမှုသိပ္ပံဆိုတာ အတွေ့အကြုံဆိုတဲ့ အရာတွေအပေါ် အလွယ်တကူ ခြုံငုံသုံးသပ် စစ်ထုတ်ယူတဲ့နည်းနဲ့ မရနိုင်ကြောင်း၊ လူမှုအတွေ့အကြုံဆိုတာကလည်း လူမှုအတွေ့အကြုံလိုသာ ဆိုနေပေမဲ့ သုတေသနလုပ်သူတွေရဲ့ ကိုယ်ပိုင်

အယူအဆတွေနဲ့ ပုံသွင်း ထွက်ပေါ်လာတဲ့ အရာတွေဖြစ်နေတတ်ကြောင်း ရှင်းပြထားပြီး-

“အမှန်တော့ လူ့အာရုံခံမှုဆိုတာ လူမှုအတိုင်းအတာအရ နည်းလမ်းနှစ်ခုနဲ့သာ ဖော်ပြနိုင်တယ်။ ပထမနည်းက လေ့လာရမယ့်အရာရဲ့ သမိုင်းဆိုင်ရာလက္ခဏာကို ဖော်ပြခြင်းဖြစ်ပြီး ဒုတိယနည်းကတော့ အာရုံခံစားမှု အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းများရဲ့ သမိုင်းဆိုင်ရာ လက္ခဏာတကဆင့် ဖော်ပြခြင်းတွေပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနှစ်နည်းစလုံးဟာ ရိုးရိုးသဘာဝအတိုင်း ဖော်ပြကြတာမဟုတ်ဘဲ လူသားတွေရဲ့ပြုမူလှုပ်ရှားမှုရဲ့ ပုံသွင်းခံထားရတဲ့ အရာတွေအဖြစ်ဖော်ပြကြတာပါ။ ဒါပေမဲ့ လူတွေကတော့ သူတို့ဟာ အာရုံခံစားတာ လက်ခံရရှိသူအဖြစ်၊ အာရုံခံစားမှုအပြုခံသူအဖြစ် ထင်မှတ်နေကြတယ်” လို့ သူကရှင်းပြခဲ့တယ်။

(ခ) မက်စ် ဟိုဟိုင်းမားနဲ့ သီယိုမိုး အက်ဒေါနီး

ဟိုဟိုင်းမားရဲ့ဝေဖန်ရေးသီအိုရီမှာ-

“ကျွန်ုပ်တို့ဟာ အဲဒီသိပ္ပံပညာရှင်ကို ပြန်သုံးသပ်တာလုပ်ရုံမက သူ့အကြောင်း ခြုံငုံသိနေဖို့လည်းလိုတယ်။ ဒါကြောင့် ဝေဖန်ရေးသီအိုရီဟာ ကိုယ့်ကိုကိုယ် ဝေဖန်တာလည်းလုပ်တယ်။ အကြွင်းမဲ့ အမှန်တရားဆိုပြီး ဟန်ဆောင်နေတာ မှန်သမျှကိုလည်း ဆန့်ကျင်တယ်။ ဝေဖန်ရေး သီအိုရီဟာ ရုပ်ကအဓိကကျတယ်လို့လည်း မပြောဘူး၊ စိတ်က အဓိကကျတယ်လို့လည်း မပြောဘူး။ ဒီလို အဓိကကျတယ်လို့ ပြောနေကြတာဟာ လူတစ်စုအတွက်ပဲ အကျိုးရှိစေပြီး အမှန်ရှိမှုကို ရုပ်ပျက်ဆင်းပျက်ဖြစ်စေတယ်။ ဝေဖန်ရေးသီအိုရီရဲ့ ကြိုးပမ်းချက်ဟာ ဒဿနိကရဲ့တင်းကျပ်တဲ့ တုပ်နှောငှာတွေနဲ့ တည်ဆဲအဆောက်အအုံ မူဘောင်တွေရဲ့ အပြင်ဘက်မှာ ရပ်တည်နိုင်ရေးပဲ ဖြစ်ပါတယ်” လို့ရေးခဲ့တယ်။

ဖရန်ဖတ်ဂိုဏ်း သဘောတရားရေး ဆရာတွေဟာ ဒဿနိကနယ်ပယ် အပြင်ဘက်ကို ထွက်နိုင်အောင် ကြိုးစားကြတယ်လို့ ဆိုကြပေမဲ့ ၁၈ ရာစု ဂျာမန်ဒဿနိက ပညာရှင်ကြီး အင်မန်ညူယယ်ကန်နဲ့ ဒဿနိကဆိုင်ရာ ဝေဖန်ရေး သဘောတရားကိုတော့ လက်မလွှတ်နိုင်တာ တွေ့ရတယ်။ အမှန်တော့ အဲဒီ ဝေဖန်ရေးသီအိုရီလို့ခေါ်နေတဲ့ ဝေါဟာရကိုယ်၌က ကန့်သတ်ယူသုံးတဲ့ ‘ဝေဖန်ရေး’

ပဲ ဖြစ်နေတယ်။ ကန့်က ဝေဖန်ရေးဆိုတာ ‘ထုတ်ဖော်ကြေညာလိုက်တဲ့ သိမြင်မှု တခုခုထဲမှာ အကန့်အသတ်တွေရှိကြောင်း ထောက်ပြတာဖြစ်သလို၊ ဝေဖန်တာဟာ ဒဿနိကဆိုင်ရာ ထင်ဟပ်ပေးတာဖြစ်သလို ဝေဖန်ရေးနဲ့ ကိုယ်ကျင့်တရား နယ်ပယ်အကြား အပြန်အလှန် ပေါင်းကူးပေးလိုက်တာပဲ’ လို့ မိန့်ဆိုခဲ့ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဖရန်ဖတ် ပိုဏ်းပညာရှင်တွေဟာ အစဉ်အလာပြဋ္ဌာန်းမှု ဥပဒေသနဲ့ လူမှုပြုမူလုပ်ရားမှု ပုံသေသဘောတရားတွေကို ဆန့်ကျင်သလို အဲသလို ဝေဖန်ရေးသီအိုရီနဲ့ လုပ်ကိုင်တာကိုယ်၌က မှာကပ်ရဲ့ အယူအဆတွေကို ပြန်လည်နာလံထူအောင် လုပ်ပေးနေတာ ဖြစ်တယ်လို့လည်း ယူဆခဲ့ကြတယ်။

၁၉၄၇ ခုနှစ်မှာတော့ ဖရန်ဖတ်ပိုဏ်းက အထင်ကရ သဘောတရားဆရာ နှစ်ဦးဖြစ်တဲ့ အက်ဒေါနီးနဲ့ ဟိုဟိုင်းမားတို့ရဲ့ ဝေဖန်ရေးသီအိုရီရဲ့ ဝမ်းမြောက်ဖွယ် သတင်းကောင်း ကျမ်းစာလို့ ဆိုနိုင်တဲ့ ‘Dialectics of Enlightenment’ ကျမ်းကို ထုတ်ဝေလိုက်ပါတယ်။ ဒီကျမ်းကို ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက ပြုစုခဲ့တာဖြစ်လို့ နာဇီဝါဒရဲ့ လူမဆန်တဲ့ ရိုင်းစိုင်းမှုပြဿနာတွေကို ဇောင်းပေးထားတာ တွေ့ရတယ်။ အရင်တုန်းက အရိုင်းခေတ် လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ယဉ်ကျေးအောင်လုပ်ပေးခဲ့တဲ့ စိတ်ကူးစံတွေ၊ တန်ဖိုးစံနှုန်းတွေ၊ မူဘောင်စည်းမျဉ်းတွေ ရှိနေလျက်နဲ့ လူသားတွေဟာ ဘာဖြစ်လို့ အရိုင်းခေတ်ကို ပြန်ရောက်လာရတာလဲ ဆိုတဲ့အချက်ကို ဇောင်းပေးဆန်းစစ်တာတွေကိုလုပ်တယ်။ အဲဒီဆန်းစစ်တာကိုလည်း ‘ဉာဏ်အလင်းမြှင့်တင်ခြင်း Enlightenment လုပ်တယ်’ လို့ ရေးပါတယ်။

အဲသလို ဉာဏ်အလင်း မြှင့်တင်ရေးလုပ်ရာမှာ ကားလ်မာ့က်စ်ရဲ့ အနုပညာလောမ တရားတွေနဲ့ သဘာဝသိပ္ပံပညာရဲ့ ဆင်ခြင်တုံတရားတွေကို အဓိကထား ဆန်းစစ်တာတွေ လုပ်ကြတယ်။ သဘာဝသိပ္ပံကို လက်စွဲပြုလိုက်ခြင်း အားဖြင့် အရည်အသွေးအားလုံးဟာ ဘုံစုပေါင်းတိုင်းတာတဲ့ အတိုင်းအတာဘဝ ရောက်သွားရကြောင်း၊ စဉ်းစားတွေးခေါ်မှုတွေဟာလည်း ဂဏန်းသင်္ချာနဲ့ တထပ်တည်း ဖြစ်နေကြောင်း၊ အရာကိစ္စတခုစီနဲ့ လူတဦးချင်းစီဟာလည်း ဂဏန်းသင်္ချာ ပေါင်းကိန်း နုတ်ကိန်းတွေဘဝ ကျရောက်ကုန်ကြောင်း၊ လူဝါသနာအထုံအရ လက်မှုပစ္စည်းလေးတွေ လုပ်တာကိုတောင် ရောင်းကုန်ထုတ်လုပ်တာလို့ သတ်မှတ်လာကြောင်း၊ ယဉ်ကျေးမှုကိုလည်း ရောင်းကုန်လို့ ယူဆလာကြောင်း၊ မှာကပ်ပြောနေတဲ့ ‘ရောင်းကုန်ကို နတ်ဘုရားလို ကိုးကွယ်လာခြင်း’ ဆိုတာတွေဟာ သဘာဝသိပ္ပံကို လက်ကိုင်ပြုပြီး အနုပညာလောမနည်းနဲ့ ကြည့်မြင်တုံတရားဖြစ်ကြောင်း စတာတွေ ရေးသားထားပါတယ်။

ဟိုဟိုင်းမားနဲ့ အက်ဒေါနီးတို့ကတော့ အနုပညာလောမနည်းကို အခိုင်အမာ အသုံးပြုလို့ရမယ့်နည်း ပြန်ဖြစ်အောင် ဖော်စပ်မှရမယ်လို့ ဆိုကြတယ်။ ဟောဂယ်လ်ရဲ့ ဒဿနိကတွေထဲကို ပြန်ကြည့်ရင် ဟောဂယ်လ်ဟာ အနုပညာလောမ **Dialectics** ကို အရာကိစ္စတခုရဲ့ အတွင်းပိုင်းပဋိပက္ခဖြစ်နေတဲ့ ဘက်များရဲ့ ထိပ်တိုက်ဖြစ်မှုကို လေ့လာရာမှာ သုံးခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ဒီလို ထိပ်တိုက်ဖြစ်မှုကြောင့် မူလအခြေအနေကနေ ဆန့်ကျင်ဘက်အခြေအနေကို ပြောင်းသွားနိုင်ကြောင်း၊ မိမိဘာသာချေဖျက်မှု **Negation** ဖြစ်ပေါ်နိုင်ကြောင်း ရှင်းပြရာမှာ အသုံးပြုလေ့ရှိတယ်လို့ သူတို့က ထောက်ပြကြတယ်။ ဟောဂယ်လ်နည်းဟာ အရင်တုန်းက အရာကိစ္စတွေကို အကောင်အထည်မဲ့ ကြည့်နည်း၊ တခုတည်း ခွဲခြားပစ်နည်းတွေ၊ မပြောင်းမလဲတည်ရှိနေတဲ့ ဂုဏ်သတ္တိတွေရှိတယ်ဆိုတဲ့ နည်းတွေအားလုံးကို ဆန့်ကျင်တယ်။ ဒါကြောင့် ဟောဂယ်လ် အနုပညာလောမအရ အတွေးအခေါ် အယူအဆတခုကို သူရဲ့ရွေ့လျားပြောင်းလဲမှုနဲ့ အချိန်ကာလ ပြောင်းလဲမှုတွေပေါ်ကနေ စဉ်းစားတယ်။ အဲဒီအယူအဆရဲ့ အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်မှုတွေနဲ့ အပြန်အလှန်တုံ့ပြန်မှုတွေပေါ်ကနေ စဉ်းစားတယ်လို့ သူတို့က ယူဆကြတယ်။ ဒီအချက်ကတော့ မာ့က်စ်ဝါဒီတွေနဲ့ ကွဲလွဲမှု ပိုမိုမရှိလှဘူး။ ဒါပေမဲ့ သမိုင်းဆိုင်ရာအပိုင်းမှာတော့ သူတို့အမြင်နဲ့ အတော်လေးခြားနားသွားတယ်။

ဟောဂယ်လ်အမြင်အရ သမိုင်းဆိုတာ အနုပညာလောမနည်းအတိုင်း ရှေ့ကို တက်လှမ်းနေတာဖြစ်သလို အနုပညာလောမနည်းအတိုင်း တရွေ့ရွေ့ ဖြစ်ပေါ်တိုးပွားနေတဲ့ အရာလို့ ယူဆတယ်။ အတိတ်ပဋိပက္ခတွေရဲ့ ပေါင်းယှက်မှုတွေ အပြန်အလှန်ချေဖျက်မှုတွေ မျက်မှောက် ဖြစ်စဉ်တွေထဲမှာ ကိန်းအောင်းနေတယ်လို့ ယူဆတယ်။ ဒါတွေကြောင့် သမိုင်းဆိုတာ နားလည်နိုင်လို့ရတဲ့အရာလို့ ယူဆခဲ့သလို သမိုင်းဟာ အခိုင်အမာအနေအထား တခုဆီကို တနည်းအားဖြင့် လူသားတွေရဲ့ လွတ်လပ်မှုကို ကျိုးကြောင်းညီညွတ်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ရေး ပန်းတိုင်ဆီကို ရွေ့လျားနေတယ်လို့ ဟောဂယ်လ်ကမြင်ပါတယ်။ ဟိုဟိုင်းမားကတော့ ဒီအချက်နဲ့ပတ်သက်ပြီး သဘောမတူပါဘူး။ သူ့အမြင်အရ ဟောဂယ်လ်ရဲ့ အနုပညာလောမနည်းဟာ ဖြစ်ပြီးသားကိစ္စတွေကိုပဲ နားလည်အောင် လုပ်ပေးနိုင်စွမ်းရှိတယ်။ ဟောဂယ်လ်ရဲ့ သမိုင်းဆိုင်ရာ လေ့လာချက်တွေကလည်း အတိတ်နဲ့ ပစ္စုပ္ပန်မှာပဲ ကန့်သတ်ထားတယ်။ ဒါကြောင့် ဟောဂယ်လ် အနုပညာလောမနည်းတွေဟာ ခရစ်ယာန် ဘာသာတရား မှန်ကန်ကြောင်း

သက်သေပြပေးတဲ့အရာ၊ ပရပ်ဂျားနိုင်ငံတော်ဘက်က မှန်ကန်ကြောင်း သက်သေပြပေးတဲ့အရာ ဖြစ်သွားတယ်လို့ ထောက်ပြခဲ့တယ်။

အမှန်တော့ ကားလ်မာ့က်စ်နဲ့ ဟေဂယ်လူငယ်တွေဟာ ဟေဂယ်လ် အပြင်းအထန် ကာကွယ်ခဲ့တဲ့ ‘Absolute Reason’ အကောင်အထည်ပဲ့ အယူအဆနဲ့ တကယ်အစစ်အမှန်တရားကို ဟေဂယ်လ်မမြင်ခဲ့တာတွေကို အတော်စောစောကတည်းက ဆန့်ကျင်လာခဲ့ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကားလ်မာ့က်စ်က ဆိုရင် ဟေဂယ်လ်ရဲ့ အားနည်းချက်ဖြစ်တဲ့ စိတ်ဝါဒအပိုင်းကို ဖယ်ရှားပြီး ဟေဂယ်လ်ရဲ့ ထွန်းပြောင်တဲ့ အနုပညာလောမကို ဆက်ခံကာ အနုပညာလောမ ရုပ်ဝါဒ ‘Dialectical Materialism’ ကို မွေးဖွားပေးခဲ့သူဖြစ်ပါတယ်။ မာ့က်စ်ရဲ့ နည်းဟာ အတွင်းပိုင်းပဋိပက္ခတွေကို ဂျာဗွေဖော်ထုတ်ပြီး အမှန်တရားကိုသိအောင် လုပ်တဲ့နည်းဖြစ်လို့ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းက လူမှုဆက်ဆံရေး ကွင်းဆက်တွေကို တွေ့အောင်လုပ်သလို ဆန့်ကျင်ဘက်အင်အားတွေအကြားက တိုက်ပွဲတွေကိုလည်း ဖွင့်ထုတ်တာတွေ လုပ်တယ်။ လူ့အဖွဲ့အစည်း အပြောင်းအလဲအတွက် အခြေခံတူနဲ့အားဆိုတာလည်း တခြားမဟုတ်ဘူး။ ထုတ်လုပ်မှုအင်အားစုတွေ ဖြစ်ပေါ်တိုးပွားမှုကြောင့် လူ့အဖွဲ့အစည်း ပြောင်းလဲလာတာဆိုပြီး မာ့က်စ်ဝါဒ အနုပညာလောမရုပ်ဝါဒက တွေ့ရှိခဲ့တယ်။ ဒါကြောင့် သမိုင်းကို အတိတ်နဲ့ ပစ္စုပ္ပန်သာမက အနာဂတ်ကိုပါ သိနိုင်စွမ်းရှိတယ်လို့ ယူဆကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဖရန်ဖတ်ဂိုဏ်းကတော့ အဲဒီ အနုပညာလောမဟာ မပြည့်စုံသလို မှန်လည်းမမှန်ဘူးလို့ ဆိုကြတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ အရင်းရှင်စနစ်ဟာ ပျက်စီးချိန်တန်ပြီဆိုပြီး မာ့က်စ်ကြိုတင်ပြောကြားတာတွေ လက်တွေ့မှာ ဖြစ်မလာဘူးဆိုပြီး သူတို့က ထောက်ပြကြတယ်။

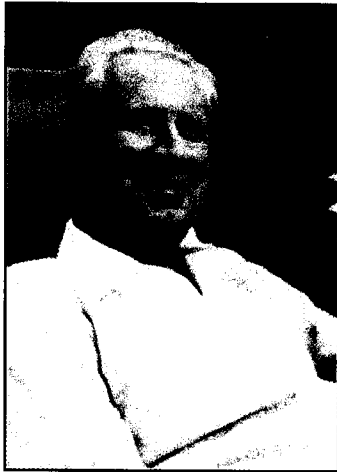
၁၉၇၃ ခုနှစ်မှာ အက်ဒေါ်နီးရဲ့ အဆိုးဘက်အနုပညာလောမ ‘Negative Dialectics’ ကျမ်း ထွက်လာတယ်။ ဒီကျမ်းထဲမှာတော့ သူဟာ ဒဿနိကမှန်သမျှကို ဆန့်ကျင်ထားတယ်။ ကမ္ဘာလောကကြီးကို ဒဿနိကတွေက တမင်ချမှတ်ထားတဲ့ အခြေခံမူတွေထဲမှာ ပိတ်လှောင်ကန့်သတ်ထားချင်ကြတယ်ဆိုပြီး သိမှုဗေဒရော၊ တက္ကဗေဒပါမကျန် ဝါးလုံးသိမ်းဆန့်ကျင်ပစ်တယ်။ ဒဿနိကတွေမှာပါတဲ့ အစားမထိုးနိုင်တဲ့ အမှန်တရားတို့ အကြွင်းမဲ့အစပြုရာအမှတ်တို့ဆိုတာ ထင်ယောင်ထင်မှား အရာများသာ ဖြစ်တယ်လို့ သူယူဆတယ်။ တဖက်မှာလည်း သူဟာ မာ့က်စ်ဝါဒရဲ့ ‘လက်တွေ့ဟာ မူလအခြေခံဖြစ်တယ်’ ဆိုတဲ့အမြင်ဟာ သဘောတရားရဲ့ အရေပါမှုကို ပစ်ပယ်ရာကျလို့ လက်မခံနိုင်ဘူးလို့ သူကဆိုပါတယ်။

အလားတူပဲ မာ့က်စ်ဝါဒ အနုပညာလောမ ဆိုတာဟာလည်း နည်းနာမဟုတ်သလို ကမ္ဘာလောကကို ဖော်ပြနိုင်တဲ့ ကိရိယာလည်းမဟုတ်ဘူး။ အနုပညာလောမဟာ အနုအပြား လက္ခဏာဆောင်တယ်ဆိုတဲ့ တည်ဆဲ နည်းနာတွေနဲ့ ရှင်းလင်းဖော်ပြရေး နည်းစနစ်အားလုံးကို ထပ်တလဲလဲဆန့်ကျင်နေတဲ့ အရာတစ်ခုသာဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် အနုပညာလောမဟာ အဆိုးဘက်ကိုသာ မီးမောင်းထိုးပြပြီး ဘယ်စနစ် ဘယ်ဒဿနမဆို အတွင်းပဋိပက္ခကို ထွင်းဖောက်သိနိုင်တယ်ဆိုတာကို ငြင်းပယ်သလို အမှန်တရားဟာလည်း ထာဝစဉ်ပြောင်းလဲနေတယ် ဆိုတာကိုလည်း ငြင်းပယ်တယ်လို့ အက်ဒေါ်နီးက ထောက်ပြခဲ့တယ်။

တည်ဆဲတွေးခေါ်မှုစနစ်ကို ဆန့်ကျင်ရာမှာ အက်ဒေါ်နီးဟာ ကားလ်မာ့က်စ်ဆီက မယူဘဲ နီရှေးဆီကယူတယ်လို့ ပြောလို့ရတယ်။ မာ့က်စ်နဲ့ လုံးဝမတူတာကတော့ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှု သဘောတရားနဲ့ သမိုင်းရဲ့ လိုအပ်မှု တရားတွေကို သုလက်မခံသလို လူ့အဖွဲ့အစည်းသစ်မှာ ပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစားဟာ ရှေ့ဆောင် အလံကိုင်ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အချက်ကိုလည်း သူငြင်းပယ်တယ်။ ဒီနေရာမှာတော့ အက်ဒေါ်နီးရော ဟိုဟိုင်းမားပါ နှစ်ဦးစလုံးဟာ သိပ္ပံပညာတို့၊ နည်းပညာတို့၊ ကုန်စည်ထုတ်လုပ်မှုတို့ အားလုံးကို ဆန့်ကျင်သူတွေ ဖြစ်နေကြတယ်။ သူတို့ရဲ့ အရင်းရှင်စနစ် ဆန့်ကျင်ပုံက ထွက်ပြုစာအရင်းရှင်စနစ်ကို ပဒေသရာဇ် မင်းညီမင်းသားတွေရဲ့ ဆန့်ကျင်ပုံနဲ့ ပိုတူနေတယ်။ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ကုန်ချောအလုံးအရင်း ထုတ်လုပ်နည်းကြောင့် ယဉ်ကျေးမှု တီထွင်ဖန်တီးနိုင်စွမ်းတွေ လည်မျိုညှစ် အသတ်ခံလိုက်ရတယ်။ အခုပေါ်ထွက်နေတဲ့ ဂျက်ဇီဇီတနဲ့ ရော့ခ်ဂီတတွေဟာ ယဉ်ကျေးမှုကြီး ပျက်သုဉ်းခြင်းရဲ့ ပြယုဂ်တွေပဲဆိုပြီး သူတို့က ယူဆကြတယ်။ ဝေဖန်ရေး သဘောတရားဆရာတွေ အတွက်ကတော့ နိုင်ငံရေး ပုံပျက်ပန်းပျက် ဖြစ်မှုတွေအားလုံးဟာ ‘ပညာအလင်းခေတ် ဆင်ခြင်တုံတရားတွေကနေ ထွက်ပေါ်လာတဲ့ လောဂျစ်နည်းကျ အထွက်ပစ္စည်းတွေ’ ချည်း ဖြစ်နေကြတာပါ။

(ဂ) ဟားဘတ် မားကျူးစ်နဲ့ လက်ဝဲသစ်အတွေးအခေါ်

ဟိုဟိုင်းမားနဲ့ အဒေါ်နီးတို့ရဲ့စာတွေ တဖြည်းဖြည်း လူကြိုက်နည်းလာနေချိန်မှာ ဝေဖန်ရေးသဘောတရားကို ပြန်လည်အားဖြည့်ပေးမယ့် သဘောတရားရေး ပညာရှင် နောက်တဦး ပေါ်ထွက်လာပါတယ်။ သူကတော့ ‘New Left’

ဟားဘတ်မားကျူးစ်

ဟိုင်းအတ္တား

လက်ဝဲဝါဒသစ်လှုပ်ရှားမှုရဲ့ ဂုဏ်ကြီးလို့ တင်စားပြောဆိုရလောက်အောင် လူငယ်ရက်ဒီကယ်များ ကြုံဆိုတာကို ခံခဲ့ရသူ ဟားဘတ်မားကျူးစ်ပဲဖြစ်ပါတယ်။

အားလုံးသိကြတဲ့အတိုင်း ဝေဖန်ရေးသီအိုရီဆိုတာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီး စစ်အေးခေတ်ကာလအတွင်း ခေတ်မီစက်မှုလုပ်ငန်းတွေရှိရာ နိုင်ငံတွေ အကြီးအကျယ် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးလာတာကို ကြည့်ပြီး အရင်းရှင်စနစ် လမ်းကြောင်းနဲ့ သမိုင်းလမ်းကြောင်းတွေ အဲ့မခန်း အလှည့်အပြောင်း ဖြစ်နေပြီဆိုပြီး လက်ခံသုံးသပ်ခဲ့ကြတယ်။ အဲဒီ သုံးသပ်ချက်အရ ဖိနှိပ်မှု နည်းလမ်းတွေလည်း ပြောင်းလဲကုန်ပြီ။ အလုပ်သမားလူတန်းစားဟာလည်း အရင်းရှင်စနစ်ဖျက်သိမ်းရေးမှာ အဆုံးအဖြတ်အခန်းက မပါဝင်နိုင်တော့ဘူးဆိုတဲ့ အမြင်တွေ ပေါ်ထွက်လာတယ်။ ဒီအမြင်ကို အက်ဒေါနီးကသူရဲ့ **Negative Dialectics** မှာ ရေးတယ်။ သူ့စာအုပ် မထွက်ခင်နှစ်နှစ်အလို ၁၉၆၄ ခုမှာ ဟားဘတ်မားကျူးစ်ရဲ့ **One-Dimensional Man** စာအုပ် ထွက်နေပါပြီ။ ဒါပေမဲ့ အက်ဒေါနီးလို နီရေးအမြင်နဲ့ ပဒေသရာဇ်မင်းညီမင်းသား ရပ်တည်ချက်မျိုး မရှိတဲ့အတွက် မားကျူးစ်ကိုတော့ ဖရန့်ဖတ် ဝေဖန်ရေးသီအိုရီဆိုင်ရာ လက်ဝဲဝါဒသစ်အဖြစ် လူတွေကသတ်မှတ်ကြပါတယ်။

မားကျူးစ်ဟာ ၁၉၂၂ မှာ ဖရေဘတ်တက္ကသိုလ်ကနေ စာတမ်းတခုနဲ့ ဒေါက်တာဘွဲ့ကို ရတယ်။ အဲဒီစာတမ်းဟာ အနုပညာနဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်း

ဆက်ဆံပုံကို စူးစမ်းထားတဲ့ ဝတ္ထု တပုဒ်ဖြစ်တဲ့ **The German Artist Novel** ဝိုင်းခြားစိတ်ဖြာ သုံးသပ်တဲ့ စာတမ်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစာတမ်းထဲမှာ အနုပညာဆိုတာ ပဋိပက္ခဖြစ်မှု အခြေခံပေါ်မှာသာ ငွားငွားစွင့်စွင့် ပွင့်လန်းလာတယ်ဆိုတဲ့ အချက်ကို ထောက်ပြခဲ့တယ်။ အဲဒီပဋိပက္ခကတော့ တခြားမဟုတ်ဘူး။ ဘက်စုံပူးပေါင်းလာတဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းကနေ စုစည်းထားတဲ့ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုနဲ့ လိုက်ဖက်မယ့် အနုပညာကို တောင်းဆိုခြင်းဆိုတဲ့ဘက်နဲ့

အက်ဒေါနီး

အစိတ်စိတ်ကွဲနေတဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းထဲမှာ မွေးဖွားလာတဲ့ အနုပညာမှန်သမျှ တည်ဆဲလွှမ်းမိုးထားတဲ့ အတွေးအမြင်ကို ဆန့်ကျင်ခြင်းဆိုတဲ့ ဘက်နှစ်ဖက်တို့ ပဋိပက္ခပဲလို့ သူက ထောက်ပြတယ်။ အဲဒီ ကြည့်မြင်နည်းဟာ နောင်အခါ မှာကွက်စ်ဝါဒကို ဝေဖန်ရာမှာ အခြေခံကြည့်နည်းတွေ ဖြစ်လာတယ်။ ၁၉၃၀ မှာတော့ သူရဲ့ **On the Problem of the Dialectics** ကျမ်းကို ထုတ်ဝေလိုက်တယ်။

အဲဒီစာအုပ်မှာ သူ့စိတ်ထဲမှာ အတော်လေး ဘဝင်မကျဖြစ်နေတဲ့ လူတန်းစား အသိစိတ် **Class Consciousness** ပြဿနာကို ဖော်ထုတ်ထားတယ်။ ကားမှတ်စ်တို့ကနေ ဂျော့လူးကင်စ်အထိ အဲဒီ လူတန်းစားအသိစိတ် ဆိုတာကို ဇောင်းပေးပြောနေကြတာမှန်ပေမဲ့ သူတို့ပြောထားတာတွေဟာ အကောင်အထည်မဲ့ ဖြစ်နေတယ်လို့ သူကထောက်ပြတယ်။ ရှုပ်ထွေးတဲ့ လူမှုဖြစ်တည်မှုနဲ့ အဲဒီဖြစ်တည်မှုထဲမှာ ငုပ်လျှိုးနေတဲ့ ရှုပ်ထွေးတဲ့လုပ်ဆောင်မှုမျိုးစုံတွေကြောင့် လူပုဂ္ဂိုလ်တယောက်ချင်း အခြေအနေကို ဆုပ်ဆုပ်ကိုင်ကိုင်ရှိဖို့ မလွယ်ဘူးလို့ သူယူဆတယ်။ အဲသလို လူတန်းစားအသိစိတ်ပေါ်မှာ တည်ထောင်တဲ့ သမိုင်းဆိုင်ရာ လူတန်းစားတာဝန်ဆိုတဲ့ အချက်အပေါ်မှာ မှတ်စ်ဝါဒက မျက်စိမှိတ် ပုံအပ်လိုက်တဲ့အတွက် လူတဦးချင်းစီရဲ့ ရက်ဒီကယ်နိုင်ငံရေး ပါဝင်နိုင်မယ့် အလားအလာကို မြင်နိုင်စွမ်းမရှိတော့ဘူး။ နောက်ဆက်တွဲ ရလဒ်ကတော့ သဘောတရားနဲ့ လက်တွေ့အကြား ကာဆီးနေတဲ့ ချောက်ကြီး၊ တနည်းအားဖြင့် သမိုင်းဆိုင်ရာ ကူးပြောင်းမှု သဘောတရားဆိုင်ရာ မျှော်မှန်းချက်နဲ့ လက်တွေ့

ဖြစ်နိုင်ခြေအကြားက ချောက်ကြီးကို ပေါင်းကူးတံတား ထိုးနိုင်စွမ်း မရှိတော့ခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်လို့ သူက ဆိုပါတယ်။

၁၉၂၈ နှင့် ၁၉၃၂ အကြား ကာလမှာ မားကျူးစ်ဟာ ဖရေးဘတ်တက္ကသိုလ်မှာ နောင်အခါ ဖြစ်တည်မှု အဓိကဝါဒီတစ်ဦး ဖြစ်လာမယ့် ဒဿနိကဆရာ မာတင် ဟိုင်းဒတ္တားနဲ့အတူ အဲဒီပြဿနာကို စူးစိုက်လေ့လာမှုတွေ လုပ်ခဲ့ကြတယ်။ မာတင်ဟိုင်းဒတ္တား ကိုယ်တိုင်လည်း ၁၉၂၇ မှာ **Being and Time** ဆိုတဲ့ ကျမ်းတစောင်ကို ထုတ်ဝေထားခဲ့ပြီးချိန် ဖြစ်နေတယ်။ ဒီကျမ်းအလိုအရ အရင်းရှင်စနစ်ဟာ လူပုဂ္ဂိုလ်တယောက်ချင်း ဖြစ်တည်မှုကို လုံးဝညီညွတ်စွာ စုံဖိနှိပ်မထားနိုင်ဘူး ဆိုတဲ့အမြင်ဖြစ်ပြီး မားကျူးစ်က ဒီအမြင်ကို မှာကပ်ဝါဒအတွက် အုတ်မြစ်အဖြစ် သုံးလို့ရလိမ့်မယ်လို့ ယူဆခဲ့တယ်။ မားကျူးစ်ဟာ ဟိုင်းဒတ္တားဆီကတင် မကဘူး ဟေဂယ်ရဲ့ အနုပညာလောမကို အရင်းအမြစ်ကနေ ပြန်တူးပြီး ‘လူပုဂ္ဂိုလ်တယောက်စီဟာ ကိုယ့်ဖြစ်တည်မှုကို ကိုယ်ဘာသာ ဆုံးဖြတ်ခွင့်ရှိသူ ဖြစ်သလို သဘောတရားအရလည်း ကိုယ်ဘာသာ နိုးကြားမှုရှိသူ ဖြစ်တယ်’ လို့ ဖော်ထုတ်တယ်။ ၁၉၃၂ မှာ ကားလ်မှာကပ်စ် ငယ်စဉ်က ရေးသားခဲ့တဲ့ ပဲရစ်စမာလို့ခေါ်ကြတဲ့ **Economic and Philosophical Manuscript** ပထမဆုံး အကြိမ် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေတာကို ဖတ်ရတော့ သမိုင်းဆိုင်ရာ ရုပ်ဝါဒအမြင်ကို မှာကပ်စ်ငယ်စဉ်က လက်မခံသေးဘူးဆိုပြီး မားကျူးစ်က သုံးသပ်တယ်။

၁၉၃၃ မှာတော့ ဂျာမနီမှာ နာဇီတွေ အာဏာရလာပြီး မားကျူးစ်ဟာ တခြား ဂျာမန်ပြည်သား ဂျူးလူမျိုးတချို့နဲ့အတူ ဆွစ်ဇာလန်ကို ထွက်ပြေးရတယ်။ အဲဒီကနေ နောက်တခါ အမေရိကန်ကို ထွက်ပြန်တယ်။ ဖက်ဆစ်စနစ်ကို တွေ့မြင်လိုက်တဲ့အခါ သူပြုစုနေတဲ့ လူတဦးချင်း ပုဂ္ဂလိကဖြစ်တည်မှု အရေးပါပုံ သဘောတရားဟာ လက်တွေ့မှာ ဘာမှအသုံးမဝင်တော့ဘူးလို့ သူဆုံးဖြတ်လိုက်တယ်။ သမိုင်းဆိုင်ရာ ရုပ်ဝါဒနေရာမှာ ပုဂ္ဂလိကတဦးချင်းရဲ့ လက်တွေ့အရ အရေးပါမှုကို အခြေပြုရေး သဘောတရားကို သူစွန့်လွှတ်လိုက်ပြီး နောက်ထပ်အစားထိုးစရာ တခုကို ထပ်စဉ်းစားလာတယ်။ ဒီအချိန်မှာ အမေရိကန်ကို ရောက်လာတဲ့ ဖရန်ဖတ်ဂိုဏ်း မှာကပ်စ်ဝါဒီတွေနဲ့ လက်တွဲမိတာဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီကာလမှာ သူ့ရဲ့ပထမဆုံး သဘောတရားရေးဆိုင်ရာ စာအုပ်တအုပ်လည်း ထွက်လာတယ်။ ဒီစာအုပ်ကတော့ **Reason and Revolution** ပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစာအုပ်ဟာ ဟေဂယ်ဒဿနိကအကြောင်းကို ရေးတာဖြစ်ပေမဲ့ အရင်သူရေးခဲ့တဲ့ ဟေဂယ်ပရမတ်ဗေဒနဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်နေပြန်တယ်။

အခုစာအုပ်မှာတော့ ဟေဂယ်ရဲ့ ဆင်ခြင်မှုတရားဟာ လူ့အဖွဲ့အစည်းတိုင်းရဲ့ စံချိန်စံညွှန်းပဲ ဖြစ်တယ်လို့ သူက ဆိုထားတယ်။ အဆင့်မြင့်တဲ့ သမိုင်းဆိုင်ရာ ဝန်းကျင်အခြေအနေထဲမှာ အားလုံးကိုယ်စား ဖိနှိပ်မှုကို ဆန့်ကျင်ပေးမယ့် သမိုင်းရေးတာဝန် ထမ်းဆောင်မယ့်သူဆိုတာ မရှိနိုင်ဘူး။ ဖိနှိပ်တဲ့အုပ်စိုးသူကို ဝေဖန်တဲ့ လှုပ်ရှားမှုဆိုတာလည်း ဝေဖန်ရေး သီအိုရီကလွဲပြီး တခြားမဖြစ်နိုင်ဘူးလို့ သူက ဆိုပါတယ်။

သူက မျက်မှောက်နည်းပညာတိုးတက်မှုနဲ့ စီးပွားရေးတိုးတက်မှု အခြေအနေဟာ လူသားတွေရဲ့ လွတ်လပ်မှုနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အခွင့်အလမ်းတွေ ပွင့်လာပြီလို့ ယူဆခဲ့တယ်။ ဒီအခြေအနေမှာ အဲဒီလွတ်လပ်မှုကို လူသားတွေ ဘယ်လိုနည်းနဲ့ လုပ်ကိုင်နိုင်မလဲဆိုတဲ့ အချက်ကိုသိအောင် နိုင်ငံရေး ဘောဂဗေဒတွေထဲမှာလည်းရှာတယ်။ စိတ်ပညာရှင်ကြီး ဆစ်ဂမန်ဖရွိုက်ရဲ့ လူစိတ်ဗေဒတွေနဲ့ စိတ်နဲ့ရုပ်ဆက်ဆံရေး ဗေဒတွေထဲမှာလည်း မွေ့နှောက်ရှာတယ်။ ဆစ်ဂမန်ဖရွိုက်ရဲ့ လူ့ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ဒဿနိကတရားတွေဟာ သူလိုချင်တဲ့ လူသားလွတ်လပ်မှုအတွက် အစချီသင့်တဲ့ တရားတွေပဲလို့လည်း သူကယူဆတယ်။ ရလဒ်ကတော့ **Eros and Civilization** (၁၉၅၅) စာအုပ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစာအုပ်ရဲ့ အခြေခံသဘောတရားကတော့ ၁၉၂၂ ခု သူဒေါက်တာဘွဲ့ယူခဲ့စဉ်က တင်ခဲ့တဲ့ အမြင်နဲ့ သိပ်မကွာခြားပါဘူး။ လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ ယဉ်ကျေးတဲ့ စံနှုန်းတန်ဖိုးတွေက တဖက်၊ လူသားတွေရဲ့ မွေးရာပါ ပင်ကိုယ်သိက္ခာ ထွက်လာတဲ့ တောင်ဆိုချက်တွေက တဖက်၊ ဒီနှစ်ဖက်အကြားက ပဋိပက္ခဟာ ထာဝရတည်ရှိနေတယ်ဆိုတဲ့ အမြင်ဖြစ်ပါတယ်။

စိတ်ပညာရှင်ကြီး ဖရွိုက်ကလည်း လူ့သမိုင်းဆိုတာ လူတွေရဲ့ လိုအင်ဆန္ဒတွေကို ချုပ်တည်းထိန်းချုပ်ရတဲ့ သမိုင်းပဲလို့ မိန့်ကြားထားတယ်။ လူ့အဖွဲ့အစည်း ဘယ်သမိုင်းအဆင့်ကိုကြည့်ကြည့် လူတွေရဲ့ အတွင်းစိတ် လိုအင်ဆန္ဒတွေကို ချုပ်တည်းမှုအပေါ် အခြေပြုထားကြတာချည်းပဲလို့ ဆိုပါတယ်။ အဲသလို ချုပ်တည်းထားတာကြောင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကို အလုပ်ကျွေးပြုတဲ့ အလုပ်တွေ လုပ်နိုင်ပြီး ယဉ်ကျေးလာကြတာလို့လည်း သူကဆိုပါတယ်။ ဖရွိုက်ကတော့ အဲသလို အပြောင်းအလဲကို ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့မှု အခြေခံမူကနေ တကယ့်စစ်မှန်မှု အခြေခံမူအဖြစ် ကူးပြောင်းခြင်းလို့ အမည်ပေးပါတယ်။ မားကျူးစ်က ဖရွိုက်အမြင် အားလုံးကိုတော့ သဘောမတူဘူး။ သူ့အမြင်အရ တကယ့်စစ်မှန်မှု အခြေခံမူဆိုတာ တလောကလုံး အနှံ့အပြားဆိုင်ရာမူ မဖြစ်နိုင်ဘူး။

ယဉ်ကျေးမှုဘက်မှာတော့ ဖြစ်နိုင်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဘာလို့လဲဆိုရင် လူတွေ ကိုယ့်လိုအပ်ဆန္ဒတွေကို ချုပ်တည်းတယ်ဆိုတာ အစားရေစာရှားပါးမှုကို ကျော်လွှားဖို့အတွက် သဘာဝတရားကြီးနဲ့ တိုက်ပွဲဆင်ချိန်မျိုးမှာပဲ ချုပ်တည်းကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ နည်းပညာတိုးတက်လာပြီး အစားရေစာရှားပါးမှုတွေကို ကျော်လွှားနိုင်ချိန်မှာတော့ ချုပ်တည်းမှုဟာ အပိုဖြစ်သွားပြီ။ အဲဒီခေတ်ကိုရောက်ရင် ချုပ်တည်းမှုတွေမရှိတော့ဘဲ Eros ချစ်ခင်ပျော်ရွှင်စရာ ‘ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့မှုအခြေခံမှု’ ပဲ ရှိလာလိမ့်မယ်လို့ မားကျူးစ်က ယူဆတယ်။

မားကျူးစ်ကို မထင်မရှား ပါမောက္ခတဦးဘဝကနေ လက်ဝဲသစ်ရဲ့ ဂုဏ်ကြီးအဖြစ် ရောက်ရှိစေလိုက်တဲ့၊ သူ့ပြောင်မြောက်ဆုံး လက်ရာလို့ ပြောနိုင်တဲ့ စာအုပ်တစ်အုပ် ၁၉၆၄ မှာထွက်လာတယ်။ **One-Dimensional Man** မျက်နှာစာတစ်ခုတည်းရှိတဲ့လူ ဆိုတဲ့ကျမ်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစာအုပ်ထဲမှာ သူပုန်ထမယ့် အလားအလာတွေနဲ့ လွတ်မြောက်ရေးလှုပ်ရှားမှု ဖြစ်နိုင်ခြေတွေကို ကုန်ထုတ်စွမ်းအားစုတွေကပဲ ဟန့်တားချိုးနှိမ်ထားတယ်လို့ သူထောက်ပြထားတယ်။ ရှေ့တန်းရောက် စက်မှုလူ့အဖွဲ့အစည်းတွေအားလုံးမှာ နိုင်ငံရေးအရ၊ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုအရ ဘယ်လောက်ကျဉ်းတယ်ပြောပြော သိပုံနဲ့နည်းပညာ တိုးတက်လာမှုကြောင့် လူတိုင်းမှာ နည်းပညာထုတ်လုပ်မှုကနေ ထွက်ပေါ်လာတဲ့၊ တူညီတဲ့ ဆင်ခြင်တုံတရားတွေပဲ ရှိနေကြတယ်လို့ သူကဆိုပါတယ်။ အဲဒီနည်းပညာ ဆင်ခြင်တုံတရားကနေပြီး နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုကဏ္ဍ အသီးသီးကို တစုတစည်းတည်း တညီတညာတည်းဖြစ်အောင် လုပ်လိုက်ပြီး ရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်း ထုတ်လုပ်ရေးဆိုတဲ့ အချက်အချာ ဗဟိုအတွေးအခေါ်မူတွေအတိုင်း လိုက်လာအောင် လုပ်ဆောင်နေတယ်။ လူမှုဆက်ဆံရေး အားလုံးဟာလည်း ဘက်စုံပူးပေါင်းထားတဲ့ တညီတညွတ်တည်းရှိမှု ပြီးပြည့်စုံတဲ့ အလုံးစုံထိန်းချုပ်စီမံမှုက ပုံဖော်တဲ့အတိုင်း လိုက်နာနေရတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲသလိုဘဝမျိုးကို အားလုံးက သက်တောင့်သက်သာ ကျေကျေနပ်နပ် ခံယူနေကြတယ်။ ဘယ်သူမှလည်း ခုခံတုန်းလှန်တာ မလုပ်ကြသလို ဘယ်သူမှလည်း ထွက်မပြေးကြဘူး။ ဒီလိုနဲ့ လူတွေ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုတွေကလည်း တမျက်နှာပဲ ဖြစ်လာတယ်လို့ သူကဆိုပါတယ်။ ပညာရှင် တော်တော်များများကတော့ မားကျူးစ်ရဲ့ ဒီကျမ်းကို အဆိုးမြင်လွှမ်းမိုးတဲ့ကျမ်းလို့ အကဲဖြတ်ကြတယ်။

ဒီနေရာမှာ မားကျူးစ်က-

“နည်းပညာဟာ ကြားနေမဟုတ်၊ နည်းပညာဟာ အင်စတီကျူးရှင်း အဆောက်အအုံကို ပိုမိုသစ်လွင် ပိုမိုအစွမ်းထက်ပြီး လူမှုထိန်းချုပ်မှု သဏ္ဌာန်တွေကိုလည်း ပိုပြီးကျေနပ်၊ ပိုပြီးနေပျော်လာအောင် လုပ်ပေးတဲ့ အရာဖြစ်တယ်။ အဲသလို ကျေနပ်သဘောကျအောင် လုပ်ပေးနိုင်လို့ မကျေမနပ်ဖြစ်ချင် ဆန္ဒပြချင်တဲ့ အကြောင်းပြစ်ရာတွေလည်း အလိုအလျောက် ဖယ်ရှားပြီးဖြစ်သွားတယ်။ ဒီလိုနဲ့ လွှမ်းမိုးအသာစီးယူထားတဲ့ စနစ်တခုကို ဖန်ဆင်းပေးလိုက်တယ်” လို့ သူက ရေးပါတယ်။

သူ့အမြင်အရ မော်တော်ကားတွေ၊ အိမ်တွေ၊ ရုပ်မြင်သံကြားစက်တွေနဲ့ ရေခဲသေတ္တာတို့ ခေတ်မီအိမ်အသုံးအဆောင်တို့ ပိုင်ဆိုင်ထားတဲ့ အလုပ်သမားတွေရဲ့ လောကကြီးမှာ ကားလ်မာ့ကပ်စ်ရဲ့ လူတန်းစားပဋိပက္ခ စံနမူနာတရားကို သုံးလို့မရဘူးလို့ မြင်ပါတယ်။ ဒီနေ့ခေတ်ဟာ စားသုံးကုန် ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ရေးဝါဒက မွန်းကျပ်လာအောင်ကို လွှမ်းမိုးထားတဲ့ ခေတ်ဖြစ်တယ်။ အလှူပယ်ပေါကြွယ်ဝနေတဲ့ လောကကြီးထဲမှာ ဘယ်လူတန်းစားဖြစ်ဖြစ် အားလုံးကို အဲဒီစားသုံးကုန် ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ရေးဝါဒက တစည်းတလုံးတည်းလုပ်ထားလိုက်ပြီလို့ သူက ထောက်ပြတယ်။ လူတွေကို ကြည့်မြင်ရာမှာလည်း ဒီလူမှာ ဘာအရည်အချင်း ရှိသလဲဆိုတာ မကြည့်ကြတော့ဘူး၊ ဒီလူမှာ ဘာရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်းတွေ ပိုင်ထားပြီလဲ ဆိုတာကိုပဲ ကြည့်နေကြပြီလို့ မားကျူးစ်ကရေးပါတယ်။ ဒီလို အခြေအနေမှာ လူတယောက်စီရဲ့ အတွင်းစိတ်တွေဟာလည်း ခေတ်စနစ်ကြီးရဲ့ လိုအပ်ချက်နဲ့ ကိုက်ညီအောင် ဘယ်လိုနေမလဲဆိုတဲ့ ပုံစံခွက်ထဲမှာ ပုံသွင်းခံလိုက်ရပြီ။ လူတွေရဲ့ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးတွေလည်း ပြောင်းလဲကုန်ပြီ။ လူတွေလည်း သုံးသူငယ်လေးတွေ ဖြစ်ကုန်ပြီ။ စားသုံးသူ ဘဝနေထိုင်ပုံ ဟန့်ပန်က သူတို့စိတ္တဗေဒထဲကို နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း ဝင်ရောက်နေရာယူလိုက်တဲ့အတွက် ကိုယ်ပိုင်စဉ်းစားဉာဏ်တောင် မရှိကြတော့ဘူးလို့ သူကထောက်ပြပါတယ်။

One-Dimensional Man ထဲမှာတော့ မားကျူးစ်က မျက်မှောက်ခေတ် လွတ်လပ်ခွင့်ကိုလည်း တမျက်နှာတည်းသာပါရှိတဲ့ လွတ်လပ်ခွင့်လို့ဆိုပါတယ်။ မျက်မှောက်ခေတ် လူတဦးချင်းမှာ ရွေးစရာတွေတသိကြီး ရွေးခွင့်မရှိတော့ဘူး၊ ကျေးကျွန်တယောက်အတွက် မတူတဲ့ကျွန်ုပ်ိုင်ရှင်နှစ်ဦးထဲကတဦးကို ရွေးချယ်ခွင့် ပေးတာနဲ့ ဘာမှမကွာပါဘူးလို့ သူကဥပမာပေးတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ လူတိုင်းဟာ စားသုံးကုန်ကို ကွယ်မှုဝါဒမှိုင်းမိနေပြီး အတုအယောင် တန်ဖိုးစံနှုန်းတွေနဲ့ အတုအယောင်လိုအပ်ချက်တွေထဲမှာ ညွှတ်ကွင်း

မိနေကြတယ်။ ဒါကြောင့် လွတ်လပ်စွာရွေးခွင့်ရလို့ ရွေးကြမယ်ဆိုရင်လည်း လူမှုထိန်းချုပ်မှု နောက်စနစ်တစ်ခုခုကိုပဲ ရွေးမိကြမှာပဲလို့ သူကဆိုပါတယ်။

မားကျူးစ်ရဲ့ စားသုံးကုန် ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ရေးဝါဒ ဝေဖန်ချက်တရားကို လူလတ်တန်းစား လူငယ်ပိုင်းက အတော့်ကိုထောက်ခံခဲ့ကြတယ်။ ၁၉၆၀ ခုများကာလ ကျောင်းသားလူငယ်လှုပ်ရှားမှုတွေဟာ အဲဒီ မားကျူးစ်ရဲ့ အယူအဆတွေက လွှမ်းမိုးထားနိုင်ခဲ့တယ်။ အဲဒီ သူပုန်မျိုးဆက်ဟာ မာ့က်စ်ဝါဒကို အနောက်နိုင်ငံပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေမှာ သုံးလို့မရဘူးလို့ ထင်နေကြသလို မာ့က်စ်ဝါဒကိုလည်း ခေတ်နောက်ကျနေပြီလို့ ထင်ခဲ့ကြတဲ့အတွက် သူတို့လှုပ်ရှားမှုကိုလည်း လက်ဝဲသစ်လို့ နာမည်ပေးခဲ့ကြတယ်။ လက်ဝဲသစ် လှုပ်ရှားမှုဟာ ၁၉၆၈ နဲ့ ၁၉၇၄ ခုတွေအတွင်း ဗီယက်နမ်စစ် ဆန့်ကျင်ရေး ဒီလှိုင်းကြီးနဲ့အတူ အရှိန်ပြင်းပြင်းထွက်ပေါ်လာခဲ့သလို ဗီယက်နမ်စစ် ပြီးဆုံးမှုနဲ့အတူ ဒီရေဒလဟောပြန်ကျသွားခဲ့တယ်။ လက်ဝဲသစ်တွေ အားကောင်းနေတုန်းကဆိုရင် မားကျူးစ်ဟာ သူ့ One-Dimension Man ထဲမှာပါတဲ့ တော်လှန်ရေးအလားအလာ မရှိတော့ဘူးဆိုတဲ့ အဆိုးမြင်မှုတွေကို စွန့်လိုက်ပြီး အခုပေါ်ထွက်လာတဲ့ နိုင်ငံရေးအင်အားသစ်တွေဟာ သမိုင်းဆိုင်ရာ ကူးပြောင်းမှုမှာ အရှိန်အဟုန်ပြင်းပြင်းနဲ့ တပ်ဦးအခန်းကနေ ပါဝင်လာနိုင်တယ်လို့တောင် ထင်မှတ်ခဲ့တယ်။

၁၉၇၂ ခုမှာ သူရေးတဲ့ ‘လွတ်မြောက်ရေးအက်ဆေးတပုဒ်’ နဲ့ ‘တန်ပြန် တော်လှန်ရေးနဲ့ တော်လှန်မှု’ ဆိုတဲ့ ဆောင်းပါးတွေဟာ အဲသလို မျှော်လင့်ချက်တွေနဲ့ ပြည့်နေခဲ့တယ်။

ဖရန်နိုဖတ်ဂိုဏ်းဆိုတာ သဘောတရားတွေကို တက္ကသိုလ်ပရိဝုဏ်ထဲမှာ ပြုစုကြံဆကြသူများဖြစ်ပြီး နိုင်ငံရေးနဲ့ လုံးဝမပတ်သက်အောင် နေခဲ့ကြသူများ ဖြစ်ပေမဲ့ မားကျူးစ်ကတော့ နိုင်ငံရေးနဲ့ပေါင်းစပ်နိုင်အောင် မကြာခဏ ကြိုးစားလာသူ ဖြစ်ပါတယ်။ လက်ဝဲသစ်လှုပ်ရှားမှုကြီး အနောက်တိုင်းမှာ ဖြစ်ပေါ်လာတော့ သူ့သဘောတရားတွေဟာ မတရားမှုကို ပုန်ကန်တိုက်ခိုက်ရေး သဘောတရားတွေ ဖြစ်လာပါတယ်။ ကျောင်းသားတွေကဆိုရင် M သုံးလုံး ဆိုပြီး ကျောင်းနံရံတွေပေါ်မှာ ရေးကြတယ်။ M တလုံးက ကားလ်မာ့က်စ်ဖြစ်ပြီး နောက် M တလုံးက မော်စီတုန်းဖြစ်ပါတယ်။ ကျန်တဲ့ M တလုံးကတော့ မားကျူးစ်ပါပဲ။ ဒီကာလမှာ မားကျူးစ်ဟာ သဘောတရားတွေကို ရေးသားရှုမက ဟောပြောချက်တွေလည်း မကြာခဏပေးနေတယ်။ ၁၉၆၅ မှာ ရေးသားတဲ့ သူ့ရဲ့ A Critique of Pure Tolerance စာအုပ်ဆိုရင် ထိပ်တိုက် confrontation

လုပ်ရေး ဆော်ဩချက်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစာအုပ်ထဲမှာ သူဟာ အမေရိကန်နယ်ချဲ့ သမားရဲ့ အင်ဒိုချိုင်းနား၊ လက်တင်အမေရိက၊ အာဖရိကနဲ့ အာရှတိုက်တွေမှာ ကျူးကျော်အကြမ်းဖက်နေတာတွေနဲ့ အနောက်နိုင်ငံတွေက ပြည်တွင်းဖိနှိပ်မှု ပေါင်းစုံကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် ရှုတ်ချဝေဖန်ခဲ့တယ်။ အမေရိကန် အစိုးရရဲ့ ပေါ်လစီတွေကို ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်တာလုပ်ဖို့နဲ့ လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာ စုဝေးခွင့်တွေ ပြန်လည်ရရှိရေးအတွက် အတိုက်အခံ နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုတွေလုပ်မှ ရမယ်လို့ သူက တိုက်တွန်းခဲ့တယ်။

၁၉၆၇ ခုနှစ် သူ့ရဲ့နာမည်ကျော် ဘာလင်မိန့်ခွန်းဖြစ်တဲ့ ‘Liberation from the Affluent Society’ ကို ဟောပြောတယ်။ အဲဒီ ဟောပြောချက်ကို လွတ်မြောက်ရေး အက်ဆေးလို့လည်း ခေါ်တယ်။ အဲဒီထဲမှာတော့ အင်ဒိုချိုင်းနားက အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး စစ်ပွဲတွေ၊ လက်တင်အမေရိကနဲ့ အာဖရိကက အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးစစ်ပွဲတွေဟာ သီးခြားစစ်ပွဲတွေမဟုတ်ဘဲ ကမ္ဘာ့အရင်းရှင်စနစ် ဆန့်ကျင်ရေးကြီးနဲ့ တဆက်တစပ်တည်း ဖြစ်နေတယ်လို့ သူက ထောက်ပြတယ်။ အဲဒီ အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတိုက်ပွဲမှာ ပါဝင်သူတွေဟာ ကမ္ဘာ့အရင်းရှင်စနစ်ကို အဓိကထိုးနှက်တဲ့ တော်လှန်ရေးအင်အားစုတွေ ဖြစ်လာနိုင်တယ်လို့လည်း သူကတွက်ချက်ခဲ့တယ်။

လက်ဝဲသစ်လှုပ်ရှားမှုဟာ တော်လှန်ရေးမှာ အလုပ်သမားလူတန်းစားက အဓိကအင်အားအဖြစ် ပါဝင်တယ်ဆိုတဲ့ အချက်ကို လက်မခံသူတွေ စုဝေးထားတဲ့ လှုပ်ရှားမှုဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီထဲမှာ စစ်ဆန့်ကျင်ရေးသမားတွေ၊ နိုင်ငံသား အခွင့်အရေးအတွက် တောင်းဆိုသူတွေ၊ လူဖြူလူမည်း အသားအရောင်ခွဲခြားမှု ဆန့်ကျင်သူတွေ အမျိုးသမီးအခွင့်အရေး လှုပ်ရှားသူတွေအားလုံး ပါဝင်နေတယ်။ တချို့လက်ဝဲသစ်တွေဆိုရင် နီယိုမင်းမဲ့ဝါဒီတွေဖြစ်ပြီး ဩဇာအာဏာမှန်သမျှ ငြင်းဆန်ကြသူတွေ ဖြစ်နေတယ်။ ဒီအင်အားစုအကြားမှာ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး၊ အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး အင်အားစုကို အဓိကအင်အားစုအဖြစ် တင်ပြ နိုင်ခဲ့တာဟာ သူ့ရဲ့ဖြည့်ဆည်းချက်တစ်ခုလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

မားကျူးစ်ကတော့ အဲဒီကာလမှာပေါ်တဲ့ ကျောင်းသားလူငယ်လှုပ်ရှားမှုမျိုးစုံနဲ့ ယဉ်ကျေးမှုရေဆန်လှုပ်ရှားမှု Counter Culture တွေကို ဝမ်းသာအားရ လက်ကမ်းကြိုခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီအင်အားစုတွေရဲ့ထင်ရှားတဲ့ အချက်တစ်ခုကတော့ အလုပ်သမားလူတန်းစားနဲ့ အဆက်အသွယ်မလုပ်ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အလုပ်သမားလူတန်းစားရဲ့ ထောက်ခံမှုမရရင် လက်ဝဲသစ်လှုပ်ရှားမှုဟာလည်း

ကြီးကြီးမားမား အောင်မြင်မှာမဟုတ်ဘူး။ ဒါကြောင့် လူထုကြီးကို နိုင်ငံရေး နိုးကြားလာအောင် နိုင်ငံရေးဇာတ်သွင်းပေးတာတွေ များများလုပ်ကြဖို့ မားကျူးစက တိုက်တွန်းတယ်။ သူတိုက်တွန်းချက်ဟာ အမေရိကန် ကျောင်းသားတွေအကြားမှာ မထိရောက်ပေမဲ့ ပြင်သစ်မှာတော့ အများကြီး ထိရောက်တယ်။ ၁၉၆၈ ပြင်သစ် အုံကြွမှုကြီးမှာ ကျောင်းသားနဲ့ အလုပ်သမားတွေ လက်တွဲခဲ့ကြတယ်။ ဒီကာလမှာ မားကျူးစတယောက် အသက်အန္တရာယ် အခြိမ်းခြောက်ခံရတဲ့ ကာလလို့တောင် ဆိုနိုင်တယ်။ လက်ယာသတင်းစာတွေနဲ့ လက်ယာစွန်းအုပ်စုတွေက သူကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် ထိုးနှက်ကြသလို ကာလီဖိုးနီးယား တက္ကသိုလ်ကနေ ထုတ်ပစ်တဲ့အထိလည်း ဖိအားပေးကြတယ်။ KKK ရှေးရိုးစွဲ အစွန်းရောက်အဖွဲ့ကဆိုရင် သူကို သတ်ပစ်မယ်ဆိုပြီး အကြိမ်ကြိမ် ခြောက်လှန့်ခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ ပါမောက္ခကြီးတဦးဆိုတဲ့ သူ့ဂုဏ်သတင်း ကျော်ကြားမှုဟာ အဲဒီကာလမှာ ဘယ်ပါမောက္ခမှ မရရှိဖူးသေးတဲ့ သူ့ဂုဏ်ပုဒ်ဖြစ်ပါတယ်။

၁၉၇၀ ခုနှစ်များ ဝင်လာတော့ မားကျူးစလုပ်ငန်းဟာ အရင်းရှင်စနစ် ဆန့်ကျင်ရေး ကမ္ဘာတစ်ပေါင်းစုကြီးတခု ပေါ်ထွက်လာရေး ဖြစ်လာတယ်။ သူ့ရဲ့ Counterrevolution and Revolt စာအုပ်ဟာ အမေရိကန်နဲ့ ရှေ့တန်းရောက် အရင်းရှင်နိုင်ငံတွေက အင်အားစုတွေနဲ့ တတိယကမ္ဘာအင်အားစုတွေ အတူ လက်တွဲပြီး ကမ္ဘာတော်လှန်ရေးကြီးဆင်နွှဲဖို့ ဆော်ဩတဲ့ တပ်ပေါင်းစု မဟာဗျူဟာဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ ကမ္ဘာတော်လှန်ရေးကြီး အဓိကထိုးနှက်ရမယ့် အရင်းရှင်စနစ် တန်ပြန်တော်လှန်ရေး ခံတပ်ကြီးကတော့ အမေရိကန်ပဲဖြစ်ပါတယ်။ အမေရိကန်နိုင်ငံသာ အကျပ်အတည်းကာလထဲဝင်လာရင် အရင်းရှင်ပဋိပက္ခတွေကို ဖြေရှင်းနိုင်ဖို့ ဖက်ဆစ်နည်းတွေသုံးလာမယ်။ ဒီလိုဆိုရင် ရက်ဒီကယ် အတိုက်အခံတွေ ပိုပြီး အင်အားတောင့်တင်းလာမယ်။ ဝါးအစည်းပြေခြင်းနဲ့ အပြောင်းအလဲတွေကနေ အတိုက်အခံတွေလည်း ထိရောက်တဲ့ နိုင်ငံရေး အင်အားစုကြီး ဖြစ်လာမယ်လို့ သူက တွက်ချက်တယ်။ သူ့အမြင်အရ မှာကပ်စ်ဝါဒဆိုတာ အနုပညာလောကနဲ့ သမိုင်းဆိုင်ရာ သဘောတရားဖြစ်ပြီး လူ့အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာနဲ့ သမိုင်းဆိုင်ရာလောကကြီးရဲ့ ပြောင်းလဲမှုနဲ့ ကူးပြောင်းမှုတွေကို ရှင်းလင်းဖော်ပြတဲ့ သဘောတရားပဲလို့ ယူဆတယ်။ နီယိုမှာကပ်စ်ဝါဒသမားလို့ ခံယူချင်ရင်တော့ အဲဒီသဘောတရားကို လက်လွှတ်လို့မဖြစ်ဘူး။ နီယိုမှာကပ်စ်ဝါဒဟာ လူ့အဖွဲ့အစည်းနဲ့ စီးပွားရေး အပြောင်းအလဲတွေကို ရှင်းပြတာလုပ်ရမယ်။ အဲဒီ အပြောင်းအလဲတွေရဲ့

လူ့လောကကြီး တခုလုံးအပေါ် အကျိုး သက်ရောက်ပုံတွေကိုလည်း ရှင်းပြရမယ်။ လူမှုကူးပြောင်းမှု အလားအလာတွေကို ရှင်းပြရမယ်လို့ သူက ယူဆတယ်။ သူ့အတွက်တော့ မှာကပ်စ်ဝါဒ သဘောတရားနဲ့ လက်တွေ့ တွေကို တသမတ်တည်း ပြန်လည် တည်ဆောက်ပေး နေရမယ်။ ဒါမှ သမိုင်းခေတ် အခြေအနေ အကူး အပြောင်းနဲ့ ထာဝစဉ် ထိစပ် နေမယ်လို့ ယူဆတယ်။ လက်ဝဲသစ်တွေရဲ့ အဓိက အားနည်းချက် ကတော့

ယူဂျင်းဟာဘားမားစ်

မှာကပ်စ်ဝါဒ သဘောတရားတွေကို ဝတ်ရွတ်စဉ်တခုလို အဓိပ္ပာယ်တလွဲဖွင့်ခြင်းနဲ့ သရုပ်ဖျက်ခြင်းတွေပဲလို့ သူထောက်ပြတယ်။

လက်ဝဲသစ်တွေ အနာဂတ်လမ်းဟာ စိတ်ဆန္ဒတွေ ချုပ်တည်းဖို့မလိုတဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းမှာ တဦးချင်း လွတ်လည်းလွတ်လပ်၊ လွတ်လည်းလွတ်မြောက်တဲ့ ဘဝတွေ ဖော်ဆောင်ရေး ဖြစ်သင့်တယ်လို့ မားကျူးစယူဆတယ်။ အခုလုပ်ရှားမှုမှာ လူများစုကြီးပါဝင်မလာပေမဲ့ လက်ဝဲသစ် အယူအဆတွေဟာ လူများစုကြီးရဲ့ အမြင်ကို ထင်ဟပ်နိုင်စွမ်းရှိတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူတို့ ကိုင်စွဲတဲ့ ယဉ်ကျေးမှုရေဆန်တို့၊ တန်ဖိုးစံနှုန်းရေဆန်တို့၊ အမှုအကျင့်ရေဆန်တို့ဆိုတဲ့ ကြွေးကြော်သံတွေရော မှာကပ်စ်ဝါဒ ဆိုရှယ်လစ် ကြွေးကြော်သံတွေပါ လက်လုပ်လက်စား လူထုကြီးအတွက် သူစိမ်းပြင်ပြင် ဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီကွာဟချက်ကို တိုက်ဖျက်ရမယ်။ လူထုကြီးကို ပညာပေးတာ ဖိလုပ်ရမယ်လို့ သူကဆိုပါတယ်။ သူ့ရပ်တည်ချက်က တခြား ဖရန့်ဖတ်ဂိုဏ်း ပညာရှင်တွေနဲ့ လုံးဝကွဲပြားလာတယ်။ သူ့ရည်မှန်းချက်ကလည်း သဘာဝတရားကြီးနဲ့ တသားတည်းရှိတဲ့၊ သဟဇာတဖြစ်တဲ့၊ ငြိမ်းချမ်းပျော်ရွှင် လွတ်လပ်တဲ့ ဆိုရှယ်လစ်စနစ်ဆိုတဲ့ အမြင်သစ် ဖြစ်လာတယ်။

ဒါပေမဲ့ လက်ဝဲသစ်ဒီရေက သူ့မျှော်လင့်သလို ဖြစ်မလာဘဲ ဗီယက်နမ်စစ်ပွဲ ပြီးဆုံးတာနဲ့အတူ အကျမြန်သွားတဲ့အတွက် သူ့မူလဝင်္ကံဘာထဲ ပြန်ရောက် လာတယ်။ သူဟာ တဖက်က မှာကပ်စ်ဝါဒီလည်း ဖြစ်လိုတယ်။ တဖက်ကလည်း ဖရန့်ဖတ်ဂိုဏ်းရဲ့ ဝေဖန်ရေးသီအိုရီအပေါ် သစ္စာမဖောက်ချင်ဘူးဆိုတဲ့

အကျပ်အတည်း ဒါမှမဟုတ် ပဟေဠိကို သူအမြဲရင်ဆိုင်နေရတယ်။ သူ့ရဲ့ **One- Dimension Man** ကိုဖတ်ရင် သူဟာ အရင်းရှင်စနစ်ကို ဖျက်သိမ်းပြီး လွတ်မြောက်တဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းသစ်တခုကို ထူထောင်ဖို့၊ လူတွေရဲ့ ဘဝနေထိုင်မှု အသစ်ကို ထူထောင်ဖို့ဆိုတာ တွေ့ရမယ်။ တဖက်မှာလည်း ဒီစာအုပ်ထဲမှာ အဲသလို လူ့အဖွဲ့အစည်းသစ်ကို တည်ထောင်နိုင်စွမ်း ရှိသူမျိုး မပေါ်သေးဘူး။ လူတွေအားလုံး စားသုံးကုန် ကိုးကွယ်မှုပိုင်းမိနေပြီး တမျက်နှာတည်း ဖြစ်နေတယ်ဆိုတဲ့ မျှော်လင့်ချက် ကင်းမဲ့မှုတွေ ပြည့်နေတယ်။ အခုလို လက်ဝဲသစ် လှုပ်ရှားမှုဒီရေကြီး ထိုးကျလာတဲ့အခါမှာတော့ ကမ္ဘာ့တော်လှန်ရေး မျှော်လင့်ချက်တွေကို စွန့်လွှတ်လိုက်ပြီး သူဟာ မူလ **One-Dimension Man** ထဲကအတိုင်း နည်းပညာဆိုင်ရာ ဆင်ခြင်တုံတရားဘက် ပြန်လှည့်လာတယ်။ အဲဒီထဲကလို မူလ အဆိုးမြင်ဝါဒကိုပဲ ဆက်လက်ကိုင်စွဲတယ်။ သူ့နောက်ပိုင်းဘဝ အချိန်အများစုဟာလည်း အနုပညာနဲ့ ရသဗေဒပိုင်းမှာပဲ စူးစိုက်တာဖြစ်သွားခဲ့တယ်။

(ဃ) ယူဂျင်း ဟာဘားမားစ်နဲ့ ပဋိပက္ခသီအိုရီသစ်

ယူဂျင်း ဟာဘားမားစ်ကို ဖရန်ဖတ်ဂိုဏ်း ဒုတိယမျိုးဆက်ထဲမှာ ထည့်ထား ပါတယ်။ သူဟာ ဖရန်ဖတ် ပညာရှင်အဖွဲ့မှာ အက်ဒေါနီးရဲ့ လက်ထောက်အဖြစ် တာဝန် ထမ်းဆောင်နေရာက ၁၉၆၁ ခုမှာ ဟိုင်ဒယ်ဘတ် တက္ကသိုလ်ကို သွားပြီး ဒဿနိကနဲ့ လူမှုဗေဒ ပါမောက္ခတာဝန်ကို ယူတယ်။ ၁၉၆၄ မှာ ဖရန်ဖတ်ပညာရှင်အဖွဲ့ကို ပြန်လာတယ်။

ဟာဘားမားစ်ဟာ ဂျာမနီ ဝှန်မားစဘတ်မြို့မှာ မွေးဖွားခဲ့ပြီး နာဇီ အာဏာရှင်ခေတ်နဲ့ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ကို မီလိုက်သူဖြစ်ပါတယ်။ ဆယ်ကျော်သက်ဘဝ ရောက်တော့ စစ်ပြီးကာလ နျူးရင်ဘတ် ကမ္ဘာ့ တရားရုံးမှာ နာဇီ စစ်ရာဇဝတ် ကောင်တွေကို တရားစစ်ဆေးတာကို မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ တွေ့ခွင့်ရခဲ့ပြီး နာဇီတွေရဲ့ လူမဆန်တဲ့ရက်စက်မှုတွေကို သိခွင့်ရခဲ့တယ်။ နာဇီနိုင်ငံအဖြစ်ကနေ အနောက်ဂျာမနီအဖြစ် ပြောင်းလာတော့ သူ့နိုင်ငံအတွက် အများကြီး သောကရောက်နေသူ ဖြစ်လာတယ်။ ဒီလိုနဲ့ အာဏာရှင်လက်အောက် ပြန်မကျရောက်ရေး လူမှုမူဘောင်တွေကို သူကြိုးပမ်းရှာဖွေတယ်။ တချို့ကတော့ ဟာဘားမားစ်ဟာ နာဇီအာဏာရှင်ခေတ် အတွေ့အကြုံတွေက သူ့ကို

အမြဲခြောက်လှန့်နေပြီး ဘဝနဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ သူ့တွေးတောမှုတွေဟာလည်း အဲဒီ ဖိစီးမှုတွေနဲ့ ပြည့်နေတယ်။ သူ့အတွေးအမြင်တွေကို ခြေရာခံမယ်ဆိုရင် စစ်ကာလ ဂျာမနီကို လွှမ်းမိုးထားတဲ့ နိုင်ငံရေးအခြေအနေတွေကိုပဲ တွေ့နေရတယ်လို့ ဆိုကြတယ်။

ယူဂျင်းဟာဘားမားစ်ဟာ ကျောင်းသားဘဝကတည်းက ဒဿနိက ဘာသာရပ်ကို အတော်စိတ်ဝင်စားခဲ့တယ်။ ဂေါတင်းဂျင်း၊ ဇူးရစ်နဲ့ ဘွန်းမြို့တွေမှာ ကျောင်းတက်ခဲ့ပြီး ဘွန်းတက္ကသိုလ်မှာ ဒေါက်တာဘွဲ့ကိုရတယ်။ ဂျာမနီအနှံ့ လျှောက်သွားနေခဲ့သူဖြစ်ပြီး နောက်ပိုင်းမှာ ဖရန်ဖတ်ကိုရောက်လာတယ်။ ၁၉၈၂ ခုမှာ ဖရန်ဖတ်တက္ကသိုလ် ဒဿနိကနဲ့ လူမှုဗေဒမဟာဌာနမှူးဖြစ်လာပြီး အငြိမ်းစားယူချိန်အထိ ဒီတာဝန်ကိုပဲ ထမ်းဆောင်သွားခဲ့တယ်။

ဟာဘားမားစ်ကတော့ ကားလ်မာ့က်စ်ရဲ့ အယူအဆ အတော်များများဟာ ခေတ်နောက်ကျနေပြီလို့ ယူဆပေမဲ့ သူ့ကိုယ်သူတော့ မာ့က်စ်ဝါဒီလို့ပဲ ယူဆခဲ့တယ်။ သူဟာ မာ့က်စ်ရေးသားချက်တွေ ဖြစ်ပေါ်စေတဲ့ အခြေခံမူတွေကို ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းရမယ်လို့ အမြဲပြောသလို-

“အရင်းရှင်စနစ်ကို အစားထိုးစရာ ဘာမှမရှိဘူး။ ရှိလည်းမရှိသင့်ဘူး။ ဘာပြုလို့လဲဆိုတော့ အရင်းရှင်စနစ်မှာ ဧရာမ ဓနဥစ္စာတွေကို မွေးဖွား ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်း ရှိနေကြောင်း သက်သေပြနိုင်လို့ပဲ။ သို့သော် အရင်းရှင် စီးပွားရေးစနစ်ထဲမှာ မာ့က်စ်ထောက်ပြခဲ့တဲ့ အခြေခံပြဿနာတွေ ဆက်ပြီး ရှိနေသေးတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် အရင်းရှင်စီးပွားရေးစနစ်ကနေ စီးပွားရေးကျဆင်းမှုတွေ စီးပွားပျက်ကပ်တွေ ဆက်ပြီးမွေးထုတ်နေတုန်းပဲ။ ဒါကြောင့် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ပုံဖြစ်စဉ်ကို ထိန်းချုပ်တဲ့စနစ် ကျုပ်တို့ တည်ထောင်ရမယ်။ အဲဒီ စီးပွားရေးစနစ်ဟာ ကျုပ်တို့ ထိန်းချုပ်နိုင်အားထက် သူက ပြန်ထိန်းချုပ်နိုင်စွမ်းက ပိုကြီးလာနေတယ်” လို့ သူကရေးပါတယ်။ ဟာဘားမားစ်က မာ့က်စ်ဝါဒကို ဝေဖန်တဲ့အဓိကအချက်တချို့ကို

ဖော်ပြရရင်

- (၁) အရင်းရှင်စနစ်ဟာ အကြီးအကျယ် ပြောင်းလဲလာတဲ့အတွက် မာ့က်စ်ဝါဒရဲ့ အဓိက သဘောတရားနှစ်ခုဖြစ်တဲ့ လူတန်းစားတိုက်ပွဲ သဘောတရားနဲ့ အတွေးအမြင်တွေကိုလည်း ပြောင်းလဲပစ်လိုက်ပြီ။ ရှေ့တန်းရောက် အရင်းရှင်နိုင်ငံတွေမှာ စည်းမျဉ်းဥပဒေနဲ့ ထိန်းချုပ်ထားတဲ့ အရင်းရှင် စနစ်ကြောင့် အလုပ်သမားတွေကို ကုန်ပစ္စည်းတွေ ဝန်ဆောင်မှုတွေ

ကောင်းကောင်းပေးပြီး ဝယ်ယူလို့ရသွားတယ်။ ဒါကြောင့် လူတန်းစား ပဋိပက္ခကို ရွှေ့ဆိုင်းထားနိုင်ပြီ။

(၂) မှာက်စ်ဝါဒက အပေါ်ထပ်အဆောက်အအုံကို လုံးဝလျစ်လျူရှုထားတယ်။ အမှန်ဆိုရင် ဆင့်ကဲပြောင်းလဲမှုဖြစ်စဉ်ဆိုတာ ဘက်စုံပါဝင်တဲ့ဖြစ်စဉ် ဖြစ်တဲ့အတွက် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံသာမက အပေါ်ထပ် အဆောက်အအုံလည်း ပါမှရမယ်။

(၃) ရှေ့တန်းရောက်နိုင်ငံတွေမှာ ဖိနှိပ်ပုံတွေပြောင်းလဲသွားပြီ။ အရင်းရှင် စနစ်ရဲ့လက္ခဏာတွေထဲမှာ လူတွေကို အရာရာနဲ့ကင်းကွာအောင် လုပ်ပစ်ခြင်း၊ ဖိနှိပ်ခြင်း၊ လုပ်အားကိုသွေးစုပ်ခြင်းတွေ ပါတာမှန်ပေမဲ့ ဒါတွေဟာ တချိန်တခါက လက်ဝါးကြီးအုပ် အရင်းရှင်စနစ်အောက်မှာ ဖြစ်ခဲ့တာတွေပဲ။ အခုတည်ရှိနေတဲ့ ဆင်းရဲမှုဆိုတာ အကြွင်းမဲ့မဟုတ်ဘဲ နှိုင်းယှဉ်ခြင်းဆင်းရဲမှုသာ ဖြစ်တယ်။ ပစ္စည်းမဲ့တွေဟာ ဒီစနစ်ကို ကျေကျေနပ်နပ်ကြီး လက်ခံထားကြလို့ ဆန့်ကျင်အုံကြွဖို့ မဖြစ်နိုင်တော့ဘူး။ အခုခေတ်မှာတော့ ဖိနှိပ်မှုသွေးစုပ်မှုနေရာမှာ လူမျိုးရေးအရ စိတ္တဗေဒအရ အနှိမ်ခံရတာတွေလောက်ပဲ ရှိတော့တယ်။

(၄) မှာက်စ်ဝါဒဟာ အရင်းရှင်စနစ်ကို ရှင်းပြရာမှာ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု ဆက်ဆံရေးတွေနဲ့ ရှင်းပြတယ်။ အမှန်ဆိုရင် နိုင်ငံတော်အစိုးရနဲ့ စီးပွားရေးဆိုတာ သီးခြားစီ အမှီခိုကင်းကင်းရှိနေတဲ့အရာနှစ်ခုသာ ဖြစ်တယ်။ အရင်တုန်းကအစိုးရတွေဟာ ဈေးကွက်ကို သူ့ဘာသာ လွှတ်ပေးတဲ့ ပေါ်လစီကိုကျင့်သုံးကြတယ်။ လက်ရှိကာလမှာတော့ အစိုးရအရင်းရှင်စနစ်တွေ ကျင့်သုံးနေကြပြီ။ ဒါကြောင့် အနာဂတ် လူ့အဖွဲ့အစည်းကို အဆုံးအဖြတ်ပေးရာမှာ အစိုးရတွေဟာ တက်ကြွတဲ့ အခန်းက ပါဝင်နေပြီ။ ဒါကြောင့် လူမှုအဆောက်အအုံအတွက် အဆုံးအဖြတ်ပေးတဲ့သူတွေထဲမှာ စီးပွားရေးချည်း မဟုတ်တော့ဘဲ နိုင်ငံရေးလည်း ပါနေပြီ။

(၅) ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု ပြိုကွဲတာဟာ မှာက်စ်ဝါဒရဲ့အားနည်းချက်ကို ဖွင့်ပြလိုက်တာပဲ။ ပစ္စည်းမဲ့တော်လှန်ရေးပြဿနာမှာ ရုရှားနိုင်ငံ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနိုင်ငံ ဖြစ်နေတဲ့အချက်ကို အလေးအနက် ထည့်မစဉ်းစားဘဲ လွှဲချော်သွားခဲ့လို့ အခုလိုပြိုကွဲသွားတယ်လို့ သူယူဆတယ်။

(၆) စက်မှုတပ်ဆင်ရေးကို ဖွံ့ဖြိုးစက်ခါးပတ်လမ်း တပ်ဆင်နည်းတို့ပေါ်လာတာကို အရင်းရှင်စနစ်တိုးချဲ့လေ့လာ တော်လှန်ရေးနဲ့ နီးလာလေလေလို့ မှာက်စ်ဝါဒက အကဲဖြတ်ခဲ့တာလည်း မှားတယ်။ စက်မှုတပ်ဆင်တာကြောင့် လက်တွေ့မှာ လုပ်အားတွေစည်ပင်ပြောလာသလို နိုင်ငံတော်အစိုးရတွေ ဟာလည်း လူမှုဖူလုံရေးအစိုးရတွေဖြစ်လာကြတယ်... စသဖြင့် သူ့ရှေ့က နီယိုမှာက်စ်ဝါဒတွေနည်းတူ ရှုမြင်ပါတယ်။

ယူဂျင်းဟာဘားမားစ်ဟာ လူ့အဖွဲ့အစည်းအကြောင်း သုတေသနတွေလုပ်ရင်း လူ့အဖွဲ့အစည်းကို မှာက်စ်ဝါဒရှုမြင်ပုံတွေ အသစ်ပြန်ပြီးမဟာဗျူဟာချတယ်။ သူ့သုတေသနပြုချက်အရ လူ့အဖွဲ့အစည်းဟာ သမိုင်းအဆင့်လေးဆင့်ပဲရှိတယ်။ အဲဒါတွေကတော့ ရှေးဦးစနစ်၊ ရိုးရာအစဉ်အလာစနစ်၊ အရင်းရှင်စနစ်နဲ့ အရင်းရှင်လွန်ကာလစနစ်တို့ ဖြစ်ပါတယ်။ သူ့အမြင်အရ ပထမအမျိုးအစား လူ့အဖွဲ့အစည်းဟာ မိသားစုနဲ့ သားချင်းအုပ်စု ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာအပေါ် ထူထောင်ထားတဲ့အတွက် အပြောင်းအလဲကို ပြင်ပအကြောင်းရင်းကပဲ လုပ်ပေးနိုင်တယ်။ ဒုတိယအမျိုးအစားမှာတော့ ဆွေမျိုးတော်စပ်မှုနေရာမှာ နိုင်ငံတော် အာဏာတွေ၊ ထိန်းချုပ်တာတွေ အစားဝင်ရောက်လာတယ်။ နိုင်ငံရေးလွှမ်းမိုး ခြယ်လှယ်တာတွေ ရှိလာတယ်။ ခွဲခြားမှုတွေ အထူးပြုလုပ်ကိုင်တာတွေ ပေါ်လာပြီး အပြောင်းအလဲတို့ အကျပ်အတည်းတို့ပေါ်လာတယ်။ လူ့အဖွဲ့အစည်း ထုတ်လုပ်မှုကို အခွင့်ထူးခံသိမ်းပိုက်တာတွေ ရှိလာတယ်။ ဒီအခြေအနေမှာ သူတို့ လူ့အဖွဲ့အစည်းလေးမပြိုကွဲအောင် စိတ်ဆန္ဒချုပ်တည်းမှုတွေ တိုးလုပ် လာရတယ်။

တတိယ အမျိုးအစားဖြစ်တဲ့ အရင်းရှင်စနစ်ကို ဟာဘားမားစ်က လစ်ဘရယ်အရင်းရှင်စနစ်လို့ သတ်မှတ်တယ်။ လစ်ဘရယ်အရင်းရှင်စနစ်ကို စည်းရုံးထားပုံက ဓနရှင်တရားမဥပဒေနဲ့ ထိန်းသိမ်းထားတဲ့ လုပ်ခစား လုပ်အားနဲ့ အရင်းအနှီးအကြား ဆက်ဆံရေးပုံစံဖြစ်ပြီး စီးပွားရေးအရ ဖလှယ်ရေးနည်းဟာ လွှမ်းမိုးထားတဲ့နည်းဖြစ်လို့ နိုင်ငံတော်အစိုးရတွေဟာ ဓနရှင်လူတန်းစားကို ကာကွယ်ရတယ်။ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ရဲ့ သူ့အတွင်းပိုင်း ပြိုပျက်ခြင်းဆိုတဲ့ ဘေးထွက်ဆိုးကျိုးကိုလည်း အကာအကွယ်ပေးရတယ်။ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု ရေရှည်တည်တံ့အောင် အခြေခံအဆောက်အအုံတွေ (ပညာရေး၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး၊ စာတိုက်ကြေးနန်း ဆက်သွယ်ရေးစတဲ့) ကို အစိုးရက ဖြည့်ဆည်းပေးရတယ်။ အရင်းစုပုံမှု (ဘဏ်လုပ်ငန်း၊ အခွန်အကောက်လုပ်ငန်းနဲ့

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ ဥပဒေများ) ဖြစ်စဉ်က ထွက်လာတဲ့ လိုအပ်ချက်တွေကို တရားမဥပဒေစနစ်ထဲမှာ ဘောင်ဝင်အောင် လုပ်ပေးတာတွေ ရှိနေတယ်။

ဟာဘားမားစ်ရဲ့ စတုတ္ထလူ့အဖွဲ့အစည်း အမျိုးအစားဖြစ်တဲ့ အရင်းရှင်စနစ် အလွန်ကာလ လူ့အဖွဲ့အစည်းကတော့ လက်ဝါဒအရင်းရှင်စနစ်ကနေ နိုင်ငံတော် ထိန်းချုပ်မှုအောက်ရှိ အရင်းရှင်စနစ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစနစ်ရောက်ရင် MNC နိုင်ငံစုံ ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးတွေ ထွန်းကားလာမယ်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရတွေကလည်း စီးပွားရေးအတက်အကျကနေ ပေါ်ထွက်လာတဲ့ ပြဿနာတွေကြား ထိန်းကျောင်း ပဲ့ကိုင်ဖို့ စီးပွားရေးမှာ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ပေးကြမယ်။ ဒါကြောင့် စီးပွားရေးနဲ့ နိုင်ငံရေးအကြား ခြားနားမှုဟာ ကွယ်ပျောက်တော့မယ့် အလားအလာရှိလာမယ်။ အစိုးရတွေက စက်မှုလုပ်ငန်းတွေကို အမတ်ကြီး ထောက်ပံ့တာတွေလုပ်မယ်။ အလုပ်အကိုင်သစ် ဖန်တီးရေးအစီအစဉ်တွေ ချမှတ်မယ်။ စက်မှုဖွံ့ဖြိုးအောင် အခွန်အတုတ်လျှော့ပေးတာနဲ့ ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးတာတွေလုပ်မယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

မျိုးဆက်ဟောင်းဝေဖန်ရေး သီအိုရီပညာရှင်တွေရော မျိုးဆက်သစ် ဝေဖန်ရေး သီအိုရီပညာရှင် ဟာဘားမားစ်တို့ပါ တူညီတဲ့အချက်တခုတော့ရှိတယ်။ အဲဒါကတော့ သူတို့ရဲ့သီအိုရီတွေဟာ လူ့အဖွဲ့အစည်း လက်တွေ့ကျကျ ကူးပြောင်းနိုင်ရေးကို ဗဟိုအချက်အချာအဖြစ် ထားရမယ်ဆိုတဲ့အချက်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ သူတို့အားလုံး ရင်ဆိုင်ရတဲ့အကျပ်အတည်းချင်းလည်း တူနေကြပြန်တယ်။ အဲဒီ အကျပ်အတည်းကတော့ လူမှုအပြောင်းအလဲကို ဆောင်ကြဉ်းပေးမယ့် တော်လှန်ရေးကိုယ်စားလှယ် ဘယ်သူဖြစ်မလဲဆိုတာကို ဘယ်သူဘယ်ဝါဆိုပြီး တိတိကျကျ ဖော်ထုတ်နိုင်ဖို့ ခက်ခဲကြခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဟာဘားမားစ်ကတော့ အပြောင်းအလဲ တကယ်လိုအပ်တယ်ဆိုတာကို ထောက်ပြပေမဲ့ အပြောင်းအလဲ ဖြစ်စေမယ့် လူမှုတိုက်ပွဲအခြေခံ အတော်ကလေး နည်းနေတယ်လို့ဆိုပါတယ်။ အနောက်နိုင်ငံတွေနဲ့ ပြင်ပနိုင်ငံတွေမှာ လူမှုရေးနိုင်ငံရေးတိုက်ပွဲတွေရဲ့ အရေးပါပုံတွေကိုလည်း သိပ်မသိကြတော့ဘူးလို့ သူကသုံးသပ်တယ်။ သူ့အမြင်အရ ပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစားဟာ အရင်းရှင်မြှုံးထဲမှာမိနေတဲ့၊ ဖိကျနေတဲ့ လူတန်းစားဖြစ်နေပြီ။ တနည်းအားဖြင့် ပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစားဟာ လူတန်းစားတိုက်ပွဲမှာ ရှုံးနိမ့်သွားပြီ။ ပြီးတော့ သူကိုယ်တိုင်လည်း မှာကပ်စိတ် လူတန်းစားတိုက်ပွဲ သဘောတရားကို သုံးမရတော့ဘူးလို့ ယူဆထားတယ်။

ဒီလိုနဲ့ ဟာဘားမားစ်ဟာ သူနားလည်ထားတဲ့ ‘မှတ်စိတ်ဒီမိုကရေစီ လူသားတရပ်လုံး လွတ်မြောက်ရေးဝါဒ’ ဆိုတဲ့အချက်ဆီ ပြန်ဦးလှည့်လိုက်ပြီး

လူသားတွေရဲ့ အဓိက လက္ခဏာရပ်တခုကို အသုံးပြုတဲ့ နည်းနဲ့ လူသားလွတ်မြောက်ရေး လမ်းကြောင်းသစ်ကို ကြံဆလိုက်ပါတယ်။ အဲဒီ လက္ခဏာရပ်ကတော့ ဘာသာစကား ပြောဆိုဆက်သွယ်ခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအချက်ပေါ်ကနေ သူ့ရဲ့ **Communication and Domination** သဘောတရား စတင်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘာသာစကားဆိုတာ လူတွေဖြစ်ပေါ်တိုးတက်လာရာမှာ အရေးကြီးတဲ့အခန်းက ပါနေတယ်။ ဒီအချက်ကို ပြန်အခြေခံရမယ်လို့ ဟာဘားမားစ်က ယူဆတယ်။ ဘာသာစကားက အဲသလို အရေးကြီးပေမဲ့ လက်ရှိအခြေအနေမှာ ဘာသာစကားဟာ လူတိုးတက်မှုမှာ အပြည့်အဝ ပါဝင်မလာဘဲ သရုပ်ဖျက်ခြင်းခံနေရတာတွေ တွေ့မြင်နေရတယ်။ ဒါကြောင့် ဘာသာစကားကို သရုပ်ဖျက်ဘဲ အပြည့်အဝဖွင့်ပေးလိုက်ရင် လူအချင်းချင်း အပြန်အလှန်နားလည်ပြီး သာယာဝပြောတဲ့ လောကကြီးကို ရောက်လာမယ်လို့ သူကယူဆတယ်။ ဟာဘားမားစ်ကတော့ ပြောဆိုဆက်သွယ်မှုကိုနှစ်မျိုးခွဲတယ်။ အဲဒီနှစ်မျိုးကတော့—

(၁) **သရုပ်ဖျက်ခြင်းမခံရတဲ့ ပြောဆိုဆက်သွယ်မှု။** လူမှုရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်တွေနဲ့ တန်ဖိုးစံနှုန်းတွေကို ဆင်ခြင်တုံတရားထားတဲ့ တန်းတူမှုအခြေခံပေါ်မှာ ဆွေးနွေးပြောဆိုလို့ရတဲ့ အခြေအနေကို ဆိုလိုတယ်။ အင်အားနဲ့ အကျပ်ကိုင်မှုမပါဘဲ ဒီလိုဆွေးနွေးမှုရဲ့ နောက်ဆုံးရလဒ်အဖြစ် တူညီတဲ့ ဘုံသဘောထားတခု ရရှိမယ်။ အဲဒီ ဘုံသဘောထားအတိုင်း အားလုံး လိုက်နာမယ်။

(၂) **သရုပ်ဖျက်ခြင်း ခံထားရတဲ့ ပြောဆိုဆက်သွယ်မှု။** မျက်မှောက်ခေတ် နည်းပညာတွေနဲ့ သိပ္ပံပညာတွေကြောင့် ပြောဆိုဆက်သွယ်မှု သရုပ်ဖျက် လာတယ်။ နည်းပညာအခြေပြု ဆင်ခြင်တွေးတောမှုတွေ နိုင်ငံရေးကြောင့် ချုပ်တည်းမှုအမျိုးမျိုး လုပ်နေခြင်းတွေကြောင့် ပြောဆိုရာမှာ စိတ်ရင်းအတိုင်း မရှိတော့တာကို ရည်ညွှန်းတယ်။ ဒီအပိုင်းက စိတ္တဗေဒသရုပ်ခွဲပညာနဲ့ ပိုသက်ဆိုင်တယ်။

ဟာဘားမားစ်က သူရည်မှန်းတဲ့ ပြောဆိုဆက်သွယ်မှု စိတ်ကူးစံထားချက်ကို အောက်ပါလက္ခဏာရပ်တွေနဲ့ တိုင်းတာပြတယ်။

(က) စကားပြောနိုင်စွမ်းရှိသူအားလုံး အခြေအတင် စကားပြောဆိုရာမှာ ပါဝင်ခြင်း။

- (ခ) လူတိုင်း ကိုယ်လိုလားတဲ့ အနေအထားရရှိဖို့ အကျိုးသင့်အကြောင်းသင့် ဆင်ခြေပေးလိုရမယ့် တန်းတူအခွင့်အရေးရှိခြင်း၊
- (ဂ) အခြေအတင်ပြောဆိုတဲ့အထဲမှာ ပါဝင်ခွင့်မရှိဘူးလို့ ဘယ်တုန်းတယောက် ကိုမှ ငြင်းပယ်ခွင့်မရှိခြင်း တို့ဖြစ်ပါတယ်။

ဟာဘားမားစ်ကတော့ အဲသလို စကားပြောဆိုဆက်သွယ်မှု စိတ်ကူးစံနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ လူ့အဝန်းအဝိုင်းတခုကို ထူထောင်ရမယ်။ တနည်းအားဖြင့် ဒါကို ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိပြုမူတဲ့ ဆင်ခြင်တုံတရား လက်ကိုင်ထားတဲ့ ပြုမူလုပ်ရှားမှုလို့လည်း ခေါ်နိုင်တယ်။ အဲသလို ပြုမူလုပ်ရှားမှုတွေကို စီးပွားရေး နယ်ပယ်ကနေပြီး နိုင်ငံရေး၊ တရားဥပဒေနဲ့ ကိုယ်ကျင့်တရားနယ်တွေနဲ့ ပိဇ္ဇာသိပ္ပံ အသိပညာ စူးစမ်းမှုနယ်ပယ်တွေအထိ ဆောင်ရွက်နိုင်တယ်။ အဲဒီ ဆင်ခြင်တုံတရား လက်ကိုင်ထားတဲ့ ပြုမူလုပ်ရှားမှုကို လူတွေရဲ့ နေ့စဉ်ဘဝထဲမှာ၊ နေ့စဉ်ပြောဆို ဆက်သွယ်မှုထဲမှာ ထိုးဖောက်အသုံးပြုပြီး အရင်းရှင်တွေ တမင်တကာ ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ ဆင်ခြင်တုံတရားအတုနဲ့ လွှမ်းမိုးထားခြင်းခံရတဲ့ အရှုံးတွေကို ပြန်ဆယ်တင်ရမယ်လို့ ဟာဘားမားစ်က ဆိုပါတယ်။

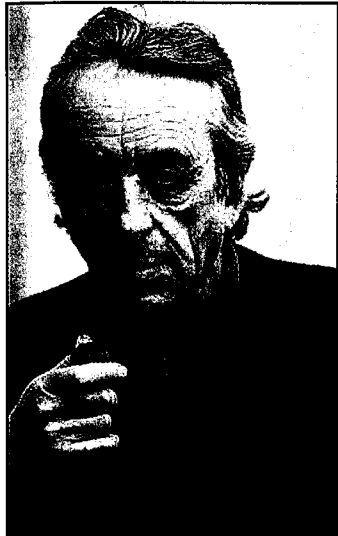
ဟာဘားမားစ်ကတော့ သူ့စိတ်ကူးစံထားချက်အပြည့် ပြောဆိုဆက်သွယ်မှု အခြေအနေဟာ လူသားတွေရဲ့ လိုအပ်ချက်တွေနဲ့ အကျိုးစီးပွားတွေကို အပြည့်အဝ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မယ့် အခြေခံအုတ်မြစ်ကို တည်ဆောက်ရာမှာ နိုင်ငံရေးအရ အလွန်အရေးကြီးတယ်လို့ ယူဆပါတယ်။ သူ့အမြင်အရ နည်းပညာတို့ သိပ္ပံပညာတို့ဆိုတာ ၁၉ ရာစုတုန်းက တိုးတက်တဲ့အခန်းက ရှိပေမဲ့ ၂၀ ရာစုမှာတော့ အတွေးအခေါ်အရ လွှမ်းမိုးရေးသဏ္ဌာန်တခု ဖြစ်သွားပြီ။ သာမန်လူတွေဟာ နည်းပညာသမားတွေနဲ့ ဘယ်လိုမှ ပြိုင်ငြင်းလို့မရနိုင်ဘူး။ နည်းပညာသမားတွေကလည်း လူမှုအကျပ်အတည်းတွေ၊ စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းတွေကို သူတို့ကပဲ ဖြေရှင်းနိုင်တယ်လို့ထင်နေတယ်။ သိပ္ပံတို့၊ နည်းပညာတို့ဆိုတာ ကြားနေမဟုတ်ဘူး၊ သဘာဝလောကကြီးနဲ့ လူလောကကြီးကို လူသားတရပ်လုံးတိုးတက်ရေးအတွက် မဟုတ်ဘဲ နည်းပညာသက်သက်အကျိုးအတွက် ကြိုးကိုင်ခြယ်လှယ်လို့ ရနေတယ်လို့ ဟာဘားမားစ်က ယူထားပါတယ်။ ဒါကြောင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအထဲမှာရှိတဲ့ သိပ္ပံပညာရဲ့အခန်းကို လွတ်မြောက်မှုဆိုင်ရာ နိုင်ငံရေးတို့၊ ဉာဏ်အလင်းမြှင့်တင်မှု နိုင်ငံရေးတို့နဲ့ ချိန်ခွင်လျာညီအောင် ထိန်းညှိပေးရမယ်။ ဆင်ခြင်တုံတရား လက်ကိုင်ထားပြီး ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ ပြုမူလုပ်ရှားခြင်းဆိုတဲ့ ဘက်တဖက်နဲ့

တန်ဖိုးစံနှုန်းများ ယုံကြည်ချက်များအတွက် ပြောဆိုဆက်သွယ်ပြုမူ လှုပ်ရှားခြင်းဆိုတဲ့ ဘက်တဖက်ရှိတာကို အသေအချာခွဲခြားထားရမယ်လို့ တိုက်တွန်းတယ်။

သေချာတာကတော့ ယူဂျင်းဟာဘားမားစ်ဟာ သူ့အရင်က ဖရန်ဖတ်ဂိုဏ်း နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒီတွေလို အရင်းရှင်စနစ်ကို မာ့က်စ်ဝါဒနဲ့ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာတာ မလုပ်တဲ့အပြင် မာ့က်စ်ဝါဒက အရင်းရှင်စနစ်အတွက် အဖြေအဖြစ်ထားရှိတဲ့ ဆိုရှယ်လစ်စနစ်လမ်းနဲ့ ခပ်ကင်းကင်း ဖြေရှင်းချင်တယ်ဆိုတဲ့အချက် ဖြစ်ပါတယ်။ သူ့ကိုယ်သူ မာ့က်စ်ဝါဒီလို့ မကြာခဏပြောနေပေမဲ့ သူ့လက်တွေ့လုပ်ရပ် ကတော့ မာ့က်စ်ရဲ့ အနုပညာလောကကို ဆန့်ကျင်ရေး၊ မာ့က်စ်ရဲ့ သမိုင်းရပ်ဝါဒကို ဆန့်ကျင်ရေးတွေလုပ်တဲ့တိုင် ဆိုရှယ်လစ်ရည်မှန်းချက်တွေ ဆက်လက် ထားရှိနေသေးတဲ့ နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒီတွေလောက်တောင် အဆင့်မရှိတော့ပါဘူး။ မာ့က်စ်ဝါဒနဲ့ ပတ်သက်တာဆိုလို့ မာ့က်စ်ဝါဒ ဆန့်ကျင်ရေးဆိုတဲ့အချက်ပဲ သူ့မှာ ရှိပါတော့တယ်။ ဒါကြောင့်လည်း သူ့ကို ဝိုင်မာ့က်စ်ဝါဒီစာရင်းထဲကို ထည့်ကြတာဖြစ်ပါတယ်။

(င) လူးဝစ် အယ်သူးဇားနဲ့ တည်ဆောက်ပုံဆင်ခြင်သုံးသပ်ရေး မာ့က်စ်ဝါဒ

Structuralism တည်ဆောက်ပုံ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ရေးဝါဒဟာ ၁၉၅၀ ခုများ ကနေ ၁၉၇၀ ခုများအထိ ပြင်သစ်နိုင်ငံမှာ အတော်လေး ရေပန်းစားပါတယ်။ ဒဿနပညာရှင် ကတ်ဇင်လ်ကတော့ Structuralism ကို အခုလို အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ပါတယ်။ ‘လူမှုတကယ့်အမှန်ရှိမှု အားလုံးဟာ အဆုံးစွန်ပြောရမယ်ဆိုရင် မသိစိတ်နဲ့ဆိုင်တဲ့ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာတည်ဆောက်မှု အစိတ်အပိုင်းတွေရဲ့ အပြန်အလှန်တုံ့ပြန် လှုပ်ရှားမှုပဲဖြစ်ပါတယ်’ တဲ့။ ဒီဝါဒကို ဘာသာစကားရဲ့ သဘောသဘာဝ လေ့လာရာမှာ ဆွစ်သိပ္ပံပညာရှင် ဖာဒီနန် ဒီဆောဆူးယားက အရင်ဆုံးအသုံးပြုခဲ့ပြီး မနုဿဗေဒပညာရှင် ကလိုလီပိုင်စထရေ့က ရှေးဦးလူသားတွေကို လေ့လာရာမှာ အစောဆုံးအသုံးပြုခဲ့တယ်။ နောက်တော့ ယတ်လေကွန်းက စိတ်သရုပ်ခွဲပညာဘက်မှာ သုံးလာတယ်။ အဲဒီနောက်မှာ တည်ဆောက်ပုံ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ရေး လှုပ်ရှားမှုတခုပေါ်ထွက်လာပြီး အတွင်းသဘောကတော့ ယဉ်ကျေးမှု ဆိုင်ရာ အရာကိစ္စတခု

အယ်သူးဇား

အမှန်တော့ သူကြီးပြင်းခဲ့တာကလည်း တည်ဆောက်ပုံ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ရေးဝါဒနဲ့ မှာက်စ်ဝါဒ ပတ်ဝန်းကျင်ထဲမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အယ်သူးဇားဟာ အယ်လ်ဂျီးရီးယားမှာ ၁၉၃၀ က မွေးဖွားခဲ့သူ ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်တော့ သူ့မိဘတွေနဲ့အတူ ပြင်သစ်ပြည်ကို ရွှေ့ပြောင်းလာတယ်။ သူ့ရဲ့ ကလေးဘဝက သိပ်ပျော်စရာမကောင်းဘူး။ သူ့ဖခင်က တအားနှိပ်စက်သလို သူ့မိခင်ဟာ အလွန်ချုပ်တည်းပြီး စွဲမိစွဲရာ စွဲနေသူဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် သူဟာ အမေ့လောင်းရိပ်နဲ့ ဘာရင်ဂျီကက်သလစ် ဘာသာအောက်မှာပဲ ကြီးပြင်းခဲ့တယ်။ စစ်ကာလအတွင်း သူဟာ ဂျာမန်သံပန်းစခန်းမှာပဲ အချိန်အများစု ဖြတ်ခဲ့ရတယ်။ စစ်ပြီးတော့ သူဟာ ပဲရစ်က အီတိုးလ်နော်မန်ဆူပရီးကျူးယား ကျောင်းကို တက်ရတယ်။ သူဟာ ကျောင်းသားဘဝမှာပဲ ကွန်မြူနစ်ပါတီဝင် ဖြစ်လာတယ်။ ပါတီဝင်ဆိုပေမဲ့ ပါတီထဲက အထက်ခေါင်းဆောင်တွေ၊ သဘောတရား ဆရာတွေနဲ့ မတည့်တာက များတယ်။ ၁၉၆၀ ခုတွေမှာတော့ သူရေးတဲ့စာတွေကို လူတွေ အတော်ဖတ်နေကြပြီ။ သူ့ကိုလည်း မှာက်စ်ဝါဒ ဒဿနပညာရှင်နဲ့ ပဋိပက္ခ သီအိုရီဆရာလို့ လူတွေကသိနေကြပြီ။ ၁၉၆၀ နဲ့ ၁၉၇၀ ခုတွေအတွင်း ပြင်သစ် ကွန်မြူနစ်ပါတီ ခေါင်းဆောင်မှုကို ဝေဖန်စာတွေလည်း အတော်လေးရေးခဲ့သူ ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်ပိုင်းမှာတော့ သူဟာ မှာက်စ်ဝါဒ ဝေဖန်ရေးတွေအပြင်

မှာက်စ်ဝါဒနဲ့ တည်ဆောက်ပုံ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ရေး ဝါဒနှစ်ခုကို ပေါင်းစပ်ဖို့ လုံးပမ်းခဲ့တယ်။ သူ့ဘဝ နောက်ပိုင်းကာလကတော့ ကံမကောင်းဘူးလို့ ဆိုရမယ်။ သူဟာ စိတ်ညစ်စရာပေါင်းစုံ၊ ဒုက္ခပေါင်းစုံ ရင်ဆိုင်နေရတာ မိတ္တူဇရာဂါ စွဲကပ်လာတယ်။ နောက်ဆုံးမှာ သွက်သွက်ခါအောင် ရူးသွားပြီး စိတ်ရောဂါကုဆေးရုံကိုရောက်ကာ အဲဒီမှာပဲ ဘဝဇာတ်သိမ်းသွားခဲ့တယ်။

အယ်သူးဇားကို လူသားလက္ခဏာ မှာက်စ်ဝါဒနဲ့ရော ဩသိုဒေါစ် မှာက်စ်ဝါဒနဲ့ပါ ခပ်ခွာခွာနေသူလို့လည်း ခေါ်ကြတယ်။ သူဟာ နီယိုမှာက်စ်ဝါဒတွေ ဖြစ်တဲ့ လူသားလက္ခဏာ မှာက်စ်ဝါဒကိုစွဲကျဲကြတဲ့ ဂရမ်ရှီးတို့ ယန်းပေါဆတ်တို့ကို ဆန့်ကျင်သူဖြစ်ပြီး သမိုင်းဆိုတာ ပြုလုပ်သူမပါဘဲ ဖြစ်စဉ်ပဲလို့ သူအမြဲပြောခဲ့တယ်။ ဒါကြောင့် သမိုင်းကို ပကတိဘာဝကျကျ ကိုယ့်မင်းကိုယ့်ချင်း အဆောက်အအုံအဖြစ် ပိုင်းခြားသုံးသပ်ရမယ်လို့ သူကဆိုပါတယ်။ ပြီးတော့ လူတွေရဲ့ အမူအကျင့်ဆိုတာ လွတ်လပ်စွာရွေးချယ်လို့ရတဲ့၊ ပြုမူလုပ်ရှားလို့ရတဲ့ အရာမဟုတ်ဘဲ တုံ့ပြန်တဲ့အရာသာဖြစ်တယ်။ လူ့အမူအကျင့်တွေဟာ နက်ရှိုင်းတဲ့ တည်ဆောက်ပုံက ဆင်းသက်လာတဲ့ အစိတ်အပိုင်းတွေ ပြုလုပ်သမျှ နာခံရတဲ့အရာသာ ဖြစ်တယ်လို့သူက ထောက်ပြလေ့ရှိတယ်။ လူတွေရဲ့ ရွေးချယ်မှုတွေ၊ ရည်မှန်းချက်တွေဟာ ပကတိဘာဝအင်အားစုတွေက ထွက်လာတဲ့ အရာသာမှန်ရင် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းနိုင်တယ်၊ ကိုယ်ပိုင် ရုပ်လုံးဖော်နိုင်တယ်၊ စစ်လည်း စစ်မှန်တယ်လို့ ပြောနေကြတဲ့ မှာက်စ်ဝါဒ၊ လူသားဝါဒဟာ အဓိပ္ပာယ်မရှိတဲ့ စိတ်ဝါဒသာ ဖြစ်မယ်လို့လည်း သူကဆိုပါတယ်။

အယ်သူးဇားအမြင်အရ လူ့အဖွဲ့အစည်းဆိုတာ တည်ဆောက်မှုတွေစုထားတဲ့ တည်ဆောက်မှုပဲဖြစ်ပါတယ်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းထဲမှာ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံဟာ အခြေခံအုတ်မြစ်မဟုတ်ဘဲ တခြားအဆောက်အအုံတွေလို အစိတ်အပိုင်း တခုသာဖြစ်ပါတယ်။ သူ့ရှင်းပြချက်အရ လူ့အဖွဲ့အစည်းမှာ အတွင်းအဆောက်အအုံ လေးခုနဲ့ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံတခုရှိတယ်။ အတွင်း အဆောက်အအုံ လေးခုကတော့ ကိုယ့်မင်းကိုယ့်ချင်း သီးခြားစီရှိနေတဲ့ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ သိပ္ပံပညာနဲ့ အတွေးအခေါ်တို့ဖြစ်ပြီး ဒီလေးခုဟာ အချင်းချင်း ရှုပ်ရှုပ်ထွေးထွေး အပြန်အလှန် တုံ့ပြန်ကြတယ်။ နောက်ပြီး ဒီလေးခုနဲ့ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံတို့ အကြားမှာလည်း အပြန်အလှန် တုံ့ပြန်ကြတယ်။ ဒါကြောင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ပြဋ္ဌာန်းတဲ့ အချက်တွေဟာ ရှုပ်ထွေးပွေလီနေတယ်။ A နဲ့ B ဟာ အကြောင်းနဲ့ အကျိုးအဖြစ် ဆက်စပ်မနေပေမဲ့ A နဲ့ B အကြား

အပြန်အလှန် လိုအပ်တာလည်း ရှိနေတတ်တယ်။ လူမှုအပြောင်းအလဲတွေဟာ အဆောက်အအုံမျိုးစုံအကြား အဲသလို တုံ့ပြန်ရိုက်ခတ်နေတာ ဖြစ်တဲ့အတွက် အကြောင်းတရားကို ပုံသေသတ်မှတ်တာ မဖြစ်နိုင်ဘူးလို့ သူက ထောက်ပြတယ်။

ဒီနေရာမှာ သူဟာ မှာက်စ်ရဲ့ စီးပွားရေးအုတ်မြစ်က လူ့အဖွဲ့အစည်း အပေါ်ထပ် အဆောက်အအုံကို အဆုံးအဖြတ်ပေးတယ်ဆိုတဲ့ သဘောတရားကိုလည်း လက်မခံသူဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉၆၈ ခု ပြင်သစ်အုံကြွမှုနောက်ပိုင်းမှာ ရေးသားတဲ့ အယ်သူးဇားရဲ့ သဘောတရားဟာ တန်ဖိုးစံနှုန်းတွေ၊ အတွေးအမြင်တွေ၊ ဘာသာရေးတွေ အစရှိတဲ့အရာတွေပါဝင်တဲ့ အပေါ်ထပ်အဆောက်အအုံ နှစ်မျိုးနှစ်စားခွဲပြထားတယ်။ သူ့အက်ဆေးနာမည်ကို Ideology and Ideological State Apparatus လို့ ခေါင်းစဉ်တပ်ထားတယ်။ အပေါ်ထပ်အဆောက်အအုံ နှစ်မျိုးကတော့-

(၁) ဆန္ဒတွေချိုးနှိမ်ထားတဲ့ နိုင်ငံတော်ယန္တရား RSA (Repressive State Apparatus)

(၂) တွေးခေါ်မြော်မြင်မှုနဲ့ထိန်းတဲ့ နိုင်ငံတော်ယန္တရား ISA (Ideological State Apparatus) တို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

သူ့အမြင်အရ RSA ကို စစ်တပ်တွေ ပုလိပ်တွေ ထောင်တွေ တရားရုံးတွေကိုသုံးပြီး အကြမ်းနည်းနဲ့ ဆောင်ရွက်တယ်။ ISA ကိုတော့ စီးပွားရေး၊ ပညာရေး၊ ဘာသာရေး၊ ဆက်သွယ်မှုမီဒီယာတွေ၊ မိသားစု ဆက်ဆံရေးတွေနဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ထိန်းချုပ်တယ်တဲ့။ ဒါကြောင့် RSA အပေါ်ထပ် အဆောက်အအုံရဲ့ လုပ်ငန်းတာဝန်က လူ့အဖွဲ့အစည်း ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးဖြစ်ပြီး ISA ရဲ့လုပ်ငန်းတွေကတော့ ပြည်သူလူထုကြီးဆီက သဘောတူညီချက်ကို ရှာဖွေစုစည်းလုပ်ဆောင်တဲ့ တာဝန်လို့ သူက ရှင်းပြတယ်။ သူထူထောင်မယ့် လူ့အဖွဲ့အစည်းဟာ ISA လူ့အဖွဲ့အစည်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလူ့အဖွဲ့အစည်းကိုရောက်ဖို့ နိုင်ငံတော်တွေကို ပြည်သူလူထုဆန္ဒနဲ့အညီ သဘောတူညီမှုရယူမယ့် တရားဝင်မှုရှိတဲ့ နိုင်ငံတော်အဖြစ် တည်ထောင်ရမယ်။ လူတွေက အဲဒီအစိုးရကို သဘောတူညီလာအောင် လုပ်တဲ့နည်းကတော့ အတွေးအခေါ်လုပ်ငန်းကို အဆက်မပြတ်လုပ်ကိုင်နည်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ တနည်းအားဖြင့် ISA မူဘောင်ထဲကနေပြီး လွှမ်းမိုးဆဲ အတွေးအခေါ်တွေကို မပြတ်ဖြန့်ဝေပေးဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ လူတွေဟာ မိသားစုဘဝဖြတ်သန်းရင်း၊ ကျောင်းတွေ တက္ကသိုလ်တွေတက်ရင်း၊ တီဗီကြည့်ရင်း၊ ထုံးတမ်းစဉ်လာ

ပွဲလမ်းသဘင်တွေသွားရင်း လူ့အဖွဲ့အစည်းထဲမှာရှိတဲ့ ကိုယ့်အဆင့်နေရာတွေ၊ ကိုယ်ပိုင်သီးခြား လက္ခဏာတွေကို ခံစားသိရှိမှာဖြစ်သလို လူ့အဖွဲ့အစည်း ကလည်း သူတို့ ကျရာအခန်းကဏ္ဍမှာ လုပ်ရမယ့် လုပ်ငန်းတွေနဲ့ သူတို့နာခံရမယ့် အရာတွေကို လိုလိုလားလား သဘောပေါက် လက်ခံလာမယ့် ဘဝမျိုးကို တဖက်ကနေ ပြင်ဆင်ပေးနေမှာ ဖြစ်တယ်လို့ သူကဆိုပါတယ်။

ISA ဖြစ်စဉ်ကို အယ်သူးဇားက Interpellation နိုင်ငံတော်ကို ဥပဒေပြုလွှတ်တော်က ကြားဖြတ်မေးခွန်းထုတ်ခြင်းလို့ ခေါ်ထားပါတယ်။ သဘောက လိုအပ်တဲ့ကျွမ်းကျင်မှုနဲ့ သဘောထားတွေ လူတိုင်းမှာ ပြည့်စုံနေတဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းထဲမှာ လူတိုင်းချင်းစီက ကိုယ့်အဆင့်နေရာက ဘာဆိုတာကို ကောင်းကောင်းခံစားသိရှိတာကို ရယူတဲ့ ဖြစ်စဉ်ဖြစ်ပါတယ်။ သူ့ရဲ့ မာ့က်စ်ဝါဒ တည်ဆောက်ပုံ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ရေးဝါဒဟာ စီးပွားရေးအခြေခံအုတ်မြစ်က ဆုံးဖြတ်တာ မဟုတ်တဲ့ အပေါ်ထပ်အဆောက်အအုံ သဘောတရားပါပဲ။ သူ့အမြင်ကို အစက အတော်လူကြိုက်များခဲ့ပေမဲ့ တဖြည်းဖြည်း အရှိန်လျော့လာတယ်။ အဓိကကတော့ တည်ဆောက်မှု ဆင်ခြင်သုံးသပ်ရေးဝါဒအရ လူ့အဖွဲ့အစည်းပြဋ္ဌာန်းတဲ့ အကြောင်းခံတရားတွေက ရှုပ်ထွေးများပြားလွန်းတာမှန်ပေမဲ့ သိပ္ပံနည်းကျ ရှင်းလင်းတင်ပြရာမှာတော့ သိပ်မထိရောက်တာကို တွေ့လာကြလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဝါဒမှာပါသလို အရာတိုင်းအရာတိုင်း အပြန်အလှန်တုံ့ပြန်ပြီး မမျှော်လင့်တဲ့ ရလဒ်တွေ ထွက်လာမှာဖြစ်လို့ လူ့အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှု နိယာမကို တွေ့စရာလည်း မရှိနိုင်တော့ဘူးလို့ ထင်လာကြတာလည်း ပါတာပေါ့။

အဲသလို လူတွေပြဋ္ဌာန်းတာမဟုတ်တဲ့ လူမှုနိယာမတရားတွေ မရှိရင် လူမှုသိပ္ပံပညာ ဖြစ်နိုင်ပါဦးမလားဆိုပြီးလည်း မေးခွန်းထုတ်လာကြတယ်။ ဒီလိုဆိုရင် အယ်သူးဇားရဲ့ သိပ္ပံပညာအပေါ် မြင်တဲ့အမြင်ဟာ ပြင်ပကမ္ဘာကြီးထဲက အမှန်တရား စံထားချက်တွေနဲ့ ကင်းကွာနေတဲ့ သိပ္ပံသဘောတရားသက်သက်ပဲ ဖြစ်နေပြီလို့ ဝေဖန်သူက ဝေဖန်ကြတယ်။ အသိသာဆုံးကတော့ အယ်သူးဇားက လူ့အတွင်းအမြင်ဆိုတာ ပြင်ပအင်အားစုတွေကို ခုခံမှုမပြုတဲ့ အပြုခံသက်သက်လို့ပဲ ယူဆတယ်။ ဒါဟာ လူတွေရဲ့ လိုအပ်ချက်နဲ့ လူတွေရဲ့ စွမ်းဆောင်အားကို မြင်နိုင်စွမ်းမရှိတာကို ပြတာပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အယ်သူးဇားရဲ့ တည်ဆောက်ပုံ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ရေး မာ့က်စ်ဝါဒဟာ အပေါ်ထပ် အဆောက်အအုံတွေ များပြားပြီး ရှုပ်ရှုပ်ထွေးထွေးရှိနေပုံကို နိုင်ငံရေးသမားများ သတိပြုလာအောင် လုပ်နိုင်စွမ်းရှိတယ်လို့လည်း ဆိုကြပါတယ်။ ဒီလို ရှုပ်ထွေးတဲ့

နိုင်ငံရေးနဲ့ အတွေးအခေါ်ရေး အပေါ်ထပ် အဆောက်အအုံတွေနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ သဘောတရားတွေ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဖော်ထုတ်နိုင်ဖို့ သူ့ရဲ့ တည်ဆောက်ပုံ ဆင်ခြင်ရေးဝါဒက တွန်းဆော်မှုပေးခဲ့တယ်လို့လည်း ဆိုကြပါတယ်။

(၈) ယန်းပေါဆတ်နဲ့ ဖြစ်တည်မှုအဓိက မှာက်စိတ်ဝါဒ

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီး ပြင်သစ်ပြည်မှာ မှာက်စိတ်ဝါဒနောက်ခံပြုတဲ့ တီထွင် ဆန်းသစ်မှုတခု ပေါ်လာတယ်။ အဲဒါကတော့ ဖြစ်တည်မှုအဓိကဝါဒနဲ့ မှာက်စိတ်ဝါဒကို ပေါင်းစပ်ပြီး မှာက်စိတ်ဝါဒကို ဆန္ဒပိုင်း ပဓာနထားတဲ့ လွတ်လပ်မှု ပဓာနထားတဲ့ ဒဿနိကတခုဖြစ်အောင် တီထွင်လိုက်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအချိန်က ပြင်သစ်ဟာ နာဇီသိမ်းပိုက်မှုကိုခံထားရကာ ပူပူနွေးနွေး လွတ်လပ်လာစကလဖြစ်ပြီး ဖြစ်တည်မှုအဓိကဝါဒကလည်း အတော်လေး ရေပန်းစားနေချိန်ဆိုတော့ ဒီဝါဒကို ဥရောပမှာ လူထုထောက်ခံမှုများနေတဲ့ မှာက်စိတ်ဝါဒနဲ့ပေါင်းစပ်ပေးလိုက်ရင် မှာက်စိတ်ဝါဒရဲ့ ချို့ယွင်းချက်တွေကို ကျော်နင်းနိုင်မယ်လို့ ယူဆခဲ့ကြတယ်။ ဒီတီထွင်မှုကို ကမကထပြုသူကတော့ ပြင်သစ်လူမျိုး ပြဇာတ်နဲ့စာရေးဆရာ ဖြစ်တည်မှုအဓိကဝါဒီကြီး ယန်းပေါဆတ်ဖြစ်ပါတယ်။

ယန်းပေါဆတ်ဟာ ဒဿနပညာရှင်တဦးလည်းဖြစ်ပါတယ်။ သူဟာ မှာက်စိတ်ဝါဒဘက် တိမ်းညွတ်သူဖြစ်ပေမဲ့ ကွန်မြူနစ်ပါတီထဲကိုတော့ မဝင်ပါဘူး။ ကွန်မြူနစ်ဝါဒရဲ့ အားနည်းချက်တွေကို တွေ့လာရတဲ့တိုင် သူဟာ ၁၉၅၆ ဟန်ဂေရီ အရေးအခင်းပေါ်ချိန်အထိ ထိုးနှက်တိုက်ခိုက်တာ မလုပ်ခဲ့သူဖြစ်ပါတယ်။ ဟန်ဂေရီမှာ အာဏာရကွန်မြူနစ်ပါတီကို လူထုကဆန့်ကျင်ပုန်ကန်မှု ပေါ်ထွက်လာပြီး ဆိုဗီယက်တပ်တွေ ကျူးကျော်လာတဲ့အခါမှာတော့ ယန်းပေါဆတ်ဟာ ကွန်မြူနစ်ပါတီ အမှားတွေကို ဝေဖန် ဖွင့်ချတာတွေ လုပ်တယ်။ အဲဒီနောက်ပိုင်းမှာ တဆက်တည်း အထက်ပါ ဖြစ်တည်မှုအဓိကမှာက်စိတ်ဝါဒ သဘောတရားတွေ တင်ပြလာတယ်။ ၁၉၆၀ ခုနှစ်မှာ ထုတ်ဝေတဲ့ သူ့ရဲ့ Critique of Dialectical Reason ဟာ ဖြစ်တည်မှုအဓိကဝါဒီတွေ လက်စွဲဖြစ်တဲ့ တီထွင်ဖန်တီးမှု သဘောတရားနဲ့ အလိုအလျောက်ဖြစ်ပေါ်မှု သဘော တရားတွေကို မှာက်စိတ်ဝါဒထဲမှာ သွတ်သွင်းပေးတဲ့ စာအုပ်တအုပ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဆတ်ရဲ့ ဖြစ်တည်မှုအဓိကဝါဒ ခံယူချက်ကတော့ အားလုံးသိကြတဲ့အတိုင်း ‘man is condemned to be free’ လူဆိုတာ လွတ်လပ်ရမယ်လို့ စီရင်ပြစ်ဒဏ်ခတ်တာ ခံထားသူတွေဖြစ်တယ်

ဆိုတဲ့ အယူအဆပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ လွတ်လပ်မှုဆိုရာမှာလည်း အခြေခံ အစိတ်အပိုင်းသုံးခုနဲ့ ဖွဲ့စည်းထားတယ်လို့ သူက ယုံကြည်တယ်။ အဲဒီ အစိတ်အပိုင်း တွေကတော့-

ဆီမွန်ဒီဗူးဗွားနှင့် ယန်းပေါဆတ်

(၁) လူ့ အမှုအကျင့် တွေဟာ မလုပ်မရှား တည်ရှိတဲ့ သက်မဲ့ သဘာဝအရာဝတ္ထု တွေလို အကြောင်းတရားရဲ့ စိုးမိုးမှုကို ငဲ့ခံနေတာ မဟုတ်ဘူး။ သက်ရှိ လူသားတွေမှာ စဉ်းစား တွေးတော နိုင်စွမ်းရှိတယ်။ ဒီလို စဉ်းစားတွေးတော နိုင်စွမ်းကြောင့် လက်ရှိ အနေအထားကနေ မခန့်မှန်းနိုင်တဲ့ အခြေအနေ တခုကို ထူးထူးကဲကဲ ကူးပြောင်းဝင်ရောက်သွားနိုင်တယ်။

(၂) လူသဘာဝမှာ ထူးခြားတဲ့ အနှံ့အပြားလက္ခဏာဆိုတာ ဘာမှမရှိဘူး။ တခြားသူတွေထက်ထူးပြီး သဘောထားတခုခု ဒါမှမဟုတ် တာဝန်တရပ်ရပ် ထမ်းဆောင်ရမယ်ဆိုတဲ့ သန္ဓေပါ ခန့်ခွဲနေရာချထားမှုမျိုးလည်း မရှိဘူး။

(၃) လွတ်လပ်မှုရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ဆိုတာ လူသားအားလုံးကို တုပ်နှောင် သက်ရောက် စေတဲ့ အကြွင်းမဲ့ ကိုယ်ကျင့်တရား မရှိဘူးလို့ဆိုလိုတယ်။ လူသားအားလုံးကို ‘ဆင်ခြင်တဲ့တရား’ ဒါမှမဟုတ် ‘သမိုင်း’ စတဲ့ အကောင်အထည်မဲ့ စကားလုံးတွေ၊ ပေစာပုရပိုက်တွေထဲကလာတဲ့ လုံးဝမမှားနိုင်တဲ့ ကိုယ်ကျင့်တရားတွေ တုပ်နှောင်မထားဘူးလို့ အဓိပ္ပာယ်ရတယ်။ ဒါကြောင့် လူတိုင်းဟာ ကိုယ်နှစ်သက်ရာ ကိုယ်ပိုင်တန်ဖိုးစံနှုန်းတွေ လွတ်လပ်စွာ ရွေးချယ်ခွင့်ရှိတယ်။ တကယ်တော့ အနှံ့အပြားရှိခြင်းဆိုတဲ့ ဝေါဟာရကိုယ်၌က ဘာမှမဟုတ်ဘူး။ ဆတ်ရဲ့ စကားအတိုင်းဆိုရရင် အနှံ့အပြားရှိခြင်းဆိုတာ မဟုတ်မဟတ်အရာတခုသာ ဖြစ်တယ်တဲ့။

ယန်းပေါဆတ်ရဲ့ ဖြစ်တည်မှုအဓိကဝါဒဟာ အဲသလို လွတ်လပ်မှု အစိတ်အပိုင်းတွေနဲ့ ဖွဲ့စည်းထားတာဖြစ်လို့ လူ့ကျင့်ဝတ်စံနှုန်းတွေမရှိဘူး၊ လူမှုနိယာမတို့ သမိုင်းနိယာမတို့လည်းမရှိဘူး။ လူသဘာဝ ပုံသေထူးခြားတဲ့ လက္ခဏာလည်း မရှိဘူး။ ဒါကြောင့် လူတိုင်းဟာ ကိုယ်လုပ်သမျှအပေါ်

ကိုယ်ဘာသာ တာဝန်ယူရမယ်။ အဲသလို တာဝန်ယူရသူတွေဖြစ်တဲ့အတွက် လူတွေမှာ စိတ်ဒုက္ခတွေ၊ သောကဗျာပါဒတွေနဲ့ စိုးရိမ်ထိတ်လန့်မှုတွေ ဖြစ်ပေါ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် လွတ်လပ်မှုကို လက်ဆုပ်လက်ကိုင် ပေးအပ်လိုက်တာနဲ့ သူတို့တတွေဟာ သိပ်ကိုကြီးမားတဲ့ တာဝန်ယူရခြင်းဆိုတဲ့ ဝန်ထုပ်ကြီးအောက်မှ နှိမ်းခွေယိုင်လဲကုန်ကြတယ်။ အဲသလိုဖြစ်နေရာက ထွက်ပေါက်အနေနဲ့ ကိုယ့်ကိုယ်ကို လှည့်စားမှုတို့၊ မှားယွင်းတဲ့ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်မှုတို့လုပ်ပြီး စိတ်ဒုက္ခတွေကို ရှောင်ကွင်းဖို့ ကြိုးစားကြတာတွေလည်း ပေါ်လာတယ်။ အဲသလို လှည့်စားရာကနေ အရာကိစ္စတွေကို အမှန်တရားတွေ၊ မုချမသွေ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အရာတွေ မဟုတ်မှန်း သိပေမဲ့ ဟုတ်သယောင် ဟန်ဆောင်လက်ခံလာကြတယ်။ လူအများစုကြီးကို ကြည့်လိုက်ရင် သူတို့ဘဝတွေဟာ အစစ်အမှန်ဘဝတွေ မဟုတ်တော့တာ တွေ့ရမယ်။ သူတို့တတွေဟာ လူသားဖြစ်တည်မှုကို ဗဟိုပြု လုပ်ဆောင်ရမယ့် ဝတ္တရားကို ရှောင်တိမ်းဖို့ (ဘုရားသခင်တို့၊ သမိုင်းတို့၊ လူမှု သဘောတူညီမှုတို့ရဲ့) အမှားမရှိနိုင်တဲ့ လမ်းညွှန်ချက်တွေနောက်မှာ ပုန်းရှောင်ရင်း ကိုယ်ကိုယ်ကို နှစ်သိမ့်နေကြတယ်။

ဖြစ်တည်မှုအဓိကဝါဒရဲ့ ပုဂ္ဂလိကတဦးချင်းဆန်မှု၊ လွတ်လွတ်လပ်လပ် နေထိုင်လုပ်ကိုင်လိုမှု၊ လူ့ဘဝကြီးဟာ တကယ့်ကို အဓိပ္ပာယ်မရှိတဲ့ဘဝကြီးပါလို့ ခံယူထားမှု စတာတွေဟာ မှာကစ်ဝါဒနဲ့ယှဉ်ရင် ပြဒါးတလမ်း သံတလမ်းဆိုတာ မြင်ရုံနဲ့ လူတိုင်းသိနိုင်တဲ့ အရာတွေဖြစ်ပါတယ်။ ယန်းပေါဆတ်ဟာ အဲသလို ပြောပြောကြီး ဆန့်ကျင်နေတဲ့ ဒဿနနှစ်ခုကို ပေါင်းစပ်နိုင်အောင် ပထမဆုံး အနေနဲ့ မှာကစ်ဝါဒီတွေကိုနှစ်မျိုးခွဲတာ လုပ်ပါတယ်။ မှာကစ်ဝါဒီတွေထဲမှာ ကားလ်မှာကစ်က သတ်သတ်တမျိုးဖြစ်ပြီး ကျန်တဲ့သူတွေကတော့ အပျင်းထူ ထုံထိုင်းတဲ့ မှာကစ်ဝါဒီတွေလို့ သူကခွဲခြားတယ်။ အပျင်းထူတဲ့ မှာကစ်ဝါဒီတွေလို့ ဘာကြောင့် သူပြောရသလဲဆိုတော့ အဲဒီလူတွေဟာ ပိုင်းခြားစိတ်ဖြာရာမှာ စက်ယန္တရားဆန်တဲ့ နည်းတွေသုံးသလို သက်ရှိလူသားတွေကို ကြည့်မြင်ရာမှာလည်း ရုပ်ဝတ္ထုဗစ္စည်းအဆင့်ကို လျော့ချပစ်ကြသူတွေဖြစ်လို့ပဲတဲ့။ အဲဒီအပျင်းထူတဲ့ မှာကစ်ဝါဒီတွေဆိုတာ ဩသိုဒေါ့စ်မှာကစ်ဝါဒသမားတွေကို ရည်ညွှန်းကြောင်း အထူးမပြောလိုတော့ဘူး။

ယန်းပေါဆတ်က ကားလ်မှာကစ်ကိုတော့ သီးခြားသဘောထားတယ်။ ကားလ်မှာကစ်ကတော့ ‘လူတွေဟာ ကိုယ့်သမိုင်းကိုယ် ရေးကြသူတွေဖြစ်တယ်’ ဆိုတဲ့ သဘောတရားကို လက်ကိုင်ထားသူဖြစ်တယ်။ လူဆိုတာ ရွေးချယ်နိုင်စွမ်းရှိသူ

ဖြစ်တယ်။ လူဆိုတာ ကိုယ့်မင်းကိုယ့်ချင်း ကိုယ်ပိုင်ချုပ်ကိုင်ခွင့်ရှိသူဖြစ်တယ်။ လူဆိုတာ ခုခံဖို့ခက်ခဲတဲ့ အနုပဋိလောမတရားတချို့ရဲ့ အပြုခံကိရိယာမဟုတ်ဘူး စသဖြင့် သူကယူဆတယ်။ အမှန်ဆိုရင် သမိုင်းဆိုင်ရာရုပ်ဝါဒကို တရားသေအဖြစ် လုပ်ပစ်ဖို့ ကားလ်မှာကစ်မှာ ရည်ရွယ်ချက်ရှိမထားဘူး။ သမိုင်းဆိုင်ရာရုပ်ဝါဒကို တရားသေအဖြစ် လုပ်ပစ်လိုက်တဲ့အတွက် အရာရာဟာ ကြိုတင်သတ်မှတ်ထားတဲ့ ပုံစံခွက်အတိုင်း ပုံသွင်းခြင်းခံလိုက်ရတယ်လို့ သူကယူဆတယ်။ ယန်းပေါဆတ် အမြင်အရ ‘မှာကစ်ဝါဒလုပ်ဆောင်ရမယ့်ကိစ္စကတော့ လူတွေကို အတွေးအမြင် အကြံဉာဏ်တွေထဲ ပြန်လည်နှစ်မျောလာအောင် လုပ်ပေးရေးဖြစ်သည်။ ဖြစ်တည်မှု အဓိကဝါဒသည် နေရာအနှံ့တွင် လူကို ရှာဖွေခြင်းဖြစ်ပြီး သူဘယ်မှာရှိသလဲ ဆိုသည်ကို ပြသခြင်းဖြစ်သည်’ လို့ ရေးသားခဲ့တယ်။ ‘ယင်းဖြစ်တည်မှုအဓိကဝါဒဖြင့် မှာကစ်ဝါဒီတွေကို လူတိုင်းမှာ လွတ်လပ်လိုမှုဆန္ဒများ ရှိကြကြောင်း အသိမှတ်ပြုလာအောင် လုပ်ပေးရမည်။ လူတွေမှာ သီးခြားပုဂ္ဂလိကဖြစ်ခြင်းနှင့် သီးခြားအနေအထားရှိခြင်းဆိုသည့် ထူးခြားချက်ကို အသိအမှတ်ပြုလာအောင် လုပ်ပေးရမည်။ သို့မှသာ မှာကစ်ဝါဒပြန်လည် ရှင်သန်လာမည်’ လို့လည်း ရေးခဲ့တယ်။

ဒီနေရာမှာ မှာကစ်ဝါဒနဲ့ ယန်းပေါဆတ်ရဲ့အမြင်တွေ တူသလိုလိုရှိတာ တွေ့ကိုလည်း တွေ့နိုင်တယ်။ သူတို့ အားလုံး အရင်းရှင်သွေးစုပ်မှုနဲ့ နေရှင်လူတန်းစား လိမ်ညာကောက်ကျစ်မှုတွေကို မုန်းတီးကြတယ်။ အရင်းရှင်လူတန်းစား တဦးတည်း အပိုင်စီးထားတဲ့ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု နည်းနာအမျိုးအစားတွေကို အရင်းရှင်လက်ထဲက ဖယ်ရှားပြီး စုပေါင်းနေထိုင်တဲ့ လူ့အဝန်းအပိုင်းထဲမှာ လွှဲပြောင်းပစ်ချင်ကြတယ်။ လက်ရှိစနစ်အောက်မှာ လူသားတွေဟာ ကိုယ်ဖန်ဆင်းထားတဲ့ အတုအယောင် တန်ခိုးရှင်ရုပ်တုတွေရှေ့မှာ ပုဂ္ဂလိကလွတ်လပ်မှုတွေ စတေးနေကြရတယ်လို့လည်း နှစ်ဖက်စလုံးက ရှုမြင်ကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ ယန်းပေါဆတ်က သူ့အမြင်ကို ဝေဝေဝါးဝါးပဲ လုပ်ထားတယ်။ မှာကစ်ဝါဒအမြင်အရ လက်ရှိအရင်းရှင် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကြောင့် လူသားတွေဟာ အရာရာနဲ့ကင်းကွာနေတယ် Alienation ဖြစ်နေတယ်ဆိုတဲ့ သဘောတရားကို ဆတ်ချ်ဖြစ်တည်မှု အဓိကဝါဒမှာတော့ သူစိမ်းပြင်ပြင်ဖြစ်ခြင်း Otherness လို့ ပြောင်းရေးတယ်။ အဲသလို လူစိမ်းတွေဖြစ်နေမှတော့ အပြန်အလှန် ကင်းကွာတာ မဆန်းဘူးလို့ သူယူဆတယ်။ ဒီနေရာမှာ အဓိကပြဿနာက ကင်းကွာခြင်း မဟုတ်ဘူး။ ပြုသူရော အပြုခံကိုပါ တုပ်နှောင်ထားတဲ့ ထာဝရ ရှားပါးပြတ်လပ်မှုပဲလို့ သူကထောက်ပြတယ်။ တကယ်တော့

အကြမ်းဖက်မှုတို့၊ သွေးစုပ်မှုတို့ လူတန်းစားပဋိပက္ခတို့ ဆိုတဲ့အရာအားလုံးဟာ အဲဒီရှားပါးပြတ်လပ်မှုကို ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ရင်း ပေါက်ဖွားလာကြတာ ဖြစ်တယ်။ ရှားပါးပြတ်လပ်မှု ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ပွဲကို ပြီးမြောက်အောင် ဆောင်ရွက်ကြစဉ် ကာလအတွင်းမှာ စုပေါင်းမှုမျိုးစုံ တသိကြီးပေါ်လာသလို ပုဂ္ဂလိကများရဲ့ လူသားမဆန်တဲ့ ပေါင်းစုမှုတွေလည်းပေါ်လာပြီး တယောက်နဲ့ တယောက် အပြန်အလှန် သံသယတွေနဲ့ ကြည့်ကြတယ်။ ပုပန်မှုတွေ စိုးရိမ်မှုတွေလည်း ဖိစီးနေကြတယ်လို့ ယန်းပေါဆတ်က ဆိုပါတယ်။

အဲသလိုစုပေါင်းလာမှုကနေ လူထုလှုပ်ရှားမှုတွေ၊ လူမှုတော်လှန်ရေးတွေလည်း ပေါ်လာတယ်။ တဖက်မှာလည်း အဲဒီစုပေါင်းအုပ်စုတွေဟာ ကိုယ့်ဖြစ်တည်မှုအတွက် အထူးပြုလုပ်ငန်းတွေ လုပ်လာရပြီး အဆင့်ဆင့်အုပ်ချုပ်တဲ့ သူတွေဖြစ်လာရင်း တယောက်နဲ့တယောက် ချစ်ခင်ရင်းနှီးမှုတွေ ပျောက်ကွယ်ကုန်တယ်။ နောက်ဆုံးတော့ အဲသလို အထူးပြုလုပ်ငန်းတွေကနေ နိုင်ငံတော်အစိုးရဆိုတာ ပေါ်ထွက်လာတော့တာပဲ။ နိုင်ငံတော်နဲ့အတူ ဗျူရိုကရေစီစနစ်နဲ့ ကြိုးကိုင် ထိန်းချုပ်တာတွေ၊ ခြိမ်းခြောက်အကြမ်းဖက်နည်းနဲ့ ဖိနှိပ်တာတွေ ပါလာတယ်။ ပူးပေါင်းနေထိုင်တဲ့ လူစုဟာလည်း အကြိမ်ကြိမ် အပြစ်ဘဝကို လျော့ကျ သွားတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီအခြေအနေကို ပြောင်းလဲပစ်ပြီး လူတွေကို တစည်းတလုံးတည်း ပြန်ဖြစ်လာအောင် လုပ်ဖို့ဆိုရင် မှာက်စစ်ဝါဒနည်းဖြစ်တဲ့ နိုင်ငံတော်တရပ် ထူထောင်ပြီး လူသားအချင်းချင်း ကင်းကွာမှုကို ဖယ်ရှားပစ်တဲ့နည်းကို ဆတ်ကလက်မခံဘူး။ ဘယ်လောက်ကြီး စည်းလုံးအောင်လုပ်လုပ် လူတွေဟာ ရှားပါးပြတ်လပ်မှုကို တရံမလပ် ရင်ဆိုင်နေရတာ ဖြစ်တဲ့အတွက် စိတ်ကူးယဉ် စည်းလုံးမှုသာ ဖြစ်မယ်လို့ သူက ဆိုပါတယ်။ လူတွေမှာ အကျိုးစီးပွားချင်းယှဉ်ပြိုင်မှု၊ လိုအပ်ချက်ချင်း ယှဉ်ပြိုင်မှုတွေရှိနေကြလို့ လူတန်းစားတရပ်အဖြစ် အုပ်စိုးမယ်ဆိုတာလည်း မဖြစ်နိုင်ဘူးလို့ သူမြင်တယ်။ ‘ရှားပါးပြတ်လပ်မှု ဝန်ထုပ်ကြီးဟာ လူတွေကို အခြေခံအကျဆုံး ပြဋ္ဌာန်းပေးလိုက်တဲ့ ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်ပါတယ်’ လို့ သူက နိဂုံးချုပ်ပြခဲ့ပါတယ်။

တကယ်တော့ သူ့ရဲ့ Critique of Dialectical Reason စာအုပ်မှာပါတဲ့ အချက်တော်တော်များများဟာ မှာက်စစ်ဝါဒကို ပြန်လည်အဖတ်ဆယ်အောင် လုပ်တာနဲ့မတူဘဲ မှာက်စစ်ဝါဒကို ထိုးနှက်ဝေဖန်နေတာနဲ့တောင်တူနေတယ်။ သုံးသပ်သူ အတော်များများကတော့ ယန်းပေါဆတ်ဟာ အဲဒီအချိန်ကရေပန်းစားနေတဲ့ မှာက်စစ်ဝါဒအလံကို အသုံးချသူသာဖြစ်တယ်လို့ သတ်မှတ်ကြပါတယ်။

သူလက်ခံတဲ့ ဖြစ်တည်မှု အဓိကဝါဒဟာ လူမှုနိုင်ငံရေးလောကကို ဖွဲ့တည်ပေးတဲ့ သက်ရှိအရာဟာ လူပုဂ္ဂိုလ်တဦးချင်းသာဖြစ်တယ်လို့ ဖွင့်ဆိုတယ်။ ပျင်းရိထုံထိုင်းတဲ့ မှာက်စစ်ဝါဒီတွေပြောနေတဲ့ စုပေါင်းမှုဆိုတာ ဖွဲ့စည်းထားတဲ့အရာမဟုတ်ဘဲ အဖွဲ့စည်းခံထားရတဲ့အရာလို့လည်း ယူဆတယ်။ ဆတ်ဟာ လူ့သဘာဝနဲ့ လူ့အနှစ်သာရကိုလည်း လက်မခံပါဘူး။ လူသားတွေဆိုတာ တယောက်တည်း သီးခြားနေရတာ နှစ်သက်သူဖြစ်ပြီး အလုံးစုံဖြစ်မှုနဲ့ စုစည်းမှုထဲကိုဝင်ဖို့ အမြဲတွန့်ဆုတ်နေတတ်တယ်။ ဆတ်အမြင်အရ အများစုအနည်းစုပြဿနာမှာလည်း အများစုဆိုတာ အစစ်အမှန်မဖြစ်နိုင်ဘူးလို့ ယူဆတယ်။ ဒီလိုနဲ့ တဦးချင်း အာဏာရှင်တိမ်းညွတ်မှုကိုတောင် လိုအပ်တယ်လို့ မြင်လာတယ်။ လူတွေ လွတ်လပ်လာအောင် အတင်းအကျပ်လုပ်ပေးရမယ်ဆိုတဲ့ ယတ်ရူးဆိုးရဲ့ စကားအတိုင်း သံယောင်လိုက်တာတွေ သူလုပ်လာတယ်။ ဒီလိုနဲ့ မှာက်စစ်ဝါဒရဲ့ လူသားတရပ်လုံး လွတ်မြောက်ရေးအတွက် နိုင်ငံရေးအရ ညီညွတ်မှုရရှိရေးဆိုတဲ့ လက်တွေ့တောင်းဆိုချက်နဲ့ ယန်းပေါဆတ်ဟာ ကြာလေဝေးလေဖြစ်သွားပါတယ်။

အခန်း (၃)

ပို့စ်မော်ဒန်ခေတ်နဲ့ ပို့စ်မာ့က်စ်ဝါဒ

၁။ ပို့စ်မော်ဒန်ခေတ်

ပို့စ်မော်ဒန်ဝါဒဆိုတာ ဒဿနိကတခုတည်းကို အခြေခံတဲ့ဝါဒ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒဿနိကတခုတည်းကို သွားပြီးအခြေခံမိရင် ကိုယ့်သေတွင်း ကိုယ်တူးရာကျမှာပေါ့လို့ ပို့စ်မော်ဒန်ဝါဒတွေက ယူဆကြတယ်။ ဒါကြောင့် ပို့စ်မော်ဒန်လူဝှားမှုဆိုတာ မော်ဒန်ခေတ်သစ်မှာ ပေါ်ထွက်လာတဲ့ အတွေးအမြင်အယူအဆတွေကို ဝေဖန်တဲ့ ဝေဖန်မှုမျိုးစုံကို ပေါင်းရုံးအုပ်စိုးပေးထားတဲ့ ထီးတလက်လို့လည်းခေါ်ကြတယ်။ ၁၇ ရာစု ၁၈ ရာစု ရှိနေဆဲ ပြန်လည်ဆန်းသစ်ရေးခေတ်တို့ ပညာအလင်းခေတ်တို့က စတင်ခဲ့တဲ့ မော်ဒန်ခေတ်ဒဿနတွေရဲ့ အောင်မြင်မှုတွေကို တည်ဆောက်ပုံ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ရေးလွန်ဝါဒ Post-Structuralism နဲ့ အဓိပ္ပာယ် အသေကောက်ယူမှု လက်မခံရေးဝါဒ Deconstruction နည်းစနစ်တွေက သံသယရှိကြောင်း ထုတ်ဖော်ခဲ့တာကြာပြီ။ လူတိုင်းချင်း လေ့လာသိမြင်ဖို့ လက်လှမ်းမမီတဲ့ ကမ္ဘာလောကကြီးကို သမားရိုးကျအမြင်တွေနဲ့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်နေတာကို Post-Structualism သမားတွေက လက်မခံကြဘူး။ သမိုင်းနဲ့ချီတဲ့ လေ့လာ သုံးသပ်မှုကြီးတွေကို တစုတစည်းတည်းအဖြစ် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်တာဟာ အန္တရာယ်

အလွန်ကြီးတဲ့ အလုပ်လို့လည်း သူတို့ယူဆကြတယ်။ ဒါကြောင့် ပို့စ်မော်ဒန်ဝါဒကို အများဆုံး လွှမ်းမိုးထားတဲ့ ဒဿနဟာ အဲဒီ Post-Structuralism ပဲဖြစ်ပါတယ်။ ပို့စ်မော်ဒန်အကြောင်း ရေးကြပြောကြတာတွေ အများကြီးရှိနေပြီး အားလုံးကို ခြုံငုံပြောဖို့ မလွယ်တဲ့အတွက် ဒီစာတမ်းထဲမှာ ပို့စ်မာ့က်စ်ဝါဒနဲ့ နီးနီးနီးနီးနီးနီးနီး အပိုင်းကိုပဲ လက်လှမ်းမီသလောက် တင်ပြမှာဖြစ်ပါတယ်။

သေချာတာကတော့ ပို့စ်မော်ဒန်ဝါဒဟာ မော်ဒန်ဝါဒကို ပြတ်ပြတ်သားသား ဆန့်ကျင်တယ်ဆိုတဲ့ အချက်ဖြစ်ပါတယ်။ အားလုံးသိကြတဲ့အတိုင်း မော်ဒန်ဝါဒ ဒါမှမဟုတ် ခေတ်သစ်ဝါဒဆိုတာ အမှောင်ခေတ်ဖြစ်တဲ့ ခေတ်လယ်ဥရောပတိုက်ကြီးကို အလင်းရောင် ထွန်းလင်းစေလိုက်တဲ့ဝါဒ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီခေတ် သိပ္ပံပညာရှင်တွေနဲ့ ဒဿနပညာရှင်တွေဟာ ကမ္ဘာလောကကြီးကို ကြည့်မြင်မှု အဟောင်းတွေကနေ ကြည့်မြင်မှုအသစ်တွေ ပြောင်းလဲစေခဲ့ကြတယ်။ သိပ္ပံပညာရှင်တွေကဆိုရင် ကျနော်တို့ ပတ်ပတ်လည်မှာရှိတဲ့ သဘာဝ လောကကြီးကို ထိန်းချုပ်ထားတဲ့ တစုတစည်းတည်းရှိမယ့် စနစ်တခုကို ရှာဖွေတွေ့ရှိဖို့အထိ ကြိုးပမ်းခဲ့ကြတယ်။ ဒဿနပညာရှင်တွေလည်း အလားတူပဲ။ လူတွေရဲ့ တွေးတောဆင်ခြင်ပုံ စနစ်တွေကို ရှင်းပြဖို့နဲ့ သက်ရှိလူသားတွေနဲ့ လူယဉ်ကျေးမှုတွေကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်တဲ့ သဘာဝလောကကြီးနဲ့ အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်အောင် ဘယ်လိုလုပ်မလဲ ဆိုတာတွေ ကြိုးပမ်းကြံဆခဲ့ကြတယ်။ ဒီနေ့ ကျနော်တို့ ယဉ်ပါးနေတဲ့ လူသားဝါဒတို့၊ ဆင်ခြင်မှုတရားတို့၊ ကိုယ်တွေ့အမှန်တရားတို့၊ စိတ်ဝါဒတို့ ဆိုတာတွေဟာ အဲဒီမော်ဒန်ခေတ်က မွေးဖွားပေးလိုက်တဲ့အရာတွေ ဖြစ်ပြီး အဲဒီအမြင်အားလုံးဟာ ကမ္ဘာလောကကြီးဆိုတာ တခုတည်းသာဖြစ်ကြောင်း အခြေခံယူဆချက်ပေါ်မှာ ရပ်တည်ခဲ့ကြတယ်။ ပို့စ်မော်ဒန်ဝါဒကတော့ မော်ဒန်ခေတ် ကုန်သွားပြီး မော်ဒန်ခေတ် လွန်သွားပြီဖြစ်လို့ အဲဒီမော်ဒန်ဒဿနတွေ အမြင်တွေကို စွန့်ပစ်ရမယ်လို့ ဆော်ကြပါတယ်။

ဗြိတိသျှစွယ်စုံကျမ်းထဲမှာတော့ မော်ဒန်ဝါဒအမြင်နဲ့ ပို့စ်မော်ဒန်ဝါဒ ကြည့်မြင်ပုံခြင်း ကွဲပြားချက် အကြမ်းအားဖြင့် ၈ ချက်ရှိကြောင်း ရေးသားထားတာ တွေ့ရတယ်။

- (၁) မော်ဒန်ဝါဒမှာ အမှန်တရားဟာ ပကတိဘာဝ သဘာဝအမှန်တရားဖြစ်တယ်။ အမှန်တရားဆိုတာ သက်ရှိလူသားတွေရဲ့စိတ်ပိုင်းနဲ့ သီးခြားစီဖြစ်သလို လူ့အဖွဲ့အစည်းတို့ လူမှုလက်တွေ့တို့ လူစုစုစားရေးနည်းစနစ်တို့နဲ့လည်း အမှီခိုကင်းကင်း ရှိနေတဲ့အရာလို့ယူဆတယ်။ ပို့စ်မော်ဒန်ဝါဒကတော့

အဲဒီအမှန်တရားအမြင်ကို ရိုးလွန်းတယ်။ ကလေးဆန်လွန်းတယ်လို့ မြင်ကြတယ်။ နောက်ပြီးလက်ရှိ မော်ဒန်သမားတွေပြောနေတဲ့ အမှန်တရား ဆိုတာတွေကလည်း သိပ္ပံလက်တွေ့နဲ့ ဘာသာစကားတို့ ဖော်စပ်ပြုလုပ်လိုက်တဲ့ လက်မှုပစ္စည်းနဲ့ မထူးဘူး။ ထင်မြင်ယူဆမှုဆိုင်ရာ တည်ဆောက်ထားတဲ့ အရာပဲလို့ စွပ်စွဲကြတယ်။

(၂) သိပ္ပံပညာရှင်တွေ၊ သမိုင်းပညာရှင်တွေ ထုတ်ဖော်တဲ့ သရုပ်ဖော် ရှင်းလင်းချက်တွေဟာ အခြေခံအားဖြင့် ပကတိဘာဝအရ အမှန်၊ သို့မဟုတ် အမှားပဲ ဖြစ်နိုင်တယ်လို့ မော်ဒန်သမားများက မြင်တယ်။ ပိုမိုမော်ဒန်သမားတွေကတော့ ဒါကို ဆန့်ကျင်တယ်။ ပိုမိုမော်ဒန်တွေကတော့ အစကတည်းက ပကတိဘာဝတည်ရှိတဲ့ သဘာဝအမှန်ဆိုတာ လက်မခံသူများ ဖြစ်ပါတယ်။

(၃) လူတွေဟာ ဆင်ခြင်တုံတရားတွေ၊ လောဂျစ်စဉ်းစားနည်းတွေနဲ့ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုလည်း ပြောင်းလဲနိုင်စွမ်းရှိသလို ကိုယ့်လူ့အဖွဲ့အစည်းကိုလည်း ပိုကောင်းတဲ့ အဆင့်ရောက်အောင် ပြောင်းလဲပစ်နိုင်တယ်။ သိပ္ပံပညာတွေ၊ နည်းပညာတွေက ဖြည့်ဆည်းပေးတဲ့ အထူးလက်စွဲ နည်းလမ်းတွေပေါ်နေတဲ့ ကာလမှ အဲသလို ပြောင်းလဲတာ ပိုလုပ်နိုင်တယ်လို့ မော်ဒန်ဒဿနက ယူဆတယ်။ ပိုမိုမော်ဒန်ဝါဒကတော့ ပညာအလင်းခေတ် ဒဿနဆရာတွေက သိပ္ပံနည်းပညာကို လူသားတိုးတက်မှုအတွက် လက်သုံးနည်းလမ်းတွေအဖြစ် မြင်ကြတာကိုလက်မခံဘူး။ သိပ္ပံနဲ့နည်းပညာ ထွန်းကားရေးနောက် တကောက်ကောက် လိုက်နေတာတွေကြောင့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်တုန်းကလို အနုမြူဗုံးလို လူသန်းချီသေကြေရတဲ့ သတ်ဖြတ်ရေးနည်းပညာတွေ ပေါ်လာဖို့သာ ဖြစ်တယ်လို့ သူတို့ကယူဆတယ်။ အဲဒီအမြင်ပေါ်ကနေ တချို့ဆိုရင် သိပ္ပံတို့နည်းပညာတို့သာမက ဆင်ခြင်တုံတရားတို့ လောဂျစ်နည်း အပါအဝင်အားလုံးဟာ လူတွေကိုဖိနှိပ်တဲ့ကိရိယာ၊ လူ့လောကကို ဖျက်ဆီးတဲ့ကိရိယာ၊ မကောင်းဆိုးဝါးတွေသုံးတဲ့ ကိရိယာတွေလို့တောင် မြင်နေကြပါတယ်။

(၄) မော်ဒန် ဒဿနအရ ဆင်ခြင်တုံတရားနဲ့ လောဂျစ်ပညာဟာ အနှံ့အပြား လက္ခဏာဆောင်တဲ့ တရားတွေဖြစ်တယ်။ ဘယ်နယ်ပယ်မှာသုံးသုံး ဘယ်ပညာရှင်သုံးသုံး အားလုံးအတူတူ အသုံးဝင်တယ်လို့ ယူဆတယ်။ ပိုမိုမော်ဒန်ဝါဒကတော့ ဆင်ခြင်တုံတရားတို့ လောဂျစ်တို့ဆိုတာ

လူထင်မြင်ယူဆချက်နဲ့ ပြုလုပ်ထားတဲ့အရာတွေသာ ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် တည်ဆဲအခြေခံပြီးသား ဉာဏ်ပညာဂိုဏ်းတွေအတွက်ပဲ ထိရောက်တယ်လို့ ယူဆတယ်။

(၅) မော်ဒန်ဒဿနအရ လူသားတွေမှာ လူသဘာဝဆိုတာ ရှိတယ်။ လူသဘာဝတွေထဲမှာ လေ့လာသင်ယူလို့ဖြစ်စေ၊ လူမှုအင်အားစုက သင်ကြားလို့ဖြစ်စေ ရလာတာမဟုတ်ဘဲ မွေးကတည်းကပါလာတဲ့ ဝသီတို့ ထူးခြားတဲ့အတတ်တို့သန္ဓေပါအကျင့်တို့လည်း ပါဝင်တယ်လို့ ယူဆကြတယ်။ ပိုမိုမော်ဒန်ဝါဒကတော့ လူစိတ္တဗေဒအမှန်သမျှ ဘက်အသီးသီး၊ သို့မဟုတ် ဘက်အားလုံးနီးပါးဟာ လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ ပြဋ္ဌာန်းမှုကို လုံးဝခံရတဲ့အရာတွေ ဖြစ်တယ်လို့ မြင်တယ်။

(၆) မော်ဒန်ဝါဒအရ ဘာသာစကားဆိုတာ လူပြင်ပမှာရှိတဲ့ အမှန်ရှိမှုတခုကို ကိုယ်စားပြုတဲ့အရာပဲလို့ ယူဆတယ်။ ပိုမိုမော်ဒန်ဝါဒအရ ဘာသာစကား ဆိုတာ သဘာဝလောကရဲ့ ကြေးမုံမဟုတ်ဘူး။ ပိုမိုမော်ဒန်အမြင်အရ ဘာသာစကားဆိုတာ တခြားဘာကိုမှ အဓိပ္ပါယ်မရှိဘဲ ကိုယ့်ဘာသာ တည်ရှိနိုင်တဲ့အရာ ဖြစ်တယ်။ စကားလုံးတခုရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ဆိုတာလည်း မပြောင်းမလဲ အသေဖြစ်နေတဲ့အရာ မဟုတ်ဘူး။ တခြား စကားလုံး တွေရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ပေါင်းစုံနဲ့အပြိုင် လိုက်ဖက်တဲ့အဓိပ္ပာယ်၊ ကွဲပြားတဲ့ အဓိပ္ပာယ်တွေ တသီးကြီးရှိနေတတ်တဲ့အရာ ဖြစ်တယ်။ စကားတလုံးထဲမှာ အဓိပ္ပာယ်အမျိုးမျိုး သယ်ထားတာဖြစ်ပြီး ပြောကြားသူနဲ့ နားထောင်သူတို့ ကိုတောင် အပြည့်အဝ ကိုယ်စားမပြုဘဲ အဓိပ္ပာယ် အရွှေ့ဆိုင်းခံရတာတွေ ဖြစ်ကုန်တတ်တယ်လို့ ယူဆကြတယ်။

(၇) မော်ဒန်ဒဿနအရ သက်ရှိလူသားတွေဟာ သဘာဝအတိုင်းရှိနေတဲ့ အမှန်တရားနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ သိမြင်မှုတွေရယူနိုင်တယ်။ အဲဒီအမှန်တရား သိမြင်မှုတွေ အစစ်အမှန်ဖြစ်ကြောင်းကို အထောက်အထားပြတဲ့ နည်းနဲ့ဖြစ်စေ၊ အခြေခံမှုများနဲ့ တိုင်းတာလို့ဖြစ်စေ သက်သေပြလို့ရတယ်။ ဒီလို သိမြင်ရာမှာ တိုက်ရိုက်နည်းနဲ့ဖြစ်ဖြစ်၊ ထိုးထွင်းအသိနဲ့ဖြစ်ဖြစ်၊ တခြားနည်းနဲ့ဖြစ်ဖြစ် သေသေချာချာ သိမြင်လို့ရတယ်လို့ ယူဆကြတယ်။ ပိုမိုမော်ဒန်ဝါဒကတော့ အဲဒါကို ဒဿနဆိုင်ရာ အခြေခံအုတ်မြစ်ချနည်းလို့ ခေါ်ပြီး လက်မခံကြဘူး။ ဒီနည်းဟာ ကိုယ်တွေ့ အမှန်သိမြင်မှုဆိုတဲ့

အပေါ်ထပ် အဆောက်အအုံကို တည်ဆောက်ဖို့ အခြေခံအုတ်မြစ်ရှာတဲ့နည်းပဲ ဖြစ်တယ်လို့ ယူဆကြတယ်။

(၈) မော်ဒန်ဒဿနအမြင်အရ သက်ဆိုင်ရာ သိမြင်မှုနယ်ပယ်တခုထဲမှာ သဘာဝလောကနဲ့ လူမှုလောကတို့ရဲ့ မျက်နှာစာအများအပြားကို ရှင်းပြနိုင်စွမ်းရှိတဲ့ ယေဘုယျ သဘောတရားဆိုတာကို တည်ဆောက်လို့ ရတယ်။ အနည်းဆုံး မူအရဖြစ်ဖြစ် တည်ဆောက်နိုင်တယ်။ ဥပမာ အနုပညာလောက ရုပ်ဝါဒလိုမျိုး လူသားသမိုင်းဆိုင်ရာ ယေဘုယျ သဘောတရားမျိုး တည်ဆောက်လို့ရတယ်။ အဲသလို သဘောတရားကို သိပ္ပံသုတေသနတို့ သမိုင်းသုတေသနတို့နဲ့ တည်ဆောက်ရာမှာ လက်တွေ့မှာ အပြည့်အဝ တကယ်ဖြစ်မလာနိုင်တဲ့တိုင် ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင် တခုခု ရှိသင့်တယ်လို့လည်း ယူဆတယ်။ ပိုမိုမော်ဒန်ကတော့ အဲသလို တွေးခေါ်မှုစနစ်တွေ အလုံးစုံခြုံငုံရေး ဆိုတဲ့ ပညာအလင်းခေတ် နည်းလမ်းဟာ လွှဲမှားတဲ့လမ်းကြောင်းဖြစ်ပြီး ဘိန်းစားအိပ်မက်မက်တာနဲ့ အတူတူပဲလို့ ယူဆကြတယ်။

ပိုမိုမော်ဒန်လူဝါဒရှားမှုဟာ ဒဿနပိုင်းမှာထက် အနုပညာနယ်ပယ်၊ ဂီတနယ်ပယ်၊ ပန်းချီနယ်ပယ်၊ စာပေနယ်ပယ်တွေမှာ ပိုပြီးပျံ့နှံ့တာကို တွေ့ရတယ်။ မော်ဒန်ယဉ်ကျေးမှု၊ မော်ဒန်စာပေ၊ မော်ဒန်ပန်းချီ၊ မော်ဒန်ဗီသုကား၊ မော်ဒန်ဝတ္ထု စတာတွေကနေပြီး ဒဿနတို့၊ သမိုင်းတို့၊ ဘာသာဗေဒတို့၊ စီးပွားရေးတို့အထိ ဝေဖန်မှုမျိုးစုံလည်း ပလူပျံ့နေခဲ့တယ်။ ပိုမိုမော်ဒန်သမားတွေဟာ သိမြင်မှုတို့ အမှန်တရားတို့ဆိုတာ လူမှုရေးသမိုင်းရေး နိုင်ငံရေးပညာတွေ ရှင်းပြချက်တွေနဲ့ ထူးထူးကဲကဲ တည်ဆောက်ထားတဲ့ အရာတွေလို့ ရှုမြင်ထားကြတဲ့အတွက် သူတို့ စဉ်းစားချက်တွေဟာ ဗဟုဝါဒအမြင်တွေ၊ နှိုင်းယှဉ်ခြင်းအမှန်၊ နှိုင်းယှဉ်ခြင်း ကိုယ်ကျင့်တရားတွေ၊ သိပ္ပံဒဿနဗေဒတွေနဲ့ လျော့ပြောင်းသရော်မှုတွေ ပြည့်နေခဲ့တယ်။

ပိုမိုမော်ဒန်ဝါဒကို တိတိကျကျ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်လို့ မရနိုင်ဘူးလို့ ဆိုကြတယ်။ ပိုမိုမော်ဒန်မှာ အဓိပ္ပာယ် တိတိကျကျမရှိသလို နယ်နိမိတ်စည်းကြောင်းလည်း သတ်သတ်မှတ်မှတ်မရှိဘူး။ အကြွင်းမဲ့အမှန်တရားဆိုတာလည်း မရှိဘူး။ အမှန်တရားဆိုတာ ထင်ယောင်ထင်မှား ဖြစ်နေတဲ့အရာလို့ ယူဆတယ်။ အမျိုးသားရေးဝါဒတို့၊ ဘာသာရေးတို့၊ နိုင်ငံရေးတို့၊ စစ်ပွဲတို့ ဆိုတာတွေအားလုံး လူပေါ်ဦးစ ရှေးဦးလူသားစိတ်ဓာတ်ဗီဇတွေက ထွက်လာတဲ့ အရာတွေလို့ပဲ

သူတို့မြင်တယ်။ အကျင့်ပျက် ယိုယွင်းနေတဲ့ အနောက်တိုင်းကမ္ဘာကြီးကို ယုံကြည်မှုကင်းမဲ့နေခြင်းကနေ မေးခွန်းတွေတပုံကြီး သူတို့မေးခဲ့ကြတယ်။

ပိုမိုမော်ဒန်ခေတ်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး ပိုမိုမော်ဒန် သဘောတရားဆရာ အများအပြားအကြား တူညီတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်တချို့တော့ ရှိတယ်။ အဲဒါတွေကတော့ ပိုမိုမော်ဒန်ခေတ်ဆိုတာ ၂၀ ရာစု နှောင်းကာလ စက်မှုဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံတွေမှာ ပေါ်ထွက်လာတာဖြစ်တယ်။ ဒီနိုင်ငံတွေမှာ လူထု ဆက်သွယ်ရေး မီဒီယာတွေ အကြီးအကျယ် ထွန်းကားနေသလို အလုံးအရင်း ထုတ်လုပ်မှုတွေလည်း ကြီးထွားလာတယ်။ ကမ္ဘာလွှမ်းပတ် စီးပွားရေးလည်း အရှိန်ရလာပြီ။ ကုန်ချောထုတ်လုပ်မှုကနေ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းတွေဘက် အလုံးအရင်း ပြောင်းရွှေ့မှုတွေ လုပ်လာကြသလို စားသုံးကုန် ကိုးကွယ်မှုတွေလည်း အနှံ့အပြား ဖြစ်လာနေတယ်။ ကုန်ချောထုတ်လုပ်မှု ဖြန့်ချိမှုတွေလည်း စရိတ်စက အလွန်သက်သာလာတယ်။ လူအဝန်းအပိုင်းထဲ ကျင်လည်ကျက်စားပြီး လူလူချင်း ဆက်သွယ်တာတွေ ရှားပါးလာတယ်။ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတွေ အများကြီး မြန်ဆန်လာသလို ဆက်သွယ်မှုတွေလည်း ကျယ်ပြန့်လွယ်ကူလာတယ်။ ရုပ်မြင်သံကြားတို့ အများကြီးရုပ်ရှင် တေးဂီတတို့ လွှမ်းမိုးလာတယ်။ သတင်း ဆက်သွယ်မှုကိုလည်း လူတိုင်းအလွယ်တကူ အသုံးပြုလာနိုင်တယ်။

စီးပွားရေးနဲ့ နည်းပညာ အခြေအနေ တိုးတက်လာမှုကြောင့် လူ့အဖွဲ့အစည်း ဟာလည်း ဗဟိုဦးစီးချုပ်ကိုင်မှု ပြုပျက်ပြီး မီဒီယာလွှမ်းမိုးတဲ့ အနေအထားကို ရောက်လာပြီ။ အတွေးအမြင်တွေမှာလည်း ပုံတူပွားတာ မိတ္တူကူးတာတွေ များလာပြီး ဘယ်ဟာကအစစ် ဘယ်ဟာကအမှန်ဆိုတာ ခွဲမရတော့ဘူး။ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းကြောင့် ဆက်သွယ်ရေးတွေ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတွေ ကုန်ထုတ်လုပ်ရေးတွေမှာ အသစ်အသစ်တွေ တပ်ဆင်လာကြပြီး ဗဟိုဦးစီးမှုမရှိတဲ့ ခေတ်သစ်ဘဝကို ရောက်လာတယ်။ ယဉ်ကျေးမှုတွေလည်း ဗဟုဝါဒဖြစ်လာတယ်။ တကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ လူ့အဖွဲ့အစည်းကြီးနဲ့ အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်နေတဲ့ ယဉ်ကျေးမှုကြီး ဖြစ်လာတယ်။ နိုင်ငံရေးအာဏာမှာ တခုတည်းသော ဗဟိုဌာနက လွှမ်းမိုးထားတာမျိုး မရှိတော့သလို ဆက်သွယ်မှုနဲ့ ဉာဏ်ထုတ်လုပ်မှုတွေကိုလည်း တဦးတည်း လွှမ်းမိုးထားတဲ့ ဗဟိုဌာနမျိုး မရှိတော့ဘူး။ ဒီအခြေအနေမှာ အသိပညာဟာ ကျန်တဲ့အပိုင်းတွေကို လွှမ်းမိုးတဲ့သဏ္ဌာန်ဖြစ်လာမယ်။ အသိပညာ ကျင့်ဖန်မှုတွေကြောင့် စာရေးသူနဲ့ စာဖတ်သူအကြားမှာဖြစ်စေ၊ ကြည့်ရှုသူနဲ့ အကြည့်ရှုခံသူအကြားမှာဖြစ်စေ၊ ထုတ်လုပ်သူနဲ့ စားသုံးသူ

အကြားမှာဖြစ်စေ နေရာချင်းလဲလှယ်လိုက်သလို ဖြစ်လာမယ်။ ပိုမိုမော်ဒန်ခေတ်ကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ကြသူတိုင်းလိုလို အဲဒီအချက်တွေကို ထောက်ပြခဲ့ကြတယ်။

ပိုမိုမော်ဒန်ဝါဒဟာ ပညာအလင်းဒဿနတွေနဲ့ သိပ္ပံပညာတွေကို တရစပ် ထိုးနှက်နေတာဖြစ်လို့ ပညာအလင်းခေတ်အမွေကို ခံယူထားတဲ့ ခေတ်သစ်ကို ကိုယ်စားပြုတဲ့ မှာက်စံဝါဒဟာလည်း ပိုမိုမော်ဒန်ဝါဒရဲ့ တိုက်ခိုက်ဝေဖန်မှုကို ရှေ့ဆုံးက ခါးစည်းခံစားရတယ်။ ပိုမိုမော်ဒန်အခြေအနေမှာ ပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစားဟာ ကိုယ့်မျှော်မှန်းချက်တွေကို လျော့ချဖို့လိုတယ်လို့ ပြောဆိုတဲ့ ပိုမိုမော်ဒန် ဆိုရှယ်လစ်တွေလည်း ပေါ်လာတယ်။ ပစ္စည်းမဲ့တွေဟာ တော်လှန်ရေးမလုပ်တော့ဘဲ ရက်ဒီကယ်ပြုပြင်ရေးတွေပဲ လုပ်သင့်တယ်လို့ ပြောသူက ပြောလာကြတယ်။ ရက်ဒီကယ်ပြုပြင်ရေးတောင်မှ ပထဝီဆိုင်ရာနဲ့ စီးပွားရေးဆိုင်ရာတွေကို လျော့ပြီး လုပ်ဆောင်ရမယ်တဲ့။ ၁၉၁၇ ခုတုန်းက ရုရှားမျိုးဆက်တွေက စံတင်မှာက်စံဝါဒကို သင်္ကေတအဖြစ် ထိပ်တန်းတင်ခဲ့သလို ပိုမိုမော်ဒန်မျိုးဆက်တွေဟာလည်း ပိုမိုမှာက်စံ ဝါဒကို ရှေ့တန်းတင်ရမယ်လို့လည်း ဆိုကြတယ်။

လက်တင်အမေရိက ပိုမိုမှာက်စံဝါဒတိုင်းဖြစ်တဲ့ ရော်ဂျာဘားဘက်က-

“မျက်မှောက်ခေတ် လက်ဝဲအင်အားစုတွေအနေနဲ့ ကွန်မြူနစ် ကြေညာစာတမ်းမှာပါတဲ့ တော်လှန်ရေးမျိုး လုပ်မယ်ဆိုတဲ့ မှာက်စံဝါဒ ရည်မှန်းချက်တွေကို စွန့်လွှတ်သင့်ပါပြီ။ ဒီလို ဆိုလိုက်တဲ့အတွက် တော်လှန်ရေးဆိုတာ မရှိတော့ဘူးလို့ မဆိုလိုပါဘူး။ တော်လှန်ရေးဆိုတာ ရှိဦးမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီတော်လှန်ရေးဟာ ပထမအင်တာနေရှင်နယ်လောက်က စတင်ခဲ့တဲ့ ဆိုရှယ်လစ်တော်လှန်ရေးမျိုး မဟုတ်ဘူး။ အီရန်တော်လှန်ရေးလို တော်လှန်ရေးတွေပဲ ဖြစ်နိုင်တယ်”လို့ ရေးပါတယ်။

နောက်ပြီး သူက

“ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံတွေမှာဖြစ်စေ၊ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေမှာဖြစ်စေ လက်ရှိကာလ သေရေးရှင်ရေးပြဿနာက အိုးအိမ်တွေ၊ လမ်းတွေ၊ စာသင်ကျောင်းတွေ၊ လူမှုဝန်ဆောင်မှုတွေ လျစ်လျူရှုခံနေရတဲ့ ပြဿနာဖြစ်နေပြီ။ ဒါတွေကို ရပ်ရေးရွာရေး စေတနာ့ဝန်ထမ်း လုပ်လိုစိတ်နဲ့ တောင်းဆိုရမယ့်အချိန် ရောက်နေပြီ။ ဒေသန္တရအစိုးရတွေနဲ့ ဗဟိုအစိုးရတွေဆီကနေ အရင်းအမြစ်တွေ ဖြည့်ဆည်းပေးရေး အဆက်မပြတ် လှူဒါန်းမှုလုပ်ငန်းစဉ်တွေနဲ့ အားလုံးပါဝင် လုပ်ကိုင်ရမယ့်အချိန် ရောက်နေပြီ။

အဲသလို တောင်းဆိုနိုင်ခဲ့ရင် လုပ်အားဈေးကွက်သစ်တွေ ပေါ်လာမှာ ဖြစ်သလို လူတွေရဲ့လိုအပ်ချက်တွေလည်း ဖြည့်ဆည်းပြီးသားဖြစ်လိမ့်မယ်” လို့ ဆက်ရေးပါတယ်။

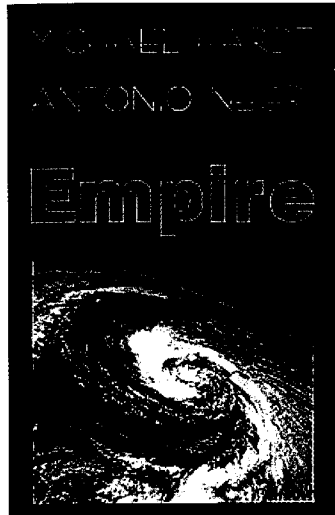
ဒီလိုနဲ့ ပိုမိုမော်ဒန်ခေတ် ဆိုရှယ်လစ်တွေရဲ့လုပ်ငန်းစဉ်ဟာ အိုးအိမ်ရရှိရေး၊ စားစရာများ လှူဒါန်းရေးတွေ ဖြစ်လာသလို တခြားသူရဲ့ အိမ်လွှတ်မှာ ခိုးနေသူတွေနဲ့ အိုးမဲ့အိမ်မဲ့တွေ နောက်တနေ့စားစရာနဲ့ အိမ်စရာတွေရရှိဖို့ ဒီနေ့မှ သတင်းစာရောင်းတဲ့အလုပ် ဝင်လုပ်ရေးစတဲ့ ရပ်ကွက်သာရေးနာရေး ပရဟိတ လုပ်ငန်းစဉ်တွေ ဖြစ်လာပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ ပိုမိုမှာက်စံဝါဒ သမားတွေဟာ ကိုယ့်ခိုးကြားမှုနဲ့လုပ်တဲ့ အလုပ်ပေါင်းစုံကို ချဲ့ထွင်လာခဲ့ကြတာ ဆိုရှယ်လစ်ရေး လုပ်ငန်းတွေကလွဲပြီး ကျန်တာမရှိသလောက်တဲ့အထိ ရောက်ရှိလာခဲ့တယ်။

၂။ ပိုမိုမော်ဒန် ၂၁ ရာစု ကွန်မြူနစ်ကြေညာစာတမ်း

(က) နဂ္ဂရီ နဲ့ ဟတ်တို့ရဲ့ အင်ပါယာ

၂၀၀၁ ခုနှစ်မှာ ထုတ်ဝေတဲ့ Ph.D စာတမ်းပြုစုနေသူ အမေရိကန်လူငယ် မိုက်ကယ်ဟတ်နီ အီတလီအကျဉ်းထောင်ထဲ ရောက်နေတဲ့ အီတလီနီယိုမှာက်စံဝါဒီ အင်တိုနီယို နဂ္ဂရီတို့ ပစ္စိဗတ်သမုဒ္ဒရာ ဟိုဘက်ကမ်း ဒီဘက်ကမ်းကနေ ပူးတွဲ ရေးသားကြတဲ့ အင်ပါယာ Empire စာအုပ်ကို အဲသလို ၂၁ ရာစု ကွန်မြူနစ် ကြေညာစာတမ်းဆိုပြီး ပိုမိုမှာက်စံဝါဒီတွေက ကောင်းချီးပေး ကြိုဆိုခဲ့ကြတယ်။ ၂၀၀၉ ခုနှစ်မှာတော့ သူတို့ ပူးတွဲရေးသားတဲ့ သုံးတွဲစု စာအုပ် Empire... Multitude... Commonwealth ထွက်လာပြီး ပိုမိုမော်ဒန် ခေတ်နဲ့ ပိုလိုက်ဖက်မယ့် ပိုမိုမော်ဒန် ဝါဒသမိုင်းနဲ့ ၂၁ ရာစု အဝင်ကာလ အရင်းရှင် စနစ်အကြောင်း ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရှင်းလင်းတာတွေကို ဖြည့်စွက်တင်ပြကြတယ်။ (ဒီနေရာမှာ တချို့ကျိုးပြောထားလိုတာက ဝေါဟာရ အသုံးအနှုန်းသစ် အတော်များများဟာ ပိုမိုမော်ဒန်နဲ့ လိုက်ဖက်အောင် တီထွင်ကြံဆထားတာဖြစ်လို့ စာဖတ်သူအတွက် စိမ်းနေနိုင်ပါတယ်။ မူရင်းအရသာမပျက်အောင် အဲဒီဝေါဟာရတွေကို ထည့်ထား တယ်လို့ သဘောထားပြီး ဖတ်ကြဖို့ မေတ္တာရပ်ခံချင်ပါတယ်။)

နိုင်ငံရေးသုတေသီတဦးကတော့ ‘အင်ပါယာစာအုပ်ဟာ မှာက်စံဝါဒနဲ့ ပိုမိုမော်ဒန်ဝါဒကို ရင်ကြားစေပေးပေါင်းပေးဖို့ ကြိုးစားချက်တခုဖြစ်တယ်။

မာ့က်စ်ဝါဒဆီကနေ အရင်းရှင်စနစ်ဟာ တရားမျှတမှုမရှိတဲ့ စနစ်ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အယူအဆကို တဖက်ကယူထားပြီး ပိုစ်မော်ဒန်ဝါဒကနေ grand narratives (မာ့က်စ်ဝါဒ အခြေခံမူတွေအပါအဝင် ပညာအလင်းခေတ်အတွေးအမြင်တွေ) ကြောင့် ဝရန်းသုန်းကားမှုတွေ ပေါ်လာတယ် ဆိုတဲ့ အမြင်ကို တဖက်ကယူထားကြတယ်’ လို့ ရေးပါတယ်။ မူလစာအုပ်ဖြစ်တဲ့ အင်ပါယာကတော့ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု ပြိုကွဲပြီး အာဏာခွဲဝေမှု ပြန့်ကျဲလာခြင်းနဲ့ ပိုင်နက်နယ်နိမိတ် ပိုင်းခြားမှု ပျက်စီးကုန်ခြင်းဆိုတဲ့

အခြေအနေအောက်မှာ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးကို ပြန်လည်တည်ဆောက်ဖို့ ကြိုးပမ်းတဲ့ စာအုပ်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ တနည်းအားဖြင့် ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်း ကမ္ဘာလွှမ်းမတ်ရေးစနစ် တိုက်စားမှုအောက်မှာ အာဏာစစ်စစ်ဟာ အစိုးရတွေနဲ့ အမျိုးသား ကုမ္ပဏီတွေလက်ထဲမှာ မရှိတော့ဘဲ ပုံသဏ္ဌာန်တို့ အဆောက်အအုံတို့ တိတိကျကျမရှိတဲ့ ကွန်ရက်စနစ်ကြီး တခုထဲကို ရောက်သွားတယ်ဆိုတဲ့ အမြင်နဲ့ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးကို ပြန်လည်ထူထောင်ဖို့ကြိုးပမ်းကြတယ်လို့လည်း ဆိုနိုင်ပါတယ်။

‘ကျနော်တို့ရဲ့ အတွေးအယူကတော့ အချုပ်အခြာအာဏာဟာ အသွင်သဏ္ဌာန်သစ်တခုကို ယူသွားပြီ။ ဒီအသွင်သဏ္ဌာန်ထဲမှာ အုပ်စိုးမှု စနစ်တမျိုးတည်းအောက်က အပြန်အလှန်အမှီပြုနေကြတဲ့ အမျိုးသားနိုင်ငံစနစ်တွေ၊ နိုင်ငံအစုအဖွဲ့စနစ်တွေ တသီးကြီးနဲ့ ဖွဲ့စည်းထားတယ်။ အဲဒီအချုပ်အခြာအာဏာဆိုင်ရာ ကမ္ဘာ့ပုံသဏ္ဌာန်သစ်ကို ကျနော်တို့က ‘အင်ပါယာ’ လို့ အမည်ပေးပါတယ်’ လို့ စာရေးဆရာတွေက အစချီရေးသားထားပါတယ်။ ဒီအချုပ်အခြာ အာဏာအသစ်ဟာ အမေရိကန်သမ္မတနိုင်ငံစနစ်နဲ့ အမေရိကန် အခြေခံဥပဒေတို့ကို ၁၉၉၀ ခုနှစ်တွေမှာ ခေတ်စားလာတဲ့ ပါဝါအပျော့ လူသားချင်း စာနာထောက်ထားရေးဝါဒနဲ့ ပေါင်းစပ်ထားတဲ့ အာဏာဖြစ်ပေမဲ့ အရင် သမ္မတနိုင်ငံတွေလို အမျိုးသားနိုင်ငံတော်ကို အခြေမပြုတော့ဘူး။ ပိုင်နက်နယ်မြေ

ဟတ်

နဂိုရီ

အာဏာဗဟိုပြုမှုကို ထူထောင်တာမဟုတ်သလို နယ်နိမိတ်အသေစွဲထားတဲ့၊ အတားအဆီးတွေချထားတဲ့ အချုပ်အခြာအာဏာမျိုးလည်း မဟုတ်ဘူး။ ဗဟိုဆိုတာမရှိတဲ့၊ ပိုင်နက်နယ်မြေ မပိုင်းခြားတဲ့ အုပ်စိုးမှုဖြစ်ပါတယ်။ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ နယ်ပယ်အားလုံးကို တံခါးဖွင့်ထားတဲ့ ဆက်လက်ချဲ့ထွင်နေဆဲ ဖြစ်တဲ့ အာဏာတွေအဖြစ် ဆူကြူနိမ့်မြင့်အလိုက်ပါဝင်စေတဲ့ အုပ်စိုးမှုလည်း ဖြစ်ပါတယ်လို့ ဒီစာအုပ်မှာ ရေးထားပါတယ်။

လန်ဒန်ရီဗျူးထဲက စာအုပ်ဝေဖန်သုံးသပ်သူ မာလ်ကွန်ဘူးလ်ကတော့—
“အင်ပါယာစာအုပ်သည် မာ့က်စ်ဝါဒစာအုပ်မဟုတ်ဘဲ ဂျက်ဗာဆင်ဝါဒ စာအုပ် ဖြစ်လေသည်။ စာရေးသူနှစ်ယောက်စလုံးသည် အမေရိကန်နိုင်ငံ တည်ထောင်သူ ဂျက်ဗာဆင်တို့ ဂျက်ဆင်တို့၏ အမေရိကန် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကို စံပြုအတုယူကာ သမ္မတနိုင်ငံ ဒီမိုကရေစီ တည်ထောင်ပုံတွေနဲ့ အာဏာကွန်ရက် တည်ဆောက်ပုံကို အားလုံးနီးပါး ကူးချထားသည်။ အမှန်တော့ အမေရိကန်နိုင်ငံ ကိုယ်၌က ပဋိပက္ခဖြစ်နေသော သမိုင်းနှစ်ခုကို ပိုင်ဆိုင်ထားသည်။ သမိုင်းတခုက ဂျက်ဗာဆင်တို့၏ အာဏာကွန်ရက်ဖြစ်သည်။ နောက်တခုကတော့ သမ္မတရူးစဘဲ၏ နယ်ချဲ့စနစ်ဖြစ်သည်။ စာရေးသူများသည် ဒုတိယသမိုင်းကို

ချန်လှုပ်ကာ အကောင်းဘက်ကို အားပြုခဲ့ကြသည်။ ထိုစာအုပ်တွင် ပါဝင်သော ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်း ဈေးကွက်စနစ်တင်ပြချက်မှာလည်း ၂၀ ရာစုနှောင်းကာလ လစ်ဘရယ်စနစ် ပြန်လည်အလုပ်လုပ်ပုံများကို သိပ္ပံတင်ထားသည်နှင့် ပိုတူလေသည်” လို့ ဝေဖန်ချက်ပေးပါတယ်။

(ခ) မော်ဒန်ခေတ်နဲ့ ပို့စ်မော်ဒန်ခေတ် ခြားနားချက်

အဲဒီစာအုပ် အပိုင်း ၃ အခန်း ၄ မှာ ပို့စ်မော်ဒန်ဇာတ်သွင်းခြင်းအကြောင်း အကျယ်တဝင့် ဖော်ပြထားတယ်။

‘အလယ်ခေတ်ကစပြီး စီးပွားရေး ပါရာဒိုင်းပုံစံသုံးမျိုးကို တွေ့နိုင်တယ်။ ပထမပါရာဒိုင်းက လယ်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းနဲ့ တွင်းထွက်အရိုင်းများ ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းများ လွှမ်းမိုးတဲ့စနစ်ဖြစ်တယ်။ ဒုတိယ ပါရာဒိုင်းကတော့ စက်မှုလုပ်ငန်းတွေနဲ့ တာရှည်ခံကုန်ချောအလုံးအရင်း ထုတ်လုပ်မှုတွေ လွှမ်းမိုးတဲ့စနစ်ဖြစ်တယ်။ တတိယ ပါရာဒိုင်းကတော့ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းနဲ့ သတင်းအချက်အလက် ကြိုးကိုင်ထိန်းကျောင်းခြင်းများ ဗဟိုအချက် အခြာအဖြစ်ထားတဲ့ လက်ရှိစနစ်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲသလို စနစ်တွေ ပြောင်းလဲလာရာမှာ စနစ်သစ်တခုပေါ်လာရင် ယခင်စနစ်ဟာ လက်အောက်ခံနေရာကို ရောက်သွားတယ်။ မော်ဒန်ဆိုတဲ့ ခေတ်မီရေးရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ဟာ စက်မှုတပ်ဆင်ရေးပဲဖြစ်ပါတယ်။ မျက်မှောက်ကာလမှာတော့ ပို့စ်မော်ဒန်က လွှမ်းမိုးတဲ့နေရာမှာရှိမယ်။ မော်ဒန်ကတော့ ဒုတိယတန်းကိုရောက်မယ်။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကတော့ တတိယတန်းကိုရောက်သွားပါပြီ။ ပို့စ်မော်ဒန်ခေတ်မှာ လွှမ်းမိုးတဲ့ စီးပွားရေးပုံစံက ဝန်ဆောင်မှုနဲ့ သတင်းအချက်အလက် စီးပွားရေးတွေ ဖြစ်နေပြီ” လို့ ရေးသားထားပါတယ်။

မော်ဒန်ခေတ်မှာ အဓိကလက္ခဏာသုံးခုရှိတယ်။ အဲဒါတွေကတော့—

- (၁) ပိုဒ်စနစ်— လုပ်ခကို အတန်အသင့်တိုးပေးပြီး အလုပ်သမားသမဂ္ဂတွေကို ဆန့်ကျင်တဲ့ စနစ်ဖြစ်ပါတယ်။
- (၂) တေလာစနစ် — အလုပ်ကို လူနည်းနည်းနဲ့ ထိရောက်အောင်လုပ်နည်း ဖြစ်ပါတယ်။

- (၃) ကိန်းဘောဂဗေဒ — အလုပ်လက်မဲ့နှုန်းလျော့ချဖို့နဲ့ လူတန်းစား ပြေငြိမ်းရေးရယူဖို့ လူမှုဖူလုံရေးစနစ်များထူထောင်ခြင်း၊ အစိုးရမှလိုငွေပြု ဘတ်ဂျက်ကျင့်သုံးကာ အလုပ်အကိုင်သစ်များဖန်တီးပေးမည့် အခြေခံ အဆောက်အအုံများ လူမှုရေးလုပ်ငန်းများဘက်၌ ငွေပိုသုံးတဲ့နည်း ဖြစ်ပါတယ်။

ပို့စ်မော်ဒန်ခေတ်မှာတော့ ဒါတွေပျောက်ကုန်ပြီလို့ သူတို့ဆိုပါတယ်။ မျက်မှောက်ခေတ်ဟာ စက်မှုခေတ်ကုန်ဆုံးသွားသလို ခေတ်မီရေးတွေလည်း နိဗ္ဗိတံသွားပြီလို့ ထောက်ပြပါတယ်။ စက်မှုလွန်ခေတ်မှာ စီးပွားရေးလမ်းနှစ်လမ်းကို တွေ့ရမယ်။ ပထမလမ်းက အမေရိကန်၊ ဗြိတိန်၊ ကနေဒါတို့လုပ်သလို စက်မှုလုပ်ငန်းဘက်က အလုပ်အကိုင်တွေကို ဒလဟောလျော့ချပြီး ဝန်ဆောင်မှု ဘက်မှာ အလုပ်အကိုင်တွေ အရှိန်အဟုန်နဲ့ တိုးချဲ့တဲ့လမ်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒုတိယ လမ်းကတော့ ဂျာမနီနဲ့ ဂျပန်တို့လုပ်နေတဲ့ သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းတွေနဲ့ စက်မှုလုပ်ငန်းတွေ တပြိုင်နက်လုပ်ဆောင်နည်း ဖြစ်ပါတယ်။ Info-industrial ပုံစံလို့လည်း ခေါ်ပါတယ်။ ဒီပုံစံမှာတော့ စက်မှုလုပ်ငန်းဘက်က အလုပ်အကိုင်တွေကို ခပ်ဖြည်းဖြည်းပဲလျော့ချပြီး သတင်းအချက်အလက် နည်းပညာတွေကို စက်မှုထုတ်လုပ်ရေးမှာ အားဖြည့်ပေးတဲ့နည်း ဖြစ်ပါတယ်။ အဲသလို လမ်းကြောင်းချင်းမတူပေမဲ့ ဒီနိုင်ငံအားလုံးဟာ ပို့စ်မော်ဒန်ခေတ်ကို ပြတ်ပြတ်သားသား ချီတက်နေကြတယ်ဆိုတာ မမေ့ဖို့လိုတယ်လို့လည်း သူတို့က ရှင်းပြတယ်။

ပို့စ်မော်ဒန်ခေတ်ရဲ့ နောက်ထပ်ထင်ရှားတဲ့ အချက်တခုကတော့ သတင်း အချက်အလက်နဲ့ ဆက်သွယ်ရေးတွေဟာ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုမှာ အခြေခံကျကျ ပါဝင်လာပြီး လုပ်အားတို့ အလုပ်တို့ရဲ့ အရည်အသွေးနဲ့ သဘောသဘာဝတွေ အများကြီး ပြောင်းလဲကုန်ကြခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ခေတ်မီရေးလုပ်ရာမှာ စက်ရုံတွေမှာ လုပ်ခများများပေးတဲ့ ဖွဲ့စနစ်နေရာကို လူနည်းနည်းနဲ့ ထိရောက်အောင်လုပ်တဲ့ တေလာစနစ် အစားဝင်လာသလို ပို့စ်မော်ဒန်ခေတ်မှာ ကုန်ထုတ်လုပ်ရေးနဲ့ စားသုံးသူအကြားမှာဖြစ်စေ၊ စက်ရုံနဲ့ ဈေးကွက်အကြားမှာဖြစ်စေ သတင်း အချက်အလက်တွေ ဆက်သွယ်ရေး နည်းပညာတွေက နေရာယူလာတယ်။ စက်ရုံတရုံဟာ သူ့ကုန်ပစ္စည်းအတွက် ဈေးကွက်ထဲသွားပြီး သတင်းယူနေစရာ မလိုတော့ဘူး။ ဒီအပြောင်းအလဲကနေ နောက်ထပ် မွေးထုတ်ပေးလိုက်တာကတော့ အလုပ်တွေကနေ ထွက်လာတဲ့အရာဟာ ရုပ်ဝတ္ထု အကောင်အထည်ရှိတဲ့

ပစ္စည်းတွေ မဟုတ်တော့ဘူး။ ဝန်ဆောင်မှုအလုပ်က ထွက်လာတဲ့ပစ္စည်းဟာ ခြင်္သေ့ကိုယ်ထည့်မဲ့တဲ့ အရာတွေ ဖြစ်လာတယ်။ Immaterial labour လို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီ အလုပ်မျိုးထဲမှာ ဝန်ဆောင်မှုတို့၊ ယဉ်ကျေးမှုလက်ရာတို့၊ ဉာဏ်ပစ္စည်းတို့၊ ဆက်သွယ်မှုတို့ ပါဝင်ကြတယ်။ ကာယနဲ့ အလုပ်လုပ်စဉ်က အလုပ်အမျိုးအစား အလွန်များပြားသလောက် ကွန်ပျူတာနဲ့ အလုပ်လုပ်လာကြတဲ့အခါ အဲသလို အလုပ်မျိုးကွဲတွေ မရှိသလောက် နည်းသွားတယ်။

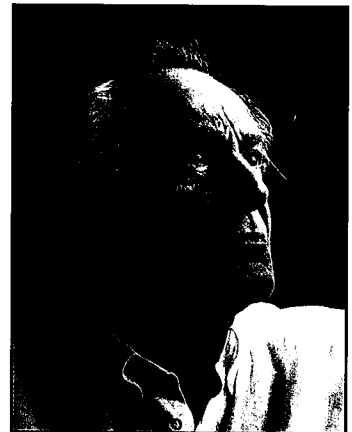
အဲဒီ ရုပ်ဝတ္ထုမဟုတ်တဲ့ အလုပ်ကိုပြန်ကြည့်ရင်သုံးမျိုး တွေ့နိုင်တယ်။ ပထမအမျိုးက သတင်းအချက်အလက် နည်းပညာတွေ တစ်ဆင့်ထားတဲ့ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုဖြစ်စဉ်ကို ဆက်သွယ်မှု နည်းပညာ ထည့်သွင်းထားတဲ့ စက်မှုလုပ်ငန်း၊ ကုန်ချောထုတ်လုပ်ငန်း အမျိုးအစား ဖြစ်ပါတယ်။ ဒုတိယကတော့ ပိုင်းခြားစိစစ်ရေးနဲ့ သင်္ကေတသင်္ကေတဆောင်မှု လုပ်ငန်းတွေဖြစ်ပါတယ်။ တတိယအမျိုးအစားက လူ့ခန္ဓာနဲ့ထိတွေ့ထိန်းကျောင်းတာ လုပ်ပေးရတဲ့ ကုန်ထုတ်လုပ်ရေးနဲ့ ထိန်းကျောင်းကိုင်တွယ်ရေးအလုပ်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအလုပ်သုံးခုဟာ ပိုမိုမော်ဒန်ခေတ် ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်း စီးပွားရေးကို မောင်းနှင်နေတယ်လို့ သူတို့က ဆိုပါတယ်။ ရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်း ထုတ်လုပ်မှု ကျဆင်း ခြင်းဟာ ပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစား ရွှေ့ထီးဆောင်းတဲ့ခေတ် နိဂုံးချုပ်ခြင်းပဲလို့လည်း သူတို့က ဆိုပါတယ်။

(ဂ) ပိုမိုမော်ဒန်ခေတ် အချုပ်အခြာအာဏာ Biopower

အခုတင်ပြနေတဲ့ အင်ပါယာ Empire ဆိုတာ အရင်ကိုလိုနီနယ်ချဲ့ Imperial နဲ့ အဓိပ္ပာယ်ချင်း လုံးဝမတူဘူး။ အခု အင်ပါယာဆိုတာ ပိုမိုမော်ဒန်ခေတ် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အချုပ်အခြာအာဏာ ပုံသဏ္ဌာန်အသစ် ဖြစ်ပါတယ်။ အင်ပါယာမှာရှိမယ့် လူမှုတည်ဆောက်ပုံကို ကြည့်ရင်လည်း လူ့အဖွဲ့အစည်းသစ်ရဲ့ အခြေခံဟာ ဇီဝနိုင်ငံရေးစက်ဝန်း Biopolitical sphere ဖြစ်ပြီး အဲဒီထဲမှာ စီးပွားရေးရော ထုတ်လွှင့်ဆက်သွယ်မှုရော ပြောဆိုဆက်သွယ်မှုတွေရော အကုန် အကျုံးဝင်ပါတယ်။ အဲဒီ လူ့အဖွဲ့အစည်းသစ်ကို ထိန်းကျောင်းကြပ်မတ်ပေးမယ့် အာဏာကတော့ ဇီဝနိုင်ငံရေးလက္ခဏာကို ပိုင်ဆိုင်ထားတဲ့ ဇီဝအာဏာ Biopower ပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအာဏာဟာ အဲဒီလူ့အဖွဲ့အစည်းဘဝကို အတွင်းကနေ ထိန်းကျောင်းမှာဖြစ်သလို လူမှုဘဝကိုအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်မယ်၊ လူမှုဘဝနောက်ကို

မာရှယ်ဖူးကိုး

ယန်းဟရန်စစ်လျတ်

လိုက်မယ်၊ လူမှုဘဝကို စုပ်ယူခြုံငုံသုံးသပ်မယ်၊ လူမှုဘဝကိုယ်စား ပြောကြားပေးမယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ အာဏာသာ ဇီဝနိုင်ငံရေးအသွင် လုံးလုံးဆောင်လာရင် လူမှုကိုယ်ထည်ကြီး တခုလုံးဟာလည်း အာဏာယန္တရားနဲ့ တသားတည်းဖြစ်သွားပြီး လက်တွေ့အရ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အာဏာနဲ့ လူမှုကိုယ်ထည်တို့ ဆက်ဆံရေးဟာ ဖွင့်လင်းတဲ့ အရည်အသွေးအရဖြစ်တဲ့ ထိရောက်တဲ့ ဆက်ဆံရေးဖြစ်ပါတယ်လို့ ရေးပါတယ်။

အမှန်တော့ ဇီဝနိုင်ငံရေးဆိုတဲ့ အယူအဆဟာ ပြင်သစ်ပိုမိုမော်ဒန်ဝါဒီ မစ်ရှယ်ဖူးကိုးဆီက ဆင်းသက်လာတယ်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ လူတွေရဲ့ ကမ္ဘာ့အမြင်တွေဟာ လူ့ကိုယ်ထည်ကလာတာ၊ ကိုယ်တွေ့ အတွေ့အကြုံက လာတာ။ အထူးသဖြင့် အဖီနိုဝ်ခံရခြင်း ကိုယ်တွေ့ဖြစ်ရပ်တွေနဲ့ ဖိနှိပ်မှုကို ခုခံတွန်းလှန်ခြင်း အတွေ့အကြုံတွေဆီက ရရှိလာတာဖြစ်ကြောင်း ဖူးကိုးက ပြောလေ့ရှိတယ်။ ‘ခန္ဓာကိုယ်တွေဟာ ဖြစ်တည်ဖို့အတွက် ခုခံတာတွေလုပ်ရတယ်။ သမိုင်းဆိုတာ ဇီဝနိုင်ငံရေးပဋိပက္ခတွေနဲ့ ဇီဝအာဏာကို ခုခံခြင်းတွေက ဆုံးဖြတ်ပြဋ္ဌာန်းထားတဲ့ အရာဖြစ်တယ်’ လို့လည်း ဖူးကိုးကပြောခဲ့တယ်။ ယနေ့ကာလဟာ အရင်ကာလတွေနဲ့စာရင် ဇီဝနိုင်ငံရေးက ပိုပြီးထင်ရှားလာတယ်၊ ဘာပြုလို့လဲဆိုတော့ အလုပ်လုပ်ပုံလက်တွေ့တွေနဲ့ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတွေ ပြောင်းလဲလာလို့ပဲဆိုပြီး အင်ပါယာထဲမှာ ရေးပါတယ်။

စီးပွားရေးကို ပို့မော်ဒန်ဇာတ်သွင်းခြင်း ဒါမှမဟုတ် သတင်းအချက်အလက် ဇာတ်သွင်းခြင်းတွေကြောင့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုဖြစ်စဉ်တွေနဲ့ ကုန်ထုတ်လုပ်ရာ အကွက် အကွင်းတွေဟာ ကမ္ဘာအနှံ့ ပြန့်သွားပြီး ဗဟိုဦးစီးစနစ် ပျက်ပြားကုန်တယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီကုန်ထုတ်လုပ်မှုတွေကိုတော့ လိုအပ်မှုအရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုမထားလို့မရပြန်ဘူး။ ပထဝီအရ ပြန့်ကျဲသွားတဲ့ ကုန်ချောထုတ်လုပ်မှုတွေကို ဗဟိုဦးစီးမှုရှိတဲ့ စီမံခန့်ခွဲမှုတွေ စီမံကိန်းချမှုတွေ လုပ်မပေးလို့မရဘူး။ အဲသလို ဗဟိုထိန်းချုပ်မှုအသစ်မျိုးကို ဆောင်ရွက်မယ့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုဆိုင်ရာ အထူးဝန်ဆောင်မှုတွေ လုပ်နေမှရမယ်။ အထူးသဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ဆောင်မှုတွေကို မရှိမဖြစ်လုပ်ပေးရမယ်။ ဒါဟာ နယူးယောက်၊ လန်ဒန်၊ တိုကျိုလို ဧရာမမြို့တော်ကြီးတွေမှာ ဘဏ္ဍာရေးနဲ့ ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်လုပ်ငန်းကြီးတွေ ပေါ်ထွက်လာခြင်းရဲ့ ဇာစ်မြစ်ဖြစ်ပါတယ်။ အခုဆိုရင် အဲဒီမြို့ကြီးတွေက ဘဏ္ဍာရေးဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းမျိုးစုံဟာ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး ကွန်ရက်တွေကို စီမံခန့်ခွဲနေသလို စီစဉ်ညွှန်ကြားတာလည်း လုပ်ကိုင်နေကြတယ်။ ကမ္ဘာပေါ်က တချို့စက်မှုမြို့ကြီးတွေမှာ မြို့နေလူဦးရေ လျော့သထက် လျော့လာနေချိန်မှာ အဲသလို ဝန်ဆောင်လုပ်ငန်းတွေ ထွန်းကားနေတဲ့ မဟာမြို့တော်ကြီးတွေ လူဦးရေ အဆမတန်တိုးလာရတဲ့ အကြောင်းရင်းကလည်း အဲဒီပါရာဒိုင်း ပြောင်းလဲမှုကြောင့်ပဲလို့ ဆိုပါတယ်။ အင်ပါယာစာအုပ်မှာတော့ အဲဒီမဟာမြို့တော် megapolises တွေမှာ အလွန်ဆင်းရဲ အလွန်ချမ်းသာဆိုတဲ့ ကွာဟမှု လျော့နည်းသွားတယ်လို့တောင် ဆိုပါတယ်။

(ဃ) ပိရမစ်နဲ့တူတဲ့ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ

ပို့မော်ဒန်အင်ပါယာရဲ့ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံစည်းမျဉ်းက ဘာနဲ့တူသလဲဆိုရင် ပိရမစ်တြိဂံတုံးနဲ့တူတယ်လို့ ရေးပါတယ်။ အဲဒီ အင်ပါယာ ပိရမစ် ထိပ်ဆုံးအချွန်မှာ တကမ္ဘာလုံးကို စိုးမိုးထားတဲ့ တဦးတည်းသော ဆူပါပါဝါ အင်အားလွန်နိုင်ငံ အမေရိကန်ရှိတယ်။ အမေရိကန်အနေနဲ့ ကမ္ဘာလွှမ်းမိုးရေးကို ကုလသမဂ္ဂ ထီးရိပ်အောက်ကနေ လုပ်တဲ့နည်းကို အသုံးပြုထားတယ်။ အဲဒီ ထိပ်ချွန်ထဲမှာ နည်းနည်းနိမ့်တဲ့နေရာမှာ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ငွေကြေးအခြေခံကိရိယာတွေကို ချုပ်ကိုင်ထားတဲ့ G7 ၇ နိုင်ငံအုပ်စုလို၊ ပဲရစ်နဲ့ လန်ဒန်ကလပ်လို၊ ဒါပို့ထိပ်သီးနိုင်ငံတွေလို နိုင်ငံအုပ်စုတွေရှိတယ်။

အဲဒီထိပ်ချွန်ပိုင်းထဲမှာပဲ နောက်ထပ်နည်းနည်းနိမ့်တဲ့ အလွှာတခု ရှိသေးတယ်။ အလယ်အလွှာနဲ့ အာဏာချင်း မတိမ်းမယိမ်းရှိတဲ့ ဘဏ္ဍာရေး စစ်ရေးမဟုတ်ဘဲ ယဉ်ကျေးမှုနဲ့ ဇီဝနိုင်ငံရေးတွေ တကမ္ဘာလုံး ပြန့်ကြက်ထိန်းချုပ်ထားတဲ့ အသင်းအဖွဲ့မျိုးစုံ ရှိနေတယ်။

အင်ပါယာပိရမစ်ရဲ့ အလယ်ထပ်မှာတော့ TNC နိုင်ငံပေါင်းစုံမှာ အခြေစိုက် လုပ်ကိုင်နေတဲ့ ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများပါပဲ။ ဒီနိုင်ငံစုံ ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးတွေဟာ ပိရမစ်ထိပ်ချွန်ပိုင်းရှိ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အင်အားရှင်များ ဗဟိုအာဏာ ထီးရိပ်အောက်မှာ ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်အနှံ့ ဧွပင်ဧွရင်း စီးဆင်းမှု၊ နည်းပညာစီးဆင်းမှု၊ လူဦးရေပြောင်းရွှေ့မှု စတာတွေပြုလုပ်ကြတယ်။ ဒီကော်ပိုရေးရှင်းကြီးတွေဟာ ဈေးကွက်ကွန်ရက်ကြီး တခုလုံးကို တင်းကျပ်တဲ့ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုနဲ့ ထိန်းချုပ်တာလည်း လုပ်တယ်။ အဲဒီအလယ်ထပ်ထဲမှာ နည်းနည်းနိမ့်တဲ့အလွှာတခု ရှိနေတယ်။ အဲဒီ အလွှာကတော့ ဒေသန္တရအလိုက်ဖြစ်စေ ပိုင်နက်နယ်မြေအလိုက်ဖြစ်စေ အမျိုးသားနိုင်ငံတော်တွေနဲ့ ဖွဲ့ထားတဲ့ နိုင်ငံစုံကော်ပိုရေးရှင်းတွေ လက်အောက်ခံ နိုင်ငံအစုအသင်း အဖွဲ့အစည်းတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ အမျိုးသားနိုင်ငံတွေဟာ ဥစ္စာဓနစီးဆင်းမှုနဲ့ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာအာဏာ ပြန့်ပွားစီးဆင်းမှုကို ရေစစ်သဖွယ် ကြားခံလုပ်ထားတဲ့အတွက် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ လှည့်ပတ်မှုကို ထိန်းချုပ်သူများ ဖြစ်ပါတယ်။ တဖက်မှာလည်း အဲဒီအစိုးရတွေဟာ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အင်အားကြီး နိုင်ငံတွေ စိုးမိုးမှုကို မထိခိုက်အောင် နိုင်ငံရေးအရ ကြားဝင်ညှိနှိုင်းတဲ့ အလုပ်တို့၊ TNC ကြီးတွေအတွက် ဈေးဆစ်ပေးတဲ့အလုပ်တို့၊ ဒေသတွင်း နိုင်ငံချင်း ဇီဝနိုင်ငံရေး လိုအပ်ချက်နဲ့အညီ ဝင်ငွေပြန်လည်ခဲ့ဝေတာတို့ လုပ်ကြတယ်။

အင်ပါယာပိရမစ်ရဲ့ တတိယအဆင့်၊ တနည်းအားဖြင့် အောက်ဆုံးအဆင့်ဟာ ပိရမစ်ထဲမှာ အကြီးဆုံးအပိုင်းဖြစ်ပြီး ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အာဏာစီစဉ်ချထားမှုမှာ ပြည်သူလူထုကို ကိုယ်စားပြုတဲ့ အဖွဲ့အစည်းပေါင်းစုံ ပါဝင်တယ်။ အဲဒီ အာဏာ စီစဉ်နေရာချထားမှုမှာ သာမန်လုပ်သားပြည်သူတွေ တိုက်ရိုက်မပါနိုင်ပါဘူး။ ကိုယ်စားလှယ်က တဆင့်သာ ပါဝင်ခွင့်ရှိတယ်။ ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေ ညီလာခံလို၊ လက်အောက်ခံ နိုင်ငံငယ်လေးတွေရဲ့ အစည်းအဝေးလို နေရာတွေမှာ လူထုကိုယ်စားလှယ်တွေ တက်နိုင်တယ်။ အဲဒီအဆင့်မှာ အမျိုးသားနိုင်ငံအစိုးရတို့၊ ဘဏ္ဍာအရင်းတို့နဲ့ မပတ်သက်ဘဲ အမှီခိုကင်းကင်းတည်ရှိကြတဲ့ NGO... CSO လို အစိုးရမဟုတ်တဲ့ အဖွဲ့အစည်းတွေ အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းတွေလည်းပါသလို

လွတ်လပ်တဲ့ သတင်းမီဒီယာတွေ၊ ဘာသာရေးအဖွဲ့အသင်းတွေလည်း ပါကြတယ်။

(c) ပြည်သူဆိုတာမရှိ Multitude ပဲရှိ

အဲဒီအင်ပါယာထဲမှာ ဘယ်သူတွေပါသလဲ။ အများစုကြီးက အလုပ်လုပ်သူတွေ သာမန်လူတွေဖြစ်ပါတယ်။ နဂ္ဂရီနဲ့ ဟတ်တို့ကတော့ အင်ပါယာအာဏာပိုင်တွေနဲ့ အာဏာပွဲစားတွေကလွဲရင် ကျန်ပြည်သူလူထုကြီးကို Multitude အောက်ခြေ လူစုလူဝေးကြီးလို့ သုံးနှုန်းထားပါတယ်။ အဲဒီ multitude ဆိုတာ people ပြည်သူလူထုနဲ့ မတူဘူးလို့လည်း ဆိုပါတယ်။ people ပြည်သူလူထုဆိုတာ အတူတကွ ကွန်ရက်စနစ်ရှိသလို အတူတကွ ခုခံတိုက်ခိုက်သူများဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ရတဲ့အတွက် ပြည်သူလို့ မသုံးတာလို့လည်းဆိုပါတယ်။ multitude ဆိုတာကတော့ ကမ္ဘာလွှမ်းမတ်ရေး ဇာတ်သွင်းမှုရဲ့ ပိုင်နက်နယ်မြေ ဖျက်သိမ်းရေးစီးဆင်းမှုက မွေးဖွားပေးလိုက်တဲ့ ရလဒ်ဖြစ်တယ်။ multitude ဆိုတာ နီယိုလစ်ဘရယ် ထုံးတမ်းစဉ်လာထဲမှာ နဂိုကတည်းက အနှံ့အပြားရှိနေတဲ့ အရာဖြစ်တယ်။ ဘာနဲ့တူသလဲဆိုရင် အရင်းရှင်စနစ် အစောပိုင်းကာလမှာ ပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစာဟာ နဂိုပါဖြစ်နေတာနဲ့ တူတယ်လို့လည်း ဆိုပါတယ်။ ပစ္စည်းမဲ့တွေနဲ့ မတူတာကတော့ multitude တွေဟာ ငွေပင်ငွေရင်းတွေ ကမ္ဘာအနှံ့ လှည့်လည်တာနဲ့အပြိုင် သူတို့လည်း ကမ္ဘာအနှံ့ ခြေသလုံးအိမ်တိုင် nomadic သဏ္ဌာန် လှည့်လည်သွားလာနေလို့ ဖြစ်တယ်။ ဒီအခြေအနေအရ multitude တွေဟာ ပစ္စည်းမဲ့တွေလို နိုင်ငံရေး အာဏာအတွက် အရင်းရှင်စနစ်ကို ဆန့်ကျင်ခုံတော်မျိုး လုပ်လို့မရတော့ဘဲ ပြုပြင်ရေးတို့ တစ်စုံတစ်ရာပိုင်း တောင်းဆိုချက်တို့လောက်ပဲ လုပ်လို့ရနိုင်တယ်လို့လည်း သူတို့က ရှင်းပြကြတယ်။

‘ဘာဘေးရီးယန်းလူမျိုး အသစ်လည်းဖြစ်၊ ခြေသလုံးအိမ်တိုင် လှည့်လည်အခြေချ နေထိုင်တဲ့ လူအုပ်ကြီးတွေလည်းဖြစ်တဲ့ multitude အောက်ခြေ လူစုလူဝေးကြီးဟာ အင်ပါယာကို သိမ်းပိုက်ဖို့လာနေကြပြီ’ လို့ နဂ္ဂရီနဲ့ ဟတ်တို့က ရေးပါတယ်။ သူတို့အမြင်အရ အဲဒီလူအုပ်ကြီးဟာ ကမ္ဘာလွှမ်းမတ်မှုရဲ့ ဖိနှိပ်မှုစိုးမိုးမှုဒဏ်ကို ခံနေရတာဖြစ်လို့ အခုတောင် ဆန့်ကျင်နေကြပြီလို့ ယူဆနေတာပါ။ Empire ထဲမှာတော့ ဒီလူအုပ်ကြီးအတွက်

နိုင်ငံရေးတောင်းဆိုချက်ဟာ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ နိုင်ငံသား Global Citizenship ပဲဖြစ်ပါတယ်။ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံသားဆိုရာမှာ ဘုံတူညီတဲ့ လုပ်ခရရှိရေး၊ multitude အောက်ခြေ လူစုလူဝေးကြီးက ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး ပစ္စည်းတွေနဲ့ ဖလှယ်ရေးတွေကို ဘုံအများပိုင်းပြီး ထိန်းချုပ်ခွင့်ရရှိရေးတွေလို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ပါတယ်။ အမှန်တော့ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံသားဖြစ်ဖို့ဆိုတာ အမျိုးသားနိုင်ငံအလိုက်လုပ်ပေးမှပဲ ရနိုင်တဲ့ကိစ္စ ဖြစ်နေပြီး နဂ္ဂရီနဲ့ ဟတ်တို့က ပိုင်းမော်ဒန်ခေတ်နဲ့ မလိုက်ဖက်ဘူးဆိုပြီး တလျှောက်လုံး ဆန့်ကျင်နေပေမဲ့ အခုတော့ အမျိုးသားနိုင်ငံအခန်းကို ပြန်ဖော်ထုတ်နေပြန်တယ်။

နဂ္ဂရီနဲ့ ဟတ်တို့ နောက်ပိုင်းမှာထုတ်တဲ့ သုံးတွဲစုထဲက Common wealth ထဲမှာတော့ အထက်က ရက်ဒီကယ်အမြင်တွေ ပိုလျော့သွားတယ်။ အရင်းရှင်စနစ်နဲ့ အမေရိကန်ဗိုလ်ကျစိုးမိုးမှု အကျဉ်းချုပ် ရောက်နေပြီ ဖြစ်တဲ့အတွက် သာမန်လက်လုပ်လက်စား နိုင်ငံရေးနဲ့ လူကျင့်ဝတ်တွေ ဖော်ဆောင်ကြပုံပဲ တိုက်တွန်းတော့တယ်။ သူတို့ဟာ အမေရိကန် တော်လှန်ရေးနဲ့ ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးတွေကို ထောက်ခံသူတွေ ဖြစ်တယ်။ အစောပိုင်း တော်လှန်ရေးတွေကြောင့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုနည်းလမ်း အမျိုးအစားတွေလည်း ပြောင်းလဲသွားတယ်။ ဒါပေမဲ့ အီလစ်ထိပ်ပိုင်း လက်တဆုပ်စာ အာဏာကိုင်ထားသူတွေက သစ္စာဖောက်ကုန်တယ်လို့လည်း ပြောကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ အခုလို ကမ္ဘာလွှမ်းမတ်ရေးခေတ်ကို ရောက်ချိန်မှာတော့ နိုင်ငံရေးမှာ ဒီမိုကရေစီဇာတ်သွင်းလို့ ရလာပြီ။ multitude တွေအနေနဲ့ ဒီမိုကရေစီကို ခံစားခွင့်ရလာပြီ။ ကမ္ဘာလွှမ်းမတ်ရေးကြောင့် လူတိုင်းကောင်းစားဖို့အတွက် အလုပ်လုပ်လို့ ရလာပြီလို့ မြင်ကြတယ်။ သူတို့အမြင်အရ ဆိုရှယ်လစ်စနစ်နဲ့ အရင်းရှင်စနစ်ဟာ ပဋိပက္ခဖြစ်တာတွေ၊ အပြန်အလှန် ပေါင်းစပ်တာတွေ ရှိပေမဲ့ နှစ်ခုစလုံးမှာ တူညီတာတွေရှိတယ်တဲ့။ ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်မှုကိစ္စမှာ အရင်းရှင်ရော ဆိုရှယ်လစ်ပါ သာမန်လူတွေကို ပစ်ပယ်ထားတယ်လို့ဆိုပါတယ်။

“ကျနော်တို့နှစ်ယောက် ဒီစာအုပ်ထဲမှာ တင်ပြတဲ့ သာမန်လူတွေအတွက် နိုင်ငံရေး အဆောက်အအုံ တည်ဆောက်ရေးကိစ္စမှာတော့ ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်မှုမှာ ပုဂ္ဂလိကပိုင်လုပ်တဲ့လမ်းရော အများပိုင်လုပ်တဲ့လမ်းကိုရော မရွေးဘူး။ အရင်းရှင်လည်း မဟုတ်ရဘူး။ ဆိုရှယ်လစ်လည်း မဟုတ်ရဘူး။ နိုင်ငံရေး နယ်ပယ်သစ်ကို ဖွင့်ထားတယ်” လို့ ရေးပါတယ်။

(စ) ပိုမိုမော်ဒန် ကွန်မြူနစ်ကြေညာစာတမ်းအပေါ်
ဝေဖန်သုံးသပ်မှုများ

အင်ပါယာစာအုပ်ပါ အင်ပါယာကြီးရဲ့ ပိုမိုမော်ဒန်အခြေအနေကို စပြီး စစ်ဆေးရရင် အရင်ဆုံးတွေ့ရမှာက ဒီအင်ပါယာကြီးဟာ အလုံးစုံခြုံငုံထားတဲ့ လူမှုဖြစ်စဉ် Totalising social process ကို ကိုယ်စားပြုထားတယ်။ ဒီ အင်ပါယာကြီးဟာ အနားသတ်မဲ့ မိုးကောင်းကင်ကြီးဖြစ်တယ်။ တကမ္ဘာလုံး အလုပ်လုပ်သူတိုင်းဟာ ဇီဝနိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု လောကဏ်အတိုင်း ထိတွေ့လုပ်ကိုင်နေကြတယ်။ အဲဒီ ဇီဝနိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကို ခုခံတားဆီးခြင်းဟာ လူတွေကို လူသားဘဝ မရောက်စေတော့ဘဲ လူသားလွန် ခန္ဓာကိုယ်ထည်တွေဘဝ ပြောင်းလဲပစ်လိမ့်မယ် စသဖြင့် ရေးသားတာတွေ တွေ့ရတယ်။ ဒါ့အပြင် အင်ပါယာကြီးဟာ လက်ရှိကမ္ဘာလွှမ်းမတ်ရေး ဇာတ်သွင်း ခြင်းကို အစွမ်းကုန်မြှင့်တင်ပေးမယ့် ဖြစ်စဉ်ကြီးဖြစ်ကြောင်း နေရာအတော်များများမှာ ရေးသားထားတယ်။ အင်ပါယာကြီးဟာ မတူတဲ့ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာတွေနဲ့ ရောစပ်ထားတဲ့ ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာသစ်တွေကို မွေးဖွားပေးလိမ့်မယ်။ အဆင့်ဆင့် အမိန့်ပေးထိန်းချုပ်တဲ့စနစ်ကိုလည်း ပျော့ပျောင်းလာစေလိမ့်မယ်။ အမိန့်ပေးကွန်ရက်ကို လိုသလိုကစားတဲ့နည်းနဲ့ ဗဟုဖလှယ်ရေးတွေ ပေါ်ထွက်လာစေလိမ့်မယ်ဆိုပြီး စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်း ကြော်ငြာဆန်ဆန် ရေးထားတာတွေလည်းပါဝင်တယ်။

တကယ်တော့ Totalising social process လူမှုဖြစ်စဉ်ထဲမှာကို အလုပ်အကိုင်ခြင်း ကွဲပြားတာတွေ အများကြီးရှိနေတာပါ။ တရုတ်ပြည်က ရေခဲသေတ္တာတို့ မိတ္တူရိဒေမီးဖိုတို့လုပ်တဲ့ အလုပ်သမားနဲ့ လန်ဒန်အရှေ့ပိုင်းက ကြော်ငြာအေဂျင်စီ အလုပ်သမားတို့ရဲ့ အလုပ်တွေချင်း ဇီဝနိုင်ငံရေး ကုန်ထုတ်လုပ်မှု အတွေ့အကြုံအရ ဘယ်နည်းနဲ့မှ မတူနိုင်ပါဘူး။ အင်ပါယာစာအုပ်ရဲ့ ရှင်းလင်းချက်နဲ့ နိဂုံးချုပ်ချက် အတော်များများကို အခြေပြုထားတဲ့ ဒြပ်မဲ့ ကိုယ်ထည်မဲ့အလုပ် immaterial labour ဟာ အနောက်နိုင်ငံတွေမှာ အမှန်ပဲထွန်းကားနေတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ ဒြပ်မဲ့အလုပ်ဟာ သတင်းအချက်အလက် စီးပွားရေးမှာပဲ လည်ပတ်နေတယ်။ နဂ္ဂရီနဲ့ ဟတ်တို့ကတော့ အဲဒီ ဒြပ်မဲ့အလုပ်ကြောင့် အလုပ်လုပ်နေသူများ အားလုံးအကြား အပြန်အလှန် ကူညီပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အပြည့်အဝ ဖြစ်ပေါ်လာစေတယ်ဆိုတဲ့ အခြေအနေအထိ တိုးချဲ့ရေးသားလိုက်တယ်။ ဒီလိုနဲ့

ဒြပ်မဲ့အလုပ်ဟာ ပုံမှန်ယူဆနေကြတဲ့ ပြောင်းလဲနိုင်တဲ့ အရင်းတခုဆိုတာကို ငြင်းပယ်ပြီး အလုပ်ဆိုတဲ့အရာကို အလုပ်ဖြစ်စဉ်ရဲ့ပြင်ပကို ပို့ပေးလိုက်တယ်။

“ယနေ့တည်ရှိနေသော ကုန်ထုတ်နိုင်စွမ်းများ၊ ဓနဥစ္စာများနှင့် လူမှုအစွန်းထွက် တန်ဖိုးဖန်တီးမှု တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းတို့သည် ဘာသာစကားဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ဆက်သွယ်မှုဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ထိရောက်သော ကွန်ရက်စနစ်ဖြင့်ဖြစ်စေ အပြန်အလှန်တုံ့ပြန်သော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု သဏ္ဌာန်ကို ဆောင်ယူကုန်ကြပြီဖြစ်သည်။ ဒြပ်မဲ့အလုပ်များ၏ ကိုယ်ပိုင် တီထွင်ဖန်တီးမှုများကို ကြည့်လိုက်မည်ဆိုလျှင် အရင်းခံကျသော အလိုအလျောက် ကွန်မြူနစ်စနစ် အမျိုးအစားတခုကို ဖော်ဆောင်နိုင်စွမ်း ရှိသည်ဟု ယူဆနိုင်သည်” လို့ သူတို့က ရေးပါတယ်။

ဒီအတိုင်းဆိုရင် လက်ရှိတယ်လီဖုန်း လက်ခံဖြေကြားရေး call centers တွေမှာ အလုပ်လုပ်နေသူများဖြစ်စေ၊ ကြော်ငြာလုပ်ငန်းများမှာ ဒြပ်မဲ့ အလုပ်လုပ်နေသူများဖြစ်စေ အလိုအလျောက် ကွန်မြူနစ်စနစ်ကို ရောက်နေသလိုလို ဖြစ်လာတယ်။ သေချာတာကတော့ အဲဒီ ဒြပ်မဲ့ အလုပ်လုပ်သူတွေဟာလည်း သံ၊ သံမဏိလုပ်ငန်းတွေက အလုပ်သမားတွေ၊ ချွေးသံရွဲ့ရဲ့ အလုပ်ရုံထဲက လုပ်ခနိမ့် အလုပ်သမားတွေနည်းတူ အားလုံးဘယ်သူမှ အလိုအလျောက် ကွန်မြူနစ်စနစ် မရောက်နိုင်ဘူးဆိုတဲ့ အချက်ပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဘာပြုလို့လဲ ဆိုတော့ ဘယ်လောက်ကြီး ဖွံ့ဖြိုးရှေ့တန်းရောက်တဲ့ အရင်းရှင်တိုင်းပြည် ဖြစ်ပါစေ အလုပ်ဆိုတာ အမြတ်အစွန်း ဖန်တီးပေးရမယ်ဆိုတဲ့ ဒြပ်ကိုယ်ထည်ရှိတဲ့ အခြေခံပေါ်မှာ အလုပ်လုပ်ကြရလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ တချို့ ဉာဏအလုပ်တွေအနေနဲ့ အရင်းနဲ့ အရင်းစုပုံမှုတွေရဲ့ ဖိနှိပ်မှုအောက်က လွတ်ကင်းတယ်လို့ ထင်ရတဲ့ အလုပ်တွေကို လုပ်နိုင်တာရှိတယ်။ ဒီလို အလုပ်အကိုင်တွေဟာ တကမ္ဘာလုံး တရှိန်ထိုး များပြားလာတာ မရှိပါဘူး။ လက်ရှိအလုပ်အကိုင် တိုးများပုံကိုကြည့်ရင် ကမ္ဘာ့ အရှေ့ပိုင်းဒေသတွေမှာ အရှိန်မြန်မြန် အလုံးအရင်း တိုးပွားနေတဲ့ အလုပ်အကိုင်ဟာ စက်မှုကုန်ထုတ်လုပ်ရေး အလုပ်အကိုင်တွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ကမ္ဘာ့ အနောက်ခြမ်းကို ပြန်ကြည့်မယ်ဆိုရင်လည်း အားကောင်းမောင်းသန် တိုးလာနေတာ ဉာဏပစ္စည်းတီထွင်တဲ့ လုပ်ငန်းတွေဘက်မှာ မဟုတ်ဘဲ ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းတွေဘက်မှာသာ ဖြစ်ပါတယ်။ အမှန်ဆိုရရင် အဲဒီဉာဏပစ္စည်း တီထွင်မှုလုပ်ငန်းတွေဟာ တိုးမလာဘဲ ဆုတ်ယုတ်လို့ တောင်နေတယ်။ အထူးသဖြင့်

ပညာရေးနယ်ပယ်က ဉာဏလုပ်ငန်းတွေဆိုရင် ပစ္စည်းမဲ့အဆင့်ကိုတောင် လျော့ကျသွားပါတယ်။

အဲသလို အနည်းစုကလေးပဲ ရှိတာတောင် အင်ပါယာစာအုပ် ရေးသူတွေက ‘ဒြပ်မဲ့အလုပ်များသည် အရေအတွက်အားဖြင့် သေးငယ်သော်လည်း ဦးဆောင်လွှမ်းမိုးသည့် အဆင့်နေရာတွင်ရှိသည်’ လို့ ရေးပါတယ်။ ဒါမှလည်း ဒြပ်မဲ့အလုပ်ကို အခြေပြုထူထောင်မယ့် သူတို့ရဲ့ အင်ပါယာသမ္မတနိုင်ငံ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကို ခရီးဆက်လို့ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အင်ပါယာရဲ့ အာဏာသဏ္ဌာန်တွေကို ရေပြင်ညီမျှပြီးအတိုင်း ဘေးတိုက်စနစ်နဲ့ ဖော်ဆောင်တဲ့ ဦးတည်ချက်ဆီ ရွေ့လျားနေပြီဆိုတဲ့ အယူအဆကလည်း တကယ့်လက်တွေ့နဲ့ အတော်လေး အလွမ်းကွာနေတယ်။ ဒီစာအုပ်ကိုရေးတဲ့ ၂၀၀၁ ခု စာရင်းကိုပဲ ပြန်ကြည့်ရင်တောင် ကမ္ဘာလွှမ်းမတ် စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းကြီးတွေဖြစ်တဲ့ TNC ကြီးပေါင်း ၂၀၀ ထဲက ၉၆% ဟာ ကမ္ဘာအနှံ့မှာ ရုံးစိုက်တာမဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံကြီး ၈ ခုလောက်မှာပဲ အခြေစိုက်တယ်။ ဒါရိုက်တာဘုတ်အဖွဲ့တွေဟာ ကမ္ဘာ့မဟာမြို့တော်ကြီး ၈ ခု လောက်မှာပဲ ရှိတယ်။ အဲဒီ ဒါရိုက်တာဘုတ် အဖွဲ့ဝင်တွေကို ကြည့်လိုက်တော့ ၂% လောက်ပဲ တခြားနိုင်ငံသားတွေ ဖြစ်နေပြီး ကျန်အများစုက အများစုကြီးကတော့ အဲဒီတိုင်းပြည်ကလူတွေ ဖြစ်နေတယ်။ ဒီအချက်ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် နည်းပညာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ၈၅% ဟာ ကိုယ့်အမျိုးသား နိုင်ငံနယ်နိမိတ်အတွင်းမှာပဲ တိုးတက်နေတာတွေရပြီး ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ လက္ခဏာမဆောင်တာကို တွေ့ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အမှန်တော့ နည်းပညာကမ္ဘာလွှမ်းမတ်ရေးဆိုတာ အဲသလို နိုင်ငံ အနည်းငယ်က ထွက်လာတဲ့၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်တဲ့ နည်းပညာထုတ်ကုန်တွေကပဲ လွှမ်းမတ်တာ လုပ်နေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ၂၀၀၈ ခု စီးပွားပျက်ကပ်ကြီး ဆိုက်ပြီးနောက်ပိုင်းမှာ ဘယ်ကဏ္ဍတွေကကျဆုံးပြီး ဘယ်ကဏ္ဍတွေက ဆက်လက်ရှင်သန်သလဲ ဆိုတဲ့ အချက်ကလည်း အရင်းရှင်စနစ်ဟာ ရေပြင်ညီမျှပြီးအတိုင်း ဗဟိုဦးစီးမှုမဲ့စွာ လုပ်ကိုင်နေသလား၊ အရင်အတိုင်း ထောင့်မတ်မျှပြီးအတိုင်း အထက်အောက် လုပ်ကိုင်နေသလား ဆိုတဲ့အချက်ကို ကောင်းကောင်း တွေ့နိုင်ပါသေးတယ်။ စီးပွားပျက်ကပ်ကြီးအပြီး နောက်ပိုင်းမှာ ဒေါ်လိုင်ကမျှပြီးအတိုင်း လက်ဝါးကြီးအုပ်စနစ် ကျင့်သုံးနေကြတဲ့ မီဒီယာလုပ်ငန်း ကြီးတွေ၊ စားသောက်ကုန် လုပ်ငန်းကြီးတွေကနေပြီး လျှပ်စစ်စွမ်းအင်လုပ်ငန်းကြီးတွေ ဆက်လက်အောင်မြင်နေတာကို လူတိုင်းတွေ့မြင်နိုင်ပါတယ်။

ပိုစ်မော်ဒန်ခေတ်မှာ အမျိုးသားနိုင်ငံတွေရဲ့ အခန်းကဏ္ဍ ကျဆင်းသွားပြီးဆိုတဲ့ အချက်ကလည်း ဒွိဟပွားစရာ အတော်ကောင်းတဲ့အချက် ဖြစ်နေတယ်။ ဒီ စာအုပ်ထဲမှာတော့ အင်ပီရီယယ်လောဂျစ် Imperial Logic နဲ့ နယ်ချဲ့စနစ်၊ ဒါမှမဟုတ် ကိုလိုနီစနစ်အကြားမှာ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်နေတယ်ဆိုတဲ့အချက်ကို သက်သေအမျိုးမျိုးပြဖို့ ကြိုးစားထားတယ်။ ဒါဟာ ၂၀၀၁ စက်တင်ဘာ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေး စင်တာကြီးတွေ အတိုက်ခံရတဲ့ အချိန်ကစပြီး ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေး အစီအစဉ် အထားအသို အတော်ကလေး ပြောင်းနေပေမဲ့ ပုံစံဟောင်း နယ်ချဲ့စနစ်ဟာ ပြန်ပြီးအသက်ဆက်နေတယ်လို့တောင် ပြောလို့ရနေတာကို လျစ်လျူရှုလိုက်တဲ့ သဘောဖြစ်ပါတယ်။ နယ်ချဲ့စနစ်သာမက ကိုလိုနီစနစ်တောင် ဆက်ပြီးရှင်သန်နေတာ တွေ့နေရတာပါ။ ဒါပေမဲ့ အားလုံးသိကြတဲ့အတိုင်း သမ္မတဘုရားအစိုးရက တနိုင်ငံတည်း စိတ်ကြိုက်လုပ်ကိုင်တဲ့ အီရတ်ကို ကျူးကျော်တဲ့စစ်ပွဲကိုတောင် လူသားချင်းစာနာမှုအတွက် နိုင်ငံတကာ ပုလိပ်ကြီးလုပ်ရသလိုလို ပုံဖော်နေကြတာဖြစ်တော့ နယ်ချဲ့စနစ်တို့ ကိုလိုနီစနစ်တို့ မရှိတော့ဘူးလို့ တချို့လူတွေလည်း ယူဆလာကြတော့တာပါ။ အာဖဂန်တို့၊ အီရတ်တို့ကိုဝင်တိုက်ပြီး အစိုးရဟောင်းတွေဖြုတ်ချ၊ အစိုးရသစ်တွေတင် စတဲ့အလုပ်တွေကလည်း အလကားလုပ်နေတာမဟုတ်ပါဘူး။ အဲဒီနိုင်ငံတွေက ရေနံတွေ သဘာဝဓာတ်ငွေ့တွေကို တဦးတည်းလက်ဝါးကြီးအုပ်ခွင့်ရဖို့ စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းကြီးတွေက နောက်ကနေ တွန်းအားပေးနေကြလို့ပဲ ဆိုတဲ့အချက်ကလည်း ကြာလေထင်ရှားလေဖြစ်နေတယ်။ အဲဒီစစ်ပွဲတွေဟာ အင်ပါယာထဲမှာရေးသလို အမျိုးသားနိုင်ငံတွေရဲ့အခန်း ကျဆင်းနေတာကို မပြရုံမက အမျိုးသားနိုင်ငံအကျိုးအတွက် စစ်တွေတိုက်နေကြတယ်ဆိုတာကို ပြနေကြတာဖြစ်ပါတယ်။

နောက်ပြီး အင်ပါယာ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံထဲမှာ စံနမူနာယူထားတဲ့ အမေရိကန် အခြေခံဥပဒေကြီးဟာ ပြည်ပကို စစ်ပြုနိုင်သလို ပိုင်နက်နယ်မြေချဲ့ထွင်ဖို့ စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးအင်အားတွေ ထုတ်သုံးခွင့်ရအောင်လည်း တံခါးဖွင့်ထားတဲ့ အခြေခံဥပဒေ ဖြစ်နေတာကိုလည်း ဖွင့်လှစ်ပြသလိုက်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ နဂ္ဂရီနဲ့ ဟတ်တို့တော့ အဲသလို စစ်ရေးစွက်ဖက်တာတွေဟာ အခြေခံဥပဒေ အားနည်းချက်မဟုတ်ဘဲ အာဏာသိမ်းပွဲမျိုးလုပ်တာ ခံလိုက်ရတယ်လို့ပဲ ခပ်ပေါ့ပေါ့ ရေးခဲ့တယ်။ အမှန်တော့ ဒါမျိုးတွေဟာ သမ္မတ ဘုရားလက်ထက်မှ ပေါ်လာတာ မဟုတ်ပါဘူး။ သမ္မတ မှန်ရိုးလက်ထက် ဖိလစ်ပိုင်ကို ဝင်သိမ်းတာ၊

လက်တင်အမေရိကကို ဝင်တာတွေကနေပြီး ကိုးရီးယားစစ်တို့ ဗီယက်နမ် စစ်တို့အထိ သမ္မတပေါင်းများစွာက ဒီအခြေခံဥပဒေက ဖွင့်ပေးလိုက်တဲ့ ဟာပေါက်အတိုင်း လိုက်ခဲ့ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအခြေခံဥပဒေအတိုင်း ဖွဲ့စည်းမယ့် အင်ပါယာကြီးဟာ တခြားဘာမှ ဖြစ်မလာဘဲ နယ်ချဲ့စနစ်တွေ အရင်းရှင်စနစ်တွေကို အခြေခံတည်ထောင်တဲ့ ကမ္ဘာ့လွှမ်းမတ်စနစ်ကြီးပဲ ဖြစ်လာစရာရှိနေတယ်။

‘ခေတ်ပြိုင် ကမ္ဘာ့လွှမ်းမတ်ရေး ဖြစ်စဉ်တွေကနေပြီး ကိုလိုနီကမ္ဘာကြီးရဲ့ နယ်နိမိတ် အများအပြားကို ဖြိုချပစ်လိုက်ပြီ။ ကမ္ဘာ့ရွာသစ်ကြီးထဲမှာ အနှောင်အဖွဲ့ ကင်းစွာ စီးဆင်းခြင်းတွေ အောင်ပွဲခံနေတာနဲ့အတူ ကိုလိုနီလက်ကျန် ကျန်းမာရေး နိမ့်ပါးမှုနဲ့ ထိတွေ့မှုကို ပြန်စဉ်းစားပြီး စိုးရိမ်နေတာတွေလည်း ပေါ်နေတယ်။ ကမ္ဘာ့လွှမ်းမတ်ရေးရဲ့ အမှောင်ပိုင်းကတော့ ရောဂါကူးစက်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ နယ်နိမိတ်တွေ ဖြိုချလိုက်တာကြောင့် ရောဂါတွေကို ဘယ်လိုတားဆီးနိုင်မှာလဲ။ အထူးသဖြင့် AIDS ခုခံအားကျဆင်းရောဂါမျိုးပေါ့’ လို့စာအုပ်ထဲမှာ ရေးထားတယ်။ ဒီအချက်ကို ကြည့်ရုံနဲ့ ပိုမိုမော်ဒန်သမားတွေနည်းတူ သူတို့လည်း ဆိုရှယ်လစ် အရေးတော် ကိစ္စကလွဲရင် ကျန်တာအားလုံးကို စိုးရိမ်စိတ်ထားကြတယ်ဆိုတာ ထင်ရှားနေတယ်။

တကယ်တော့ သူတို့ဟာ ကမ္ဘာ့ရွာကြီးမှာ အမျိုးသားနိုင်ငံဆိုတာ ရှိတာကိုတောင် လက်မခံလိုသူများ ဖြစ်ပါတယ်။ ‘အိန္ဒိယကနေ ကျူးဘားအထိ အယ်ဂျီးရီးယားကနေ ဗီယက်နမ်အထိ သူတို့ရရှိလိုက်တဲ့ နိုင်ငံတော်တွေဟာ အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးဆိုတဲ့ အဆိပ်သင့်လက်ဆောင်တွေ ဖြစ်နေတယ်’ လို့ သူတို့က ရေးပါတယ်။ ၁၉၇၀-၈၀ ခုများကာလ ပေါ်တူဂီနယ်ချဲ့လက်အောက်က လွတ်လပ်ရေးရယူကြတဲ့ အာဖရိကနိုင်ငံတွေကိုလည်း သူတို့လက်မခံကြပါဘူး။ နီကရာဂွာ ဆန်ဒီနစ္စတာအစိုးရက စီးပွားရေးအရ စစ်မှန်တဲ့အမှီခိုကင်းမှု လိုချင်တာကိုတောင် မထောက်ခံသူတွေဖြစ်ပါတယ်။ ‘အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေး ဆိုတာ ဘေးကနေထိုင်ကြည့်နေတဲ့ သူတွေတောင် ဘေးဆိုးကြီးဆိုတာ မြင်နိုင်တဲ့ အရာပါ။ အဲဒီလွတ်မြောက်တဲ့ အမျိုးသားနိုင်ငံတွေဟာ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးစနစ်ထဲမှာ ဘေးမျိုးစုံ ကြုံတွေ့ရတော့တာပဲ။ သူတို့ကိုင်စွဲတဲ့ အမျိုးသားဝါဒဆိုတာ အရင်းစစ်လိုက်ရင် နိုင်ငံရေးစီးပွားရေးအရ ခေတ်မီရေးနဲ့ အတူတူပဲဆိုတာ ညီမျှခြင်းချလိုရတယ်။ ဂန္ဓိတို့၊ ဟိုချီမင်းတို့၊ မင်ဒီလားတို့လို ခေါင်းဆောင် အများစုကြီးဟာ အဲသလို အမျိုးသားရေးဝါဒ၊ ခေတ်မီရေးဝါဒတွေကို တလျှောက်လုံး

ကိုင်စွဲထားကြတယ်။ နောက်ဆုံးတော့ စဉ်းလဲကောက်ကျစ်တဲ့ လှည့်စားမှုနဲ့ အဆုံးသတ်ကြရတာပဲ လို့ရေးကြပါတယ်။

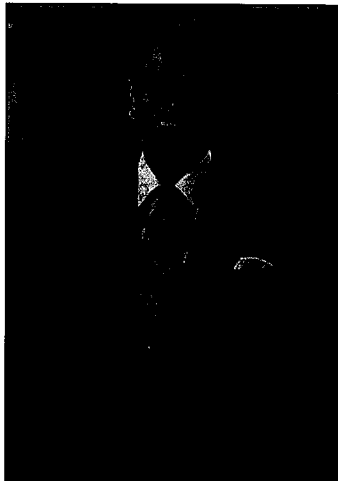
“အဲသလို လွတ်မြောက်မှုရယူနည်းနဲ့ အမျိုးသားအချုပ်အခြာ အာဏာ ထူထောင်ရေးဆိုတဲ့ သဘောတရားကိုပြန်ကြည့်ရင် ပဋိပက္ခတွေ ရှိနေတယ်။ ဒွီဟပွားစရာတွေ ရှိနေတယ်။ အမျိုးသားရေးဝါဒနဲ့ အောက်ခြေလူလူဝေးကြီးကို ပြည်ပစိုးမိုးမှုအောက်က လွတ်မြောက်အောင် လုပ်တယ် ဆိုတာကလည်း အဲဒီ လူစုလူဝေးကြီးကို ပြည်တွင်းစိုးမိုးမှု အဆောက်အအုံတွေထူပြီး စိုးမိုးဖို့ ဖြစ်နေတယ်။ ပြည်ပရော ပြည်တွင်းရော ဘယ်စိုးမိုးမှုမှ မညှာဘူး။ ပြင်းထန်ကြတာချည်းပဲ” လို့လည်း ရှင်းပြခဲ့တယ်။ ဒါဆိုရင် အမိန့်ခံ အမျိုးသားတွေ အချုပ်အခြာ အာဏာကို လိုချင်ကြတာ မှားနေပြီပေါ့။ သူတို့အမြင်အရ multitude အောက်ခြေ လူစုလူဝေးကြီးဟာ အချုပ်အခြာအာဏာကို စွန့်ခွာရမယ်။ အနှောင်အဖွဲ့တွေကနေ ရုန်းထွက်ရမယ်။ အမျိုးသားနိုင်ငံတခုရဲ့ အပိုင်ဆိုင်ခံနေရတဲ့ ဘဝကနေ လွတ်အောင်လုပ်ရမယ်။ ပြည်သူဆိုတာကနေ ထွက်လာရမယ်။ ကိုယ်ပိုင်ထင်ရှားတဲ့ လက္ခဏာကိုင်စွဲသူ ဘဝကနေ ထွက်လာရမယ်တဲ့။ သူတို့ရဲ့အမြင်တွေဟာ ခြိပ်မဲ့အလုပ်တွေ ကမ္ဘာကို လွှမ်းမိုးခြယ်လှယ်နေပြီ။ အလိုအလျောက် ကွန်မြူနစ်စနစ်ကိုရောက်ဖို့ အလားအလာရှိနေပြီလို့ မြင်ကြသလို ကမ္ဘာ့ရွာသစ်ကြီးမှာ အမျိုးသားဖိနှိပ်မှုတွေ စစ်ရေး နိုင်ငံရေး စီးပွားရေး ဗိုလ်ကျမှုတွေ ကင်းစင်နေပြီဆိုတဲ့ အမြင်ပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကိုပဲ ၂၁ ရာစု ကွန်မြူနစ် ကြေညာစာတမ်းလို့ ထပ်ဆင့်သတင်းလွှင့်သူကလည်း လွှင့်နေလေရဲ့။

၂။ ပိုစ်မော်ဒန် သို့မဟုတ် မှန်ချပ်များထဲက မှန်တချပ်

ပိုစ်မော်ဒန်ခေတ် ပိုစ်မော်ဒန်အခြေအနေဖြစ်မှုကို သမိုင်းရေးအရေ၊ ပထဝီရေးအရ ဘယ်သူမှ ဆွေးနွေးလို့မဖြစ်နိုင်ခြင်းဆိုတဲ့ အနေအထားကလည်း ပိုစ်မော်ဒန်ရဲ့ ထူးခြားတဲ့ လက္ခဏာတခု ဖြစ်ပါတယ်။ ပိုစ်မော်ဒန်ဝါဒ တခုလုံးကို ခြုံပြီးသုံးသပ်ဆွေးနွေးဖို့ဆိုတာလည်း အတော်လေး မလွယ်တဲ့အလုပ် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ပိုစ်မော်ဒန်ဝါဒ စတင်လာတဲ့သမိုင်းအခြေအနေ၊ စီးပွားရေး နိုင်ငံရေးအခြေအနေ တချို့လောကကို တတ်နိုင်သလောက် စုစည်းပေးတာပဲ လုပ်ပါရစေ။

မာဂရက်သက်ချာ

ရော်နယ်ဂေဂင်

အမေရိကန်နိုင်ငံမှာတော့ မှန်ချပ်အများကြီးရှိတဲ့ စီးပွားရေးဆိုတဲ့ ခေတ်တခေတ် ရှိခဲ့ဖူးတယ်။ ဒီခေတ်ကို သမ္မတဂျော့ဘုရှ်တို့ ဂျွန်အင်ဒါဆင်တို့က ‘မှန်ချပ်အများကြီးရှိတဲ့ စီးပွားရေး’ ‘ဗူးဗူးစီးပွားရေး’ စသဖြင့်ခေါ်ခဲ့ကြတယ်။ အဲဒီခေတ်ကတော့ တခြားမဟုတ်ဘူး။ ၁၉၈၀ သမ္မတ ရော်နယ်ဂေဂင်ခေတ် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာတော့ မှန်ချပ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ဟာ ပုံရိပ်တည်ဆောက်ပြီး အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်ကို လူကြိုက်များအောင်လုပ်ခြင်းကို ဆိုလိုတာပါ။ နိုင်ငံရေးပုံရိပ် တည်ဆောက်တာမျိုးဟာ အမေရိကန်သမ္မတတွေထဲမှာ အစောဆုံး၊ အကျယ်ပြန့်ဆုံးလုပ်ခဲ့သူဟာ ဂျွန်အက်စ် ကနေဒါဖြစ်ပါတယ်။ သူနဲ့ ပြိုင်ဘက် ရစ်ချတ်နစ်ဆင်တို့ ၅ နာရီကြာ စကားစစ်ထိုးပွဲကနေ သမ္မတလောင်းနှစ်ဦး ဘယ်သူက ပိုယုံကြည်ရသလဲဆိုတဲ့ အချက်ကို မဲဆန္ဒရှင်တွေ သိသွားစေခဲ့တယ်။ အဲဒီကစလိုက်တဲ့ ခေတ်သစ် နိုင်ငံရေးဈေးကွက်တင်နည်းတွေနဲ့ PR လိုခေါ်တဲ့ လူထုဆက်သွယ်ရေးနည်းတွေဟာ နိုင်ငံကြီးရော နိုင်ငံငယ်တွေပါ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်တွေ လူကြိုက်များအောင် လူရှေ့သူရှေ့ လှလုံးပြတာ၊ ရုပ်သံလွှင့်တာ၊ ဓာတ်ပုံတွေ သတင်းစာဂျာနယ်တွေထဲ မကြာခဏပါအောင် လုပ်တာတွေ တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် သုံးနေကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကို မှန်ချပ်တွေ အများကြီး ထောင်ပြတယ်လို့လည်း ခေါ်ကြတယ်။

သမ္မတဂေဂင်ဟာ အမေရိကန်ရင်ဆိုင်နေရတဲ့ ဗီယက်နမ်စစ် ရှုံးနိမ့်ခြင်း အိမ်မက်ဆိုးကို ချေဖျက်ဖို့၊ ကာကွယ်ရေးစရိတ်တွေ အလွန်အကျွံသုံးထားလို့ ဘတ်ဂျက်လိုငွေ တပုံကြီးဖြစ်နေတာကို ဖာထေးဖို့၊ ကမ္ဘာတဝန်း ကွန်မြူနစ် ဆန့်ကျင်ရေး အစိုးရပေါင်းစုံကို အမေရိကန်က ကူညီထောက်ပံ့တာ ဆက်လုပ်ဖို့အတွက် သူ့ကိုလူကြိုက်များအောင် အတော်လုပ်ခဲ့ရသူဖြစ်ပါတယ်။ တဖက်မှာလည်း ဒီလိုလူကြိုက်များတာကို အသုံးပြုပြီး အမေရိကန်စီးပွားရေးကို တဆစ်ချိုးလှည့်ပြောင်းဖို့လည်း ကြိုးစားခဲ့သူ ဖြစ်ပါတယ်။ သူနဲ့ခေတ်ပြိုင် ဗြိတိသျှဝန်ကြီးချုပ် မာဂရက်သက်ချာနဲ့ လက်တွဲလိုက်ကြတဲ့အခါ အမေရိကန်တို့ ဗြိတိန်တို့ရဲ့ စီးပွားရေးတွေကိုသာမက ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးကြီး တခုလုံးကိုတောင် လမ်းကြောင်းပြောင်းသွားစေခဲ့ပါတယ်။ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းလို့ဆိုတဲ့ ခေတ်သစ် ကမ္ဘာလွှမ်းမတ် အရင်းရှင်စီးပွားရေးကြီးဟာလည်း သူတို့နှစ်ယောက်က စတင်လိုက်တဲ့ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးစနစ်သစ်က မွေးဖွားလိုက်တယ်လို့ ပြောနိုင်ပါတယ်။

အဲသလို စီးပွားရေးပုံစံသစ်ကို ပြောင်းလဲစေခဲ့တဲ့ အချက်တွေကို ကြည့်ရင် ၁၉၆၀ ဆယ်စုနှစ် အလယ်ပိုင်းကာလ စီးပွားရေးထိုင်းမှိုင်းမှုနဲ့ ငွေကြေးဖောင်းပွမှု Stagflation ပြင်းထန်ခြင်း၊ ကော်ပိုရေးရှင်းများ အမြတ်အစွန်း ရရှိမှုထိုးကျခြင်း၊ ကမ္ဘာသုံးဒေါ်လာငွေတန်ဖိုး အကျပ်အတည်းပေါ်ခြင်း၊ အစွဲအလွန်အကျပ်ပွဲ နောက်ဆက်တွဲအဖြစ် ရေနံတွင်းပိုင်ရှင် အာရပ်နိုနိုင်ငံများက ရေနံဈေးကို ရုတ်တရက်မြှင့်ပစ်လိုက်ခြင်း၊ ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းများရှိ အလုပ်သမားများနဲ့ အလုပ်သမားသမဂ္ဂများရဲ့ အခွင့်အရေးတိုက်ပွဲ ပြင်းထန်ခြင်း၊ လက်ရှိ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုများက ပုံသေဖြစ်လာပြီး အမြတ်ထုတ်ယူမှုကျဆင်းလာခြင်း စတဲ့စတဲ့အချက်တွေကို တွေ့ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဗြိတိန်မှာဆိုရင် နှစ်ပေါင်းများစွာ တည်ရှိခဲ့တဲ့ ကျောက်မီးသွေးတွင်း အလုပ်သမားသမဂ္ဂကြီးနဲ့ အာဏာရလာစ ကွန်ဆာဗေးတစ် ဝန်ကြီးချုပ်မာဂရက်သက်ချာအကြား ပြင်းပြင်းထန်ထန် ထိပ်တိုက်တွေ့မှုတွေ ပေါ်နေသလို အမေရိကန်အစိုးရဆိုရင်လည်း သူဒေါ်လာငွေကို အမြတ်ထုတ်လာတဲ့ ယူရိုဒေါ်လာတွေက ခြိမ်းခြောက်တာခံနေရချိန်တွေ ဖြစ်နေတယ်။

ဂေဂင်-သက်ချာတို့ရဲ့ မှန်ချပ်တွေ အများကြီးရှိတဲ့ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဆိုတာ စက်မှုလုပ်ငန်းတွေကို လျော့ချပြီး တခြားနိုင်ငံကို ရွှေ့ပြောင်းတာလုပ်ပစ်ခြင်း၊ နည်းပညာသစ် တပ်ဆင်တာတွေလုပ်ပြီး ကုန်ချောထုတ်လုပ်ငန်းမလုပ်စေဘဲ

ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းတွေကို ပြောင်းလဲ လုပ်ကိုင်စေခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေး ဖြေလျော့မှုတွေ ပေးပြီး တဖြည်းဖြည်း ဘဏ္ဍာရေးလုပ်ငန်းကြီးတွေက ကမ္ဘာလွှမ်းမတ်ပြီး သူ့လက်အောက်မှာ အရာရာကို သွတ်သွင်းယူခြင်း၊ အလုပ်သမား လူတန်းစားရဲ့ အစဉ်အလာအဆောက်အအုံတွေ အားပျော့သွားအောင် လုပ်ခြင်းနဲ့ အလုပ်သမားသမဂ္ဂအင်အားကို တိုက်ဖျက်ပစ်ခြင်း၊ လုပ်ခအပါအဝင် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုစရိတ် အစွမ်းကုန်လျှော့ချနိုင်ဖို့ အမြဲတမ်းအလုပ်အကိုင်တွေနေရာမှာ ယာယီလုပ်ခစားစနစ်နဲ့ ပုတ်ပြတ်စနစ်များ၊ အမျိုးသမီး အလုပ်သမားများ အစားထိုးခြင်း၊ လူမှုဖူလုံရေး လုပ်ငန်းများ၊ ပညာရေးစရိတ်၊ ကျန်းမာရေးစရိတ်၊ ပင်စင်ကြေး စတာတွေအပါအဝင် လူ့အဖွဲ့အစည်း မျိုးဆက်သစ် ပြန်လည်မွေးမြူရေး လုပ်ငန်းများအတွက် အစိုးရမှကျခံမှုလျှော့ချပစ်ခြင်း စတာတွေ တရစပ် လုပ်ကိုင်တာ ဖြစ်ပါတယ်။

အဲသလို စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေထဲမှာ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုနဲ့ တိုက်ရိုက်မဆက်နွှယ်တဲ့ ဘဏ္ဍာရေးလုပ်ငန်းကြီးတခု ထွက်ပေါ်လာသလို၊ အဲဒီ ဘဏ္ဍာရေးလုပ်ငန်းအတွက် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ပေးနေတဲ့ ဝန်ဆောင်ဌာနတွေကလည်း ကြာလေကြီးမားလေ ဖြစ်လာတယ်။ ဒီလုပ်ငန်းနဲ့အတူ တခြားဘာကိုမှ မလုပ်တော့ဘဲ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အာမခံလက်မှတ်တွေ စတော့ရှယ်ယာတွေကို ဝယ်ယူရင်းနှီးမြှုပ်နှံပြီး အရောင်းအဝယ်လုပ်နေတဲ့ လူ့အလွှာကြီးတခုလည်း ပေါ်ထွက်လာတယ်။ ၁၉၈၈ ခု ဇူလိုင်လ အင်ဒိုဗီးဒင့်သတင်းစာထဲမှာ ဆောင်းပါးရှင် စကော့မိဒ်က အရင်က စက်မှုလုပ်ငန်းတွေ ဆိပ်ကမ်းလုပ်ငန်းတွေ အလွန်စည်ကားလှတဲ့ နယူးယောက်မြို့ကြီး အဲဒီကာလ အသွင်အပြင် ပြောင်းလဲသွားပုံကို အခုလိုရေးပါတယ်။

“တယ်လီဖုန်းလိုင်းတွေနဲ့ တကမ္ဘာလုံးက ငွေတွေကို ပြန်ပြီး ရောမွှေနေပုံတွေက ဘာနဲ့တူသလဲဆိုတော့ ပုလင်းသွတ် စက်ရုံကြီးတခုတည်းမှာ မတူတဲ့ ပုလင်းမျိုးစုံထဲကို အရည်တွေထည့်၊ အဖုံးတွေဖုံး၊ တံဆိပ်တွေကပ်၊ ဂျပ်ဟာထဲထည့် စတာတွေကို ထိုင်ကြည့်နေရသလိုပဲ။ အခုဆိုရင် နယူးယောက်ကနေ ရုပ်ဝတ္ထုထုတ်ကုန် ဘာတခုမှ မပို့တော့ဘူး။ စက္ကူစုတ်တွေပဲ ပို့ကုန်ရုံတော့တယ်။ မြို့တော်ကြီးရဲ့ စီးပွားရေးတခုလုံး ဘယ်အပေါ်မှာ ဆောက်လုပ်ထားသလဲဆိုတော့ အယောင်ဆောင်စိတ်ကူး ငွေပင်ငွေရင်း fictious capital လုပ်ငန်းကြီးအပေါ်မှာ တည်ဆောက်ထားတယ်။ အဲဒီ အယောင်ဆောင် ငွေပင်ငွေရင်းတွေကို အိုးအိမ်ခြံမြေ ကိုယ်စားလှယ်လုပ်ငန်းတွေက ချေးကြတယ်။ အဲသလို ချေးငှားသူတွေကြောင့်

အယောင်ဆောင် ငွေပင်ငွေရင်း အလုံးအရင်း ထုတ်လုပ်ရေး ကျွမ်းကျင်သူတွေဟာ လစာငွေ တနင်္ဂနွေရက်တယ်” လို့ ရေးခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီအယောင်ဆောင် ငွေပင်ငွေရင်းအမှီပြုစီးပွားရေးကို ကက်ဆီနိုစီးပွားရေး Casino economy လို့လည်းခေါ်ကြတယ်။ ကက်ဆီနို စီးပွားရေးလို့ ဘာကြောင့် ခေါ်သလဲဆိုတော့ အဲဒီငွေကြေးတွေဟာ တကယ်ကုန်ထုတ်လုပ်မှု ဖွံ့ဖြိုးတာကို ကျောထောက်နောက်ခံ ယူမထားဘဲ ဘဏ္ဍာရေးဈေးကွက်ထဲမှာ တီထွင်ထားတဲ့ သူ့ဘာသာပွားလာတဲ့အရာ သူ့ဘာသာအတက်အကျ ကစားနေတဲ့အရာဖြစ်လို့ ပါပဲ။ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် စတော့ရှယ်ယာလက်မှတ်ပေါ်က ဝင်ငွေရှာလိုသူတွေဟာ အဲဒီ အယောင်ဆောင် ငွေကြေးဈေးကွက်ထဲမှာ စုပြုံရောက်ရှိလာပြီး ကက်ဆီနို လောင်းကစားပိုင်းတွေလို မြို့ကြီးတွေသာမက မြို့ငယ်လေးတွေအထိ ချက်ချင်းပြန့်လာတယ်။ အဲဒီ ကက်ဆီနို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွေ ဝန်ဆောင်မှုတွေ ရုတ်တရက် အကြီးအကျယ် စန်းပွင့်ကျယ်ပြန့်လာတာနဲ့အတူ ခေတ်ပေါ်လူ့အလွှာ တရပ်လည်း ပေါ်လာပြန်တယ်။ ဒီလူ့အလွှာဟာ ကျောကျော့မော့မော့ ခေတ်ဆန်ဆန် နေတတ်တဲ့၊ ဘဏ္ဍာရေးလုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်မှုနဲ့ အသက်မွေးတဲ့၊ တက်လမ်းရှာတဲ့ Yuppie လူ့အလွှာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့နဲ့နွှယ်ပြီး သူတို့နှစ်သက်မယ့် အနုပညာယဉ်ကျေးမှုပစ္စည်းတွေ ထုတ်လုပ်နေသူတွေလည်း ပေါ်လာတယ်။ ၁၉၈၀ ခုများကာလကို Yuppie culture ယူပီ ယဉ်ကျေးမှု ကာလလို့တောင် ခေါ်ခဲ့ကြတယ်။

နောက်ထင်ရှားတဲ့ အချက်တခုကတော့ နည်းပညာတိုးတက်မှုတွေ၊ ဆက်သွယ်မှုတွေနဲ့ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတွေ အဆမတန်မြန်ဆန်လာတဲ့ အခြေအနေနဲ့ အီလက်ထရောနစ်မီဒီယာ ပြန်လည်ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်းတွေကြောင့် ယဉ်ကျေးမှုပိုင်းမှာ လူထုပါဝင်မှု အဆမတန်များလာချိန်မှာ စားသုံးကုန် အသစ် အသစ်တွေ အချိန်တိုအတွင်း တရစပ် ထုတ်လုပ်နိုင်လာတယ်။ ဒီအခြေအနေမှာ စားသုံးသူတွေဟာ ရုပ်ဝတ္ထုကို စွဲလမ်းလာရုံမက အသစ်ထွက်သမျှ ပစ္စည်းမျိုးစုံကို အလုအယက် ဝယ်နေကြတယ်။ စားသုံးသူကို ဆွဲဆောင်နိုင်အောင် ကုန်ပစ္စည်း တွေကိုလည်း အမြင်သစ် အတွေးသစ်တွေနဲ့ ပုံစံမျိုးစုံထုတ်လုပ်လာသလို ထွက်လာတဲ့ ပစ္စည်းတွေကလည်း အချိန်တိုပဲ ခံကြတယ်။ အရင် ပို့ဒ်နည်းစနစ်နဲ့ ကုန်ထုတ်လုပ်တုန်းကဆိုရင် ပျမ်းမျှကုန်ပစ္စည်း သက်တမ်းဟာ ၅ နှစ်ကနေ ၇ နှစ်အထိ ခံပေမဲ့ ပိုစ်မော်ဒန်ခေတ်မှာ ကုန်ပစ္စည်းတခုရဲ့ ပျမ်းမျှ သက်တမ်းဟာ ၁၈ လအောက်မှာပဲရှိလာတယ်။ တနည်းအားဖြင့် ပိုစ်မော်ဒန်ခေတ်မှာ

အရင်းလှည့်ပတ်မှုကလည်း အရင်ကမရှိဖူးတဲ့စံချိန်နဲ့ မြန်ဆန်လာတယ်။ ပိုမိုမော်ဒန်ခေတ် ဖက်ရှင်ဖြစ်စေ၊ ဗီဒီယိုဂိမ်း ဖြစ်စေ၊ ကွန်ပျူတာပရိုဂရမ်ဖြစ်စေ၊ အဝတ်အထည်ဖြစ်စေ ကုန်ပစ္စည်းအားလုံးလိုလို ထွက်ပြီးမကြာခင်မှာပဲ မော်ဒယ် အောက်သွားတော့တာ ပါပဲ။

မှန်ချပ်တွေ အများကြီးရှိတဲ့ စီးပွားရေးကာလမှာ အထင်ရှားဆုံး နောက်အချက်တစ်ခုလည်း ရှိသေးတယ်။ အဲဒီ အချက်ကတော့ အလုပ်လက်မဲ့တွေ၊ ဆင်းရဲသားတွေ တောင်ပုံရာပုံဖြစ်လာခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ အမေရိကန်မှာ ဆင်းရဲမွဲတေသူ ဦးရေ ၅% နဲ့တက်ရင် ၁၉၇၀ ခုတွေတုန်းက သူတို့ရရှိတဲ့ ဝင်ငွေဟာ GNP တနိုင်ငံလုံးဝင်ငွေရဲ့ ၇% နီးပါးရှိရာက ၁၉၈၀ ခုတွေမှာတော့ ၄.၆% ကို ကျဆင်းသွားတယ်။ နယူးယောက်၊ ချီကာဂို၊ ဘော်တိုမီး၊ နယူးအော်လင်းလို မြို့ကြီးတွေမှာ ကလေးသူငယ်တဝက်လောက်ဟာ ဆင်းရဲမွဲတေအောက်မှာရှိတဲ့ မိသားစုကကလေးတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ လုပ်ခခံစားရတာကို ကြည့်ရင် ၁၉၇၂ တုန်းကရတဲ့ real wage လုပ်ခထက် ၁၀% ကျဆင်းသွားတယ်။ သမ္မတရောင်ခေတ် အလုပ်ရရှိသူအများစုဟာ လုပ်ခနိမ့်အလုပ်တွေနဲ့ အလုပ်အကိုင် တည်မြဲရေး အာမခံချက် မရှိတဲ့အလုပ်တွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ရေကလက်ထက်မှာ တိုးလာတဲ့ အရာကတော့ အမျိုးသမီးအလုပ်သမားအရေအတွက်နဲ့ အမျိုးသမီးလုပ်ခတွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အမျိုးသားတွေရဲ့အလုပ်ကို အစားထိုးဖို့ လုပ်ခသက်သာတဲ့ အမျိုးသမီးတွေကို ပိုသုံးလို့ဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉၈၇ ခုနှစ် ခရစ္စမတ်မတိုင်မီ အမေရိကန် အစိုးရက အိုးမဲ့အိမ်မဲ့တွေကို အရေးပေါ်ကူညီဖို့ သုံးရတဲ့ ဘတ်ဂျက်ချည်း ဒေါ်လာ ၃၅ သန်း ရှိနေတယ်တဲ့။

ပိုမိုမော်ဒန်ဝါဒ ထွန်းကားလာတာဟာ အဲဒီ ဗူးဒူးစီးပွားရေး၊ ဒါမှမဟုတ် မှန်ချပ်တွေအများကြီးရှိတဲ့စီးပွားရေး အားကောင်းမောင်းသန် ဖြစ်လာချိန်မှာ ထွန်းကားလာတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အရင်းစုပုံမှုနည်းနာတွေ အရပ်အနားမရှိ တရစပ် ပြောင်းလဲနေချိန်၊ ထုတ်ကုန်သစ်တွေ၊ နည်းပညာသစ်တွေ၊ နေရာပြောင်းရွှေ့မှုသစ်တွေ အလုပ်လုပ်ပုံတွေ၊ စက်ရုံစနစ်တွေ၊ အလုပ်သမားပါဝင်ပုံတွေ အကြီးအကျယ် ပြောင်းလဲနေချိန်မှာ ပေါ်ထွက်လာတာဖြစ်သလို ဘဏ္ဍာအရင်းက အရာရာကို စေစားချိန်၊ စီးပွားရေးနယ်ပယ်သာမက ယဉ်ကျေးမှုနယ်ပယ်ကိုပါ အုပ်စီးထားချိန်မှာ ပေါ်ထွက်လာတာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ၂၀ ရာစု ဘောဂဗေဒပညာရှင် ဒေးဗစ်ဟာဗေးရဲ့ ပိုမိုမော်ဒန်ဖြစ်မှု အကြောင်းအချက်များ The Condition of Postmodernity ဆိုတဲ့ စာအုပ်ထဲမှာ နည်းပညာတီထွင်မှု၊ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး

တီထွင်မှု၊ ဖွဲ့စည်းမှုတီထွင်မှုတွေ အရှိန်မြန်သလို အရင်းလှည့်ပတ်မှုနဲ့ ဘဝရှင်သန်မှုတွေလည်း မြန်ဆန်လာတဲ့ အခြေအနေမှာ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ လက်တွေ့လုပ်ငန်းတွေကိုလည်း ရိုက်ခတ်မှု ဖြစ်စေတယ်ဆိုတဲ့ အချက်နဲ့ပတ်သက်ပြီး အောက်ပါအတိုင်း ရေးခဲ့တယ်။

“ယခင်ရှိနေသော ဖွံ့ဖြိုးစနစ် ခေတ်မီရေးကာလ နှိုင်းယှဉ်ခြင်းအရ တည်ငြိမ်မှုတွေအားလုံး ဘေးကိုရောက်ကုန်တယ်။ သူတို့နေရာမှာ မတည်ငြိမ်မှုတွေ၊ ပိုမိုမော်ဒန်ရသဗေဒဆိုတဲ့ ရိုးတိုးရွတ် ကျိုးကျိုး ကျွတ်ကျွတ်အရာတွေ၊ လျှပ်တပြက် တဒင်္ဂါသာခံတဲ့ အရာတွေ အစားထိုး ရောက်ရှိလာတယ်။ အဲဒီ ပိုမိုမော်ဒန်ရသတွေကတော့ မတူညီမှုတွေကို များများဖော်ကျူးတဲ့၊ ယာယီသာခံတဲ့၊ မျက်စိပသာဒတွေတဲ့၊ ဖက်ရှင်ကျတဲ့၊ ရောင်းကုန်အဖြစ် ပြောင်းထားတဲ့ ယဉ်ကျေးမှုလက်ရာတွေပါပဲ” တဲ့။

သူ့စာအုပ်ထဲမှာ ယဉ်ကျေးမှုဘဝရဲ့ သဘောသဘာဝဟာ အရင်းရှင်စနစ် အရင်းအနှီးလှည့်ပတ်မှု အရင်းလှည့်ပတ်မှု လောကုဏ်ရဲ့ အပြင်မှာသာရှိချင်တဲ့ သဘော ဖြစ်ပါတယ်။ ရသဗေဒနဲ့ ယဉ်ကျေးမှုဆိုတာကလည်း အသက်ရှင်မှုနဲ့ ပေါ်ထွန်းလာမယ့် ဘဝသစ်အကြား အလိုက်သင့်ဖြစ်အောင် ကြားဝင် ဆောင်ရွက်ရသူတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ အမှန်တော့ ရသဗေဒနဲ့ ယဉ်ကျေးမှု လုပ်ဆောင်ချက်တွေဟာ လူ့အတွေ့အကြုံတွေက စီးဆင်းလာတဲ့ ကာလဒေသဆိုင်ရာ ကိုယ်စားပြုတဲ့အနုပညာ လက်မှုပညာတွေကို ထုတ်လုပ်သူတွေ ဖြစ်လေတော့ ခေတ်ကြီးရုတ်တရက် အကြီးအကျယ် ပြောင်းလဲသွားတာမျိုးကို သံသယနဲ့ တုံ့ပြန်တတ်ကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ အရင်းဆိုတဲ့အရာ သွားလေရာနောက်ကို နိုင်ငံရေး ယဉ်ကျေးမှုဆိုတဲ့ အရာတွေလည်း လိုက်ပါရလေ့ရှိတယ်။ အရင်းရဲ့နောက်ကနေ ဟုတ်သယောင်ထင်ရတဲ့ စိတ်ကူးစံ ယန္တရားကြီးကလည်း တကောက်ကောက် လိုက်ပါရတယ်။ မှန်ချပ်တွေနဲ့ ပုံရိပ်မြှင့်တင်ရေး ယန္တရားတွေလည်း လိုက်ပါရတယ်။ အဲဒီစနစ်က ကိုးကွယ်ထားတဲ့ အပူဇော်ခံ ဝါဒမျိုးစုံလည်း လိုက်ပါရတယ်လို့ သူကထောက်ပြပါတယ်။

ပြုပြင်ပြောင်းလဲလိုက်တဲ့ အရင်းအနှီးစုပုံရေးစနစ်ရဲ့ space-time compression ကာလဒေသကို ဖိသိပ်ကျဉ်းမြောင်းအောင်လုပ်မှုကြောင့် ‘သိပ္ပံနဲ့ ကိုယ်ကျင့်တရားဖြင့် မှန်မမှန်ဆုံးဖြတ်ခြင်းအပေါ် လူတွေရဲ့ ယုံကြည်မှု ပြုလဲသွားသည်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာနဲ့ အသိဉာဏ်ဆိုင်ရာ ပြဿနာတွေမှာ ရသဗေဒက လူ့ကျင့်ဝတ်များအပေါ် အောင်ပွဲရသွားသည်။ မျက်စိထဲမြင်လာအောင်

ရှင်းပြခြင်းထက် နိမိတ်ပုံနဲ့ပြသခြင်းက လွှမ်းမိုးသွားသည်။ ထာဝရ အမှန်တရားတို့ စုပေါင်းလုပ်ကိုင်တဲ့ နိုင်ငံရေးတို့အပေါ်မှာ တဒင်္ဂဇာတိအတွက် စဉ်းစားခြင်းနှင့် အစိတ်စိတ်အမြွှာမြွှာ ခွဲပစ်ခြင်းများက အသာစီးရသွားသည်။ ရုပ်အကောင်အထည်ရှိတဲ့ ရှင်းလင်းတင်ပြမှုတို့ နိုင်ငံရေး စီးပွားရေးအခြေခံတဲ့ ရှင်းလင်းတင်ပြမှုတွေ နေရာမှာ ကိုယ့်မင်းကိုယ်ချင်း ယဉ်ကျေးမှု လုပ်ဆောင်တာတို့ ကိုယ့်မင်းကိုယ်ချင်း နိုင်ငံရေး လုပ်ကိုင်မှုတို့ဆီ အလုံးအရင်း ပြောင်းရွှေ့ကုန်ကြသည်... ထို့ကြောင့် ပိုမိုမော်ဒန်ဝါဒကို သမိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ပထဝီဆိုင်ရာ အခြေအနေတမျိုးအဖြစ်သာ မှတ်ယူနိုင်ပါသည်’ လို့ ရေးပါတယ်။

ပိုမိုမော်ဒန်ရဲ့ space-time compression ကို တုံ့ပြန်ပုံက သံသယများ၊ အပိုင်းပိုင်း ဖြုတ်ပစ်ခြင်းများနဲ့ ထုံမွမ်းနေတယ်။ ပိုမိုမော်ဒန် စာရေးဆရာ တဦးက သူဝတ္ထုတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး ‘ငြီးငွေ့နိုင်သမျှ အငြီးငွေ့ဆုံး ရှုခင်းမှာ ငြီးငွေ့နိုင်သမျှ အငြီးငွေ့ဆုံး ဇာတ်ကောင်ကို ငြီးငွေ့နိုင်သမျှ အငြီးငွေ့ဆုံး စကားလုံးတွေသုံးပြီး ပြောခိုင်းပစ်လိုက်တာပဲ’ လို့ ရေးသလို တခြားစာရေးဆရာတဦးကလည်း-

“လတ်တလော အပြောင်းအလဲတွေရဲ့ အရှိန်အဟုန်က သိပ်မြန်လွန်းနေတော့ အင်အားလမ်းကြောင်းက ဘယ်ကိုရောက်ပြီး ဘယ်ကို ပေါက်မလဲဆိုတာ မသိနိုင်တော့ဘူး။ ရှင်းလင်းတင်ပြချက်တွေကိုလည်း ရိုးသားတယ်လို့ မထင်ကြတော့ဘူး” လို့ ရေးပါတယ်။

“သေချာတာကတော့ ပိုမိုမော်ဒန်ဝါဒဟာ ရှေ့နောက်ဆီလျော်တဲ့ ရှင်းလင်းတင်ပြတာတွေ အပေါ်မှာ သံသယထားကြသလို တခုလုံးခြုံငုံတဲ့ သီအိုရီလို ထင်ရတဲ့အရာတွေကိုလည်း တပိုင်းတစစ ဖြုတ်ပစ်လိုကြတယ်။ အခြေခံ တင်ပြချက်တွေ၊ အကြံပြုချက်တွေ မှန်သမျှကိုလည်း စိန်ခေါ်လာကြတယ်။

အဲသလို အများသဘောတူ လက်ခံထားတဲ့ အမှန်တရားတို့၊ တရားမျှတမှုတို့၊ လူ့ကျင့်ဝတ်တို့၊ အိုင်ဒီယာတို့ကို စိန်ခေါ်ကြရင်းသူတို့ဟာ ဘာသာစကားဆိုင်ရာ တလောကလုံး လက်ခံထားတဲ့ စနစ်တွေကို တစစီဖျက်ကြတယ်။ တခုလုံးခြုံငုံတဲ့ သီအိုရီတွေကို ဖျက်ဆီးဖို့ နည်းလမ်းတွေ ရှာကြတယ်။ နောက်ဆုံးတော့ သူတို့ဟာ ပိုရယ်ဒီကယ်ကျတဲ့ ရှာဖွေဖော်ထုတ်မှုတွေ ဘယ်လောက်ပဲလုပ်တယ်ဆိုဆို အသိဉာဏ်တွေနဲ့ အိုင်ဒီယာပြဆို ချက်တွေကို သင်္ကေတပြုသုဘဝ၊ အမျိုက်ဘဝ ရောက်အောင်လုပ်ရင်း နတ္ထိဝါဒ nihilism အခြေအနေတရပ်ကို

ပေါက်ပွားစေလိုက်ကြတယ်။ ဒီလို နတ္ထိဝါဒ အနှံ့အပြားဖြစ်လာတဲ့အခါ လူပုဂ္ဂိုလ်ကြည်ညိုတဲ့ နိုင်ငံရေးတို့၊ မှန်ချပ်တွေများပြားတဲ့ နိုင်ငံရေးတို့ဆီ သံသရာတပတ် ပြန်လည်လာတယ်။ အဲဒီကနေ တပိုင်းတစစီလုပ်ပစ်လိုက်တဲ့ သီအိုရီတွေထက် ပိုပြီးနိမ့်ကျတဲ့၊ ပိုပြီးအကြမ်းထည်ဆန်တဲ့ သဘောတရား တွေပဲ ကျန်တော့တယ်” လို့ ဒေးဗစ်ဟာဗေးက ရေးခဲ့ပါတယ်။

အခန်း (၄)

နီယိုလစ်ဘာရယ်ဝါဒနဲ့ နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒ

၁။ နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒရဲ့ လူတန်းစားပိုင်းခြားစိစစ်ပုံ

နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒတွေ တူးတူးခါးခါး အဖြစ်ဆုံးကတော့ လူအဖွဲ့အစည်းအတွင်း လူတန်းစားကွဲပြားမှု အခြေအနေနဲ့ မာ့က်စ်ရဲ့ အပြောင်မြောက်ဆုံး တွေ့ရှိချက် ဖြစ်တဲ့ အရင်းရှင်စနစ်ကို တိုက်ခိုက်ရာမှာ အဓိကအင်အားဖြစ်တဲ့ အတော်လှန်ဆုံး လူတန်းစားဟာ အလုပ်သမား လူတန်းစားသာ ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အချက်တို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒတွေရဲ့ လက်သုံးထိုးနှက်နည်းအဖြစ် သုံးမျိုးသုံးစားကို တွေ့နိုင်တယ်။ ပထမအချက်ကတော့ မာ့က်စ်ဝါဒဟာ လူတန်းစားကို အာရုံစိုက်လွန်းတဲ့အတွက် လူမျိုးရေးတို့ ယဉ်ကျေးမှုတို့ ကွဲပြားနေတဲ့ ကိုယ်ပိုင်ထင်ရှားတဲ့ လက္ခဏာ Identi အရ တန်းတူညီမျှ ကင်းမှုတွေကို ဝေါဝါးစေတယ်ဆိုတဲ့ ထိုးနှက်ချက် ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ အချက်ပေါ်ကနေ တဆင့် တက်လာတဲ့အချက်က မျက်မှောက်ခေတ် နိုင်ငံရေးဆိုတာ အဲဒီ ကိုယ်ပိုင်ထင်ရှားတဲ့ လက္ခဏာ Identi အပခြားနားချက်တွေက ထွက်လာတဲ့ သဘောသဘာဝက ပြဋ္ဌာန်းတယ်ဆိုတဲ့အမြင် ဖြစ်ပါတယ်။

ဒုတိယအချက်ကတော့ လူတန်းစားဆိုတဲ့အရာဟာ လူတွေရဲ့ ဆန္ဒပိုင်းကနေ တီထွင်ပေးလိုက်တဲ့ အရာတစ်ခုဖြစ်ပြီး ဆန္ဒပိုင်းတွေကိုလည်း ယဉ်ကျေးမှုတွေကပဲ ပြဋ္ဌာန်းတယ်။ နောက်ပြီး လူအဖွဲ့အစည်းမှာ ပကတိဘာဝကျတဲ့ လူတန်းစားအကျိုးစီးပွားဆိုတာလည်း မရှိဘူး။ ဘာပြုလို့လဲဆိုတော့ အကျိုးစီးပွားဆိုတာ လူတယောက်စီက ဘာတွေကို ကြိုက်တယ် မကြိုက်ဘူးဆိုတဲ့ အချက်အပေါ် အခြေခံတဲ့ ဆန္ဒပိုင်းသက်သက်အရာ ဖြစ်ပြီး အဲသလို လူတိုင်းချင်း စိတ်ဆန္ဒတွေကို သက်ဆိုင်ရာ ယဉ်ကျေးမှုတစ်ခုစီက သတ်မှတ်ပေးလို့ ဖြစ်တယ်လို့ နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒတွေက ယူဆတယ်။ တတိယအချက်က စီးပွားရေးနဲ့ ပိုပြီးပတ်သက်တယ်။ မျက်မှောက် စီးပွားရေး လူမှုရေး ကြီးမားလှတဲ့ အပြောင်းအလဲတွေကြောင့် လူအဖွဲ့အစည်းထဲမှာ အရင် လူတန်းစားခွဲခြားမှုဟောင်းတွေ မရှိတော့ဘူးဆိုတဲ့ အမြင်ဖြစ်ပါတယ်။ ပိုစ်မာ့က်စ်ဝါဒတွေကဆိုရင် မော်ဒန်ခေတ်ကျော်လွန်ချိန်၊ စက်မှုခေတ်ကျော်လွန်ချိန်ကို ရောက်နေပြီ ဖြစ်တဲ့အတွက် စွမ်းအားရဲ့ ပင်မရေသောက်မြစ်ဟာ လူတန်းစား မဟုတ်တော့ဘူး၊ သတင်းအချက်အလက်စနစ်တွေ၊ နည်းပညာသစ်တွေနဲ့ အဲဒီစနစ်တွေကို ထိန်းသိမ်းစီမံခန့်ခွဲနေသူတွေသာ ဖြစ်တယ်လို့ဆိုကြတယ်။ သူတို့အမြင်အရ စက်မှုအလုပ်သမားလူတန်းစားဟာ ပျောက်ကွယ်သွားပြီ။ စက်မှုအလုပ်သမားတွေဟာ အလယ်အလတ် လူတန်းစားသစ်အဖြစ် တက်လှမ်းသူက တက်လှမ်းသွားသလို အောက်ဆုံးဆင်းရဲသားအလွှာထဲ ဆင်းသူက ဆင်းသွားကြပြီလို့ ယူဆကြတယ်။

ပထမအချက်ဖြစ်တဲ့ identities ကိုယ်ပိုင်ထင်ရှားတဲ့ လက္ခဏာတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မာ့က်စ်ဝါဒကဘယ်တုန်းကမှ ပစ်ပယ်မထားဘူး ဆိုတဲ့အချက်ကို နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒတွေက မရှင်းလင်းလို့ဖြစ်ပါတယ်။ မာ့က်စ်ဝါဒဟာ သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံအလိုက် ကိုယ်ပိုင်ထူးခြားချက်တွေကို ထည့်မတွက်ဘဲ ဘာတော်လှန်ရေးလှုပ်ရှားမှုမှ မလုပ်ခဲ့ဘူးဆိုတဲ့အချက်ကို အဲဒီပညာရှင်တွေ မေ့သွားတာလည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်မှာပါ။ လီနင်တို့လက်ထက်ကစပြီး အာရှအာဖရိက ကိုလိုနီ အသိမ်းပိုက်ခံနိုင်ငံတွေက မာ့က်စ်ဝါဒ တော်လှန်ရေး လှုပ်ရှားမှုတွေ အားလုံးလိုလို သက်ဆိုင်ရာအမျိုးသားရေးတွေ ယဉ်ကျေးမှုတွေ ကျားမကွဲပြားမှုတွေကို နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးနဲ့ တွဲဖက်လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ တခုရှိတာက မာ့က်စ်ဝါဒတွေဟာ အဲဒီ identities ကိုယ်ပိုင်ထင်ရှားတဲ့ လက္ခဏာတွေကိုစဉ်းစားရာမှာ အဲဒီကွဲပြားမှုတွေကို ထွက်ပေါ်စေတဲ့ ပိုကျယ်ပြန့်တဲ့

လူအဖွဲ့အစည်းစနစ်ကို အဓိကထားစဉ်းစားသလို အဲဒီမညီမျှမှုတွေကို လူတန်းစားမူဘောင်ထဲက သီးခြားခွဲထုတ်ပြီး ပိုင်းခြားစိစစ်တာမျိုးကိုလည်း ဆန့်ကျင်ကြတယ်။ ဘာပြုလို့လဲဆိုတော့ လူမျိုးရေးအရ ယဉ်ကျေးမှုအရ ဘယ်လောက်ပဲ တူညီနေပါစေ မြေရှင်ကတော် တယောက်ဟာ သီးစားလယ်သူမ တယောက်ကို တန်းတူမထားနိုင်သလို အိန္ဒိယနိုင်ငံသားချင်းတူကြတဲ့ ဇာတ်မြင့်တွေဟာ ဇာတ်နိမ့်တွေကို ရှေးကတည်းက တန်းတူလို့သဘောမထား နိုင်ကြလို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒုတိယအချက်ဖြစ်တဲ့ လူတန်းစားဆိုတာ လူ့ဆန္ဒပိုင်းက သတ်မှတ်လိုက်တယ် ဆိုတဲ့ကိစ္စဖြစ်ပါတယ်။ လူတန်းစားဆိုတာ ဘယ်အာဏာပိုင်က အမိန့်ချလိုက်လို့ ပေါ်လာတဲ့အရာမှ မဟုတ်ပါဘူး။ ဘယ်တန်ခိုးရှင်က စိတ်ဆန္ဒအရ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့လို့ ပေါ်လာတဲ့အရာလည်း မဟုတ်ပါဘူး။ သက်ဆိုင်ရာ သမိုင်းအခြေအနေ၊ ကာလဒေသ အခြေအနေနဲ့ စီးပွားရေးပတ်ဝန်းကျင်တွေက မွေးဖွားပေးလိုက်တဲ့အရာ ဖြစ်ပါတယ်။ မျက်မှောက်ခေတ် လူတန်းစားတွေကတော့ အရင်းရှင်စနစ်က မွေးထုတ်လိုက်တဲ့ လူတန်းစားတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ လူအဖွဲ့အစည်းက ဖန်တီးလိုက်သမျှ တန်ဖိုးတွေကို အရင်းရှင် လူတန်းစားက စိတ်ကြိုက်ခြယ်လှယ် သိမ်းပိုက်ခွင့်ရအောင် စည်းရုံးဖွဲ့စည်းလိုက်တဲ့ လူတန်းစားတွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ လူတန်းစားနဲ့ လူတန်းစားနီးကြားမှု အသိစိတ်တို့ကို နှစ်ပိုင်း ကွဲကွဲပြားပြားနားလည်ထားဖို့ လိုပါတယ်။

လူတန်းစားဆိုတာ စိတ်ဆန္ဒနဲ့မဆိုင်ဘဲ ပကတိဘာဝအရ တည်ရှိနေတဲ့ အရာဖြစ်ပါတယ်။ လူတန်းစားနီးကြားမှု အသိစိတ်ကတော့ လူမှု အကြောင်းအချက်တွေ၊ ယဉ်ကျေးမှုအကြောင်းအချက်တွေ အခြေအနေပေါ် မူတည်ပြီး နည်းတာများတာ၊ ရှိတာမရှိတာတွေ ဖြစ်ပေါ်တတ်တဲ့အရာ ဖြစ်ပါတယ်။ တနည်းအားဖြင့် လူတန်းစားအသိစိတ်ဆိုတာ လူမှုအခြေအနေက တည်ဆောက် ပေးတဲ့အရာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် လူတန်းစားအသိစိတ်တွေဟာ လူမှုသဏ္ဌာန်တွေအပေါ် လိုက်ပြီး အမျိုးမျိုးကွဲပြားနေတတ်တယ်။ တခါတလေ လူတန်းစားအသိစိတ်တွေ ရောနှောနေတာလည်းရှိတယ်။ ဥပမာ အမျိုးသားရေး အသိစိတ်နဲ့ လူတန်းစားအသိစိတ် ရောနှောနေခြင်း။ ဘယ်လိုပဲဖြစ်ဖြစ် လူတန်းစားနီးကြားမှု အသိစိတ်တွေဟာ သမိုင်းအဆင့်ပြောင်းလဲမှုတွေမှာ အရေးကြီးတဲ့အခန်းမှာ အမြဲရှိနေတတ်ပါတယ်။ သမိုင်းမှာ လူတန်းစားဖွဲ့တည်ပုံ

တခုနဲ့တခုမတူသလို တခုကနေတခုကိုလည်း ပြောင်းလဲခဲ့တဲ့ သာဓကတွေ အများကြီးရှိနေတယ်။

တတိယအချက်ဖြစ်တဲ့ သတင်းအချက်အလက်စနစ်တို့၊ နည်းပညာသစ်တို့ အသစ်ပြောင်းလဲ တပ်ဆင်မှုနဲ့အတူ ဝန်ဆောင်လုပ်ငန်းတွေ အစား ဝင်ရောက်လာတဲ့အတွက် စက်မှုခေတ် ကုန်ဆုံးသွားပြီ ဆိုတဲ့အချက်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး စက်မှုလုပ်ငန်းတွေ တကယ်ပဲခေတ်ကုန်သွားမသွား ဆိုတဲ့အချက်ကို ဆန်းစစ်ဖို့ လိုလိမ့်မယ်။ ဒေါက်ဂလပ်စ်ဒိုးရေးသားတဲ့ ၂၀၀၀ ခုနှစ်ထုတ် အရင်းရှင်စနစ်နဲ့ အရင်းရှင်စနစ်ရဲ့ စီးပွားရေးပညာဆိုတဲ့စာအုပ်မှာ ၁၉၉၀ ခု တပိုက်က အမေရိကန် အကြီးဆုံး ထိပ်တန်းကော်ပိုရေးရှင်းကြီး ၅၀၀ ဟာ ၁၉၉၈ ခုမှာ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာက ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးတွေအဖြစ် ကူးပြောင်းသွားတယ်လို့ ရေးသားထားတယ်။

အဲဒီ အမေရိကန်ထိပ်တန်း ကော်ပိုရေးရှင်း ၅၀၀ ဟာ စက်မှုလုပ်ငန်း ကော်ပိုရေးရှင်းတွေဖြစ်ပြီး နှစ်စဉ်ရောင်းရငွေပမာဏ ဒေါ်လာ ၂.၃ ထရီလျံရှိတယ်။ အမြတ်ခွန်နုတ်ပြီး အသားတင်ဝင်ငွေက ၉၃.၃ ဘီလျံရှိတယ်လို့ ၁၉၉၀ စာရင်းအရ သိရတယ်။ အဲဒီကော်ပိုရေး ရှင်းကြီးတွေထဲမှာ General Motors, EXXON, Ford, IBM, Mobil, GE, Phillip Morris, Du Pont, Chevron စတဲ့ ရောမကော်ပိုရေးရှင်းကြီး ၁၀ ခုဟာ ထိပ်တန်း ၅၀၀ ရရှိတဲ့ ရောင်းရငွေရဲ့ ၃၀% ရှိသလို အမြတ်ရဲ့ ၂၅% တောင်ရှိနေတယ်။ ၁၉၉၉ ခုမှာတော့ ကမ္ဘာ လွှမ်းမတ်ကော်ပိုရေးရှင်း ၅၀၀ ရဲ့ ဝင်ငွေက ၁၁.၅ ထရီလျံဖြစ်လာသလို အမြတ်ကလည်း ဘီလျံ ၄၄၀ ဖြစ်လာတယ်။ GM, Daimler Chrysler,

Ford, Mitsui, Itochu, Mitsubishi, EXXON, GE, Toyota, Wal-Mart Store ထိပ်ဆုံးဆယ်ခုဆိုရင် ကော်ပိုရေးရှင်းတခု ပျမ်းမျှဝင်ငွေဟာ ၁၂၂ ဘီလျံ ရောက်လာခဲ့တယ်။ အဲဒီဆယ်ခုထဲမှာ အများစုဟာ စက်မှုလုပ်ငန်းတွေ ဖြစ်နေတယ်။ ဒီအချက်ကိုကြည့်ရုံနဲ့ စက်မှုလုပ်ငန်းတွေဟာ ကမ္ဘာလွှမ်းမတ်ပြီး အမြတ်အစွန်းတွေ တနင့်တပိုးရနေဆဲ ဖြစ်နေတယ်ဆိုတာ သိသာနေတယ်။

Fobes Global ၂၀၀၀ စာရင်းမှာ ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံးကုမ္ပဏီ ၂၀၀၀ ဟာ အလုပ်သမားနဲ့ အမှုထမ်း ၈၇ သန်းရှိပြီး နှစ်စဉ် ဒေါ်လာ ၃၈ ထရီလျံဝင်ငွေရှိတယ်။ ဒီပမာဏဟာ တကမ္ဘာလုံး အသားတင်ထုတ်လုပ်မှု GDP ရဲ့ ၅၁% ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ သတ်ပြရမှာ တခုရှိတယ်။ အဲဒါကတော့ ကမ္ဘာ့အလုပ်သမားတွေထဲမှာ ကုမ္ပဏီက တရားဝင်အမြဲတမ်းခန့်အပ်တဲ့ အလုပ်သမားဟာ ကြာလေနည်းလေဖြစ်နေပြီး တရားမဝင်အလုပ်သမားတွေ၊ ယာယီပုတ်ပြတ် အလုပ်သမားတွေက ကြာလေများလေ ဖြစ်လာနေတယ်။ ပြည်ပက ခိုးဝင်ရွှေ့ပြောင်းလာတဲ့ အလုပ်သမားအများစုဆိုရင် ကံထိုက်ကတဆင့် တရက်စာအလုပ်ကုပ် ငှားတတ်ပြီး နောက်နေ့အတွက် မသေချာပါဘူး။ နောက်ပြီး အဲသလို ကံထိုက်တွေဟာ အဖကြီးစိုးရေးပုံစံ မိသားစုပုံစံနဲ့ အလုပ်သမားများကို ချုပ်ကိုင်ထားလို့ ဘာအခွင့်အရေးမှမရနိုင်ဘူး။ လောလောဆယ် ဥရောပတို့ အမေရိကန်တို့ကို ခိုးဝင်လာတဲ့ အာဖရိက၊ အာရှနဲ့ လက်တင်စကားပြော လူမျိုး တွေဆိုရင် အဲသလို အလုပ်အကိုင်တွေမှာ လုပ်ခနည်းနည်းနဲ့ လုပ်နေကြဆဲ

ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့ကိုလည်း စက်ရုံအလုပ်ရုံ အလုပ်သမားစာရင်းထဲ ထည့်ဖို့ လိုပါလိမ့်မယ်။

ပြီးခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း ၃၀ လောက်အတွင်း အထင်ရှားဆုံးအချက်ကတော့ အရင်းရှင်နိုင်ငံတွေကနေ အလုံးအရင်း ပြောင်းရွှေ့လာတဲ့ လုပ်ခနိမ့် ချွေးသံရွဲ့ရွဲ့ sweatshop အလုပ်အကိုင်တွေ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေမှာ အခြေချလာခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ အထည်ချုပ်စက်ရုံ၊ ဖိနပ်ချုပ် စက်ရုံ၊ ကစားစရာ စက်ရုံတွေဟာ တနိုင်ငံတည်း အတည်တကျမနေဘဲ လုပ်ခအသက်သာဆုံး၊ အလုပ်သမား ကာကွယ်မှုဥပဒေ အလျော့နည်းဆုံး၊ ကုန်ကြမ်း ဈေးအပေါ်ဆုံးနေရာတွေကို လှည့်လည်အခြေချလေ့ ရှိပါတယ်။ အဲဒီချွေးသံရွဲ့ရွဲ့အလုပ်တွေဟာ နာမည်ကျော် အမှတ်တံဆိပ် ကုမ္ပဏီကြီးတွေရဲ့ အဝတ်အထည်တွေ၊ ဖိနပ်တွေ၊ ဖက်ရှင်ဝတ်စုံတွေကို ချုပ်လုပ်ရပေမဲ့ ကုမ္ပဏီအမှုထမ်းတွေ မဟုတ်ကြပါဘူး။ ကုမ္ပဏီလက်ခွဲ ကံထိုက်တွေ လက်ဝေခံတွေကတဆင့် အလုပ်လုပ်ခိုင်းထားကြတာဖြစ်လို့ ကုမ္ပဏီဘက်က ဘာမှတာဝန်ခံစရာမလိုဘဲ ကံထိုက်က သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရတွေ အလုပ်သမားတွေနဲ့ တိုက်ရိုက်ဖြေရှင်းရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် လုပ်ခကို အစွမ်းကုန်နှိမ်ထားပြီး အရည်အသွေးပြည့်မီရေးနဲ့ သတ်မှတ်အရေအတွက် ပြည့်မီရေးတွေ တင်းတင်းကျပ်ကျပ် လုပ်ကြသလို အလုပ်ခွင် အန္တရာယ်ကင်းရေးတွေ အလုပ်သမား ဖူလုံရေးတွေအတွက် စရိတ်စကတွေကို အစွမ်းကုန် လျော့ချတတ် ကြတယ်။

အဲဒီချွေးသံရွဲ့ရွဲ့ အလုပ်ရုံပိုင်ရှင်တွေ၊ ကံထိုက်တွေဟာ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံ အများအပြားမှာ၊ အထူးသဖြင့် ဆင်းရဲတဲ့ နိုင်ငံတွေမှာ တံခါးမရှိ ဓားမရှိ ခြယ်လှယ်နေကြတယ်။ သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရတွေကလည်း နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကရမယ့် နိုင်ငံခြားငွေလေးကို မျှော်ကိုးပြီး အလုပ်သမားတွေအပေါ် ရက်ရက်စက်စက် သွေးစုပ်တာကို မျက်နှာလွှဲနေကြတယ်။ ဒီအလုပ်သမားတွေကတော့ ပိုစ်မာ့ကပ်စ်ဝါဒီတွေရေးသလို အရင်းရှင်စနစ်ဟာ သွေးမစုပ်တော့ပါဘူး ဆိုတာတွေကြားရရင် ရယ်ကြမှာအမှန်ဖြစ်ပါတယ်။ ဘာပြုလို့လဲဆိုတော့ သူတို့ဟာ သက်ဆိုင်ရာ နာမည်ကျော်အမှတ်တံဆိပ် ကုမ္ပဏီတွေရဲ့ သွေးစုပ်မှုအပြင် လက်ခွဲကံထိုက်တွေရဲ့သွေးစုပ်မှုပါ သွေးစုပ်မှုနှစ်ထပ်ကွမ်းခံနေရုံမက မကြာသေးမီက ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်မှာ ဖြစ်ပွားခဲ့သလို အလုပ်ခွင်မီးလောင်မှု၊ အလုပ်ရုံပြိုကျမှုကြောင့် ရာထောင်ချီသေဆုံးရတာတွေ ကိုယ်တိုင်လက်တွေ့ ကြုံတွေ့ခံစားနေရသူတွေ ဖြစ်လို့ပါပဲ။

မိလ်တန်ဖရိုက်မင်းနှင့် နစ်ဆင်

၂။ နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒ စီးပွားရေးဝါဒ နဲ့ လူတန်းစားပဋိပက္ခ

ပိုစ်မာ့က်စ်ဝါဒီတွေ ရည်ညွှန်းတဲ့ စက်မှုလွန်ကာလဆိုတာ စီးပွားရေးမှာ နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒက အောင်ပွဲခံချိန်ဖြစ်သလို နိုင်ငံရေးမှာ နီယိုကွန်ဆာဗေးတစ် ဝါဒက အောင်ပွဲခံချိန်လည်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဝါဒနှစ်ခုဟာ ၁၉၅၀ ခုများ ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စုနဲ့ အရှေ့အုပ်စုပြိုလဲချိန်မှာတော့ အောင်မြင်မှုအထွတ်အထိပ်ကို တက်လှမ်းလာတယ်။ တကမ္ဘာလုံး အစိုးရတိုင်းလိုလိုဟာ လစ်ဘရယ်ဝါဒ ကျင့်သုံးရေး ဈေးကွက်စီးပွားရေး ကျင့်သုံးရေးတွေ တွင်တွင်ပြောလာတယ်။ နီယိုကွန် သဘောတရားရေး ဆရာတွေကဆိုရင် သမိုင်းနိဂုံးချုပ်ပြီ လစ်ဘရယ်ဝါဒက တခြားဝါဒတွေအပေါ် အောင်ပွဲခံလိုက်ပြီလို့တောင် ကျူးရင်ခဲ့ကြတယ်။ သူတို့နဲ့အတူ ပိုစ်မာ့က်စ်ဝါဒီတွေကလည်း တကမ္ဘာလုံး လူတန်းစားတိုက်ပွဲတွေ ချုပ်ငြိမ်းတော့မယ်၊ လူသားဆန်တဲ့ အရင်းရှင်စနစ် အင်ပါယာကြီး လွှမ်းမိုးလာပြီလို့ သံယောင်လိုက်ခဲ့ကြတယ်။ ဒါကြောင့် နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒ စတင်ခဲ့ပုံတွေနဲ့ နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒရဲ့ လက္ခဏာသွင်ပြင်တွေကို မျက်ချည်ပြတ်ခံလို့

မဖြစ်ဘူးဆိုတာ သတိပြုစေလိုတယ်။ ဒီစာတမ်းမှာတော့ အချက်အချာလောက်သာ ဖော်ပြနိုင်မှာပါ။

နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒဟာ အရင်းရှင်နိုင်ငံတွေမှာ လွှမ်းမိုးနေတဲ့ လူမှုဖူလုံရေး အစိုးရစနစ် Welfare-state ကို နှင်းချေဖျက်ဆီးပြီး အလုပ်သမားတွေအပေါ် အရင်းရှင်စနစ်က ထိုးစစ်ဆင်တဲ့ ဝါဒဖြစ်ပါတယ်။ အားလုံးသိကြတဲ့အတိုင်း ၁၅ ရာစုနှောင်း စက်မှုလုပ်ငန်းတွေ ကြီးထွားလာတာနဲ့အတူ အလုပ်သမား လှုပ်ရှားမှုတွေလည်း အင်ကြီးအားကြီး ဖြစ်လာတယ်။ ၂၀ ရာစုဆန်းမှာတော့ အလုပ်သမား လူတန်းစားတော်လှန်ရေးတွေပေါ်လာပြီး ရုရှားနိုင်ငံမှာ ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံတော်ကြီး ထူထောင်ခဲ့ကြတယ်။ ဒီလို အင်အားကြီးလာတဲ့ အလုပ်သမားလှုပ်ရှားမှုတွေကို တားဆီးနိုင်ဖို့အတွက် အရင်းရှင်နိုင်ငံတွေမှာ လူမှုဖူလုံရေးစနစ်တွေ ကျင့်သုံးပြီး ပြုပြင်ရေးတွေ လုပ်ခဲ့ကြတယ်။ ဒီပြုပြင်ရေးဟာ အတော်လေးပဲ ထိရောက်တယ်။ နယ်ချဲ့ နိုင်ငံကြီးတွေဆိုရင် သူသိမ်းပိုက်ထားတဲ့ ကိုလိုနီနိုင်ငံတွေကလေတဲ့ အကျိုးအမြတ်အချို့နဲ့ သူပြည်တွင်းအလုပ်သမားတွေကို လာဘ်ထိုးထားခဲ့လို့ အလုပ်သမား ထိပ်ပိုင်းအလွှာဟာ အလုပ်သမား လှုပ်ရှားမှုထက် အရင်းရှင်ဘက်ကို ဘက်လိုက်ပေးတာတွေတောင် လုပ်ခဲ့တယ်။ အလုပ်သမားသမဂ္ဂ ခေါင်းဆောင်အချို့ ဆိုရင်လည်း အရင်းရှင်တွေဝယ်တာကို ခံလိုက်ရတယ်။

ဘယ်လိုဖြစ်စေ အဲသလို လူမှုဖူလုံရေး Welfare State စနစ်ဟာ ပြည်တွင်းပဋိပက္ခတွေကို ထိန်းထားနိုင်စွမ်းရှိတယ် ဆိုသော်လည်း အလုပ်သမားနဲ့ အလုပ်ရှင် ပဋိပက္ခတွေကတော့ ဆက်ရှိနေတယ်။ အထူးသဖြင့် အမေရိကန်နဲ့ ဗြိတိန်တွေမှာဆိုရင် ကျောက်မီးသွေးတွင်း အလုပ်သမားတွေ သံ သံမဏိစက်ရုံ အလုပ်သမားတွေဟာ ထုနဲ့ထည်နဲ့ အင်နဲ့အားနဲ့ ရှိနေပြီး အလုပ်သမား သမဂ္ဂတွေကလည်း တောင့်တင်းခိုင်မာနေတယ်။ ၁၉၇၀ ခုများမှာတော့ စီးပွားရေးတုံ့ဆိုင်းမှုနဲ့ ငွေဖောင်းပွမှု ရောလာခြင်း Stagflation၊ ဘဏ္ဍာရေး အကျပ်အတည်းတွေ ရေနံဈေးတက်မှု အကျပ်အတည်းတွေ ရင်ဆိုင်လာရတဲ့ ဗြိတိန်နဲ့ အမေရိကန်အစိုးရတွေဟာ နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒလမ်းကိုလိုက်ဖို့ ရွေးချယ်လိုက်ကြပြီး လူမှုဖူလုံရေး အစိုးရစနစ်ကို ဖျက်သိမ်းပစ်ကြတယ်။ အလုပ်သမားတွေကို ထိုးစစ်စတင်တဲ့အနေနဲ့ အလုပ်သမားတွေရဲ့ အဓိကကျောရိုး သမဂ္ဂကြီး အခြေစိုက်ရာ ကျောက်မီးသွေးတွင်းတွေ ပိတ်ပစ်ပြီး အလုပ်သမားတွေကို အလုပ်မြုတ် ပစ်လိုက်ကြတယ်။ ဗြိတိန်တနိုင်ငံတည်း ၁၉၈၁ နဲ့ ၁၉၈၅ အကြား

အမြဲတမ်းအလုပ်အကိုင် ၆% ကျဆင်းသွားပြီး အမြဲတမ်း အလုပ်ရသူ ၁၅.၆ သန်းသာကျန်တော့တယ်လို့ **Financial Times** သတင်းစာက ရေးပါတယ်။ အမေရိကန်မှာတော့ စက်ရုံတွေဖျက်သိမ်းပစ်လိုက်ပြီး အလုပ်သမားတွေကို အလုပ်ဖြုတ်တာတွေ တင်းကြမ်းပြည့်နေတယ်။ ၁၉၇၀ ခုတွေအတွင်း အလုပ်သမား ၃၂ သန်းနဲ့ ၃၈ သန်းလောက် အလုပ်ဖြုတ်ခံခဲ့ရတယ်။ ကုန်ချောထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်း ၃၀% လောက်လည်း ပျောက်ကွယ်သွားတယ်။ ပိတ်ပစ်လိုက်တဲ့ စက်မှုလုပ်ငန်း ကုန်ချောထုတ်လုပ်ငန်းတွေထဲမှာ အထည်ချုပ်လုပ်ငန်း ဖိနပ်ချုပ် လုပ်ငန်းတွေကနေပြီး သတ္တုအရည်ကျိုစက်ရုံ လေယာဉ်တည်ဆောက်ရေး စက်ရုံတွေအထိ ပါသွားတယ်။

၁၉၅၀-၆၀ ခုနှစ်တွေတုန်းက နီယိုလစ်ဘာရယ် စီးပွားရေး သဘောတရားတွေ တင်ပြလို့ ရယ်မောလှောင်ပြောင်ခြင်းခံခဲ့ရတဲ့ ဘောဂဗေဒပညာရှင် မိလ်တန် ဖရိုက်မင်းရဲ့ သဘောတရားတွေဟာ ၁၉၈၀ ခုတွေမှာတော့ သမ္မာကျမ်းစာလို့တောင် ထင်လာကြတယ်။ သူနဲ့ပတ်သက်ပြီး အီးကောဟန်က အခုလို ရေးခဲ့တယ်။ ‘မိလ်တန် ဖရိုက်မင်းက ဖျက်သိမ်းရေး ၁၁ မျိုးကို တင်ပြခဲ့တယ်။

- (၁) ကော်ပိုရေးရှင်းတွေအပေါ် ကောက်ခံတဲ့အခွန်တွေ ဖျက်သိမ်းရေး။
- (၂) ဆူကြုံနိမ့်မြင့် သူ့အဆင့်အလိုက် ဝင်ငွေခွန်ပေးဆောင်မှုကိုဖျက်သိမ်းရေး။
- (၃) အခမဲ့ပညာသင်ကြားရေးစနစ်ကို ဖျက်သိမ်းရေး။
- (၄) လူမှုလုံခြုံမှုနဲ့ အကာအကွယ်ပေးခြင်းကို ဖျက်သိမ်းရေး။
- (၅) အစားအစာနဲ့ဆေးဝါး သန့်ရှင်းမှုကို အစိုးရမှ စည်းမျဉ်းဥပဒေပြဋ္ဌာန်းခြင်းကို ဖျက်သိမ်းရေး။
- (၆) ဆရာဝန်များ၊ သွားဘက်ဆိုင်ရာဆရာဝန်များကို လိုင်စင်စနစ်ဖြင့် လုပ်ခွင့် ပြုခြင်းကို ဖျက်သိမ်းရေး။
- (၇) စာတိုက်လုပ်ငန်း အစိုးရလက်ဝါကြီးအုပ်ထားမှုမှ ဖျက်သိမ်းရေး။
- (၈) သဘာဝကပ်ဘေးဆိုင်ရာ အစိုးရ၏ ကယ်ဆယ်ရေး လုပ်ငန်းကို ဖျက်သိမ်း ရေး။
- (၉) အနိမ့်ဆုံးလုပ်ခဥပဒေကို ဖျက်သိမ်းရေး။
- (၁၀) ငွေတိုးချေးငှားသူများရယူသည့် အတိုးနှုန်းကို အစိုးရမှအမြင့်ဆုံးယူရမည့်နှုန်း သတ်မှတ်ပေးခြင်းကို ဖျက်သိမ်းရေး
- (၁၁) ဟိရိုးအင်းဘိန်းဖြူရောင်းဝယ်မှု တားဆီးသည့်ဥပဒေကို ဖျက်သိမ်းရေးများ ဖြစ်လေသည်။

မိလ်တန်ဖရိုက်မင်းမှာ အဲဒါတွေအပြင် တခြားတောင်းဆိုတာတွေလည်း အများကြီး ရှိသေးတယ်။ သူဖျက်သိမ်းခိုင်းတာ အများစုကတော့ အစိုးရဟာ သူလုပ်ကိုင်ရမယ့် ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်မှုဥပဒေ ထိရောက်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ရေး၊ ကံထရိုက်ပဋိညာဉ်ဥပဒေတွေကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးနဲ့ အမျိုးသားကာကွယ်ရေး လုပ်ငန်းတွေကလွဲပြီး ကျန်တဲ့ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုမှန်သမျှကို ဖျက်သိမ်းပစ်ဖို့ တောင်းဆိုတာတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ လို့ ရေးပါတယ်။ တနည်းအားဖြင့် **Welfarestate** အစိုးရစနစ်ကို ဖျက်သိမ်းပြီး နီယိုလစ်ဘာရယ် စီးပွားရေးစနစ် ဖော်ဆောင်ဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။

နီယိုလစ်ဘာရယ်ဝါဒဟာ အရင်းရှင် အမြတ်အစွန်း များနိုင်သမျှများများ ရရေးကို အဓိကထားတဲ့ ဝါဒဖြစ်ကြောင်း အထူးမပြောလိုတော့ပါဘူး။ အဲသလို အမြတ်များများရဖို့ဆိုရင် နီယိုလစ်ဘာရယ်ဝါဒအနေနဲ့ အဓိကအချက်နှစ်ခုကို မဖြစ်မနေ လုပ်ဆောင်ရတယ်။ ပထမတခုကတော့ သူ့အတွက် အမြတ်အစွန်း အဓိကထုတ်လုပ်ပေးသူဖြစ်တဲ့ အလုပ်သမားတွေရဲ့ လုပ်ခကို နည်းနိုင်သမျှ နည်းအောင်နဲ့ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုစရိတ် နည်းနိုင်သမျှနည်းအောင် လျော့ချရေး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒုတိယအချက်ကတော့ **Welfarestate** အစိုးရတွေ လက်ထက်က တာဝန်ယူခဲ့တဲ့ နောက်မျိုးဆက် အလုပ်သမားလူတန်းစား ပြန်လည်ထွက်ပေါ်လာရေး **Reproduction** ဦးတည်တဲ့ လူမှုဖူလုံရေးစရိတ်၊ ပညာရေးစရိတ်၊ ကျန်းမာရေးစရိတ် စတာတွေ အစွမ်းကုန် လျော့ချပစ်ရေး ဖြစ်ပါတယ်။

နီယိုလစ်ဘာရယ် စီးပွားရေးဟာ နည်းပညာသစ်တွေ သတင်းအချက်အလက် နည်းပညာအသစ် တပ်ဆင်မှုတွေလုပ်ပြီး လုပ်ငန်းအမျိုးအစားတွေကိုလည်း ကိုယ့်နိုင်ငံတွင်းက ကာယအလုပ် စက်မှုအလုပ်တွေနေရာမှာ ဝန်ဆောင်မှု အလုပ်တွေအဖြစ် ပြောင်းလဲပစ်တယ်။ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတွေ ကုန်ချောထုတ် လုပ်ငန်းတွေကို တဆင့်ပြီးတဆင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေဆီ ပရုံးပြောင်းတယ်။ အဲသလို အဆင့်ဆင့် ရွှေ့ပြောင်းရာမှာ စစ်ချင်း ချွေးသံရွှဲရဲ့ လုပ်ငန်းတွေကို ပြောင်းရွှေ့တယ်။ နောက်တော့ ကျွမ်းကျင်မှုသိပ်မလိုတဲ့ အီလက်တရောနစ် လုပ်ငန်းတွေ၊ ရေဒီယိုတပ်ဆင်တာ၊ ရေခဲသေတ္တာလုပ်တာတို့လို လုပ်ငန်းတွေကို ရွှေ့ပြောင်းတယ်။ နောက်တော့ မော်တော်ကားလုပ်ငန်းတို့ လေယာဉ်ကိုယ်ထည် တည်ဆောက်ရေးတို့၊ ကျွမ်းကျင်မှုပါတဲ့ အီလက်ထရောနစ် လုပ်ငန်းတို့ကို ထပ်ရွှေ့ပြန်တယ်။ နောက်ဆုံးမှာ အင်တာနက် ကွန်ပျူတာတွေကို အခြေပြုတဲ့ လုပ်ငန်းမျိုးစုံနဲ့ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းတွေကို ပြည်ပကို တဆင့်ခံလုပ်စေတယ်။

ဒါကို Outsourcing လုပ်တယ်လို့ ခေါ်ကြတယ်။ အဲသလို ထုတ်လုပ်မှုတွေကို အပြင်ပိုပြီး သူတို့ကိုယ်တိုင်ကတော့ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းတွေနဲ့ ကမ္ဘာတဝန်း ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတွေကို ထိန်းကျောင်းစီမံတဲ့ ဝန်ဆောင်မှုတွေကို အဓိကထားလုပ်တယ်။

သူတို့စားသုံးဖို့ လူသုံးကုန်တွေကိုတော့ ပြည်ပကနေ တင်သွင်းကြတယ်။ ဒီလိုနဲ့ လက်လီရောင်းဝယ်ရေး လုပ်ငန်းကြီးတွေ အားကောင်းလာပြီး ကိုယ့်ပြည်တွင်း ဈေးကွက်မှာ ဈေးပေါပေါနဲ့ ဈေးကွက်ယှဉ်ပြိုင်နိုင်ဖို့ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေက ကုန်ချောထုတ် လုပ်ငန်းတွေကို ထုတ်လုပ်မှုစရိတ် အပြိုင်လျှော့ချပြီး လုပ်ခ ဈေးနှိမ်တာတွေ လုပ်ကြပြန်တယ်။ အဲသလို Outsourcing တွေကြောင့် အရင်းရှင် ပင်မနိုင်ငံတွေမှာ အလုပ်သမားလူတန်းစားဦးရေ လျော့ကျသွားတာကိုပဲ နီယိုမာက်စ်ဝါဒီတွေ၊ လက်ဝဲသစ်တွေက ပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစား အခန်းကဏ္ဍ ကုန်ဆုံးသွားပြီလို့ သုံးသပ်ခဲ့ကြတယ်။ အဲဒီတုန်းက နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒ အစပိုင်း ကာလဖြစ်ပြီး စီးပွားရေးတိုးတက်မှုတွေနဲ့ စားသုံးကုန်တွေအပေါ် မှီခိုမှုတွေ များပြားနေချိန် ဖြစ်တဲ့အတွက် နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒရဲ့ ရက်စက်တဲ့ သွေးစုပ်မှုနဲ့ တကမ္ဘာလုံး အလုပ်သမားလူတန်းစား တိုးပွားလာမှု မပီပြင်သေးချိန်ဖြစ်လို့ လူတန်းစားဖွဲ့တည်ပုံကို သေချာမသုံးသပ်နိုင်တာလို့ပဲ ယူဆရမှာပါ။

အရင်းရှင်စနစ် အရင်းစုပုံမူစီမံရာမှာ ယခင် တင်းကျပ်တဲ့ဖိုးစနစ် အလုပ်လုပ်နည်းတွေ အလုပ်ဖြစ်စဉ်တွေကို အကြီးအကျယ် ပြောင်းလဲလိုက်ပြီး အမြဲတမ်း အလုပ်သမားတွေကို တပုံကြီး ဖြုတ်ပစ်ခဲ့တယ်။ flexible employment လို့ ခေါ်တဲ့ အလုပ်ပုံစံတခုကလည်း အတော်တွင်ကျယ်လာတယ်။ ဒီပုံစံမှာ core လို့ခေါ်တဲ့ မဏ္ဍိုင်အမှုထမ်းအပိုင်းနဲ့ အပြင်စည်းအမှုထမ်းဆိုပြီးနှစ်ပိုင်းခွဲတယ်။ မဏ္ဍိုင်အမှုထမ်းဆိုတာ အချိန်ပြည့် အမြဲတမ်းအလုပ်သမားဖြစ်ပြီး သေချာတဲ့ အနာဂတ်လည်းရှိတယ်။ အငြိမ်းစားလစာတွေ၊ အာမခံကြေးတွေလည်း အလုံအလောက်ရတယ်။ ဒုတိယအမျိုးအစားမှာနှစ်မျိုးထပ်ခွဲသေးတယ်။ တမျိုးက အချိန်ပြည့်အမှုထမ်း ဖြစ်ပေမဲ့ ကျွမ်းကျင်မှု အသင့်အတင့်ရှိသူတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တက်လမ်းသိပ်မရှိကြဘူး။ နောက်တမျိုးက အချိန်ပိုင်း အလုပ်သမား၊ ယာယီ အလုပ်သမား၊ လိုတဲ့အချိန်မှ ခေါ်သုံးသူများ၊ ပုတ်ပြတ် အလုပ်လုပ်သူများ၊ ပုံသေကံထရိုက်ယူ လုပ်သူများ၊ အလုပ်သင်များစတဲ့ အလုပ်အမြဲရဖို့ အာမခံချက် မရှိသူများ ပါဝင်တယ်။ ဗြိတိန်နိုင်ငံက ၁၉၈၇ စာရင်းတခုအရ ၁၉၈၁ နဲ့ ၁၉၈၅

ခုအတွင်း ဒုတိယအမျိုးအစား အလုပ်သမားဦးရေဟာ ၁၆% တိုးလာပြီး ၈.၁ သန်းအထိ ရောက်လာတယ်တဲ့။

စက်မှုလုပ်ငန်းဖွဲ့စည်းပုံမှာ နောက်ထပ်ပြုပြင်လိုက်တဲ့ အချက်တခုကတော့ စက်ရုံတရုံတည်းမှာ ကုန်ချောထွက်လာတဲ့အထိ အစအဆုံး အားလုံးသိမ်းကျုံးလုပ်တဲ့ စနစ်ကနေ အစိတ်အပိုင်းအမျိုးမျိုးကို တခြားလုပ်ငန်းရှင်လေးတွေနဲ့ ကံထရိုက်ငယ် တွေကို ခွဲပေးပြီး စက်ရုံကို ကုန်ချောတိုင်း ပြန်သွင်းစေတဲ့စနစ်ကို ပြောင်းလိုက်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲသလို လက်ခွဲကံထရိုက်စနစ်တွေ ပေါ်လာတဲ့အတွက် အလုပ်သမားတွေ အလုပ်လုပ်ပုံကလည်း ပြောင်းသွားတယ်။ တချို့ကံထရိုက်ခွဲတွေက သူ့အလုပ်ရုံကို အဖွဲ့ကြီးစိုးရေးပုံစံအတိုင်း အုပ်ချုပ်တာတွေလုပ်တယ်။ တချို့ ဆိုရင် မာဖီးယားဂိုဏ်းဆန်ဆန် ချုပ်ကိုင်တယ်။ လက်ခွဲကံထရိုက်စနစ်ဟာ အရင်းရှင်စနစ် မတိုင်မီ လက်မှုပညာအလုပ်ရုံလေး စနစ်တွေကို ပြန်မွှေးပွားလာတာနဲ့တောင် တူနေတယ်။ Sweatshop ချွေးသံရွဲ့ရွဲ့ လုပ်ခနည်းနည်း အလုပ်ရုံလေးတွေလည်း မှီလို ပေါက်လာတယ်။

တချို့ လက်ခွဲကံထရိုက်တွေဆိုရင် ပြည်ပကဒိုးဝင်လာတဲ့ တရားမဝင် နိုင်ငံခြားသားတွေကို ခိုင်းစေတဲ့ မှောင်ခိုစက်ရုံတွေ ဖွင့်ထားကြတယ်။ လော့စ်အိန်ဂျယ်လိစ် မြို့ကြီးမှာဆိုရင် ဖိလစ်ပိုင်တွေကို ခိုင်းထားတဲ့စက်ရုံ၊ ဗီယက်နမ်တွေကို ခိုင်းထားတဲ့စက်ရုံ၊ တောင်ကိုးရီးယားတွေကို ခိုင်းထားတဲ့ စက်ရုံ မျိုးစုံရှိနေတယ်။ အလားတူပဲ လန်ဒန်အရှေ့ပိုင်းမှာလည်း ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်စက်ရုံ၊ အိန္ဒိယစက်ရုံဆိုပြီး အမေရိကန်ကို ပြောင်းရွှေ့အခြေချလာသူ နောက်တိုးတွေချည်း ခိုင်းထားတဲ့ စက်ရုံ အလုပ်ရုံတွေ ရှိနေတယ်။ သေချာတာကတော့ ဒီအလုပ်သမားတွေဟာ လုပ်ခအဆမတန်နိမ့်ပြီး အလုပ်ခွင်လုံခြုံမှု ကင်းမဲ့တယ်။ အလုပ်ကြပ်တွေ မန်နေဂျာတွေက မထင်ရင်မထင်သလို အလုပ်ဖြုတ်ပစ်တာ ခံရနိုင်တယ်။ နှိမ့်ချစော်ကားမှုမျိုးစုံကိုလည်း အမြဲခံနေရတယ်။ ကံမကောင်းရင် ဒိုးဝင်သူဆိုပြီး ထောင်ကျနိုင်သေးတယ်။ စီးပွားရေး အကျပ်အတည်းပေါ်ရင် သူတို့ အရင်းဆုံး အလုပ်ပြုတ်ကြရတယ်။

နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒ ပေါ်လစီတွေကိုကြည့်ရင် လူ့အဖွဲ့အစည်းဟာ Welfarestate ကာလတုန်းကလောက် ပဋိပက္ခလျော့နည်းမှုမျိုး မရှိစေတော့ဘဲ အရင်းရှင်နဲ့ အလုပ်သမားအကြား အစွန်းနှစ်ဖက်ကွဲထွက်မှု ပိုပြီး ပြင်းထန်လာစေ တယ်ဆိုတာ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မြင်နေရပါတယ်။ အထင်ရှားဆုံးကတော့ လက်တအုပ်စာ လူတစုက စည်းစိမ်ချမ်းသာတွေ တိုးပြီးရင်းတိုးနေပြီး

ကျန်အများစုကြီးက ကြာလေ ဆင်းရဲမွဲပြာကျလေ ဖြစ်လာခြင်းပါပဲ။ အမေရိကန် နိုင်ငံမှာဆိုရင် အချမ်းသာဆုံးမိသားစု ၄၀၀ ပိုင်ဆိုင်တဲ့ ဓနဥစ္စာပမာဏဟာ အမေရိကန်လူဦးရေ အောက်ဖက်ပိုင်းမှာရှိတဲ့ ၅၀% ပိုင်ဆိုင်မှုနဲ့ အတူတူ ဖြစ်လာတယ်။ နာမည်ကျော် လက်လီလုပ်ငန်းကြီးဖြစ်တဲ့ Wal-Mart အမွေဆက်ခံသူ ၆ ယောက်ပိုင်တဲ့ ငွေကြေးဥစ္စာဓနတခုတည်းကတောင် အမေရိကန်လူဦးရေ အောက်ခြမ်း ၃၀% ပိုင်ဆိုင်မှု စုစုပေါင်းနဲ့ညီပါတယ်။ အလားတူပဲ ကမ္ဘာ့လူဦးရေ သန်းပေါင်း ၇၀၀၀ ရဲ့တဝက်ပိုင်တဲ့ ဥစ္စာဓနပမာဏဟာ ကမ္ဘာတဝန်းမှာရှိတဲ့ အငွေဆုံး ဘီလျံနာ ၆၂ ယောက်ပိုင်တဲ့ ဥစ္စာဓနတောင် မမီချင်ပါဘူး။

တဖက်မှာတော့ နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒ စီးပွားရေးကြောင့် ပေါ်ထွက်လာတဲ့ ဘဏ္ဍာရေးကပ်တွေ ကြွေးမြီကပ်တွေ အိုးအိမ်ခြံမြေ ဈေးကွက်ပြိုလဲမှုတွေ၊ စီးပွားရေး တုံ့ဆိုင်းရပ်တန့်နေမှုတွေကြောင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေမှာ ငွေကြေးဈေးကွက်တွေ အထိနာတာ လုပ်ငန်းရှင်တွေ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု ဆက်မလုပ်နိုင်တာတွေ နားနဲမဆံ့အောင် ကြားနေရတယ်။ အထူးသဖြင့် ၂၀၀၈ ဘဏ္ဍာရေးကပ်ဟာ နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒရဲ့ အားနည်းချက်ကို အကြီးအကျယ် ဖွင့်လှစ်ပြသလိုက်ပါတယ်။ ၂၀၀၈ မတိုင်မီတုန်းက ကမ္ဘာတဝန်းရှိနေတဲ့ အလုပ်လက်မဲ့ အရေအတွက်ဟာ သန်းပေါင်း ၁၂၀ ရှိတယ်။ ၂၀၀၉ ခုမှာတော့ အလုပ်လက်မဲ့ဦးရေဟာ ၁၉၈ သန်း ဖြစ်သွားတယ်။ ၂၀၁၃ ခုကို ရောက်တဲ့အခါ တကမ္ဘာလုံး အလုပ်လက်မဲ့ဟာ ၂၀၂ သန်း ဖြစ်လာတယ်။ ဒါဟာ အစိုးရကထုတ်ပြန်တဲ့ ကိန်းဂဏန်းတွေသာဖြစ်ပြီး တရားမဝင်လုပ်ကိုင်သူတွေ၊ ရွှေ့ပြောင်းအလုပ် လုပ်ကိုင်နေသူတွေ၊ ယာယီအလုပ် ပုတ်ပြတ်အလုပ် လုပ်နေရသူတွေ မပါဘူး။ အလုပ်ဖြုတ်တာ မကြာခဏ ရင်ဆိုင်နေရတဲ့ ကလေးသူငယ်နဲ့ အမျိုးသမီးအလုပ်သမားတွေ မပါဝင်ဘူး။ သူတို့ပါ ထည့်တွက်လိုက်မယ်ဆိုရင် ကမ္ဘာ့အလုပ်လက်မဲ့ ဦးရေဟာ သန်း ၁၀၀၀ ကျော်မယ်လို့ ကျွမ်းကျင်သူတွေက ဆိုကြတယ်။ ဒါတွေဟာ နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒက မွေးပေးလိုက်တဲ့ လူတန်းစားကွာဟမှုတွေ လူတန်းစားပဋိပက္ခ ပြင်းထန်မှုတွေလို့ ဆိုရမှာဖြစ်ပါတယ်။

၃။ နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒနဲ့ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်း

၁၉၇၀ နဲ့ ၂၀၀၀ ခုအတွင်း ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းနဲ့ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးကို ဘဏ္ဍာရေးလွှမ်းမိုးမှုအောက် သွတ်သွင်းခြင်းတွေကို ကမ္ဘာ့အစီအစဉ်သစ်

New World Order ချမှတ်ခြင်းလို့လည်း ခေါ်ကြတယ်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီး အရင်းရှင်စနစ်ဟာ စနစ်ပွင့်မှုတွေ၊ စည်ပင်ပြောမှုတွေနဲ့ ဆယ်စုနှစ်နှစ်ခုကျော် အဆင်ပြေနေရာက ၁၉၇၀ တပိုက်ကစလို့ ပြဿနာအမျိုးမျိုးကို ရင်ဆိုင်လာရကြောင်း အထက်မှာ ပြောခဲ့ပြီးပါပြီ။ ဘောဂဗေဒပညာရှင် Douglas Dowd ရဲ့ ၂၀၀၀ ခုနှစ်မှာ ထွက်လာတဲ့ Capitalism and its Economics စာအုပ်ထဲမှာတော့ ပထမကမ္ဘာစစ် မတိုင်မီ လက်ဝါးကြီးအုပ် အရင်းရှင်စနစ်ကနေ အခုတော့ ဒုတိယအဆင့် လက်ဝါးကြီးအုပ် အရင်းရှင်စနစ်ကို တက်လှမ်းသွားပြီးလို့ သုံးသပ်ထားတယ်။ ဒါဟာ နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒ စီးပွားရေးစနစ်နဲ့ တက်လှမ်းလိုက်တာလို့လည်းဆိုရမယ် လက်ဝါးကြီး အုပ်အရင်းရှင်စနစ် ဒုတိယအဆင့်ဖြစ်ပါတယ်။

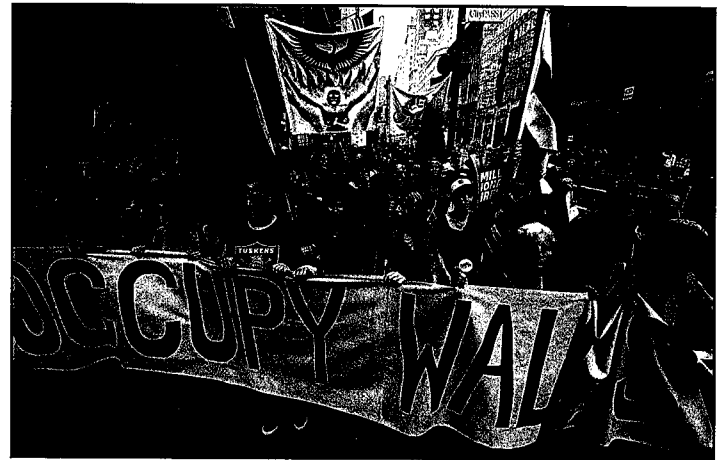
အရင်းရှင်လက်ဝါးကြီးအုပ်မှု ပထမအဆင့်နဲ့ ဒုတိယအဆင့်မှာ တူညီချက်တွေ အများအပြားရှိသလို မတူတာတွေလည်း ရှိနေတယ်။ ထင်ရှားတဲ့ အချက်တချို့ ကတော့ TNC ဆိုတဲ့ နိုင်ငံပေါင်းစုံ ဖြန့်ကျက်ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးတွေဟာ အရင်အဆင့်ကထက် ပိုကြီးလာသလို ပိုမိုပြင်လာတယ်။ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးဟာလည်း ဘက်စုံပူးပေါင်းတာတွေ များလာသလို ဘဏ္ဍာရေးလုပ်ငန်းတွေရဲ့ လွှမ်းမိုးမှုကလည်း ကြီးထွားလာတယ်။ အရင်းရှင်နိုင်ငံတွေက အစိုးရတွေဟာ အားလုံးရဲ့အထက်မှာရှိတယ် ဆိုပေမဲ့ TNC ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးတွေနဲ့ ဘဏ္ဍာရေးလုပ်ငန်းတွေရဲ့ အခိုင်းခံဘဝ ရောက်နေတယ်။ အရင်ကလို လူမှုဖူလုံရေးလုပ်ငန်းတွေ များများမလုပ်တော့ဘဲ ကြာလေလျော့လေ ဖြစ်လာတယ်။ အရင်အဆင့်နဲ့မတူတဲ့ နောက်တချက်ကတော့ စားသုံးကုန် ကိုးကွယ်မှုဟာ အနှံ့အပြားဖြစ်လာပြီး ကြွေးလည်ပင်းဆိုက်နေတဲ့ဘဝကို ရောက်သူတွေ အပုံအပင်ဖြစ်နေတယ်။ အရင်တုန်းက ကမ္ဘာ့မီဒီယာဆိုတာ လက်ဝါးကြီးအုပ် အရင်းရှင်စနစ် အဆင်ချောစေဖို့ ချောဆီအခန်းက ပါဝင်ခဲ့ပေမဲ့ အခု မီဒီယာကြီးတွေကတော့ တန်ခိုးအာဏာ ပိုင်ဆိုင်သူတွေအဆင့်ကို တက်လှမ်းပြီး စေစားသူ ဖြစ်သွားကြပြီ။

ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းဆိုတာ ကုန်သွယ်မှုတွေ၊ ဘဏ္ဍာရေးဈေးကွက်တွေနဲ့ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတွေကို အမျိုးသားနိုင်ငံနယ်နိမိတ်တိုင်းကို ကျော်ဖြတ်ပြီး လုပ်ကိုင်ရတာဖြစ်လို့ အဲဒီလုပ်ငန်းတွေကို ပိုမိုကျယ်ပြန့်အောင် လုပ်ရုံမက ပိုမိုခွန်အားကောင်းအောင်လည်း လုပ်ကိုင်ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို လုပ်နိုင်ဖို့ တည်ဆဲအဆောက်အအုံတွေ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲတာ လုပ်ရသလို ကုန်သွယ်ရေး ဘဏ္ဍာရေးစီးဆင်းရာ လမ်းကြောင်းတွေကိုလည်း

ခိုင်မာအောင် လုပ်စရာရှိတာလုပ်ပြီး ပေါင်းစရာရှိတာ ပေါင်းပစ်ကြတယ်။ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းအောက်မှာ ဈေးကွက်တွေ၊ အဆောက်အအုံတွေကို အင်ကြီးအားကြီး ပေါင်းဆုံအောင်လုပ်နေသလို အဲသလို ပေါင်းဆုံမှုရဲ့ နောက်ဆက်တွဲ ဆိုးကျိုးအဖြစ် စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းတွေ တနေရာမှာ ပေါ်လာရင်လည်း ကျန်နိုင်ငံတွေကို အကူးစက်မြန်စေတာတွေ ဖြစ်လာစေတယ်လို့ ပညာရှင်တဦးက ထောက်ပြတယ်။

အဲဒီ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းမှာ အဓိကဇာတ်ကောင်ဟာ ဇရာမ TNC ကြီးတွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ TNC ကြီးတွေဘာလို့ အခုလောက် ကြီးထွားလာတာလည်းဆိုရင် အီလက်ထရောနစ် ဆက်သွယ်မှုနည်းပညာတွေ သတင်းအချက်အလက်စနစ် အဆမတန် တိုးတက်လာမှုတွေကြောင့်လို့ ပြောနိုင်ပေမဲ့ အရင်းရှင်စနစ် လက်ဝါးကြီးအုပ်ရေး သဘောသဘာဝကြောင့်လည်း ပြောနိုင်တယ်။ အမေရိကန်မှာတော့ Merger လို့ခေါ်တဲ့ ကုမ္ပဏီတခုနဲ့တခု ပူးပေါင်းတာ Acquisition လို့ခေါ်တဲ့ ကုမ္ပဏီတခုက အခြားတခုကို ဝါးမြီတာတွေဟာ ၁၉၀၁ ခုလောက်ကတည်းက ရှိနေပေမဲ့ ၁၉၈၀ နောက်ပိုင်းမှာတော့ အဲဒီ M & A ပူးပေါင်းဝါးမြီမှုဟာ သူ့ရဲမင်းရဲစီးသလို များလည်းများလာတယ်။ ပူးပေါင်းပုံကလည်း အိုင်လိုက်လုပ်ငန်းတူချင်း ပူးပေါင်းတာမဟုတ်တော့ဘဲ တခြားလုပ်ငန်းခွဲမျိုးစုံနဲ့ အလျားလိုက် ပူးပေါင်းတာတွေ လုပ်လာကြတယ်။ ၁၉၈၇ တနှစ်တည်းမှာ ဗြိတိန်စီးပွားရေး လုပ်ငန်းကြီးတွေကနေ အမေရိကန် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ၁၄၀ ကျော်ကို ဝါးမြီခဲ့တယ်။ ငွေကြေးပမာဏအားဖြင့် ဒေါ်လာ ၁၉ ဘီလျံတောင်ရှိတယ်။ ဘဏ်ချေးငွေနဲ့ တခြားကုမ္ပဏီတွေကို ဝယ်ယူသိမ်းပိုက်တဲ့ ပမာဏဟာ ၅ နှစ်လောက်အတွင်း ကုမ္ပဏီ ၇၀၀ ကျော်၊ ငွေကြေးအားဖြင့် ဒေါ်လာ ဘီလျံ ၂၀၀ ကျော်ရှိတယ်။ ၁၉၉၀ ခုတွေ ရောက်တဲ့အခါ ဇရာမ TNC ကြီး ၅၀၀ လောက်က ကမ္ဘာ့ ကုန်ပစ္စည်းထုတ်ကုန်ရောင်းချမှုရဲ့ လေးပုံသုံးပုံကို ရရှိသွားသလို အမြတ် အစွန်းကလည်း ထုတ်ကုန်အားလုံးပေါင်းအမြတ်ရဲ့ လေးပုံသုံးပုံရတယ်တဲ့။

အဲဒီ ပူးပေါင်းဝါးမြီရေး လုပ်ငန်းဟာ ကြာလေအရှိန်ပြင်းလေ ဖြစ်နေပြီး ၁၉၉၈ တနှစ်တည်းမှာ ကုမ္ပဏီ ၁၂၅၀၀ ကို ဒေါ်လာ ၁.၆ ထရီလျံနဲ့ ဝယ်ယူသိမ်းပိုက်ခဲ့တယ်။ နည်းနည်းထူးတာက အဲသလို သိမ်းပိုက်ဝါးမြီမှု အလုပ်ခံရတဲ့ ကုမ္ပဏီအများစုဟာ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ဆောင်လုပ်ငန်းနဲ့ တယ်လီကွမ် ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းတွေ အဓိက ဖြစ်နေတယ်။ ဘာပြုလို့လဲဆိုတော့ အဲဒီနှစ်မှာ WTO ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်မှု အဖွဲ့ကြီးကနေ ဒီလုပ်ငန်းနှစ်ခုအတွက် ချမှတ်ထားတဲ့ စည်းမျဉ်းဥပဒေတွေကို

ရုပ်သိမ်းပေးလိုက်လို့ပါ။ ဒီလိုနဲ့ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ TNC ကြီးတွေ အများစုဟာ ဘဏ္ဍာရေးနဲ့ တယ်လီကွမ်လုပ်ငန်းတွေကိုပါ သပိတ်ဝင်အိတ်ဝင် ရသွားပြီး Global ၅၀၀ ရဲ့ သွင်ပြင်ဟာလည်း အများကြီး ပြောင်းလဲသွားပါတော့တယ်။ ၁၉၉၈ စာရင်းအရအဲဒီ Global ၅၀၀ ဟာ ဝင်ငွေ ဒေါ်လာ ၁၁.၅ ထရီလျံ၊ အမြတ်ငွေ ဘီလျံ ၄၄၀ ရှိလာသလို အမှုထမ်းဦးရေ သန်း ၄၀ နဲ့ ပိုင်ဆိုင်မှု တန်ဖိုးကလည်း ဒေါ်လာ ၃၉ ထရီလျံရှိလာတယ်။ ထူးခြားချက်ကတော့ အဲဒီ Global ၅၀၀ ထဲမှာ အမေရိကန်ကုမ္ပဏီ ၁၉၁ ခုပါပြီးကျန် TNC သုံးပုံတပုံက အမေရိကန်မှာ မှတ်ပုံတင်ထားကြတယ် ဆိုတဲ့အချက်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ နယူးယောက်မြို့က ဝေါလမ်းမဟာ တကမ္ဘာလုံးရဲ့ ဘဏ္ဍာရေးလုပ်ငန်းကြီးများ အခြေစိုက်ရာ ဖြစ်လာသလို ဘဏ္ဍာရေးဝန်ဆောင်မှု အချက်အချာ၊ တကမ္ဘာလုံး ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်မှု ထိန်းသိမ်းချုပ်ကိုင်မှု ဝန်ဆောင်လုပ်ငန်းများ ဗဟို အချက်အချာ ဖြစ်လာခဲ့တယ်။

ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းခေတ်မှာ အစိုးရတွေ ဘယ်အခန်းက ပါနေသလဲ။ နိုင်ငံတော်အစိုးရတွေဟာ အရင်းရှင်စနစ် ပထမအဆင့်မှာ ကိုယ့်ပြည်တွင်းမှာ ပြေအေးရေး (အလုပ်သမားနဲ့ ပဋိပက္ခမပြင်းထန်အောင်) လုပ်ရေးနဲ့ ပြည်ပမှာ ငြိမ်းချမ်းတဲ့နည်းသုံးလို့ဖြစ်စေ မငြိမ်းချမ်းတဲ့နည်းသုံးလို့ဖြစ်စေ ဩဇာလွှမ်းမိုးထားရေးတွေ လုပ်လေ့ရှိတယ်။ ဒီပုံစံဟာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးချိန်မှာ ပြောင်းလဲသွားပြီ။ အဓိကအားဖြင့် အခွန်အတုတ်ကောက်ခံမှုနဲ့ အစိုးရတတ်ဂျက်

အေးဗစ်ဟာဗေး

သုံးစွဲပုံတွေဘက်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အစိုးရတွေဟာ ဘတ်ဂျက်တွေ လိုသလို သုံးနိုင်အောင် ငွေစက္ကူရိုက်ထုတ်တာတွေ လုပ်လာကြတယ်။ ဒီလို လုပ်နိုင်အောင် ငွေကြေးဌာနကို အစိုးရက ဝင်စွက်တယ်။ လူမှုပရိဝုဒ်တွေချတာ၊ စားသုံးကုန်တွေ စိတ်ကြိုက်ဝယ်နိုင်အောင် ငွေချေးပေးတာတွေစတဲ့ အထက်မှအောက်သို့ ဝင်ငွေခွဲဝေနည်းတွေကိုလည်း ကျင့်သုံးခဲ့ကြတယ်။ ဒီနည်းတွေဟာ ၁၉၇၀ ခုတွေမှာတော့ ဆိုးကျိုးပေးလာတယ်။ ပြည်သူလူထုရဲ့ အမှန်တကယ်ဝင်ငွေဟာ တိုးမလာဘဲ ကျဆင်းလာတယ်။ စီးပွားရေးဟာလည်း Stagflation တုံ့ဆိုင်းမှုနဲ့ ငွေဖောင်းပွမှု ရောနေပြီး ကျဆင်းချိန်ကြာလာတယ်။ နောက်ဆက်တွဲကတော့ အစိုးရတွေဟာ နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒကို စွဲကိုင်လာကြတယ်။ အခုဆိုရင် အစိုးရတွေဟာ TNC တွေနဲ့ ဘဏ္ဍာရေးလုပ်ငန်းကြီးတွေရဲ့ နောက်မြီးဆွဲနေရာမှာ ရောက်နေတယ်။

နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒစီးပွားရေးကို ကိုင်စွဲပြီးနောက်ပိုင်းမှာ အမေရိကန်နိုင်ငံဟာ သူ့အတွက်အရေးမပါတဲ့ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကိုအားမပြုတော့ဘဲ ဘဏ္ဍာရေးကို အားပြုတဲ့ ဦးဆောင်လွှမ်းမိုးမှုအခန်းကို တစတစဖော်ထုတ်လာတယ်။ ခန့်ရှင်လူတန်းစားအတွင်းမှာရှိတဲ့ အာဏာနဲ့အကျိုးစီးပွား ချိန်ခွင်လျာညီမှုကို ကုန်ထုတ်လုပ်တဲ့ဘက်ကနေ ဘဏ္ဍာအရင်း အဆောက်အအုံတွေဘက်ကို

တလုံးတခဲ ရွှေ့ပြောင်းအောင်လုပ်တယ်။ အဲဒီ ဘဏ္ဍာရေးအာဏာနဲ့ပဲ အလုပ်သမားလူတန်းစားလှုပ်ရှားမှုကို စည်းကမ်းပြည့်ဝအောင် ထိန်းချုပ်တယ်။ ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းအာဏာတွေ ကျဆင်းလာအောင်လုပ်ရင်း အလုပ်သမားလှုပ်ရှားမှု အားအင်တွေလည်း ဆုတ်ယုတ်သွားအောင်လုပ်တယ်။ အလုပ်ဖွဲ့စည်းပုံတွေ ပြင်ပစ်လိုက်တဲ့အတွက် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေတဝန်း ဝါးအစည်းပြေနေတဲ့ အလုပ်သမားထုကြီး ပေါ်လာတယ်။ ဘဏ္ဍာအရင်းဟာ အမေရိကန် ဦးဆောင်မိုးမိုးမှု Hegemony အတွက် ဗဟိုအချက်အချာနေရာက ပါဝင်နေတယ်။

အဲဒီ ဘဏ္ဍာအရင်းဟာ နိုင်ငံတကာမှာ ပိုပြီးသားကောင်လိုက်မုဆိုး ဖြစ်လာတယ်။ အရင်တုန်းကတော့ ငွေကြေး၊ ကုန်ထုတ်နိုင်စွမ်း၊ မြင့်မားမှုနဲ့ စစ်အင်အားဆိုတဲ့ ဒေါက်သုံးဒေါက်ဟာ အရင်းရှင်စနစ် ဝိုင်းကျိုးမိုးရေးအတွက် ခြေထောက် သုံးချောင်းလိုတောင် ပြောခဲ့ကြတယ်။ အခုခေတ်မှာတော့ ဝိုင်းကျိုးမိုးမှုဟာ ‘ဝေါလမ်းရယ်၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနရယ်၊ IMF ရယ်’ သုံးမျိုးပေါင်းထားတဲ့ အမယ်စုံလုပ်ငန်းစုရဲ့အာဏာ ဖြစ်လာခဲ့တယ်။ ဒီလုပ်ငန်းစုဟာ ဝါရှင်တန်ဘုံသဘောထား Washington Consensus ကို အခြေပြုလှုပ်ရှားတဲ့ ပေါ်လစီတွေကို အတင်းရောအဓမ္မနည်းပါ ကျင့်သုံး လုပ်ကိုင်စေသူတွေဖြစ်လာပြီး ကမ္ဘာ့ဘဏ္ဍာရေးစနစ်ကြီး အပေါ်မှာ ကပ်ပါးလို တွယ်ကပ်နေသူတွေလည်း ဖြစ်နေတယ်။ နောက်တော့ ဝါရှင်တန် ဘုံသဘောထားလမ်းအတိုင်း မဟုတ်တော့ဘဲ နိုင်ငံတကာ ဘဏ္ဍာရေး အဆောက်အအုံသစ် တည်ထောင်တဲ့လမ်းအတိုင်း ဆက်သွားခဲ့တယ်။ တဖက်ကကြည့်ရင် အမေရိကန်ရဲ့ အဲသလိုစွက်ဖက်မှုဟာ နိုင်ငံပေါင်းစုံ အခြေစိုက်နေရှင် လူတန်းစားတရပ်လုံး အကျိုးစီးပွားကို အလုပ်ကျွေးပြုဖို့ ရည်ရွယ်တာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ အဲဒီဦးဆောင်လွှမ်းမိုးရေးဟာ မျှော်လင့်သလို ဖြစ်မလာတာတွေလည်း အများကြီးရင်ဆိုင်ရတယ်။ အမေရိကန်ဟာ စားသုံးကုန် ပစ္စည်းတွေအတွက် ပြည်ပကနေ တင်သွင်းရင်း ကုန်သွယ်မှုလိုငွေတွေနဲ့ ကြွေးလည်ပင်း နစ်လာတယ်။ ၁၉၉၇-၉၈ တပိုက်မှာ မဏ္ဍဆီကို၊ လက်တင်အမေရိကနိုင်ငံတွေနဲ့ ရုရှားတို့၊ အာရှတိုက်မှာ ဘဏ္ဍာရေးကပ်ဆိုက်သလို dot-com အင်တာနက် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတွေ ဆပ်ပြာပူဖောင်းလို ပေါက်ကွဲကုန်တယ်။ နောက်ဆက်တွဲ ငွေကြေးအရှုပ်တော်ပုံတွေ စာရင်းလိမ်မှုကြီးတွေ ပေါ်လာတယ်။ ၂၀၀၈ အိုးအိမ်ခြံမြေဈေးကွက် ပြိုလဲမှုနဲ့ ဘဏ္ဍာရေးကပ်မှာတော့ အယောင်ဆောင် ဘဏ္ဍာငွေရင်းတွေကို မေးခွန်းထုတ်လာကြသလို ကုန်ထုတ်လုပ်မှုထဲကို

ရောက်မလာတဲ့ ဘဏ္ဍာရေးအရင်းအနှီးတွေ ဘယ်ရောက်ကုန်သလဲဆိုတဲ့ မေးခွန်းတွေ မေးလာကြတယ်။ Wallstreet-Treasury- IMF ခြေသုံးချောင်း အမေရိကန် ဗိုလ်ကျလွှမ်းမိုးရေးဟာ ဘဏ္ဍာအင်အားနဲ့ ဘဏ္ဍာချေးငွေကို လက်စွဲပြုပြီး ချေးငွေအကျပ်အတည်း ဖြစ်နေတဲ့ ငွေကြေးအကျပ်အတည်း ဖြစ်နေတဲ့ နိုင်ငံအစိုးရတွေကို နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒအတိုင်း အစိုးရအသုံးစရိတ် ဖြတ်ခိုင်းတာ၊ အခွန်တိုးမြှင့်ခိုင်းတာ၊ အမှုထမ်းတွေလျှော့ခိုင်းတာ၊ ကျန်းမာရေးပညာရေး အငြိမ်းစားလစာဖြတ်တောက်တာ စတဲ့အတင်းအကျပ် ခြိုးခြံချွေတာနည်း Austerity တွေလုပ်ဖို့ ဖိအားပေးခိုင်းစေနေတာကြောင့် နိုင်ငံအများအပြားမှာ ဆန့်ကျင်မှုတွေ ကြီးထွားလာနေတယ်။ Austerity ဆန့်ကျင်ရေးတွေဟာ စပိန်တို့ ဂရိတို့မှာသာမက ပြင်သစ်၊ ဘယ်ဂျီယံတို့အထိ ပျံ့နှံ့နေတယ်။

ဘောဂဗေဒပညာရှင် တဦးကတော့ ဘဏ္ဍာရေးလုပ်ငန်းချဲ့ထွင်မှုဟာ အချက်နှစ်ချက်ကို ညွှန်ပြတယ်လို့ဆိုတယ်။ ပထမအချက်က ဘဏ္ဍာရေးချဲ့ထွင်မှု ဆိုတာ အရင်းရှင်ကမ္ဘာစီးပွားရေးကြီး ရင်ကျက်လာမှုကို ညွှန်ပြတယ်တဲ့။ နောက်တခုကတော့ ဘဏ္ဍာရေးချဲ့ထွင်မှုဆိုတာ လက်ရှိအဆင့်ကနေ နောက်တဆင့်ကို တက်တော့မယ်ဆိုတာ အချက်ပြလိုက်တာလည်း ဖြစ်တယ်တဲ့။ ဒီအတိုင်းဆက်သွားရင် အမေရိကန်ဦးဆောင်လွှမ်းမိုးခဲ့တဲ့ အဆင့်ဟာ ဘယ်သောင်ကမ်း ဆိုက်မလဲဆိုတဲ့မေးခွန်း ပေါ်လာတယ်။

၄။ ပိုမိုမာက်စပ်ဝါဒီများနဲ့ နယ်ချဲ့စနစ်ပြဿနာ

ဒီဘက်ပိုင်းမှာတော့ ပိုမိုမာက်စပ်ဝါဒီတွေပြောတဲ့ နိုင်ငံရေးစကားလုံးတွေထဲမှာ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးဆိုတဲ့ ဝေါဟာရ ပျောက်ကွယ်သွားပါပြီ။ တချို့တလေကတော့ ဒီနေ့ခေတ်ကို ပို့မော်ဒန်ခေတ်၊ စက်မှုအလွန်ခေတ်၊ နယ်ချဲ့စနစ် အလွန်ခေတ်လို့ သတ်မှတ်ကြတယ်။ ဗဟိုအမေရိကတိုက် နိုင်ငံတချို့က ယခင် ပြောက်ကျား သူပုန်ဟောင်းတွေကလည်း ရွေးကောက်ပွဲနိုင်ငံရေးထဲ ဝင်ကြတယ်။ NGO အဖွဲ့အစည်းတွေကလည်း နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးတို့ နိုင်ငံတကာ အပြန်အလှန် အဓိပြုရေးတို့ကို တွင်တွင်ပြောနေကြတယ်။ အဲသလို ပြောနေကြချိန်မှာ ဆင်းရဲနွမ်းပါးတဲ့ လက်တင်အမေရိက နိုင်ငံတွေဟာ အမေရိကန်၊ ဥရောပနဲ့ ဂျပန် ဘဏ်ကြီးတွေကို အကြွေးတွေ နှင်နေအောင် ဆပ်နေရတယ်။ သူတို့ပိုင်တဲ့ သဘာဝ သယံဇာတတွေ၊ အများဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းတွေ၊ အမျိုးသားဘဏ်တွေကိုလည်း

အမေရိကန်နဲ့ ဥရောပ နိုင်ငံစုံကော်ပိုရေးရှင်းကြီးတွေလက် ဈေးချိုချိန်၊ ထိုးအပ်နေရတယ်။ လက်တင်အမေရိကမှာ ပြည်သူတွေက ဆင်းရဲသလောက် ကျိကျိတက်ချမ်းသာတဲ့ ဘီလျံနာတွေလည်း တိုးပွားနေတယ်။ ဘီလျံနာတွေရဲ့ ငွေတွေဟာ အမေရိကန်နဲ့ ဥရောပဘဏ်ကြီးတွေထဲ ရောက်လာကြတယ်။

လက်တင်အမေရိကဟာ စက်မှုသင်္ချိုင်းတွေနဲ့ တူလာနေတယ်။ ကျေးလက် ကနေ မြို့တွေကို စုပုံရောက်လာသူတွေ တနေ့တခြား များလာလို့ ကျေးလက်မှာ လူမရှိသလောက် ဖြစ်ကုန်တယ်။ လက်တင်အမေရိကမှာ ကမ္ဘာ့ပုလိပ်ကြီး လုပ်ဖို့ရော မူးယစ်ဆေးနှိမ်နှင်းဖို့ရော အကြောင်းပြုပြီး အမေရိကန်စစ် အကြံပေးတွေ တိုးသထက် တိုးရောက်လာနေတယ်။ ဒါပေမဲ့ ယခင်မာက်စပ်ဝါဒီတွေနဲ့ ဆန်ဒီနစ် စတာတွေကတော့ စစ်အေးခေတ် ပြီးဆုံးသွားပြီဖြစ်လို့ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးလုပ်ဖို့ မလိုတော့ဘူး။ နယ်ချဲ့စနစ်ဆိုတဲ့ စကားလုံးလည်း သုံးစရာမလိုတော့ဘူးလို့ ပြောနေကြတယ်။ နောက်ပြီး သူတို့က ပြောသေးတယ်။ လောလောဆယ်ပြဿနာက နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတို့ နိုင်ငံခြားအကူတွေ ဝင်လာတာကြောင့်မဟုတ်ဘူး။ အဲဒီ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေ နိုင်ငံခြားအကူတွေ မရတဲ့ပြဿနာသာဖြစ်တယ်။ အင်ပါယာ ဆီက ဒါတွေများများတောင်းခံရမယ်လို့လည်း ဆိုကြတယ်။

အဲသလိုရှုမြင်မှုနဲ့အတူ တွဲနေတဲ့ နိုင်ငံရေးစီးပွားရေး အဝေးမှုန်ရောဂါဟာ ချေးငွေတွေ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေနဲ့ပတ်သက်တဲ့ နိုင်ငံရေးလက္ခဏာကို ကောင်းကောင်း နားမလည်နိုင်ဘူး။ ဒီချေးငွေတွေ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေဟာ ငါတို့ အလုပ်သမားတွေရဲ့လုပ်ခကို လျော့ချပစ်မယ့် လက်နက်တွေ၊ ပြည်သူလူထုရဲ့ လူမှုဖူလုံရေး အသုံးစရိတ်တွေ ဖြတ်တောက်ပစ်မယ့် လက်နက်တွေဆိုတာ မြင်နိုင်စွမ်း မရှိကြဘူး။ လက်တင်အမေရိကကို အချုပ်အခြာအာဏာတို့ ရပိုင်ခွင့်တို့ ကြွယ်ဝမှုတို့ လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးစေတဲ့လက်နက်၊ သတ္တုတွင်းကြီးတွေ၊ မွေးမြူရေး ခြံကြီးတွေနဲ့ စိုက်ခင်းကြီးတွေအဖြစ်ပြောင်းပြီး လုပ်အားခဈေးပေါ့ပေါ့နဲ့ ခိုင်းစေမယ့်လက်နက်ဆိုတာ သူတို့မြင်နိုင်စွမ်းမရှိဘူး။ ပိုမိုမာက်စပ်ဝါဒီတွေဟာ အမေရိကန်က ပနားမားနိုင်ငံတို့ အီရတ်တို့ ဆိုမာလီတို့လို နေရာအများအပြားမှာ ကျူးကျော်စွက်ဖက်နေတာကို မြင်တဲ့တိုင် ဝန်ရိုးတခုတည်းခေတ် ရောက်လာရင် အပြန်အလှန် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ပိုကောင်းလာမှာလို့တောင် ပြောကြတယ်လို့ လက်တင်အမေရိက ဘောဂဗေဒပညာရှင်တဦးက ရေးပါတယ်။

၂၀၀၈ ဘဏ္ဍာရေးကပ်နောက်ပိုင်းမှာ အရင်းရှင်စနစ်ရဲ့ အတွင်းပိုင်း ပဋိပက္ခတွေဟာ ပိုပြီးပြင်းထန်လာပြီး ထင်ထင်ပေါ်ပေါ် ဖြစ်လာတယ်။

အရင်းရှင်စနစ် နှစ်ပေါင်း ၂၀၀ ကာလအတွင်း မကြုံစဖူး သည်းသန်လာနေတယ်။ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းဆိုတာလည်း ဓနရှင်ဘောဂဗေဒဆရာတွေ ပြောသလို မဟုတ်ဘဲ အရင်းရှင်စနစ် အခြေခံပဋိပက္ခတွေကို ဖျက်သိမ်းမပေးနိုင်ရုံမက ပိုပြီး ပြင်းထန်လာစေတယ်ဆိုတာ အားလုံးသိလာကြတယ်။ ၂၀၀၈ နောက်ပိုင်း ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး တုံ့ဆိုင်းမှုကြီးဟာ အမှန်တော့ ကမ္ဘာ့အတိုင်းအတာနဲ့ ဖော်ပြလိုက်တဲ့ အရင်းရှင်စီးပွားရေး အကျပ်အတည်းကြီး ဖြစ်နေတယ်။ ဒီအချက်ကို ပို့စ်မာ့က်စ်ဝါဒီတွေ ဘယ်လို သဘောထားကြမလဲမသိဘူး။ သူတို့ကတော့ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်း အရင်းရှင်စနစ် အဆင့်သစ်ကို လက်သုံးပြုပြီး လီနင်ရဲ့ နယ်ချဲ့စနစ်ကျမ်း ရစရာမရှိအောင် ထိုးနှက်လှောင်ပြောင်ခဲ့သူတွေ ဖြစ်နေတယ်။

တဦးကဆိုလျှင် “မျက်မှောက်ခေတ်၏ အရင်းရှင်စနစ် ဖြစ်ပေါ် တိုးပွားမှု အခြေအနေတွင် လီနင်အကဲဖြတ်သကဲ့သို့ သေပန်းပွင့်သည့် လက္ခဏာကို မတွေ့မြင်ရုံမက ဖြစ်ပေါ်တိုးပွားမှု အသစ်များကိုပင် မြင်တွေ့နေရပေသည်။ မျက်မှောက်ခေတ် ထုတ်လုပ်ရေးစုစည်းမှုသည် လီနင်ခေတ်ကဲ့သို့ တိုင်းပြည် တပြည်ချင်းအတွင်း စုစည်းမှုအခြေအနေမှ တိုင်းပြည်နယ်နိမိတ်များကို ခုန်ကျော် ထွက်ခဲ့ပေပြီ။ မျက်မှောက်ခေတ်သည် နိုင်ငံတကာ ထုတ်လုပ်ရေးစနစ် တနည်းအားဖြင့် ကမ္ဘာ့စက်ရုံစနစ် (world factory system) ဖြစ်လာခဲ့ပေပြီ” လို့ ကျူးရင့်ခဲ့လေသည်။

အခု အဲဒီ ကမ္ဘာ့စက်ရုံကြီးက ဘယ်သူတွေကို အကျိုးအမြတ် ကြီးကြီးမားမားပေးပြီး ဘယ်သူတွေကို နဖူးကချွေး ခြေမကျအောင် ၁၉ ရာစု စက်ရုံများပုံစံ ပြန်သွင်းနေပါသလဲ။ အထက်မှာပါတဲ့ လက်တင်အမေရိကနိုင်ငံ စာရေးဆရာစကားနဲ့ဆိုရရင် ‘ရောဂါကျွမ်းနေသော နိုင်ငံရေးစီးပွားရေး အဝေးမှုန်ရောဂါ’ လို့ပဲ ခေါ်ဖို့သာရှိတော့တယ်။

နောက်တခုက လီနင်ပြောသလို အရင်းရှင်စနစ် နောက်ဆုံးအဆင့် ဟုတ်မဟုတ် ဘာနဲ့တိုင်းတာပါသလဲ။ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းကိုရော နောက်ဆုံးအဆင့်လို့ မပြောနိုင်ဘူးလား။ အရေးကြီးတာက လီနင်ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာပြတဲ့ အရင်းရှင်စနစ် လက်ဝါးကြီးအုပ်မှု ကြီးထွားလာတဲ့ အချက်တွေ၊ ဘဏ္ဍာအရင်းက နေရာတကာ လွှမ်းမိုးလာတဲ့အချက်တွေ၊ အရင်းရှင် လက်ဝါးကြီးအုပ် အချင်းချင်းအကြား ပဋိပက္ခတွေ၊ အရင်းရှင်စနစ်နဲ့ အလုပ်သမား လူတန်းစားပဋိပက္ခ ပြင်းထန်ဆဲ ပြင်းထန်နေတာတွေ၊ အရင်းရှင်နယ်ချဲ့စနစ်ကြောင့် ကမ္ဘာ့ တခြားဒေသက နိုင်ငံလေးတွေ နိုင်ငံအလတ်တွေ ကိုလိုနီကျွန်ပြုခံရ သွေးစုပ်ခံရပုံတွေအကြောင်း

တမင်မျက်ကွယ်ပြုပြီး လီနင်ပြောသလို ဖြစ်မလာသေးတဲ့ အချက်တခုနှစ်ခုကို ကိုင်ပြီး ထိုးနှက်တိုက်ခိုက်ခြင်းဟာ အရင်းရှင်စာရေးဆရာတွေ လုပ်သလို လုပ်နေတယ်လို့တောင် ဆိုနိုင်တယ်။

နယ်ချဲ့စနစ်နဲ့ပတ်သက်ပြီး ရေးကြတဲ့စာအုပ်တွေမှာ ‘ပါဝါလောဂျစ် နှစ်မျိုး’ အကြောင်း အတော်များများရေးတတ်ကြတယ်။ ဒီ လောဂျစ်နှစ်ခုဟာ တခုနဲ့တခု ဆန့်ကျင်ဘက်ရှိနေသလို တခုနဲ့တခုလည်း လိမ်ယှက်နေတယ်။ ပထမလောဂျစ်က နိုင်ငံရေးစီးပွားရေးဖြစ်စဉ်ကို နိုင်ငံတော်တွေက လမ်းညွှန်တယ်ဆိုတဲ့ အမြင်ဖြစ်ပြီး ဒုတိယလောဂျစ်ကတော့ နိုင်ငံတော်တွေရဲ့ လုပ်ဆောင်ချက်တွေဟာ အရင်းရှင်စနစ် တွန်းဆော်မှုနဲ့ လုပ်ကိုင်တယ်ဆိုတဲ့အမြင် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီပါဝါလောဂျစ်နှစ်ခုဟာ တခါတလေ အပြန်အလှန် လွန်ဆွဲသလို အပြန်အလှန် ပြင်းပြင်းထန်ထန် တိုက်ခိုက်တာတွေလည်း ဖြစ်တတ်တယ်။ ဒီယက်နစ်စစ်ပွဲဟာ အရင်းရှင်စနစ် အရင်းစုပုံမှု လိုအပ်ချက်အရ တိုက်တယ်လို့ ပြောရင် လက်ခံဖို့ ခက်ခက်ခက်ဖြစ်မှာပါ။ အလားတူပဲ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီး ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စုကို ခြံခတ်ပိတ်ဆို့ရေး လုပ်တာကိုလည်း အရင်းရှင်စနစ်စီးပွားရေး လိုအပ်ချက်အရ လုပ်တယ်လို့ ပြောဖို့ခက်ပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ အမေရိကန်ပြည်တွင်းစီးပွားရေး အကျိုးစီးပွားတွေက ပြည်ပ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အခွင့်အလမ်းတွေရရေး၊ ကုန်သွယ်မှုတိုးချဲ့ရေး၊ ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု ဖြန့်ကြက်ရေးတွေလုပ်ဖို့ တောင်းဆိုနေတာတွေနဲ့ ဒီယက်နစ်လို နိုင်ငံတွေမှာ အမေရိကန်အရင်းအနှီး ခြေကုပ်ယူခွင့် ရသွားတွေကိုလည်း လျစ်လျူရှုလို့မရတဲ့ကိစ္စတွေ ဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီပါဝါလောဂျစ်နှစ်ခုကို အနုပညာလောကနည်းအရ အပြန်အလှန်ဆက်သွယ်နေတဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်နှစ်ခုအဖြစ် ရှုမြင်မှသာ ဖြစ်ရပ်မှန်ကိုသဘောပေါက်နိုင်လိမ့်မယ်။ ဒီဆန့်ကျင်ဘက်နှစ်ခု တခုကိုတခု တွေ့ဆုံဖြတ်သန်းကြချိန်မျိုးမှာ ပြင်းထန်တဲ့အပြောင်းအလဲတွေ ဖြစ်တတ်တဲ့အတွက် ပဋိပက္ခတဖက်တည်းကို တဖက်သတ် ကြည့်မြင်တာမျိုး မဖြစ်သင့်ဘူး။

အမေရိကန် ဘောဂဗေဒပညာရှင် David Harvey ရဲ့ ၂၀၀၃ ခုနှစ်မှာ ထုတ်ဝေတဲ့ The New Imperialism စာအုပ်ဟာ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းကြောင့် အရင်းရှင်စနစ်ရဲ့ ပဋိပက္ခတွေ ချုပ်ငြိမ်းနေပြီလို့ ဓနရှင်သမိုင်းဆရာတွေ ကျယ်ကျယ် ပြန့်ပြန့် ပြောနေကြတဲ့ကာလမှာ ထွက်ပေါ်လာတဲ့ မျက်မှောက်လက်ဝါးကြီးအုပ် အရင်းရှင်စနစ်ကို ပိုင်းခြားစိစစ်တဲ့ စာအုပ်ဖြစ်ပြီး သူ့ခန့်မှန်းချက်ဖြစ်တဲ့

အရင်းရှင်စနစ်ရဲ့ ပဋိပက္ခတွေ ပိုမိုသည်းသန်လာမယ်ဆိုတဲ့ ဟောကိန်းက လက်တွေ့ မှန်ကန်နေတဲ့အတွက် လူတွေ အတော်လေး စိတ်ဝင်စားတဲ့ စာအုပ်တအုပ်လည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစာအုပ်မှာပါတဲ့ နယ်ချဲ့စနစ်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ပုံနဲ့ ပဋိပက္ခဘက် အသီးသီး အပြန်အလှန်ကူးပြောင်းပုံတွေ၊ စီးပွားရေးအခြေခံအုတ်မြစ်နဲ့ နိုင်ငံရေး အတွေးအခေါ်ရေး မူဝါဒရေးစတဲ့ အပေါ်ထပ် အဆောက်အအုံအကြား အပြန်အလှန် ဆက်စပ်ပုံတွေကို တင်ပြရာမှာလည်း ရှုထောင့်သစ်တွေကိုလည်း တွေ့ရတယ်။ သူ့အမြင်တချို့ကို ကိုးကားဖို့ငြိမ်းနိုင်အောင် တင်ပြလိုက်ပါတယ်။

“ဤနေရာတွင် နယ်ချဲ့စနစ်ကို ရိုးရိုးအမည်မပေးလိုပါ။ ယခင်က အစိုးရများ အင်ပါယာများ ကျင့်သုံးခဲ့သော နိုင်ငံရေးအဓိပ္ပာယ်နဲ့ မတူကွဲပြားအောင် ‘အရင်းရှင်နယ်ချဲ့စနစ်’ ဟု အမည်ပေးပါမည်။ နယ်ချဲ့စနစ်ကို ပိုင်နက်နယ်မြေနှင့် လူသားရင်းမြစ် သယံဇာတရင်းမြစ်များ စုစည်းနိုင်စွမ်းရှိသည့် စွမ်းအားကို အခြေခံသည့် ဇာတ်ကောင်များက ကပြအသုံးတော်ခံသည့် နိုင်ငံရေးစီမံကိန်းအဖြစ် သတ်မှတ်သည့် နည်းရှိသလို ဒုတိယတနည်းလည်း ရှိသေးသည်။ ယင်းမှာ နယ်ချဲ့စနစ်ဆိုသည်မှာ အချိန်ကာလအရ နယ်မြေဒေသအရ နိုင်ငံရေး စီးပွားရေးဖြစ်စဉ်များကို ဖြန့်ကျဲပေးသည့် စနစ်ဖြစ်သလို အဲဒီကာလဒေသကို အရင်း၏ အမိန့်၊ အရင်းကို ဦးဆုံးအသုံးပြုရေးများက စေစားသည့်စနစ်ဟု ခေါ်နိုင်သည်။ တနည်းအားဖြင့် နယ်ချဲ့စနစ်သည် အရင်းစုပုံမှုကို သေးငယ်သော မော်လီကျူးအခြေခံ အစိတ်အပိုင်းအလိုက် အချိန်ပြည့် နေရာအနှံ့ စုပုံသည့်ဖြစ်စဉ်ဟုလည်း ခေါ်နိုင်သည်” လို့ အဓိပ္ပာယ်နှစ်ခုဖွင့်ဆိုခဲ့ပါတယ်။

သူ့အမြင်အရ နယ်ချဲ့စနစ်ကို အရင်းရှင်လောကဖြစ်အရ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်မယ်ဆိုရင် ပထဝီအရ တပြေးညီမရှိမှုကို အသုံးပြုပြီး အရင်းအနှီး စုပုံမှုလုပ်မှာ ဖြစ်သလို အချိုးမညီဖြစ်မှုတွေကို အမြတ်ထုတ်ပြီး အရင်းစုပုံမှာဖြစ်ပါတယ်။ သူဆိုလိုတဲ့ ပထဝီအရ တပြေးညီမရှိမှုဆိုတာ သဘာဝသယံဇာတတည်ရှိပုံ ကွဲပြားတာကို ဆိုလိုတာမဟုတ်ဘဲ အဲဒီအရင်းအမြစ်တွေကို ထုတ်ယူသုံးစွဲရာမှာ တပြေးညီမရှိတာ၊ တချို့နေရာမှာ ဓနနဲ့အာဏာ မတန်တဆစုဝေးနေပြီး တချို့ကျတော့ ကင်းမဲ့နေတာတွေကို ဆိုလိုတာဖြစ်ပါတယ်။ အရင်းရှင်တွေအတွက်တော့ အဲသလို ဓနနဲ့အာဏာ စုဝေးမှုမတူတာကိုယ်၌က အမြတ်ထုတ်ဖို့ လွယ်ကူစေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အလားတူပဲ အချိုးမညီမှုဆိုတာကလည်း ဖလှယ်ရာ ရောင်းဝယ်ရာမှာ တရားမျှတမှုကင်းခြင်း၊ ဒေသအလိုက် လက်ဝါးကြီးအုပ်မှုတွေ

လွှမ်းမိုးခြယ်လှယ်နေခြင်း၊ ငွေပင်ငွေရင်းစီးဆင်းမှု အကန့်အသတ်ခံနေရခြင်းတွေကို ဆိုလိုတာဖြစ်ပြီး ဒီအချက်တွေကလည်း အရင်းရှင်နယ်ချဲ့ဖြစ်စဉ်ကို အထောက်အကူပြုနေတယ်လို့ သူကထောက်ပြခဲ့တယ်။

လက်ရှိကာလမှာ နယ်ချဲ့ပြီး ကိုလိုနီသိမ်းပိုက်တာတွေ ခေတ်နောက်ကျ သွားတာ ဘာကြောင့်လဲဆိုတဲ့အချက်နဲ့ပတ်သက်ပြီး ဟာဗေးက ဒုတိယကမ္ဘာစစ် နောက်ပိုင်း အရင်းရှင်ကမ္ဘာမှာ အမေရိကန်အင်အားလွန်နိုင်ငံကြီး ကျင့်သုံးတဲ့ ဦးဆောင်လွှမ်းမိုးရေး၊ တနည်း ဗိုလ်ကျစိုးမိုးရေး Hegemony စနစ်ရဲ့ ထိရောက်မှုကြောင့်ဆိုပြီး ရေးပါတယ်။ အဲဒီ Hegemony ကြောင့် အရင်းရှင်တွေ၊ TNC တွေဟာ သူတို့လိုချင်တဲ့ အရင်းစုပုံမှု၊ ဩဇာအာဏာစုပုံမှုတွေကို နယ်မြေသိမ်းစရာမလိုဘဲ ရယူနိုင်ကြတယ်လို့ ရေးပါတယ်။ သူဆိုလိုတဲ့ ဗိုလ်ကျစိုးမိုးရေးဆိုတာ အစောပိုင်း နီယိုဟုက်စ်ဝါဒဖြစ်သူ ဂရမ်ရှီရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ပုံနဲ့ မတူဘူး။ ဂရမ်ရှီက Hegemony ဗိုလ်ကျစိုးမိုးရေး ဆိုတာကို အုပ်စုတခုက ယဉ်ကျေးမှုအရ အတွေးအခေါ်အရ လွှမ်းမိုးထားမှုကိုဆိုလိုပြီး အဲဒီထဲမှာ စီးပွားရေး နိုင်ငံရေးအရ လွှမ်းမိုးမှုကို မထည့်ဘူး။ တကယ်တော့ Hegemony ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ပုံတွေကလည်း များပြားပြီး ရှုပ်ထွေးနေတယ်။

ပညာရှင်တယောက်ဖြစ်တဲ့ Arrighi ကတော့ အုပ်စုတခု ဒါမှမဟုတ် နိုင်ငံတနိုင်ငံရဲ့ လွှမ်းမိုးမှုကို ဘက်နှစ်ဖက်မှာ ဖော်ပြတယ်။ ပထမဘက်ကတော့ အထက်စီးမှာရှိခြင်း လွှမ်းမိုးခြင်းဖြစ်ပြီး ဒုတိယဘက်ကတော့ အသိဉာဏ်အရ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာအရ ခေါင်းဆောင်မှုပေးခြင်းဆိုပြီး အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်တယ်။ ဒီအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ပုံကလည်း တခါတလေ လွှမ်းမိုးထားတဲ့အတွက် စံနမူနာပြ ခေါင်းဆောင်အခန်းကို အလိုလိုရသွားတာမျိုး ဖြစ်တတ်လို့ မပြည့်စုံပြန်ဘူး။ အပြန်အလှန် ကူးပြောင်းနေတဲ့ဘက်ကြည့်ရင် ဒါတွေလည်း ပဋိပက္ခရဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်တွေ ပေါင်းစည်းမှု ဖြစ်နေတယ်။ အများလက်ခံထားတဲ့ အချက်ကတော့ Hegemony ဦးဆောင်လွှမ်းမိုးရေးဆိုတာ—

- (၁) နိုင်ငံရေးအာဏာကို အများသဘောတူညီချက်အရ ခေါင်းဆောင်မှုပေးခြင်း
- (၂) နိုင်ငံရေးအာဏာကို အတင်းအကျပ် လွှမ်းမိုးတဲ့နည်းနဲ့ကျင့်သုံးခြင်းလို့ပဲ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ကြပါတယ်။

ဒီနှစ်ခုဟာလည်း ပဋိပက္ခရဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်နှစ်ခု ပေါင်းစည်းမှုနဲ့ အပြန်အလှန်တိုက်ခိုက် အပြန်အလှန် ကူးပြောင်းမှုအမြင်နဲ့ပဲ ရှုမြင်ရမယ့်အရာတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

သမိုင်းကိုပြန်ကြည့်ရင် Hegemony ဦးဆောင်လွှမ်းမိုးမှုကို လက်တွေ့ ကျင့်သုံးရာမှာ နိုင်ငံကြီးတစ်ခုက ကျန်နိုင်ငံတွေရဲ့ သဘောတူညီချက်ယူပြီး ခေါင်းဆောင်မှု အခန်းကနေ လုပ်ဆောင်သလို အတင်းအကျပ် ဖိအားနည်းနဲ့ လွှမ်းမိုးတာတွေကိုလည်း တွေ့နိုင်တယ်။ အမေရိကန်ရဲ့ လက်ရှိ ဦးဆောင်လွှမ်းမိုးမှု နည်းလမ်းဟာ ယခင် လစ်ဘရယ်ဝါဒနည်းအတိုင်း မဟုတ်တော့ဘဲ နီယို ကွန်ဆာဗေးတစ်နည်းကို ပြောင်းလဲနေတဲ့အတွက် Hegemony မှာလည်း အကျပ်ကိုင်တာ ဖိအားပေးတာ ပြိုင်ဘက်ကို အပြုတ်တိုက်တာတွေ ပိုများလာတယ် လို့ ပြောနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့်လည်း အာဖဂန်နစ္စတန်စစ်ပွဲ အီရတ်စစ်ပွဲတွေ ဖြစ်လာ သလို အရှေ့ဥရောပ၊ အရှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသနဲ့ အာရှပစိဖိတ်ဒေသတွေမှာ ထိပ်တိုက်ပဋိပက္ခတွေ များလာတယ်။ စစ်ရေးအရ တင်းမာမှုတွေ တနေ့တခြား များလာနေတယ်။ လက်ရှိဘဏ္ဍာရေး အကျပ်အတည်း စီးပွားရေးတုံ့ဆိုင်းမှု အကျပ်အတည်းတွေအတွက် ထွက်ပေါက်ကိုလည်း ကောင်းကောင်း မတွေ့သေးချိန် ဖြစ်လို့ ပါဝါလောဂျစ်နစ်ခု တွေ့ဆုံဖြတ်သန်းပြီး ရောယှက်သွားနိုင်တဲ့ အန္တရာယ်လည်း ရှိနေတယ်။

သေချာတာကတော့ နီယိုမာက်စ်ဝါဒီတွေရဲ့ လက်သုံးစကားဖြစ်တဲ့ ဂလိုဘယ် လိုက်ဇေးရှင်းက အမျိုးသားပဋိပက္ခတွေကို နှိပ်ချုပ်ပေးလိုက်ပြီဆိုတဲ့ အချက်ဟာ ကြာလေမှားယွင်းကြောင်း သိသာလေဆိုတဲ့အချက် ဖြစ်ပါတယ်။ မာ့က်စ်ဝါဒဟာ ကွန်မြူနစ်ကြေညာစာတမ်းကို ရေးသားချိန်ကတည်းက အရင်းရှင်စနစ်ဆိုတာ အမျိုးသားနိုင်ငံတွေထဲမှာ အားကောင်းမောင်းသန် ကြီးပြင်းလာတဲ့ စနစ်ဖြစ်သလို အရင်းရှင်စနစ် ကြီးထွားမှုအဆင့်တဆင့်မှာ ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်ကို မုချမသွေ ဖန်ဆင်းလိမ့်မယ်ဆိုတဲ့ အချက်ပါရှိခဲ့တယ်။ မျက်မှောက်အရင်းရှင်တွေဟာ ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်ကို ဖန်ဆင်းခဲ့ကြပေမဲ့ သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံ သက်ဆိုင်ရာ အမျိုးသား အကျိုးစီးပွားကို မစွန့်လွှတ်ကြပါဘူး။ နီယိုကွန်ဆာဗေးတစ်တွေဆိုရင် သူတို့နိုင်ငံကို အရာရာမှာ လွှမ်းမိုးခြယ်လှယ်နိုင်တဲ့ တဦးတည်းသော ဆူပါပါဝါ အင်အားလွန် နိုင်ငံကြီးအဖြစ် ထိန်းသိမ်းဖို့ ကြိုးစားနေကြတယ်။ တဖက်မှာလည်း ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ မဟုတ်တဲ့ ဒေသန္တရအင်အားကြီးနိုင်ငံတွေလည်း အလျှိုအလျှိုပေါ်ထွက်နေတယ်။

နိုင်ငံအသီးသီးဟာ ကိုယ့်ဈေးကွက်ကိုယ် ကာကွယ်နေကြတယ်။ WTO ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေး အဖွဲ့က တားနေတဲ့ကြားမှာ နိုင်ငံကြီးတချို့ဟာ အကောက်ခွန်တံတိုင်း tariff မျိုးစုံသုံးပြီး ပြင်ပသွင်းကုန်ကို တားဆီးနေကြတယ်။ အမေရိကန်၊ ဂျာမနီနဲ့ ဂျပန် စီးပွားရေး အင်အားကြီးနိုင်ငံကြီးသုံးခုနောက်မှာ

သူ့အုပ်စုနဲ့သူ ရှိနေတယ်။ ပထမကမ္ဘာစစ်နဲ့ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်တွေတုန်းက အင်အားကြီး အရင်းရှင်နိုင်ငံကြီးတွေစုဝေးရာ ဥရောပတိုက်ဆိုရင်လည်း သူဈေးကွက်နဲ့ သူ့ဘဏ္ဍာအရင်းတွေ စုပုံခွင့်ရဖို့ ဥရောပသမဂ္ဂဆိုတာကို ဖွဲ့ထားတယ်။ တခြားနိုင်ငံတွေကလည်း ဒေသတွင်းဈေးကွက်ကို ထိန်းသိမ်းဖို့ ဒေသလိုက် နိုင်ငံစုတွေလည်း တည်ထောင်ထားကြသေးတယ်။ သမိုင်းမှာတော့ ပြည်တွင်းရေးအကျပ်အတည်း ဖြစ်လာရင် ပြည်ပရန်ကို လက်ညှိုးထိုးတာ၊ မျိုးချစ်စိတ် ထိုးဆွတာတွေလုပ်ပြီး အာရုံလွှဲရာက စစ်မီးတွေ ထတောက်တဲ့အထိ ဖြစ်ခဲ့တဲ့ အတွေ့အကြုံမျိုးရှိခဲ့ဖူးတယ်။ အမျိုးသားဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခတွေ ချုပ်ငြိမ်းသွားပြီဆိုတဲ့ စိတ်ကူးယဉ်မှုဟာ လက်တွေ့ကမ္ဘာနိုင်ငံရေးနဲ့ မကိုက်ညီရုံမက လက်ဦးမှမဲ့ခြင်း အန္တရာယ်ထဲကိုတောင် ကျရောက်စေနိုင်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် မျက်မှောက်ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းတွေ၊ ဘဏ္ဍာအရင်း လွှမ်းမိုးမှု တွေနဲ့ သတင်းအချက်အလက်နဲ့ နည်းပညာတွေနယ်နိမိတ်ဖြတ်ကျော်နေမှုကြောင့် အရင်းရှင်စနစ်ရဲ့ အတွင်းပိုင်းပဋိပက္ခတွေနဲ့ လူတန်းစားတိုက်ပွဲတွေဟာ ပျောက်ကွယ် မသွားဘဲ ပိုပြီး တောင်သည်းသန်လာနေတယ်ဆိုတာ အလုပ်သမား လူတန်းစားအနေနဲ့ သတိပြုနေဖို့လိုတယ်။ အဲဒီ အရင်းရှင်စနစ်ကနေ မွေးဖွား လိုက်တဲ့ လက်ဝါးကြီးအုပ်မှုတွေ၊ ဘဏ္ဍာအရင်းက ကမ္ဘာအနှံ့ ခြယ်လှယ် နေမှုတွေနဲ့ နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒရဲ့ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ မူဝါဒတွေကနေ နယ်ချဲ့စနစ်နဲ့ ဗိုလ်ကျလွှမ်းမိုးမှုဟာ အသွင်အမျိုးမျိုးနဲ့ အလဲအလှယ်လုပ်ပြီး ကမ္ဘာအနှံ့က အလုပ်သမားလူတန်းစားကို နည်းမျိုးစုံ ထိုးနှက်နေတယ်ဆိုတဲ့ အချက်ကိုလည်း မျက်ချည်ပြတ်မခံဖို့လိုတယ်။ မျက်မှောက် အလုပ်သမား လူတန်းစားဟာ နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒ အရင်းရှင်လက်ဝါးကြီးအုပ် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ စီးပွားရေးစနစ်အောက်မှာ ၁၉ ရာစုနဲ့ ၂၀ ရာစုက သွေးနဲ့ရင်းပြီး တိုက်ပွဲဝင်ရယူထားတဲ့ ရပိုင်ခွင့် အသီးအပွင့်အားလုံးနီးပါး လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးသွားပြီ ဆိုတာကိုလည်း မမေ့ဖို့လိုပါတယ်။

နိဂုံး

၂၀၁၅ ခုထုတ် နယူးယောက်အခြေစိုက် ဆိုရှယ်လစ်ဂျာနယ်တစ်ခုမှာ အလုပ်သမားလူတန်းစား ဖွဲ့တည်မှုနဲ့ပတ်သက်တဲ့ စာရင်းတစ်ခု ပါလာတယ်။ မှတ်စိတ်ဒရဲ့ လူတန်းစားသတ်မှတ်ပုံဟာ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု ပစ္စည်းတွေနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ လူမှုဆက်ဆံရေးတို့ လူမှုဖြစ်စဉ်တို့ လူတန်းစားတိုက်ပွဲ ပြုလုပ်ခြင်းနဲ့ ပြန်လည်ပြုလုပ်ခြင်းတို့ကို ခြုံငုံပြီး သတ်မှတ်တယ်လို့ အယ်ဒီတာများက ဆိုပါတယ်။ သူတို့ ကောက်ယူရရှိတဲ့ စာရင်းအရ ဥရောပတိုက်ကနေ အိန္ဒိယအထိ တရုတ်ပြည်ကနေ တောင်အာဖရိကအထိ တူရကီကနေ အမေရိကန်၊ မက္ကဆီကိုနဲ့ ဘရာဇီးအထိ ကမ္ဘာ့အလုပ်သမား လူတန်းစားဦးရေဟာ တိုးပွားလာတယ်။ ၁၉၈၀ ခုတွေတုန်းက စုစုပေါင်း ၁.၅ ဘီလီယံ၊ ၂ ဘီလီယံလောက်သာ ရှိရာက ၂၀၁၅ ခုမှာ ၃ ဘီလီယံအထိ ရောက်ရှိလာတယ်။ ဒါဟာ ကမ္ဘာပေါ်မှာ လူ ၇ ယောက်ရှိတိုင်း အလုပ်သမားက ၃ ယောက်ရှိတဲ့သဘော ဖြစ်ပါတယ်။ တခြားစာရင်းတစ်ခုအရ ကမ္ဘာ့အလုပ်လက်မဲ့ ဦးရေကလည်း သန်း ၁၀၀၀ နား ကပ်နေတယ်။

အခုတိုးလာတဲ့ အလုပ်သမားဦးရေမှာ ယာယီအလုပ်သမားက အများစု ဖြစ်နေတယ်တဲ့။ နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒ ထိုးနှက်ချက်ကြောင့် အလုပ်သမားတွေဟာ

ကိုယ့်လုပ်အားကို လုပ်ခနည်းနည်းနဲ့ ရောင်းစားရတာတောင် မှောင်ခိုတာရားမဝင် အလုပ်ခန့်လေးတွေထဲမှာ အလုပ်ချိန် ၁၂ နာရီ ခိုးကြောင်ခိုးဝှက် အလုပ်လုပ်ရတဲ့ အဆင့်ကို လျော့ကျနေကြတယ်။ ချီကောက်ပုတ်ပြတ်ငှားတာ ခံရတဲ့ မက္ကဆီကို အလုပ်သမားတွေဆိုရင် နွားသတ်ရုံတွေကို ည ၂ နာရီမှာ ရေနွေးပူတွေ ကလိုရင်းတွေနဲ့ သန့်ရှင်းရေး လုပ်ကြရတယ်။ အသက်အန္တရာယ်နဲ့ ရင်ဆိုင်ရတာတောင် ရှိတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီအလုပ်မျိုးရဖို့ စုရပ်မှာလာခေါ်တဲ့ ကံထရိုက် အလုပ်သမားခေါင်းဆံမှာ အလုအယက် တိုးဝှေ့ပြီး ကားပေါ်ခေါ်တင်အောင် ပြောဆိုကြရတယ်။ မက္ကဆီကိုကနေ ခိုးဝင်လာတဲ့ အလုပ်သမားတွေဘဝဟာ အောက်ကျနောက်ကျ ဖြစ်လွန်းသလို အချိန်မရွေး အဖမ်းခံရနိုင်ပြီး ထောင်လည်း ကျနိုင်တယ်။ မက္ကဆီကိုအလုပ်သမား အမျိုးသားအမျိုးသမီးတွေဟာ ဘဝပေး အသိကြောင့်လားမသိ။ စကားအတော်ကို နည်းကြတယ်။ တခွန်းမှတောင် မပြောကြဘူးတဲ့လေ။

မျက်မှောက် လက်ဝဲလှုပ်ရှားမှုရဲ့ အကျပ်အတည်းက အဲသလို ၁၈ ရာစုကုန် အရင်းရှင်စနစ် စတင်ချိန်ကြမ်းတမ်းတဲ့ အလုပ်ဖွဲ့စည်းပုံမျိုး ဖြစ်လာကြတဲ့ အလုပ်သမားအင်အားတွေကို ဘယ်လိုစုစည်းပြီး ဘယ်လို အရင်းရှင်စနစ် ဆန့်ကျင်ရေးတိုက်ပွဲကို တိုက်ကြမလဲဆိုတဲ့ ပြဿနာဖြစ်သလို အရင်းရှင်စနစ် နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒရဲ့ အတွင်းပဋိပက္ခတွေကို ဘယ်လို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာပြီး လူတန်းစားတိုက်ပွဲ ဇာစ်မြစ်ကို အလုပ်သမားထုအပါအဝင် အမိန့်ခံ ပြည်သူလူထုကြီးကို ဘယ်လို ပညာပေးမလဲဆိုတဲ့ ပြဿနာလည်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒကြောင့် တကမ္ဘာလုံးမှာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ အရင်းရှင် လက်ဝါးကြီးအုပ်မှုနဲ့အတူ အလုပ်သမားထုအပေါ် ထိုးစစ်ဆင်မှုတွေနဲ့ Austerity အတင်းအကျပ် ခြိုးခြံချွေတာရေး ပေါ်လစီတွေ Hegemony ဗိုလ်ကျစိုးမိုးမှုတွေ၊ ဩဇာနယ်ပယ်လူမှုတွေ၊ ဒေသလိုက် စစ်ရေးတင်းမာမှုတွေ စတဲ့ဒဏ်မျိုးစုံကို ခံစားနေရသူတွေအပေါင်း ဘယ်လို စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို တည်ထောင်နိုင်မလဲ ဆိုတဲ့ပြဿနာ စတဲ့စတဲ့ မဟာဗျူဟာ နည်းဗျူဟာ ပြဿနာတွေ ရင်ဆိုင်နေရတယ်။ ကမ္ဘာမှာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်တဲ့ နိုင်ငံဆိုတာ လက်တဆုပ်စာသာ ရှိနေပြီး ကျန်နိုင်ငံတွေမှာ စစ်အာဏာရှင်တွေ၊ စစ်တပ် ကျောထောက်နောက်ခံ ပြုသူတွေ၊ ရွေးကောက်ပွဲနည်းနဲ့ တက်လာပြီး အာဏာရှင်စနစ် ကျင့်သုံးသူတွေ စတဲ့ ဖွံ့ဖြိုးမှုအလွန်နှေးကွေးပြီး အကျင့်ပျက်လာဘ်စားမှုထူပြောတဲ့ နိုင်ငံတွေက အများစုကြီး ဆက်ရှိနေဆဲလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ အဲသလို နိုင်ငံတွေမှာ ခြစားတဲ့

အာဏာရှင်နဲ့ TNC တွေ လက်တွဲပြီး ဖိနှိပ်သွေးစုပ်နေတာတွေကိုလည်း စနစ်တကျ လေ့လာသုတေသနပြုပြီး ပြည်သူတရပ်လုံးကို အာဏာရှင်အောက်၊ ဆင်းရဲတွင်းကနေ လွတ်မြောက်အောင်လုပ်ရေး မဟာဗျူဟာ နည်းဗျူဟာတွေ ရွေးချယ်ရမယ့် တာဝန်တွေကိုလည်း ရင်ဆိုင်နေရတာ ဖြစ်ပါတယ်။

၂၁ ရာစု ဝင်လာချိန်မှာ အရင်းရှင်ဆန့်ကျင်ရေး၊ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်း ဆန့်ကျင်ရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး လှုပ်ရှားမှုတွေ နေရာအနှံ့မှာ ထွက်ပေါ်လာတာကို အားလုံးသိပြီးဖြစ်နေလို့ အထူး မတင်ပြတော့ဘူး။ ဒါပေမဲ့ အဲသလို အရှိန်အဟုန် ပြင်းပြင်းထွက်ပေါ်လာတဲ့ အရင်းရှင်စနစ် ဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုတွေဟာ တသွေးတရောင်တည်း မဟုတ်ဘဲ ရပ်တည်ချက်မျိုးစုံ အမြင်မျိုးစုံ ရှိနေတယ်။ လက်ရှိအခြေအနေကို ပြောင်းလဲပစ်ဖို့ သူတို့ ဘာတွေလုပ်သင့်သလဲဆိုတဲ့ အခြေခံပြဿနာမှာတောင် ဘယ်လိုမှည့်မရ ဖြစ်နေကြတယ်။ အရင်းရှင်စနစ်မကြိုက်ဘူးလို့ ယေဘုယျပြောနေပေမဲ့ နီယို လစ်ဘရယ်ဝါဒကို ဆန့်ကျင်ဖို့တော့ မလုပ်ချင်သူတွေလည်းရှိတယ်။ ဒီလှုပ်ရှားမှုတွေမှာ ပါဝင်သူတွေဟာ လက်ဝဲဆိုပေမဲ့ မင်းမဲ့ဝါဒ လိုလားသူတွေ၊ လက်ဝဲသစ်တွေ နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒီတွေ ဧရာနော့နေတယ်။ ပညာတတ် တသီးပုဂ္ဂလသမားတွေ၊ အနုပညာသည်တွေ၊ ခြေသလုံးအိမ်တိုင်တွေလည်း ပါတယ်။ တောင်အာဖရိကလိုနိုင်ငံမှာတော့ စိန်တွင်းအလုပ်သမားတွေချည်း ပါဝင်ပေမဲ့ သူတို့ဆန္ဒပြတာကို သေနတ်တွေနဲ့ ပစ်သတ်တယ်။ အလားတူပဲ ချီလီသတ္တုတွင်း အလုပ်သမားတွေလည်း အမြဲခွဲခံနေရတယ်။ တရုတ်ပြည်မှာ

ဆိုရင်လည်း အလုပ်သမား ဆန္ဒပြပွဲတွေဟာ နှစ်စဉ် အကြိမ်ပေါင်း သောင်းသိန်းချီ ဖြစ်ပွားနေတယ်။ အလုပ်သမား အခွင့်အရေးတွေကို ကာကွယ်နိုင်စွမ်းရှိတဲ့ အလုပ်သမားသမဂ္ဂတွေ အရင်းရှင်နိုင်ငံတွေမှာ ပြန်လည်နာလံထူအောင် ကြိုးပမ်းနေရဆဲ ဖြစ်နေတယ်။

ဒီစာတမ်းမှာပါတဲ့ နီယိုမာ့က်စ်ဝါဒီတွေနဲ့ ပို့စ်မာ့က်စ်ဝါဒီတွေရဲ့ ဝေဖန်ရေး သဘောတရားတွေဟာ စံတင်မာ့က်စ်ဝါဒနဲ့ မာ့က်စ်လီနင်ဝါဒတွေကို မညှာတမ်း ထိုးနှက် တိုက်ခိုက်ရာမှာ အတော်အတန် အောင်မြင်ခဲ့တယ်လို့ ဆိုနိုင်တယ်။ မာ့က်စ်ဝါဒအတွက် အပြင်းထန်ဆုံး ထိုးချက်ကတော့ ပို့စ်မော်ဒန်ဝါဒဖြစ်မယ်ဆိုတာ အထူးပြောစရာ မလိုဘူး။ အားလုံးသိကြတဲ့အတိုင်း မာ့က်စ်ဝါဒဆိုတာ Modern ခေတ်က မွေးဖွားလာတဲ့ တိုးတက်တဲ့အယူအဆဖြစ်ပါတယ်။ မော်ဒန်ဝါဒ တွေထဲမှာတောင် အရင်းရှင်မော်ဒန်တွေလို လမ်းခုလတ်ရပ်နေတဲ့ဝါဒ မဟုတ်ပါဘူး။ မော်ဒန်ဆိုတဲ့ ခေတ်မီရေးကို ရိုးရိုးသားသား တက်တက်ကြွကြွနဲ့ ကြီးကျယ်ခမ်းနား သိုက်မြိုက်အောင် ထူထောင်လိုတဲ့ဝါဒ ဖြစ်ပါတယ်။ ကွန်မြူနစ်ဝါဒ ဆိုတာဟာလည်း အဲဒီ ခေတ်မီရေးကို အရင်းရှင်တွေမပါဘဲ နည်းပညာဖွံ့ဖြိုးမှုတွေ၊ လူသားဖွံ့ဖြိုးမှုတွေ အပြည့်နဲ့ တည်ထောင်ဖို့စိတ်ကူးတဲ့ အိမ်မက်တရ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း ပို့စ်မော်ဒန်သမားတွေ အဓိက ထိုးနှက်တာကို ခံနေရတယ်။

ဒါပေမဲ့ ပို့စ်မာ့က်စ်ဝါဒနဲ့ ပို့စ်မော်ဒန်ဝါဒတွေကတော့ အဲဒီခေတ်မီရေးတွေ စက်မှုထူထောင်ရေးတွေနဲ့ သိပ္ပံပညာတွေကို ငြင်းဆန်ခဲ့ကြတယ်။ အရင်းရှင် ခေတ်သစ်ကြီးကို ဖွင့်လှစ်ပေးလိုက်တဲ့ ၁၇ ရာစု ၁၈ ရာစု ပညာ အလင်းခေတ်တို့ စက်မှုတော်လှန်ရေးတို့ သိပ္ပံတွေ့ရှိချက်တို့ကို ပို့စ်မော်ဒန်က ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဆန့်ကျင်ပစ်လိုက်တယ်။ အဲသလို ဆန့်ကျင်ရာမှာ မာ့က်စ်ဝါဒကိုပါ သိမ်းကျုံးထည့်သွင်းပစ်တယ်။ အမှန်တော့ မာ့က်စ်ဝါဒဟာ ခေတ်သစ် မော်ဒန် အသီးအပွင့်တွေအားလုံးကို မျက်စိမှိတ်ပြီး လက်ခံခဲ့တာမဟုတ်ဘူး။ ပညာအလင်းခေတ်က မဏ္ဍိုင်ထားခဲ့တဲ့ ဆင်ခြင်တုံတရား ဆိုတာကို စိတ်ဝါဒအဖြစ် မာ့က်စ်ဝါဒက ဆန့်ကျင်ခဲ့သလို ဒဿနိကဆိုင်ရာမှာလည်း ဟေဂယ်လ်ရဲ့ အနုပညာလောမနည်းမှာပါတဲ့ စိတ်ဝါဒကိုဖယ်ရှားပြီး ရုပ်ဝါဒနဲ့ပေါင်းစပ်ခဲ့တယ်။ အလားတူပဲ ဒါဝင်ရဲ့ Evolution ဆင့်ကဲတစ်ခုစာ ပြောင်းလဲမှုတရားတို့ စက်ယန္တရား ရုပ်ဝါဒတို့စတဲ့ သိပ္ပံတွေ့ရှိချက်တွေကိုလည်း စက်ယန္တရားအမြင်ကိုဖယ်ရှားပြီး အနု ပညာလောမနည်းနဲ့ ပေါင်းစပ်ခဲ့ကြတယ်။ မာ့က်စ်ဝါဒရဲ့ သမိုင်းဆိုင်ရာ ရုပ်ဝါဒဆိုတာ

အဲသလို ပညာအလင်းခေတ်အမွေကို ဆက်ခံတိုးပွားထားတဲ့ သိပ္ပံနည်းကျ သဘောတရားတခု ဖြစ်ပါတယ်။

အနောက်တိုင်း မှတ်စံဝါဒတွေကို ပြန်ကြည့်ရင် အစောပိုင်း နီယိုမှတ်စံဝါဒ မျိုးဆက်ဟာ ပညာအလင်းခေတ်နဲ့ မော်ဒန်ခေတ်ကို မဆန့်ကျင်ရုံမက မှတ်စံဝါဒကို ဝေဖန်ဖို့ ပညာအလင်းခေတ်က အင်မန်ညှုယယ်ကုန်တို့ ဟေဂယ်တို့ဆီက ဒဿနတွေကိုတောင် ငှားယူခဲ့ကြတယ်။ အတော်များများဟာ ၁၉၃၇ ရုရှား မဟာအောက်တိုဘာ တော်လှန်ရေးကြီးကို လူ့အဖွဲ့အစည်း တိုးတက်မှုဖြစ်စဉ် တခုအဖြစ် ဝမ်းသာအားရ ကြိုဆိုသူတွေ ဖြစ်ကြတယ်။ တချို့ဆိုရင်လည်း လက်တွေ့နိုင်ငံရေး လှုပ်ရှားမှုတွေမှာ ပါဝင်ပြီး ကွန်မြူနစ်ပါတီတွေ ဘာတွေတောင် ဝင်ခဲ့ကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ အနောက်တိုင်း မှတ်စံဝါဒီ ဒုတိယမျိုးဆက်ကတော့ လက်တွေ့နိုင်ငံရေး လှုပ်ရှားမှုတွေနဲ့ ခပ်ကင်းကင်းနေကြပြီး ဆင်စွယ်နန်းတော်တွေ၊ တက္ကသိုလ် အဝန်းအပိုင်းတွေမှာ ကျက်စားပြီး ဒဿနပိုင်းကို ပိုမိုအားသန်သူတွေ ဖြစ်လာကြတယ်။ ပိုမိုမှတ်စံဝါဒီတွေကတော့ ပိုမိုမော်ဒန်ဝါဒ အလွှမ်းမိုးခံရသူတွေ ဖြစ်ကုန်ပြီး စက်မှုထုထောင်ရေးရော ခေတ်မီရေးရော ပညာအလင်းခေတ်ရော သိပ္ပံတိုးတက်မှုရော ကုန်ထုတ်လုပ်မှု တိုးတက်ရေးရော တခုမကျန် သိမ်းကျုံး ဆန့်ကျင်သူတွေ ဖြစ်လာကြတယ်။

သေချာတာကတော့ နီယိုမှတ်စံဝါဒီတွေရော ပိုမိုမှတ်စံဝါဒီတွေပါ မလွဲမသွေ အဖြေပေးရမယ့် ပြဿနာတခု ရှိနေတယ်။ အဲဒါကတော့ မျက်မှောက်ခေတ် အရင်းရှင်စနစ် နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒအပေါ် ဘယ်လို သဘောထားမလဲ ဆိုတဲ့ပြဿနာ ဖြစ်ပါတယ်။ လောလောဆယ်မှာတော့ သူတို့ ရေးသားပြောဆိုနေသမျှဟာ နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒ အရင်းရှင်စနစ်နဲ့ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းကို ကြိုဆိုတဲ့၊ ကမ္ဘာ့ရွာမှာ အရင်းရှင်စနစ် ပဋိပက္ခတွေ မရှိတော့ဘူးဆိုတဲ့၊ အမျိုးသားနိုင်ငံတွေ မရှိတော့တဲ့အတွက် နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး ဗိုလ်ကျစိုးမိုးမှု ဆန့်ကျင်ရေးတွေ လုပ်စရာမလိုတော့ဘူးလို့ ပြောကြတယ်။ အလုပ်သမားလူတန်းစားရဲ့ အခန်းတွေ မှေးမှိန်သွားပြီဖြစ်သလို အလုပ်သမားတွေလည်း လူလတ်တန်းစားတွေ ဖြစ်ကုန်ပြီ ဘာအလုပ်သမား အခွင့်အရေးမှ တိုက်စရာမလိုတော့ဘူး။ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံသားဖြစ်မှု ရရှိရေးတို့၊ ရပ်ကွက်သာရေးနာရေး လှုပ်ရှားမှုတို့ပဲ လုပ်ဖို့လိုတော့တယ်ဆိုတဲ့ အမြင်ပေါင်းများစွာကိုပဲ တွေ့နေရတယ်။ ဒါတွေဟာ လက်ငင်းတောင်းဆိုနေတဲ့ အရင်းရှင်စနစ် ပဋိပက္ခတွေ အကျပ်အတည်းတွေကို ကျော်နင်းနိုင်မယ့် နည်းလမ်းတွေ မဟုတ်သေးတာ သေချာတယ်။ တခုရှိတာက နီယိုမှတ်စံဝါဒဟာ

ရပ်တန့်နေတဲ့အရာ မဟုတ်သလို တဦးတယောက်၊ အယူအဆတခုကပဲ လွှမ်းမိုးထားတဲ့ အရာလည်းမဟုတ်ဘူး။ အခြေအနေ ပြောင်းလဲမှုတွေကို လိုက်ပြီး Adaptable ပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်စွမ်းရှိတဲ့အရာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တခုသတိပြုရမှာက အဲသလို အခြေအနေနဲ့ လိုက်လျောညီထွေအောင် ပြောင်းလဲဖို့ ကြိုးစားရာမှာ အရင်းခံမှုတွေ အခြေခံတရားတွေကို စွန့်လွှတ်ပစ်တဲ့ အမှားမျိုး ယခင်က အများအပြားတွေ့ကြုံခဲ့ဖူးတယ်ဆိုတဲ့ သင်ခန်းစာကို ရယူဖို့တော့ လိုလိမ့်မယ်။

နီယိုမှတ်စံဝါဒီတွေနဲ့ ပိုမိုမှတ်စံဝါဒီတွေဟာ လက်ဝဲလှုပ်ရှားမှု အကျပ် အတည်းရောက်တိုင်း အကွေ့အချိုးတွေ ပေါ်လာတိုင်းမှာ ထွက်ပေါ်လာတတ်လို့ တချို့ကလည်း ဒါဟာ လက်ဝဲလှုပ်ရှားမှုထဲမှာပေါ်လာတဲ့ ရောဂါကိုကုစားတဲ့ ဆေးနည်းတွေလို့လည်း ခေါ်ကြတယ်။ မှတ်စံဝါဒဟာ မိုးပေါ်ကကျလာတာ မဟုတ်ဘဲ အတွေးအခေါ် တိုက်ပွဲတွေ လူတန်းစားတိုက်ပွဲတွေထဲက ထွက်ပေါ်လာတဲ့ တော်လှန်တဲ့ သဘောတရားတခု ဖြစ်ပါတယ်။ မှတ်စံဝါဒ ဖြတ်သန်းခဲ့တဲ့ခရီးကို ပြန်ကြည့်ရင် မှတ်စံကွယ်လွန်ပြီး နောက်ပိုင်း အိန်ဂယ်လ်တို့ ပလက်ခနော့တို့ လီနင်တို့ဟာ မှတ်စံဝါဒရဲ့ အခြေခံမှုတွေကို ဆုပ်ကိုင်ပြီး ရုရှားပြည် အခိုင်အမာလက်တွေ့နဲ့ နိုင်ငံတကာ အရင်းရှင်စနစ် အခြေအနေ၊ နိုင်ငံတကာ အလုပ်သမားလှုပ်ရှားမှု အခြေအနေတွေကို နှိမ်နှိမ်ချချ လေ့လာသုံးသပ်ခဲ့ကြတယ်။ အဲသလိုပဲ တရုတ်ပြည်မှာဆိုရင်လည်း မော်စီတုန်းဟာ ကိုလိုနီတိုင်း ပဒေသရာဇ်တိုင်း တရုတ်ပြည် အခြေအနေ၊ နိုင်ငံတကာ အရင်းရှင်စနစ်နဲ့ အလုပ်သမား လှုပ်ရှားမှုအခြေအနေတွေနဲ့ အခိုင်အမာပေါင်းစပ်နိုင်ခဲ့တယ်။ သူတို့တတွေဟာ ပြည်တွင်းပဋိပက္ခတွေကိုသာမက နယ်ချဲ့နိုင်ငံချင်း ဖြစ်ပွားတဲ့ ပဋိပက္ခတွေကိုလည်း ကောင်းကောင်း အသုံးချနိုင်ခဲ့ကြသူတွေလည်း ဖြစ်နေတယ်။

၁၉၇၀ ခုနောက်ပိုင်း လက်ဝဲအင်အားစုတွေ လိုအပ်နေတဲ့ အချက်ကတော့ အဲသလို အခိုင်အမာပဋိပက္ခကို အခိုင်အမာ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာပြီး သမိုင်းရပ်ဝါဒအမြင်၊ အနုပညာလောမ ရပ်ဝါဒနည်းနာတွေကို ကိုင်စွဲပြီး အရင်းရှင်စနစ်ကို ထိရောက်စွာ တိုက်ခိုက်နိုင်မယ့် မဟာဗျူဟာ နည်းဗျူဟာတွေ ချမှတ်နိုင်ဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ၁၉၇၀ နောက်ပိုင်း အရင်းရှင်စနစ် ဒုတိယလက်ဝါးကြီးအုပ်အဆင့် တက်လှမ်းမှုတွေ၊ စက်ရုံအလုပ်ရုံတွေကို လုပ်သက်သာတဲ့ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေဆီ တရစ်ပြီးတရစ် ရွှေ့ပြောင်းတာတွေ၊ အနောက်တိုင်းနိုင်ငံတွေမှာ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု

လုပ်ငန်းတွေ နည်းလာပြီး တကမ္ဘာလုံးရဲ့ ဘဏ္ဍာရေးနဲ့ ထုတ်လုပ်မှုကို စီမံခန့်ခွဲတဲ့ ဝန်ဆောင်မှုဌာနတွေပဲ များပြားလာတာတွေ၊ နည်းပညာနဲ့ သတင်းအချက်အလက် ထွန်းကားမှုတွေ၊ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းတွေ၊ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုနဲ့ ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံတချို့ ပြိုကွဲကုန်တာတွေ၊ တကမ္ဘာလုံး အစိုးရတိုင်းလိုလို လစ်ဘရယ်ဝါဒနဲ့ ဈေးကွက်စီးပွားရေးကို အမှမ်းတင် ချီးကျူးနေကြတာတွေ စတဲ့စတဲ့ မျက်စိလည်ချင်စရာအချက်တွေကြောင့် လက်ဝဲအင်အားစုတွေဟာ အရင်းရှင်လူတန်းစား ပဋိပက္ခတွေ သည်းသန်လာမယ်ဆိုတဲ့ ရေရှည်အမြင်ကို စိုက်ထူနိုင်စွမ်းမရှိဘဲ တချို့ဆိုရင် မှာက်စိတ်ဝါဒရဲ့ တကယ့်အနှစ်သာရ အခြေခံမှုတွေကို လွယ်လွယ်နဲ့ စွန့်လွှတ်တာတွေ ပေါ်လာတယ်။

၂၁ ရာစုမှာ ဒီအချက်ကို လက်ဝဲအင်အားစုတွေ ကောင်းကောင်း သင်ခန်းစာယူနိုင်မယ်လို့ ယူဆရပါတယ်။ အခုထွက်ပေါ်လာတဲ့ ထောင်စုနှစ် မျိုးဆက်သစ်ကတော့ ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ်ဘဝမှာပဲ အရင်းရှင်စနစ် ဘဏ္ဍာရေးကပ်နဲ့ နီယိုလစ်ဘရယ်ဝါဒ အတင်းအကျပ် ခြိုးခြံချွေတာရေး Austerity ဒဏ်ကို ကျောကော့အောင် ခံထားရတဲ့ မျိုးဆက်သစ် ဖြစ်နေတယ်။ ၂၀၁၁ လူထုလှုပ်ရှားမှုတွေမှာ ပါဝင်ရင်း သူတို့တတွေဟာ တော်လှန်ရေးသဘောတရား တရပ်ကို ရှာခဲ့ကြသူတွေ ဖြစ်နေတယ်။ လက်ဝဲဘက်ကို တိမ်းညွတ်လာပုံတလည်း တကယ့် မှာက်စိတ်ဝါဒ အခြေခံမှုတွေကို နားလည်ဖို့ အုတ်မြစ်ချရာက စတင်လာကြသူတွေဖြစ်လို့ ၁၉၆၀-၇၀ နီယိုမျိုးဆက် ပိုမိုမျိုးဆက်တွေနဲ့တော့ ကွဲလာစရာရှိပါကြောင်း။

References

1. Twentieth Century Marxism: A Global Introduction (Edited by Daryi Glaser & David M. Walker)
2. Herbert Marcuse: The New Left & The 1960s
3. James Petras: A Marxist critique of post-Marxists
4. David Harvey: The Condition of Postmodernity
5. David Harvey: The New Imperialism
6. Michael Hardt & Antonio Negri : Empire
7. A Marxist Critique of Hardt-Negri's "Empire"
8. Puja Mondal: Neo-Marxist Theories : Useful notes on Neo-Marxist Theories
9. Douglas Dowd: Capitalism & its Economics
10. Wikipedia Encyclopedia: Frankfurt School, Neo-Marxism, Post-Marxism, Critical Theory
11. Encyclopedia Britannica: Existentialism, Post-Modernism, Jurgen Habermas

မဟာနိုင်ငံ
တောင်သူလယ်သမားအရပ်
မလ္လာဘူမိသမိတူတောင်

ဦးမျိုး (ဥပဒေ)

စာမျက်နှာ ၁၄၀၊
တန်ဖိုး ၁၅၀၀

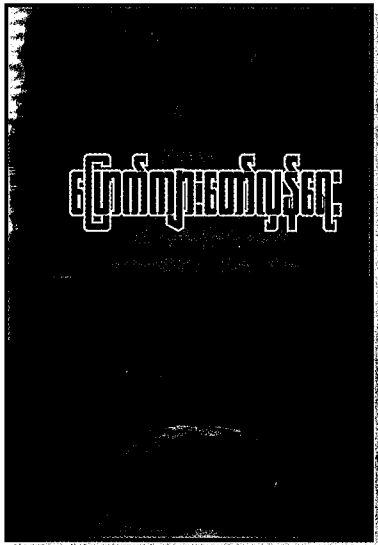
တောင်သူလယ်သမားများ မလွတ်မြောက်သရွေ့
ဒီမိုကရေစီတော်လှန်ရေး မပြီးဆုံးသေး ...

ဦးမျိုး (ဥပဒေ)

မိုးလုံးမှိုင်းတပေ

ရန်ကုန် ၀၉-၇၉၄၅၉၅၀၂၆၊ ၀၉-၂၆၁၀၄၇၄၇၉၊

မန္တလေး ၀၉-၉၇၃၁၇၂၀၃

စာမျက်နှာ ၁၄၀၊
တန်ဖိုး ၁၅၀၀

ဗကပ ရဲဘော်နှစ်ဦး၏ လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး
ဖြတ်သန်းမှု အတွေ့အကြုံများ . . .

ရဲဘော်အောင်ဦး(မြင်းခြံ)၊ ကာဦးပြု(ခေါ်ဦးစိန်)

မိုးလုံးမှိုင်းစာပေ

ရန်ကုန် ၀၉-၇၉၄၅၉၅၀၂၆၊ ၀၉-၂၆၁၀၄၇၄၇၉၊

မန္တလေး ၀၉-၉၇၃၁၇၇၂၀၃

ပြည်တွင်းစစ်

ပြည်ထောင်စုနှင့် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ
ပြင်ဆင်ရေးဆိုင်ရာဆောင်းပါးများ

စာမျက်နှာ ၂၂၀၊
တန်ဖိုး ၂၅၀၀

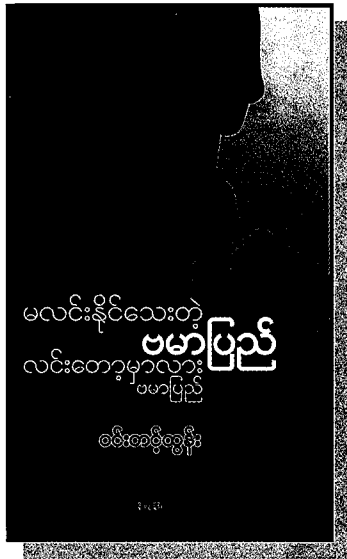
ဒဂုန်တာရာ၊ သခင်ဗသိန်းတင်၊ ရဲဘော်တဦး၊ ခမ်းဝင်း၊
ဦးအောင်ထူး (ရေ့နေ)၊ နေဦးဝေ၊ ဦးမျိုး (ဥပဒေ)၊
စိမ်းမြင့်(မန္တလေး)၊ ဇွေဦးနှင်း၊ ဝဿနဦး

ဗမာပြည်ပြင်တွင်းစစ်၏ အတွင်းရေးများ...

မိုးလုံးမှိုင်းစာပေ

ရန်ကုန် ၀၉-၇၉၄၅၉၅၀၂၆၊ ၀၉-၂၆၁၀၄၇၄၇၉၊

မန္တလေး ၀၉-၉၇၃၁၇၇၂၀၃

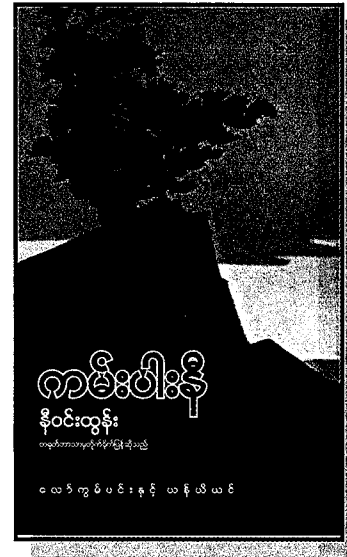
စာမျက်နှာ ၅၉၂၊
တန်ဖိုး ၁၃၀၀၀

မလင်းနိုင်သေးတဲ့ဗမာပြည်
လင်းတော့မှာလား ဗမာပြည်
ဝင်းတင့်ထွန်း

မိုးလုံးမှိုင်းစာပေ

ရန်ကုန် ၀၉-၇၉၄၅၉၅၀၂၆၊ ၀၉-၂၆၁၀၄၇၄၇၉၊

မန္တလေး ၀၉-၉၇၃၁၇၂၀၃

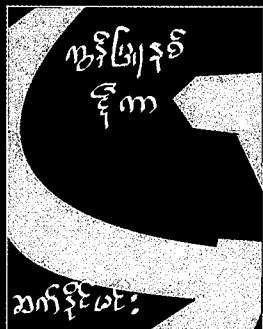
စာမျက်နှာ ၃၉၂၊
တန်ဖိုး ၄၀၀၀

ကမ်းပါးနီ
နီဝင်းထွန်း

မိုးလုံးမှိုင်းစာပေ

ရန်ကုန် ၀၉-၇၉၄၅၉၅၀၂၆၊ ၀၉-၂၆၁၀၄၇၄၇၉၊

မန္တလေး ၀၉-၉၇၃၁၇၂၀၃

စာမျက်နှာ ၄၂၀၊
တန်ဖိုး ၅၀၀၀

ကွန်မြူနစ်ဒီကာ

ဆက်နိုင်မင်း

မိုးလုံးမှိုင်းစာပေ

ရန်ကုန် ၀၉-၇၉၄၅၉၅၀၂၆၊ ၀၉-၂၆၁၀၄၇၄၇၉၊

မန္တလေး ၀၉-၉၇၃၁၇၇၂၀၃